

Uvod

Ako je XVI stoljeće predstavljalo vrhunac uspona Osmanskog Carstva, onda je XVII stoljeće bilo početak njegovog pada. U ovom stoljeću vođena su, pored više manjih ratnih sukoba, dva velika, po ocjenama historičara, potpuno nepotrebna rata, pokrenuta od strane nesposobnih, ali ambicioznih ljudi na visokim položajima.

Prvi je bio Kandijski rat, vođen od 1645-1669. godine protiv Mletačke Republike, kojega je pokrenuo sam sultan Ibrahim, čovjek koji je bio mentalno bolestan. Taj je rat Osmanskoj Državi donio Kandiju ili Krit, ali je ona izgubila puno više na frontu koji je bio zapravo rezervni i koji se protezao duž granice sa Mletačkom Republikom u Dalmaciji, odnosno primorju općenito. Utvrda Klis, koja je bila nominalno sjedište Kliškog sandžaka, izgubljena je, za Osmanlije definitivno, već 1648. godine. Sama utvrda, koja se nalazi u zaleđu Splita i teritorijalno predstavlja samo jedno brdo, imala je uvijek veliko značenje u tom smislu da donosi prevagu onoj strani koja je držila. Tako je bilo i u ovom slučaju: kada je Mletačka Republika u septembru 1669. godine potpisala akt o kapitulaciji, njome je bilo određeno da Venecija zadržava Klis i ostalo što je osvojila u Dalmaciji i Albaniji. Rad na razgraničenju na ovom području trajao je do 1671. godine, kada je povučena granica, nazvana "Linea Nani", po mletačkom povjereniku u Komisiji za razgraničenje. Razgraničenjem nisu bili zadovoljni ponajprije predstavnici primorskih gradova, koji su pretendovali na svoje zemljište koje su imali i prije osmanskih osvajanja, tako da su, ne nalazeći povoljan odgovor na višim instancama, vršili pritisak direktno na zemljoradničko stanovništvo. Tako je došlo do situacije u kojoj su podređeni stanovnici plaćali poreze čak trima stranama, da bi ostali na svojim ognjištima. Međutim, to je bilo jedno stanje koje je uvijek prijetilo miru u svakoj od tih oblasti.

Na širem planu takođe situacija nije bila mirna. Osmanlije već 1672. godine počinju rat sa Poljskom, koji je trajao do 1676. godine. Za tri godine, 1679, dolazi do novoga sukoba, ovoga puta rata s Rusijom, koji je trajao relativno kratko, samo dvije godine. Međutim, ovi sukobi su bili nevažni u odnosu na onaj koji je tek slijedio: veliki vezir Merzifonlu Kara Mustafa-paša, *samoljubiv i gramziv čovjek*, nakon osvajanja tvrđave Đur u Mađarskoj, umjesto da se sa vojskom vrati u Beograd, krenuo je na Beč u ljeto 1683. godine. Želio je da ostvari ono što ni Sultan Kanuni Sulejman nije uspio da uradi prije više od stoljeća i po. Sada su uslovi za to bili još i teži nego u vrijeme sultana Sulejmana: u proljeće godine 1683. stvoren je savez između Austrije i

Poljske, a godinu dana kasnije formirana je koalicija Svete lige za borbu protiv Osmanlija. Kara Mustafa-pašin pohod na Beč doživio je propast, ali nije ostao samo jedan u nizu poraza: on je bio uvod u pobjedonosni pohod članica Svete lige, koji je doveo do toga da je Osmanska Država zauvijek izgubila ogromne teritorije u Evropi i zapala u velike unutarnje teškoće, koje su samo rasle protokom vremena. Uprkos naporima rijetkih sposobnih sultana, te njihovih vezira, koji su uspjeli da povrate neke izgubljene teritorije, situacija nije bila povoljna za Osmanlije. Godine 1698. oni su konačno počeli pregovarati sa članicama Svete lige o završetku rata, po principu da svako zadržava ono što trenutno ima. Osmanska Država izgubila je sve teritorije sjeverno od Save, a u Dalmaciji brojne značajne utvrde, kao što su Sinj, Knin i Vrlika. Ugovor o miru između zaraćenih strana potpisan je 26. januara 1699. godine u Sremskim Karlovcima. Tu je potpisano zapravo više ugovora: ugovor o miru sa Austrijom, zatim ugovor o granicama sa Austrijom; ugovor o miru sa Mletačkom Republikom, te ugovor o granicama sa Mletačkom Republikom, te ugovori o miru sa ostalim članicama Lige. Sultan je ugovor s Mletačkom republiko ratificirao tek u aprilu 1701. godine, a nova granica sa Mletačkom republikom dobila je naziv, opet po mletačkom povjereniku, "linea Grimani".

Ono što je karakteristično za XVII stoljeće i ratove vođene u njemu jeste svestrana podrška i direktno učešće nemuslimanskog stanovništva na strani članica Svete Lige. Pored hajduka i uskoka, kao i pripadnika vlaškog korpusa, koje su Mlečani angažovali na frontu u Dalmaciji, posebnu surovost prema zemljoradničkom stanovništvu, specijalno muslimanskom, pokazali su hajduci iz Crne Gore, ili, kako ih defter zove *Karadağ eşkiyası*. Na tom području posebno su se istakli hajduci pod vodstvom Bajе Pivljanina, koji su djelovali u drugoj polovici XVII stoljeća, i koji su, osim ubijanja muslimana, uništili i njihovu cjelokupnu kulturnu baštinu na širokom području Hercegovine i Crne Gore.

OPIS DEFTERA

Defter koji je predmet obrade nosi naziv "Popis sela i zemlje sandžaka Krka, Klis i Hercegovina, oslobođenih od Mletačke Republike 1701. godine." To je teritorij koji je držala Mletačka republika, ali koji je prema ugovoru o razgraničenju pripao Osmanskoj Državi i koji joj je te godine vraćen. Original mu se nalazi u Arhivu Predsjedništva vlade /BBA – sada BOA/, pod brojem TD No. 861. Ima 160 defterskih stranica. U defteru se konstatuje stvarno stanje nastalo nakon razgraničenja: dakle, upisuje se onaj dio teritorija koji je ostao u osmanskoj Državi, pa makar se radilo o samo jednoj njivi sela, čiji je veći dio otišao Mlečanima. Popis je opširan, donosi sve kućedomaćine, nji-

hovo zemljište, sadašnje vlasnike posjeda, bilježi da li su prisutni, da li su živi, gdje se nalaze, ko su im nasljednici. Na taj način saznajemo da su mnogi posjednici još uvijek zarobljeni i kao zarobljenici rade na mletačkim lađama; saznajemo da su neki od njih već i oslobođeni. Osim toga, defter odmah bilježi i raspodjelu prihoda vojnoj klasi: od posjeda mustahfiza do hasova sultana i sandžakbega. Kao prvi popis nakon tako teškog rata on donosi i stanje objekata razne provenijencije: tvrđava, palanki, kula, mostova, do džamija, crkava, mlinova i slično. Na taj način vidi se stepen razaranja materijalne komponente. U defteru je takođe vidljivo i stradanje ljudskog faktora: mnoga sela su “pusta”, “bez ijedne kuće uzgor”, “u njemu već četrdeset godina nije moguće stanovati zbog crnogorskih razbojnika”, i tome slično. Osim toga, stanovništvo se raseljavalo i djelovanjem mletačkih misionara, koji su uporno radili na tome da oslabe demografsku bazu Osmanske Države, tako da je veliki broj stanovništva, posebno katoličkog, pa čak i onog koje nije bilo zahvaćeno sukobima uz granicu, otišao na teritorij Mletačke Republike. Za one koji su otišli tako naznačeno je da su “daru’l-harb’da”, na neprijateljskoj teritoriji, te je zemlja koju su koristili davana drugim licima. Postojali su i oni koji su napuštali svoja boravišta i odlazili na druga, u okviru Osmanske Države, te je za njih naznačeno da su oni “dar-i Islam’da”, na islamskoj teritoriji, kako je označavana teritorija Osmanskog Carstva. Njihova je zemlja davana njihovim nasljednicima.

U defteru je ubilježen veliki broj vjerskih objekata: neznatan broj džamija, od kojih je najveći broj u ruševnom i neupotrebljivom stanju, sa vakufima potpuno ili najvećim dijelom propalima u ratnom vihoru; upisan je i veliki broj crkava, koje su daleko očuvanije i najveći dio ih je u ispravnom stanju. U nahijama na teritoriji današnje Crne Gore skoro je svako selo imalo upisanu crkvu. To su, sigurno, bili manji objekti, ali čvrsto građeni, što se vidi i na njihovom današnjem izgledu, jer su uglavnom sačuvane do današnjih dana. Upisani su hanovi, te mnogobrojne kule muslimanskih posjednika, čak i podesetak njih u jednom selu. Neke su i dalje bile u posjedu prvobitnih vlasnika, dok su neke došle čak i u posjed nemuslimanskih stanovnika.

Obuhvaćene su nahije: Plavna, nahija tvrđave Knin, Strmica, Paško Polje, Sinj, Klis, Čačvina, Radobolja, Gista, Gorska Župa/Zagvozd, Vrhgora, Ljubuški, Fragostin, Buško Blato, Roško Polje, Posušje, Trebistova, Broćna, Blato, Rakitna, Goranci, Gabela, Stolac, Zažabje, Popovo, Bujan, Ljubomir, Ljubinje, Trebinje, Zubci, Donja Dračevica, Gornja Dračevica, Korjenić, Dvorsna, Grahovo, Onogošt i Nikšić, Drobnjak, Banjan, Rudine, Piva i Gacko. Dok su nahije Krke i Klisa, pa dijelom i Hercegovine, upisane samo ako su graniče, nahije na jugu Hercegovine upisane su kompletne, bez obzira na to da li su granične ili ne.

Defter nema uvodnu stranicu, tako da se ne vidi sultanska tugra, ali u samom tekstu deftera navodi se 1111. godina, koja je trajala od 29. juna 1699. godine do 17. juna 1700. godine, te godina 1113. u uvodnoj bilješci, što se može smatrati vremenom pisanja deftera. Godina 1113. trajala je od 8. juna 1701. godine do 27. maja 1702. godine.

Tapu Defteri No. 861

Ovo je popis sela i nahija koje je prošle godine u ejaletu Bosna držala Mletačka Republika, a koji su /ugovorom/ ostali su u granicama Osmanske Države, napušteni i porušeni između dva rata, a sada su pred naseljavanjem i oživljavanjem. Oni su popisani u proračunu u obliku deftera (*tahrîr misillu keşf*) časnom naredbom sretnog i poštovanog vezira, njegove ekselencije Halil-paše,¹ stvarnog muhafîza² Bosne, i uz saglasnost šeriatskog suda, te su od strane spomenutoga vezira određene mukate kao odžakluci za posade odgo-varajućih tvrđava i palanki, u spomenutim selima i nahijama. Ovo je defter /tih/ mukata, hasova, vakufa, gedik-timara, eškindži-zeameta i timara, u tim krajevima, sa posjednikom ili bez posjednika.³ Godina 1113 (1701-1702).

- 1 Radi se o Köse Halil-paši, koji je bio defterdar Visoke Porte u vrijeme sultana Ahmeda II, i koji je 1695. godine predložio sultanu uspostavljanje institucije *malikane*, doživotnog zakupa državnih dobara, umjesto dotadašnjih jednogodišnjih zakupa – *mukata*. To je bila jedna od mjera za pokušaj izlaska iz teške finansijske krize, u kojoj se Carstvo nalazilo krajem XVII stoljeća. Avdo Sućeska, “Malikana (doživotni zakup državnih dobara u Osmanskoj državi),” POF VIII-IX/1958-59, Sarajevo 1960, 113-114. Za valiju Bosne postavljen je 1700. godine. Kako stoji u *Sicill-i Osmani*, “... 1114’de (1702) Bosna snîr belirlemesine memur oldu.” Znači, bio je određen za povlačenje granične linije po ugovoru iz Sremskih Karlovaca 1699. godine. Kako vidimo po ovom našem popisu, godina koja je navedena nije tačna, jer je defter završen 1113, a rad na tim poslovima morao je početi još ranije. Mehmed Sureyya, *Sicill-i Osmani* 2, Istanbul 1996, 586. Po Muvekkitovom svjedočenju za vrijeme njegovog upravljanja Bosnom vladao je red i mir. Salih Sidki Hadžihusejnović Muvekkit, *Povijest Bosne* 1, Sarajevo 1999, 431-434. “Bio je umjeren i razborit, naročito u ophođenju sa podanicima, posebno kada je bilo u pitanju ubiranje glavarine. Godine 1115. po Hidžri ubijen je u tvrđavi Jaši.” Ešref Kovačević, *Granice Bosanskog pašaluka prema Austriji i mletačkoj Republici po odredbama Karlovačkog mira*, Sarajevo 1973, 6.
- 2 Halil-paša je bio postavljen za valiju Bosne s ciljem da sredi situaciju nastalu nakon Bečkog rata i daljeg ratovanja sve do kraja XVII stoljeća. S obzirom na to da je ranije bio defterdar, finansijski stručnjak, naglasak u njegovom zadatku je svakako bio na tom planu. Ali on je svakako bio i “čuvar Bosne”, jer je morao da odbrani i sačuva teritoriju da bi je mogao reformirati. U dotadašnjoj praksi se termin *muhafîz* najčešće koristio za dizdare tvrđava, posebno vojno ugroženih, dok se nakon ovog vremena koristio i za pokrajinske namjesnike.
- 3 Ovdje je riječ o posjedovanju bez punog vlasništva, odnosno riječ je o korištenju određenog dobra, što je naknada za obavljanje određenih obaveza, koje posjednik/korisnik preuzima u zamjenu za korištenje tog dobra. Takvo je dobro ostajalo u rukama njegovog korisnika, sve dok je taj povjereni službu/dužnost obavljao kako treba. Puno vlasništvo nad zemljem dobivalo se samo iznimno, vladarevom ličnom odredbom, najčešće da bi moglo biti pretvoreno u vakuf/legat. Takav posjed se označava drugim pravnim terminom, a u ovom defteru se kao *mulk-vlasništvo* javljaju najčešće mlinovi na rijekama.

Poznato je da je zemlja u Osmanskom Carstvu smatrana vladarevom, te ju je on davao na korištenje za obavljanje različitih službi i poslova.

Liva ostatka Krke⁴, nasuprot tri granice⁵ /*hudûd-i selâse* – triplex confinium/

Tvrđava Plavna⁶

Sada je čuvaju kapetan, zapovjednici odreda /age/ i vojnici.

Šarampov⁷ Kopovište? I, još uvijek je u ispravnom stanju,

Kula^{3^{8v}}

Dvije od njih su bile u posjedu Durakbegovića.⁹ U oba su na službi pričuve age i vojnici, a lokacija je poznata po nazivu Kula-toranj Junuzovića.

Opet šarampov I, još uvijek je u ispravnom stanju

Ponovo šarampov, Rakovica I, još uvijek je u ispravnom stanju

Ponovo šarampov, Ružić? I, još uvijek je u ispravnom stanju

Nahija Plavna, – ona je carski has – sa svojim ustanovljenim starim granicama je jedan dio zeameta, 5 baština

- 4 Sandžak Krka osnovan je 1580. godine u području sjeverno od rijeke Krke i u njega su ušle i neke nahije koje su do tada pripadale Kliškom sandžaku. Godine 1585. u njegovom sastavu su se nalazile sljedeće nahije: Vrana, Skradin, Karin, Stari i Novi Obrovac, Gračac, Mazin, Strmička, Udvina, Bilaj Bunić, Knin, Zvonigrad, Stara Ostrovica, Cvituša, Karin, Mazin, Kožulova – Husrev-begovi vakufi, Nadin, Velin, Kotar, Novi u Lici, Cvituša u Lici, Medak u Lici, Perušić, Bilaj Barlet. BOA, TTD No. 622, signatura u Orijentalnom institutu je OIS No. 228.
- 5 *Tri granice* je termin nastao nakon Karlovačkog mira 1699. godine, u vrijeme razgraničavanja između tri države: Osmanskog Carstva, Mletačke Republike i Habsburške Monarhije. Lokali-tet na kojemu su se te tri granice sastale jeste Medviđa Glavica na Debelom Brdu kod Knina (Drago Roksandić, Nataša Štefanec, Uvod, Zbornik *Triplex Confinium (1500-1800): Ekohistorija*, Split-Zagreb, 2003, 6).
- 6 Danas u općini Knin postoji selo Plavno, od Knina udaljeno 30 km na sjever, a na tromedi Bos-ne, Like i Dalmacije. Stanovnici su pravoslavci.
- 7 Šarampov je palanka opasana nasipom.
- 8 Kula je manje utvrđenje, koje se sastoji samo od jedne kule ili jednog čardaka, i prema tome je i nazivano. Neke su kule, posebno u Hercegovini napravljene kao odbrambeno-stambeni objekti.
- 9 Durakbegovići su potomci Duraka, sina Halil-bega Memibegovića, a obojica, i otac i sin, su obnašali najviše funkcije u sandžaku Krka. Durak-beg je poginuo 1646. godine, prilikom napada Mlečana na Zemunik, dok je njegov otac, preuzevši komandu nad osmanskim posadom nakon pogibije sina, bio zarobljen i zatočen u tamnici u Breši, gdje je i umro. S. M. Traljić, "Vrana pod turskom upravom", *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, sv. IX, Zadar 1962, 354; G. Stanojević, "Dalmacija u doba Kandiskoga rata (1645-1669)", *Vesnik Vojnog muzeja JNA*, sv. II, Beograd 1958, 109-110.

Odžakluk vojnika tvrđave Plavna

Stara baština, iznos 52

Selo Kozi/ni/ć?¹º, pripada spom./enutoj nahiji/¹¹ – ostalo je cijelo u /granicama/ Osmanske Države.

Sada su podanici sultanovi u spomenutome selu:

Knez Radivoj sin Radosava, kuća 1
 Milan sin Rade /nom. Rado/, kuća 1
 Ivan sin Radmana/Radomana, kuća 1
 Vujica? sin Radivoja, kuća 1
 Perun sin Mirka, kuća 1
 Mihajlo sin Jovana, kuća 1
 Radan sin Radmana/Radomana, kuća 1
 Vuk sin Đurice, kuća 1
 Malić? sin Đurice?, kuća 1
 Vujin,¹² sin Dragosava, kuća 1
 Ljubin?, sin Borice?, kuća 1
 Janko sin Miloja, kuća 1
 Ostoja sin Radosava, kuća 1
 Nikola sin Borice?, kuća 1
 Radivoj sin Sarama?/Saradže?, kuća 1

Kuća ukupno 15

Selo Rakovica¹³, pripada spom., cijelo je ostalo u Osmanskoj državi

Sada su podanici sultanovi u spomenutome selu:

- 10 Selo je 1586. godine upisano u nahiji Zvonigrad, sa 20 filuridžijskih kuća, a naziv sam čitala Mornik – nije bilo dijakritičkih tačaka. Danas oba naziva nepoznata. Zvonigrad je bio utvrda sjeverno od Knina, te nahija u sandžaku Krka.
- 11 U osmanskoj administraciji je bilo uobičajeno da se za određene termina, koji su se često ponavljali, koriste skraćenice. Jedan od takvih termina jeste i termin *mezkur*(*mezbur*, *mesfur*, *merkum*), svi sa značenjem *spomenuti*,-a,-o, koji je u najvećem broju slučajeva naznačavan samo harfom *mim*. Ovdje će za takve slučajeve dalje biti korištena skraćenica *spom*.
- 12 Ovu ligaturu moguće je čitati i kao Vojin. Mi smo se opredijelili za varijantu Vujin, kroz cijeli defter, kako za ovo, tako i za sva imena ovog tipa. Očito je da je u osnovi imena termin *vuk*. Vuk kao jedan od živih simbola označava beskompromisnu, hrabru i tvrdoglavu osobu, koja izdržava sve napore. U kasnijim vremenima je u tradiciji pravoslavaca davano kao ime koje štiti od zla.
- 13 Nepoznato.

Vuk sin Rače /Raco?/, kuća 1
 Radoje sin Borinca? /Lorinca?/, kuća 1
 Đuraj sin Goje? /Gruje?, kuća 1
 Dragosav sin Goje? /Gruje?, kuća 1
 Đuko Gojić?/Grujić?, kuća 1
 Vujica sin Duje?, kuća 1
 Radota sin Dome? /Domo/, kuća 1
 Radko sin Dragiše, kuća 1
 Mišin?, sin Dragiše, kuća 1
 Drugi Đuraj, sin Dragiše, kuća 1
 Milić sin Marka, kuća 1
 Drugi Vuk, sin Đurđa /Đurđe/, kuća 1
 Toma sin Mire /Miro?/, kuća 1
 Grbić?/Grujić?, sin Mitre-a, kuća 1
 Ilija sin Bertoka?, kuća 1

Ukupno kuća 15

*Selo Godun*¹⁴, pripada spom., cijelo je ostalo u Osmanskoj državi

Sada su podanici sultanovi u spomenutom selu:

Grubor sin Ostoje, kuća 1
 Pop Radaz?, kuća 1
 Jovan sin Vuje, kuća 1
 Dujan? Ružić?/Zorić?,¹⁵ kuća 1
 Todor Ružić/Zorić, kuća 1
 Novak Ružić/Zorić?, kuća 1
 Miloš Ružić/Zorić, kuća 1
 Filip Ružić/Zorić, kuća 1
 Vučić Ružić/Zorić, kuća 1
 Đuko Ružić/Zorić, kuća 1
 Radosav Ružić/Zorić, kuća 1
 Grubor? Vujnović, kuća 1
 Vlajisav sin Nike, kuća 1
 Pavle sin Vuje, kuća 1
 Petko sin Ivana?, kuća 1
 Budimir sin Ostoje, kuća 1

¹⁴ Godun, danas nepoznato. Godine 1586. selu u nahiji Zvonigrad, sa 13 filuridžijskih kuća.

¹⁵ S obzirom na to da u ovoj sintagmi nema riječi *veled, sin*, onda se ovdje radi o prezimenu, a ne imenu oca. Pošto pisar nije stavio dijakritičke tačke, prezime je moguće čitati na oba načina.

Božo sin Šukora, kuća 1
 Milin Kozić/Korić..., kuća 1
 Vuk sin Mijasava?, kuća 1
 Mihalica? Brko?/Perko?, kuća 1

Ukupno kuća 20

Mlin 1 – na rijeci Plavštica,¹⁶ u ispravnom je stanju.
 Bez vlasnika je, pa se upisuje u popis.

Crkva 1, u ispravnom je stanju.

Selo Krivokuće?, drugo ime Štavnica¹⁷, pripada spom., cijelo je ostalo u Osmanskoj državi

Palanka sa velikim tornjem 1.

To je kamena palanka.¹⁸ Kapetan Plavne Salih aga sa svojim vojnicima u njoj je na službi čuvanja.

Druga palanka sa velikim tornjem 1.

I ova je palanka od kamena. Mahmud-aga, od novih mustahfiza, i Šejjad?/Sinan?-aga, sa svojim vojnicima ovdje su na službi čuvanja.

Šarampov Krivokuće? 1.

Još je u ispravnom stanju.

Mlin, žrvnjeva 5

Ima pet žrvnjeva.¹⁹ Sada je u ispravnom stanju. To je mulk Durakbegovića.

Padišahovi podanici u spomenutom selu:

- 16 Danas se sjeverno od Knina nalazi selo Plavšić i u blizini Plavšića pećina. Sigurno se tu nalazio neki vodotok istog imena. Svi se lokaliteti nalaze na teritoriju bivše nahije Plavna, koja je i dobila ime po plavljenju njenih teritorija u ranijem periodu.
- 17 Danas nepoznata oba naziva. Godine 1586. u nahiji Zvonigrad upisano samo pod imenom Stavnica, sa 6 filuridžijskih kuća.
- 18 Termin *palanka* obično značava manje utvrđenje, koje je izgrađeno od slabijeg materijala, kao što je drvo, zemlja i sl. Ovdje navedene dvije palanke su od kamena, što znači da je na ovoj lokaciji bilo potrebna takva građevina, s obzirom na činjenicu da tu nije bilo tvrđave. Sigurno su i novija gradnja, s obzirom na novonastalu situaciju nakon Bečkog rata.
- 19 U tekstu se koristi termin *bab, vrata*, za koji smatramo da zapravo predstavlja numerativ, što znači da pokazuje broj mlinova. Na manjim rijekama je svakako u jednoj mlinskoj zgradici bio i jedan žrvanj, to su bile manje prostorije pod krovom, u kojima se mogla obavljati mlinska djelatnost. Ukoliko je u jednoj zgradi bilo više žrvnjeva, onda je to najčešće označavano kao *değirmen ocağı*, mlinica.

Knez Janko, sin Vukomana, kuća 1
 Radosav sin Marijana, kuća 1
 Šimo sin Rade /Rado/, kuća 1
 Petko sin Damjana, kuća 1
 Radomir sin Bogoja, kuća 1
 Vuk sin Novice, kuća 1
 Vučin , sin Njegoja, kuća 1
 Drugi Radosav sin Petre-a, kuća 1
 Milovan sin Radivoja, kuća 1
 Milivoj sin Koste, kuća 1
 Sajko?, sin Milovana, kuća 1
 Drugi Radosav, sin Radovana, kuća 1
 Ilija Kruška?/Peruška?, kuća 1
 Damjan sin Grkoja, kuća 1
 Lazo sin Radođe, kuća 1
 Stanko sin Grkoja?, kuća 1
 Drugi Radosav sin Vladka, kuća 1
 Božo sin Jovana, kuća 1
 Drugi Šimo sin Milina?, kuća 1
 Vukman sin Vladka, kuća 1

Ukupno kuća 20

Godišnje90000

Jajlaci gore popisanih sela: od njihove teritorije, zbog potreba razgraničenja, prilikom popisa, austrijskoj strani ostalo je /zemljište površine/ otprilike deset baština. Sva ostala ljetna i zimska ispasišta, te ravne površine / polja?/ i njihovo zemljište ostali su u Osmanskoj Državi.

Spomenuta nahija Plavna se završava ovdje.

Stari posjednici zemlje u spomenutoj nahiji do ovoga prošlog rata su navedeni i detaljno pojašnjeni na sljedeći način:

- Durakbegović Hasan-beg. Umro je. Sada je prisutan /i na životu/ njegov sin Ahmed-beg.

- Durakbegović Mehmed-beg. Umro je. Sada je prisutna njegova kćerka gospođa Hatidža.

- Murteza, sin Mahmud-age. Sada je zarobljenik na venecijanskim lađama.

- Perunica? Omer-spahija. On je /na životu/ i sada prisutan.
- Knez Radivoj, baština I. On je /na životu/ i sada prisutan.
- Drugi knez Jovan, baština I. On je na neprijateljskoj teritoriji. Ali svaki čas /treba, očekuje se/ da se vrati na svoje staro mjesto..
- Kukuljica? Ali-aga. On je prisutan.

U navedenoj nahiji nema drugih posjednika zemljišta. A sada nema zemljišta koje je bez posjednika. Stari posjedi svakoga od njih poznati su među njima.

Ostatak nahije tvrđave Knin²⁰ – ovo su sela i nahije koje su ostale u Osmanskoj Državi od povučene granične linije do Kliškog sandžaka

Nahija Knin i Strmica

Selo Kobilica²¹ – ostatak /*bekiyye-i Kobilica*/ – u samoj je blizini uzvišenja po imenu Debelo Brdo, na kojem se nalazi tromeda.

Njiva koja je ostala u Osmanskoj Državi – 4 komada; to su četiri njive; nemaju posjednika.

Jedan dio sela od samog brda je sa određenim granicama ostao u Osmanskoj Državi; ostala zemlja sela na strani granice, a zbog potreba razgraničenja, ostala je cesarskoj strani /austrijskoj/.

Spomenuto selo je ranije bilo gedik timar mustahfiza Knina.

Selo Hoton²² – ostatak Hotona

Njiva koja je ostala u Osmanskoj Državi 3; nema posjednika.

I jedan dio ovog sela, takođe sa označenim granicama od brda, ostao je u Osmanskoj državi. Ostalo zemljište je zbog zahtjeva razgraničenja ostalo cesarskoj strani.

Spomenuto selo spada u carske hasove.

20 Knin, gradić sjeveroistočno od Šibenika. Bio je centar storohrvatske županije, zatim utvrda i centar istoimene nahije u Osmanskoj Državi, te danas centar općine Knin.

21 Kobilica, vjerovatno se radi o zaseoku ili mjesnoj zajednici sela Oton, koje je imalo više zase-laka, a danas je i samo slabo nastanjeno. U samom tekstu data je tačna lokacija položaja sela.

22 Selo Oton, sjeverozapadno od Knina.

/str. 3/

*Selo Radulovci?*²³ – ostatak, sa mezrom Miluša.²⁴ Spomenuta Miluša je čitava ostala u Osmanskoj Državi, a dvije trećine Radulovaca je ostalo u Osmanskoj Državi.

Mlinovi na rijeci Radulovci, žrvnjeva /bab/ 5 – to su zajednički mlinovi Omer-bega Ježevića? /Jež oglu/ i ostalih stanovnika sela.

Sada su podanici sultanovi u spomenutom selu:

Radivoj sin Mirjana??, kuća 1
 Vukoman sin Mirjanića?, kuća 1
 Radivoj sin Tibora?, kuća 1
 Milivoj sin Stojana, kuća 1
 Vujica sin Stoje, kuća 1
 Stanisav sin, kuća 1
 Janoš sin, /ista ligatura kao kod prethodnog imena/, kuća 1
 Marko sin /ista ligatura kao gore/, kuća 1
 Kojo sin Marka, kuća 1
 Vlajisav sin Rađena, kuća 1
 Radojica, sin Jake?/Jakova?, kuća 1
 Radoje sin Radivoja, kuća 1

Ukupno kuća 12

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni i detaljno pojašnjeni na sljedeći način:

- Ježoglu Ibrahim. On je umro. Prisutni su njegovi sinovi.
-? Ahmed?. On je umro. Prisutan je njegov sin Osman.
- Mehmed sin hadži Hidra. On je umro. Sada je njegova majka njegovu zemlju dala na licitaciju.
- Glamočak Murad-aga. On je prisutan.
- Ahmed Binturi/Pintorović/. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena. Zasad se još niko nije pojavio sa tapijom /kao njegov nasljednik/.
- Zimmija Milisav. On je prisutan.

23 Radulovci, neubicirano. Godine 1585. postojalo je u ovoj grupi sela selo Radin Dol u nahiji Zvonigrad, BOA TTD No. 622/392. Danas na ovom području postoji selo Radljevac, pa je moguće da se radi o istom selu, pogotovo pošto tu postoji vodotok istog naziva, kako je zabilježeno i ovdje kod upisa mlinova.

24 Mezra Miluša bila je 1585. godine selo u nahiji Zvonigrad, BOA TTD No. 622/392. Danas nepoznato.

Bez posjednika, u spomenutom selu, nema posjednika zemlje /osim navedenih/. Stari posjedi sviju njih označeni su i poznati među njima.

Selo *Žagrović*²⁵ – ostatak. Trećina mu je ostala u Osmanskoj Državi.

Sada su podanici sultanovi u spomenutom selu:

Vučin sin Bogoja, kuća 1

Kovač Jovan sin Janoša /Banjoša?/, kuća 1

Kuća 2

Spomenuto selo je ranije bilo gedik-timar mustahfiza Knina.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Kasim-aga, krasnorječiv²⁶, dio njegove baštine – on je sada zarobljenik na venecijanskim lađama

- Gospođa Hatidža – 4 njive. Ona je prisutna.

- Gospođa Hafiza – 3 njive. Ona je prisutna.

- Druga gospođa Hatidža – 3 njive. Ona je prisutna.

- Hadži Muharem, bivši dizdar Knina. On je prisutan.

- Ali, sin Mir-bega? – sada je zarobljenik na venecijanskim lađama.

- Omer iz Gradčaca²⁷ – 2 njive. Sada je zarobljenik.

- Zapovjednik ode Džafer – 3 njive. Sada je zarobljenik.

- Gospođa Aiša. Ona je prisutna.

- Husejn-aga Čorica. On je umro. Njegove upražnjene zemlje preuzeo je Salih-aga.

- Zimmija Jovan. On je živ i nalazi se u islamskim krajevima / daru-l-islam/²⁸.

- Ilija i Marko, Đurini sinovi. Živi su i nalaze se u islamskim krajevima.

Nema druge zemlje bez posjednika. Stari posjedi sviju njih označeni su i poznati među njima.

25 Žagrović, selo sjeverno od Knina.

26 *Mir-i kelam* – osoba koja lijepim riječima zabavlja, miri skup.

27 Gradčac, danas Gračac, naselje jugozapadno od Knina. Bio je utvrda i centar istoimene nahije najprije u Kliškom, pa onda u sandžaku Krka.

28 Teritorija Osmanske Države nazivana je *dar-i islam*, kuća islama, dok je ostali teritorij bio *dar'ul-harb*, kuća rata, te je predstavljao neprijateljski teritorij za Osmanlije.

*Selo Ugorica?, sa Orahovim Selištem*²⁹ – ostatak /sela/

Pola spomenutoga sela Ugorica?/Ugorinci? ostalo je u Osmanskoj Državi. I carski je has.

I spomenuto Orahovo Selište je ostalo čitavo u Osmanskoj Državi. Ranije je bilo gedik-timar mustahfiza Knina.

Sada su podanici sultanovi u spomenutom selu:

Pop Božo, kuća 1

Ranisav sin Rajina?, kuća 1

Todor sin Marjana, kuća 1

Milin sin Mitre-a, kuća 1

Miloje sin Sonke/Sojke?, kuća 1

Ilija sin Đurana, kuća 1

Simo sin Stanoja, kuća 1

Vučin sin Đurana, kuća 1

Mitre sin Đurana, kuća 1

Velko sin Duje, kuća 1

Vučin sin Jefte?, kuća 1

Mijo?, sin Jefte?, kuća 1

Boro sin Raska?, kuća 1

Boro sin Jefte?, kuća 1

Nikola sin Jefte?, kuća 1

Drugi Nikola sin Jakima, kuća 1

Vujica sin Jake?/Jakova?/, kuća 1

Drugi Vučin, kuća 1

Dejan Polovina?, kuća 1

Vuk sin Rađena, kuća 1

Vukadin sin?/ dunder?/, kuća 1

Ukupno kuća 20. To je carski has.

Stari posjednici navode se dolje:

- Hadži Muharem, bivši dizdar Knina. On je prisutan.
- Gospođa Hatidža. Ona je prisutna.
- Nikola Dunder? Živ je. Nalazi se u islamskim krajevima.
- Radovan. Živ je. Nalazi se u islamskim krajevima.

²⁹ Ugorica i Orahova Selišta – danas nepoznato. Ugorica je upisana u popisima iz XVI st, bila je naseljena stanovništvom vlašskog statusa; vidjeti npr. BOA TTD No 622/389.

Nema druge zemlje bez posjednika. Stari posjedi svijju njih označeni su i poznati među njima.

/str. 4/

*Selo Štrković*³⁰. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Mlin na rijeci Butišnici³¹ – ukupno 4. U ispravnom stanju. To je mulk vodiča – kalauza po imenu Kukuljica? Ali-aga.

Sada su podanici sultanovi u spomenutom selu:

Knez Medak sin?, kuća I
 Vučin sin Borka, kuća I
 Milisav sin Đuje, kuća I
 Nikola sin Dragaša, kuća I
 Petko sin Vukovića, kuća I
 Radan sin Radovana, kuća I
 Milivoj sin Radinje/Radinja/?, kuća I
 Stanko sin Mitre-a, kuća I
 Drugi Radan sin Vukoja, kuća I
 Radojica sin Smiljana, kuća I
 Grubiša sin Jovana, kuća I
 Mileš sin Stipana, kuća I
 Jakov sin?, kuća I
 Pavle sin Milina, kuća I
 Miloje sin Milisava, kuća I
 Frano sin Peroša/Beroša, kuća I
 Janko sin Duje??, kuća I
 Ivan sin Frane?, kuća I
 Todor sin Jovana, kuća I
 Orešković, kuća I
 Drugi Ivan?, kuća I
 Milaš? /ista ligatura kao prethodno gore/, kuća I
 Subota sin Garbera??, kuća I
 Milisav sin Drljače, kuća I
 Rajak sin Rajčića/Rančića, kuća I
 Milanko sin Kajića/Čajića?, kuća I
 Ilija sin Jurana, kuća I

30 Neubicirano.

31 Butišnica, jedna od rječica koje protiču kroz Knin, u čijoj se blizini ulijeva u Krku. Dužina joj iznosi 39 km, što znači da je ovo selo bilo locirano na potezu uz ovu rijeku.

Radosav sin Vukoja, kuća 1
 Stojan sin Popovića?, kuća 1
 Dujak?/Doman?, sin Radovana, kuća 1
 Stanisav sin Radiše, kuća 1
 Radiša sin Jaguna?, kuća 1
 Gavriilo sin Radomira, kuća 1
 Radivoj sin Milošina?/Miluna?, kuća 1

Ukupno kuća 34

Polovica spomenutoga sela sada je gedik timar dizdara tvrđave Livno.
 A druga polovica je eškindži timar.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

Kukuljica? Ali-aga. On je prisutan.

Bivši sandžakbeg Krke Mehmed-beg.³² Pošto su sad zarobljenici iz Osmanske Države zamijenjeni sa Venecijom, spomenuti Mehmed-beg se nalazi u Istanbulu.

Murteza, sin Mahmuda. Sada je zarobljenik na venecijanskim lađama.

Kizil? Mustafa. On je umro. Njegova dva sina su sada zarobljenici.

Salih, sin Mehmeda. On je sada zarobljenik.

Nema druge poznate zemlje bez posjednika. Stari posjedi sviju njih označeni su i poznati među njima.

32 Mehmed-beg, bivši sandžakbeg Krke, jeste Mehmed-beg Cernić, koji je zarobljen 1688. godine, prilikom osvajanja Knina od strane Mlečana. Uz njega je tada zarobljen i veći broj istaknutih osmanskih vojnih i drugih zvaničnika, od kojih su neki likvidirani, a neki su zamijenjeni. Među zamijenjenima je, kako se vidi, bio i sandžakbeg Krke.

*Selo Golubić sa Blacama*³³. Oba su ostala čitava u Osmanskoj Državi.

KulaI. Stoji uzgor. Nema posjednika.

Poznata je pod nazivom? veliki toranj. Pošto ima zidani pojas od kamena, u nju je stavljena jedna količina državne opskrbe /hrane/, te je upisana za miriju.

Mlin na vodi Butišnica, 3 mlina. U ispravnom stanju. Jedan je na zemlji koja pripada zaimu, jedan na zemlji carskog hasa i jedan na timarnikovoj zemlji. Dva pripadaju licu po imenu Alija, sin Ebu Bekr-age. To je potvrđeno svjedočenjem Kukuljica Ali-age, sina Ibrahimovog, te Mustafa-bega, sina Salihovog.

Jedan je mlin bez posjednika, pa je upisan u vlasništvo države.

Stupa – 3 komada. U ispravnom su stanju.

Jedna je na zemlji zaima, druga na zemlji timarnika i treća je na zemlji carskog hasa. Dvije su vlasništvo– mulk kneza Medaka Zemenića?, a jedna je mulk-vlasništvo spomenutoga Bekir-aginog sina Alije.

Sada su podanici sultanovi u spomenutom selu:

Ljuboje sin Đurića, kuća I

Mitre sin Joke /Joko/, kuća I

Milin sin Mrkića?/Mukića?, kuća I

Radoje sin Vukašina, kuća I

Miloš sin Radunića, kuća I

Đuro sin Radivoja, kuća I

Mikula sin Janka?, kuća I

Pavle sin Mihajla, kuća I

Boriša/Juriša?, sin Radula, kuća I

Ivanko sin Radovića, kuća I

Vučin?, sin Stipana, kuća I

Janko sin Milesava, kuća I

Vuk sin Milesava, kuća I

Marko sin Milisava, kuća I

Marčeta sin Milisava, kuća I

Radan sin Vuka, kuća I

Janko sin Perakovića /Brakovića?/, kuća I

Vučić sin Brajkovića/Brankovića?, kuća I

33 Golubić, selo sjeverno od Knina. Blace – danas nepoznato, možda zaselak Golubića. Godine 1585. upisani su u nahiji Knin kao dva odvojena sela, naseljena stanovništvom vlašskog statusa. BOA TTD No. 622/390. Stanovnici oba sela imali su udio na jajlaku – ljetnom ispasištu Krševac, jednom od brda u okolici Knina, u čijem podnožju izvire rijeka Krka.

Mitre sin Radovića, kuća 1
 Pavle sin Miladina, kuća 1
 Drugi Marko sin Marjanovića, kuća 1
 Drugi Mitre sin Kostadina, kuća 1
 Stanko sin Živka, kuća 1
 Vid sin Stojaka, kuća 1
 Radovan sin Živkovića, kuća 1
 Vukašin sin Čobića/Čupića i sl.?, kuća 1
 Toma sin Janka, kuća 1
 Radoje sin Đurića, kuća 1
 Plavša sin Dobroselje, kuća 1
 Nikola sin Radojice, kuća 1
 Boro sin Bajića/Janića??, kuća 1
 Budimir sin Radoja, kuća 1
 Matijaš sin Pavića, kuća 1
 Stoja?, sin Grubiše, kuća 1
 Mihajlo sin Darine?, kuća 1
 Milenko sin Živka, kuća 1

Ukupno kuća 36

Zemljište spomenutih sela Golubić i Blace spojeno je jedno s drugim, a njihovi su posjedi izmiješani. Selo Golubić, sa svojim određenim granicama, spada u carski has.

A selo Blace zajednički posjeduju zaim Ibrahim, iz reda zaima, i spahija Alija sa svojim timarom. Zavedeno je u kopije deftera-popisa.

/str. 5/

Stari posjednici zemlje u selima Golubić i Blace do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Hasan Mutikaša. On je prisutan.
- Osman Mutikaša. On je sada zarobljenik na venecijanskim lađama.
- Abdu'z-Zahir. On je sada zarobljenik na venecijanskim lađama.
- Mehmed sin hadži-Mustafe. On je umro. Sada je tapija data njegovoj majci Hasni.
- Ahmed i njegov brat Mustafa. Jedan je u islamskim krajevima, a drugi je još uvijek zarobljenik.
- Salih sin Atmadže. On je sada zarobljenik na venecijanskim lađama.
- Drugi Ahmed. On je sada zarobljenik na venecijanskim lađama.
- Memi-aga, sin Ramadana. On je umro. Sada je njegova sestra Hadidža preuzela njegov posjed, uz tapiju.

- Mehmed-beg. Sada je oslobođen iz zarobljeništva i nalazi se u prijestonici.

- Omer harambaša, sin Šabana. On je prisutan.

- Ahmed, sin Mahmud spahije. On je umro. Njegova majka je sada uz tapiju preuzela njegov posjed.

- Osman Ćatić. On je umro. Sada je njegova sestra Hadidža preuzela njegov posjed, uz tapiju.

Nema druge zemlje bez posjednika. Svakome između njih je poznata i određena njegova zemlja.

Selo Kumalić³⁴. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Šarampov I. U ispravnom je stanju.

Mlin, I. To je zajednički posjed raje stanovnika sela.

Dio mustahfiza Knina?, dio gedik-timara, baština iznos 2.

Osim dvije /gore/ spomenute baštine u njihovim određenim granicama, desetina sa tog zemljišta pripada zaimu. Sada je uživatelj zaim Ibrahim.

Sada su podanici sultanovi u spomenutom selu:

Pavo /Pavun?/ sin Miloja, kuća I

Radojica sin Milina, kuća I

Marko sin Dejana, kuća I

Jurica sin Ostoje, kuća I

Miloš sin Jovana, kuća I

Gvozden sin Milina?, kuća I

Vučeta sin Srede?, kuća I

Vučin sin Grdena?, kuća I

Radovan sin Novice, kuća I

Drugi Radojica sin Milisava, kuća I

Drugi Radovan sin Milića, kuća I

Nikola sin Sime, kuća I

Mitre sin Semeka?, kuća I

Đurica sin?³⁵, kuća I

34 Komalić je bio zaselak Strmice, sjeveroistočno od Knina i Golubića. Danas tu postoji Komalić kao naseljeni lokalitet. U spomenutom popisu upisan je između Golubića i Blaca, na istoj foliji.

35 Ova nepročitana ligatura potpuno odgovara terminu *reis*, što znači: starješina azapa. S obzi-

Ukupno kuća 14

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Bivši beg Krke Mehmed-beg. Oslobođen je iz zarobljeništva i sada je u prijestonici.

- Zimmija Toma. On je umro³⁶. Njegova je zemlja još uvijek upražnjena.

- Jovan i Mitre. Oni su na neprijateljskoj teritoriji.

Nema druge zemlje bez posjednika. Poznata je zemlja svakoga od njih.

Selo *Zagrađe*, drugo ime *Bošnjak*³⁷. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Sada u njemu nema poreskih obveznika raje.

Mlin, žrvnja 2. U lošem je stanju /*harâb*/. Vlasnik mu je hadži Muharem.

Spomenuto selo je gedik timar bivšeg dizdara Knina.

Čitavo selo se u stvari sastoji od sedam baština. Prema provjerenim svjedocima utvrđeno je da tu postoji nezavisna zemlja /nezavisan posjed/ bivšeg dizdara Knina hadži Muharema, čije je postojanje sada utvrđeno sudskim putem. Nema druge zemlje a da je bez posjednika.

Ovdje se zavržava spomenuta nahija Knin.

/str. 6/

Tvrđava Strmica.³⁸ Sada je čuvaju kapetan, age i vojnici.

rom na to da bi pisar ovdje naveo i neki drugi podatak da se stvarno radi o reisu (barem tvrđavu u kojoj je na službi), mislimo da se ipak radi o nekom ličnom imenu.

36 Ovdje pisar koristi perzijski izraz *murd*, u kombinaciji sa turskim pomoćnim glagolom, u značenju umrijeti. Kroz cijeli popis za nemuslimane koristi ovaj termin, dok za muslimane navodi arapski termin *fevt*, takođe sa turskim pomoćnim glagolom, u istom značenju.

37 Oba naziva danas nepoznata.

38 Tvrđava Strmica bila je centar istoimene nahije, sjeveroistočno od Knina. U popisima se najčešće spominju posadnici ove tvrđave kao uživatelji određenih prihoda, npr. već se 1550. godine spominje čehaja tvrđave Strmica, BOA TTD No. 440/116. Danas postoji naselje Strmica, sjeverno od Knina, 15 km daleko od samog grada.

Spomenuta tvrđava nalazi se nasuprot tvrđave Knin, a susjedna je nahijama Unac i Grahovo.³⁹ Nalazi se u sredini nahija, na mjestu gdje je jako potrebna.

Časna džamija I, u ruševnom je stanju /*harab*/; nije /prije ovoga/ imala vakufa, a /ni sada/ nema vakufa.⁴⁰

Nahija sama Strmica /*nefs-i Strmiča*/ – ona je carski has. I čitava je ostala u Osmanskoj Državi.

Odžakluk posadnika tvrđave Strmica.

Mlin – vitla 4. U ispravnom su stanju. U zajedničkom je posjedu /svih/ stanovnika.

Mlin – vitala 18. Oni su ruševni. Nisu bez posjednika, pripadaju stanovnicima.

Čifluk I.

Poznat je kao Dizdarov čifluk. Još uvijek je u prijepisu deftera upisan na zaima Mehmeda, spada u zeamet.

Crkva I – u ispravnom je stanju.

Još uvijek su podanici sultanovi u spomenutom selu:

Knez Simo sin Radoja, kuća I

Radosav sin Vujina?, kuća I

Miloš sin Radojice, kuća I

Radan sin Vukosava, kuća I

Vujin sin Vukosava, kuća I

Radoje sin Janka, kuća I

Stojić/Štević?, sin Subote, kuća I

Radosav sin Vukadina, kuća I

Ognan /Ognjen/ sin Mitre-a, kuća I

Lazo sin Ivana, kuća I

Vuk sin Vučića, kuća I

Boro?/Božo?...., sin Vujice, kuća I

39 Nahije Unac i Grahovo su bile u sklopu Kliškog sandžaka, a teritorija koju su obuhvatale danas se nalazi u Bosni i Hercegovini.

40 Ovdje se sigurno radi o džamiji u samoj utvrdi Strmica/Strmička, podignutoj za potrebe posade tvrđave. Pošto se džamija ne spominje ni u jednom popisu, znači da se najvjerovatnije radi o sultanskoj džamiji, podignutoj sredstvima državne blagajne. Takve džamije nisu ni imale svoj vakuf, nego su finansirane na drugi način.

Pavle sin Radojice, kuća 1
 Doma?, sin Vučića, kuća 1
 Staniša sin Dimitra, kuća 1
 Jovan sin Stipana, kuća 1
 Sava sin Marjana, kuća 1
 Drugi Jovan sin Bojana, kuća 1
 Jura/Jûr ? sin Radovana, kuća 1
 Filip sin Ivana, kuća 1
 Stipan sin Dan/i/čića, kuća 1
 Drugi Jovan sin Vučića, kuća 1
 Boro sin Jovana, kuća 1
 Nikola sin Vujina, kuća 1
 Janko sin Tadije, kuća 1
 Drugi Boro sin Stanka, kuća 1
 Cvito?, sin Bratića?, kuća 1
 Stojan sin Ivana, kuća 1
 Kostas?, sin Marasa, kuća 1
 Vučin?, sin Zaviše, kuća 1
 Drugi Vučin sin Radovana, kuća 1

Ukupno kuća 31, odsjekom godišnje 75000 /akči/

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Merdan. On je umro. Prisutan je njegov sin Salih.
- Golo Ahmed. On je umro. Prisutan je njegov sin Hasan.
- Braća spomenutoga Gole, Ramadan i Redžep. Oni su umrli. Njihove su zemlje upražnjene.
- Topić Ebu Bekr. On je umro. Njegov brat Ferhad još je zarobljenik.
- Ibrahim Strmica? On je umro. Još uvijek ima njegova kćerka.
- Nesuh sin Mehmeda. Umro je. Njegov sin Sefer još uvijek je zarobljenik.
- Kosovac /Kosovče/ Alija. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena.
- Kara Jusuf. Umro je. Njegov sin Omer još uvijek je zarobljenik.
- Divjan? Ahmed-hodža. On je umro. Prisutna je njegova kćerka Aiša.
- Drugi Ahmed Hurić. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena.
- Kišo? Mehmed. On je umro. Prisutan je njegov sin Ahmed.
- Murteza. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena.
- Veličanoglu Memi. On je umro. Njegova kćerka Kadira još uvijek je zarobljenica.
- Osman. Umro je. Njegova je zemlja upražnjena.

- Selim sin Veličana. Umro je. Njegova je zemlja upražnjena.
- Odabaša /zapovjednik ode/ Džafer. Umro je. Njegova je zemlja upražnjen
- Muharrem sin Veličana. Umro je. Njegova je zemlja upražnjena.
- Drugi Ibrahim Lončina. Umro je. Prisutan je njegov sin.
- Drugi Ebu Bekir. Umro je. Prisutan je njegov sin Sefer.
- Mustafa-aga Kahvedžić /Kahveci zade/. Prisutan je njegov sin Ali.
- Stari /ihtiyar/ Ibrahim, sin Hasana. On je prisutan ovdje.
- Zimmija Samardžić /semerci zade/. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena.
- Zimmija Mihajlović. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena.
- Milanković. On je sada na neprijateljskoj teritoriji.
- Murad-spahija i njegov stric Nesuh-aga. /negdje na sredini iznad teksta upisano: fevt umro/. Ima još njihova⁴¹ sestra Um-Kulsum. Ona je sada u Travniku.

U spomenutoj nahiji nema drugog zemljišta bez vlasnika. Zemljište /posjedi/ svakoga od njih određeni su i poznati njima svima.

/str. 7/

Dio ostatka live Krka i početak Klisa

*Selo Poplaz/Poplad*⁴², u blizini rijeke Marčinkovica⁴³. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

U njemu kuća uzgor.

To je mjesto poznato po nazivu?, a koje se nalazilo u Kninskom polju, u blizini

Omerovog oraha /? - *Omerin cevzi*/, na dijelu jedne ravnice.

Spada u eškindžijske zeamete.

Sada je na imenu zaima Mehmeda, sina Kara-age /Kara aga oglu/.

Stari posjednici

- 41 Ovdje nije jasno čija je sestra Um Kulsum. Ligature su sasvim čitljive, pa je moguće da je pisar pogriješio pri upisu međusobnih odnosa spomenutih lica.
- 42 Godine 1574. navodi se selo Poplazanj u blizini samog Knina, sa posjedima. Danas nije poznato pod ovim imenom, ali se u polju sjeverno od Knina nalazi selo Kninsko Polje, koje je već postalo periferija grada, tako da je moguće da se radi o ovome selu.
- 43 Marčinkovac, jedna od pritoka rijeke Butišnice, koja se ulijeva u Krku.

- Ahmed spahija Arslanagić /Arslan aga zade/. On je još uvijek zarobljenik.

- Hadži Muharrem. On je prisutan.

Nema drugih posjednika sela, a nema ni zemlje bez posjednika.

Selo Ostatak Vrhpolja⁴⁴, drugo ime Podgoran. U Osmanskoj državi ostali su mu svi

jajlaci i otlaci, a otprilike polovica sela je takođe ostala u Osmanskoj Državi.

Čifluk 1

Poznat je po nazivu Dizdarov čifluk. Sada je u posjedu hadži Muharrema, bivšeg

dizdara. Čitav je u granicama Osmanske Države.

Baština 3

One sa svojim utvrđenim granicama spadaju u eškindži zeamet. Sada su na imenu zaima

Mehmeda, sina Kara-age.

Ostala desetina čitavog sela takođe sa svojim utvrđenim granicama spada u bivši gedik timar tvrđave Knin. Količina 2

Još uvijek su podanici sultanovi u spomenutom selu:

Knez Toma, sin Marčinka, kuća 1

Blagoje sin Radovana, kuća 1

Petre sin Mileša, kuća 1

Pavle sin Staniše, kuća 1

Pop Benešić?, kuća 1

Vučin sin Boroja, kuća 1

Marko sin Boroja, kuća 1

Radosav sin Dorešina /možda Dobrešin, ali "b" je izostavljeno/, kuća 1

Toma sin Andrije, kuća 1

Ilija sin Staniše, kuća 1

Drugi Marko sin Petre-a, kuća 1

Ukupno kuća 11

44 Vrpolje, selo sjeverno od Knina, u Kninskom polju.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Ahmed spahija Arslanagić. On je sada u zarobljeništvu, ali u tvrđavi Livnu ima kćerku. Njegova je zemlja plodna.
- Hadži Muharrem. On je prisutan.
- Mahmud, sin Mršo? Mustafe. On je sada zarobljenik na venecijanskim lađama.
- Osman, sin Nuha ćehaje. On je sada u Rumeliji.
- Selim, sin Omera. On je sada zarobljenik na venecijanskim lađama.
- Topdžija Hasan-aga. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena, a kako se niko nije javio da traži tapiju, hadži Muharrem je uzeo da je koristi.
- Zimmija Fodoz?. On je sada na islamskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika bez zemlje, niti zemlje bez posjednika. Zemlja svakoga od njih je poznata i među njima je utvrđena.

*Selo ostatak Kovačića*⁴⁵. Trećina ga je ostala u okviru granica Osmanske Države.

Jure?, sin Vuka, kuća 1

Nema /u selu/ drugih kuća koje su uzgor.

Ranije je spadalo u gedik timar mustahfiza Knina.

Mlin na rijeci Krka 2 – to je vlasništvo /mulk/ Ramadana. On je tu prisutan.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Ramadan sin Saliha. On je sada prisutan.
- Gospođa Hafiza, kćerka hadži Halila. Ona je tu prisutna.
- Bivši sandžakbeg Krke Mehmed-beg. On je sada oslobođen iz zarobljenništva i nalazi se u Sretnoj Prijestonici /Istanbulu/.
- Osman sin Davuda. On je prisutan.
- Ibrahim sin Sulejmana. On je sada zarobljenik u Apuliji.⁴⁶

45 Kovačić, naselje u općini Knin; bivše selo, koje je već skoro integrirano u područje samoga grada.

46 Ligatura *pe-vav-lam-je-he* može se čitati kao *Polje* ili *Pulja*. Smatramo da se radi o riječi Puglia,

- Hadži Mehmed. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena.
- Alija Vrbica. On je umro. Njegovi sinovi Mehmed i Sulejman sada su zarobljenici.
- Zimmija Budiša. Pošto se još uvijek nalazi na neprijateljskoj teritoriji, dobio je, na osnovu fermana, tezkeru da se može vratiti na svoju starinu.

Nema drugih posjednika bez zemlje, niti zemlje bez posjednika. Zemlja svakoga od njih je među njima utvrđena.

/str. 8/

*Selo ostatak Peruna.*⁴⁷ Nasuprot je Knina, u blizini mosta Topolje.

Njive koje su ostale u Osmanskoj Državi 2

Livada I

Još uvijek pripadaju gospođi Fatimi.

Ranije je bilo gedik timar mustahfiza Knina.

Kula Topolje. Sada su prisutni /i na službi su/ njeni čuvari.

Livada u blizini tornja /broj nije upisan/. Ona pripada odabaši Aliji. On je tu prisutan.

Baština I. Pripada Ramadanu. I on je tu prisutan.

Mlinovi u blizini tvrđave, na rijeci Krki, vitlova I2.

Devet od njih su još uvijek u ispravnom stanju. Pripadaju Atlibegovićima⁴⁸. Oni su utvrdili svoje vlasništvo i prije i sada.

koja se u osmanskom piše kao Pulya, a to je južna italijanska pokrajina Apulija.

47 Perun je bog groma i munje, zaštitnik pravde kod starih Slavena. Na ovome području su bili dosta živi mitovi i priče o njemu. Jedna planina kod Splita i danas nosi to ime. Što se tiče ovoga sela, to je vjerovatno danas selo Topolje, tri po kilometra sjeverno od Knina, gdje izvire rijeka Krka, čiji se izvor nalazi ispod slapa rijeke Krčić, nazvanog Topoljski buk.

48 Atlagići ili Atlibegovići su plemićka obitelj iz Livna. Mehmed – paša Atlagić postavljen je za mufahiza Knina 1688. godine. Optužen je da je predao Knin Mlećima, zatvoren je u Prištini, gdje je i umro 1689. Prema drugim izvorima, Mlečani su ga zarobili i zatvorili u Bresciji gdje je i umro. I. Filipović, pak, navodi da je u to doba već bio postavljen za bosanskog pašu, a da je zapravo bio zarobljen, sa čitavom porodicom, te da je u Bresciji proveo u zarobljeništvu više od 10 godina: Ibrahim Filipović, *Filipovići – bosanska muslimanska porodica, njen postanak i razvoj u vremenu od 1574. do 1991. godine*, Sarajevo 1991, 109.

Mlin na rijeci Krki, vitlova 3. U ispravnom su stanju.

Ova su tri mlina popravljena. Zajedničko su vlasništvo Husejna sina Džaferovog i Jakuba sina Abduzzahirovog, koji su sada zarobljenici na venecijanskim lađama. Došla je u sud majka spomenutoga Jakuba i kao opuno-moćenik je na šeriatski način, nakon utvrđivanja /činjenica/, dobila od strane suda sudski dokument /*hucet*/ za preuzimanje /posjeda/.

Veliki most na rijeci Krka u blizini kule Topolje⁴⁹.

To je kameni most i u ispravnom je stanju.

Ono što je preostalo od sandžaka Krka ovdje se upotpunjuje i završava.

/str. 9/

Početak live Klis u Osmanskoj Državi, u u predjelima tvrđave Knin

Selo *Pelkun?*, drugo ime *Novosel?*, i *Lopuže*⁵⁰ – četvrtina spomenutoga sela ostala je u Osmanskoj Državi

Sada su podanici sultanovi u spomenutom selu:

Radivoj sin Petre-a, kuća 1

Vid sin Sladoja, kuća 1

Kuća2

Ono /selo/ je eškindžijski timar. Posjednik timara je spahija Mehmed.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Durak sin Ramadana. Ovdje je prisutan.

- Lopuža/Lepuža?oglu⁵¹ Ali. On je sada zarobljenik na venecijanskim lađama. Ovdje je prisutna njegova rodbina.

- Lopuža/Lepuža?oglu Šaban. On je sada zarobljenik na venecijanskim lađama. Ovdje je prisutna njegova rodbina.

- Drugi Šaban sin Ishaka. On je sada zarobljenik, a ovdje se nalazi /prisutna je/ njegova rodbina.

49 Kula Topolje je danas ruševina, a o mostu nema podataka.

50 Selo Lopuže, jugoistočno od Knina, sasvim u blizini grada.

51 Ligatura se može čitati na oba načina, ali kako i danas postoji selo Lopuže, smatramo da je prva varijanta ispravnija.

- Ramadan sin Jusufa. Sada je zarobljenik u Apuliji. Ovdje je prisutna njegova rodbina.

- Husejn sin Jusufa. On je još uvijek zarobljenik na venecijanskim lađama, a ovdje se nalazi /prisutna je/ njegova rodbina.

- Ken'an aga. On je umro. Ovdje se nalazi njegov bratić.

To je zemlja spomenutih starih posjednika. U granicama Osmanske Države ostala je njihova zemlja od po dva dana rada. Zemljišta bez posjednika nema.

Selo Dobrosel i Polać⁵²

Na drugoj strani linije razgraničenja ostalo je samo zemlje od ispasišta u količini od tri baštine, a sve su ostale njive, ispasišta ljetna i zimska, ostali u Osmanskoj Državi.

Šarampov 1. U njemu je sin kneza Mirka.

Mustahfizima Knina /pripada/ baština 3

Sve ostalo spada u eškindžijski zeamet. Njegov posjednici su još uvijek Ežderović zaim Omer i njegov brat zaim Mustafa.

Sada su podanici sultanovi u spomenutom selu:

Knez Filip sin Mirka, kuća 1

Petre sin Vukoja, kuća 1

Jovan sin Miloša, kuća 1

Milin sin Vujice?, kuća 1

Vuk/Vukša?, sin Mirosava, kuća 1

Nikola sin Vučka, kuća 1

Paviša sin Vučka, kuća 1

Drugi Filip sin Jovana, kuća 1

Cvitko sin Ivka, kuća 1

Niko sin Ladoja, kuća 1

Milanko sin Baje, kuća 1

Radoje sin Đure, kuća 1

Ilija sin?, kuća 1

Vukota, kuća 1 /stoji samo ime/

Đuro sin Damjana, kuća 1

52 Polača, selo jugoistočno od Knina. Postoje tri lokaliteta sa ovim imenom u neposrednoj blizini: Polača, Mala Polača, Velika Polača. Moguće je da je Dobrosel jedan od tih lokaliteta.

Vučin sin Gage? /Gago/, kuća I

Ukupno kuća 16

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Marko, sin Matije. Sada je na muslimanskoj teritoriji, u nahiji Livno.
- Vid, sin Matije. Na muslimanskoj je teritoriji, u nahiji Livno.
- Mihajlo, sin Milana. Na muslimanskoj je teritoriji, u nahiji Livno.
- Dugonjić Nikola. Na muslimanskoj je teritoriji, u nahiji Livno.

Nema drugih poznatih posjednika, a nema ni zemlje bez posjednika.

*Selo Turić*⁵³– *ostatak*. U Osmanskoj Državi ostala je četvrtina spomenutoga sela od linije razgraničenja.

Nema kuće koja je uzgor.

Selo je eškindžijski zeamet. Njegovi su posjednici još uvijek Ežderovići /Ežder ogullari/⁵⁴ zaim Omer i njegov brat zaim Mustafa.

Stari posjednici zemlje su bili nemuslimani, sada se radi na tome da bude kako je prije bilo, a njihovo zemljište je upražnjeno.

*Selo Kijevo*⁵⁵

Veneciji je iza linije razdvajanja ostala samo jedna baština od jajlaka; sva ostala ispasišta – ljetna i zimska, zemlja i livade ostali su u Osmanskoj Državi.

Šaranpov – pošto je zgrada bila stara, srušena je.

Crkva I. U ispravnom je stanju.

53 Turić, danas zaselak sela Mala Polača, jugoistočno od Knina.

54 *Ežder* je perzijska imenica koja znači *aždaha*, *zmaj*. U množini često ispada konsonant *r*, pa se dobije izraz *eždeha*, koji je kod nas prešao u oblik *aždaha*. I danas u Bosni postoji prezime Aždahić, kod muslimana, te Aždajić, kod katolika.

55 Kijevo, selo koje je nekad spadalo u nahiju Vrhrika. Nalazi se na putnom pravcu između Knina i Sinja, a u blizini je i izvor rijeke Cetine.

Selo je eškindžijski zeamet. Posjednik mu je sada zaim hadži Ahmed Ljubunčev⁵⁶.

Sada su podanici sultanovi u spomenutom selu:

Knez Pavle, sin Jure, kuća 1
 Jure, sin Luke, kuća 1
 Andrija, sin Luke, kuća 1
? sin Pavla, kuća 1
 Miho sin Jure, kuća 1
 Filip, sin Jure, kuća 1
 Stipan, sin Jure, kuća 1
 Pavle, sin Marjana, kuća 1
 Kosta, sin Marjana, kuća 1
 Drugi Kosta, sin Radivoja, kuća 1
 Drugi Filip, sin Radosava, kuća 1
 Drugi Kosta sin Račića, kuća 1
 Toma, sin Dome?, kuća 1
 Jakov, sin Šimuna, kuća 1
 Šubinci/Šojinci? Nikola, kuća 1
 Marjan, sin Stojana, kuća 1
 Nikola, sin Gorice /! gajn/, kuća 1
 Milanko, sin Jovana, kuća 1
 Andri, sin Jure, kuća 1
 Ivan, sin Grujana?/Grubana?, kuća 1
 Drugi Kosta sin Dijaka?, kuća 1
 Juriša? sin Ilije, kuća 1
 Drugi Andri, sin Boče /!/, kuća 1
 Drugi Ivan Gojević?/Gunević?, kuća 1
 Petre, sin Graje?, kuća 1
 Drugi Kosta, sin Cicvarića /jasno stoji Čičvarić/, kuća 1
 Martin, sin Vida, kuća 1
 Jure, sin Ivana, kuća 1
 Drugi Petre, kovač, sin Ivana, kuća 1
 Drugi Stipan Rajčić?/Rančić?, kuća 1
 Grgur, sin Šimuna, kuća 1
 Drugi Kosta, sin Marka, kuća 1
 Gašpar, sin Konjara/*Kunara*/, kuća 1
 Pavle sin Ivana, kuća 1

56 Ovaj je zaim sigurno pripadnik poznate porodice Ljubunčić, koji posjede u ovim predjelima imaju već od vremena osvojenja od strane Osmanlija. Vidjeti: Fehim Dž. Spaho, *Opširni popis Kliškog sandžaka iz 1550. godine*, Sarajevo 2007, 97.

Drugi Stipan sin Bore, kuća 1
 Ilija sin Danče-a?, kuća 1
 Antun sin Ivana, kuća 1
 Drugi Ivan sin Grujana?/Grubana, kuća 1

Ukupno kuća 38

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Mustafa sin Saliha. On je prisutan /ovdje/.
- Šaban sin Murada kethode. On je prisutan.
- Ahmed Demirović /Demiroglu/. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena.
- Salih Lilo?. Umro. Ima sina.
- Islam i njegov brat Musa. Umro./stoji samo iznad imena Islam/. Njihova zemlja je upražnjena.
- Starac Zulfikar sin Hasana. On je sada prisutan.
- Husejn Lilo?. Umro. Njegova je zemlja upražnjena.
- Zimmija Milić. On je sada na islamskoj teritoriji /Osm. Država/
- Zimmija Vid Gojević. On je sada na islamskoj teritoriji.
- Zimmija Antun. Prisutan je i na životu.
- Maločić drugi Antun. U islamskoj je zemlji, prisutan je.
- Vujević, zimmija. U islamskoj je zemlji, prisutan je.
- Nikola. Prisutan je.
- Ivan. Prisutan je.
- Drugi Antun. U islamskoj je zemlji, prisutan je.
- Petre kovač. Prisutan je.
- Zimmija Grgo. Prisutan je.
- Drugi zimmija Grgo. U islamskoj je zemlji, prisutan je.
- Jajar? Mihovil. U islamskoj je zemlji, prisutan je.
- Drugi Mihovil. U islamskoj je zemlji, prisutan je.
- Knez Vukosav. U islamskoj je zemlji, prisutan je.
- Knez Stojan. U islamskoj je zemlji, prisutan je.
- Kosta. U islamskoj je zemlji, prisutan je.
- Hamanoglu? Jovan. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Lalović /Lalo oglu/ Petre. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Radoš. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Nikola Karandžul. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Drugi Petre /Šenad?/. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema zemlje bez posjednika. Svačiji posjed je poznat.

/str. II/

*Tvrđava Glavaš*⁵⁷. Sada je čuvaju vojnici sa zapovjednicima.

*Selo Glavaš sa Uništem i ispasištem Dinara*⁵⁸

Baština 6

U svojim starim granicama ostala je drugom Mehmedu i Jusufu, sinovima Mehmeda iz Vrlike /Vrhlikali/, koji je umro. Pošto su i oni umrli, bez djece, baštinu je sada zatražila njihova sestra Merjem.

/Naknadna bilješka/ Nakon ovog popisa spomenuta Merjem je od posjednika zemlje, zaima Alije, dobila potvrdu /tapu tezkeresi/ za spomenutih šest baština, koje su ostale upražnjene iza njenih spomenutih dvojice braće. Njegovo visočanstvo vezir je bio dobronamir, te joj je sudskim putem na njenu molbu izdata potvrda suda.

Treća dekada mjeseca džumadel-uhra godine III3.

Baština 6

Pošto ona nema svoga posjednika, a pošto siromašni posadnici spomenute tvrđave nemaju zemljište za obrađivanje, smatra se pogodnim da se izda ferman da bi se dodijelila njima.

Jajlak Dinara – spada u carski has

Iz mukate Bilaja pripada Bihačkoj kancelariji. Na ovome se mjestu daje obavijest i objašnjenje o tome.

Ali bilo bi pogodno ako bi se ispaša na spomenutom ispasištu fermanom dodijelila posadnicima Glavaša.

Selo Glavaš i Unište – to je jedan eškindžijski zeamet.

Sada mu je posjednik Atlibegović /Atlu-beg zade/.⁵⁹

- 57 Tvrđava Glavaš, nekada zvana i Dinarić, nalazi se u podnožju vrha Dinare. Manjih je dimenzija i smatra se da je više imala ulogu osmatračnice, nego odbrambene tvrđave. Sagrađena vjerojatno u 15. stoljeću, a kontrolirala je prometno najpovoljniji planinski prijevoj iz Dalmacije u Bosnu, preko Uništa u Bosansko Grahovo. Osmanlije je osvajaju 1522. godine i napuštaju 1718. godine. Međutim, nijedan od ovih lokaliteta ne spominje se u popisima iz 1550. godine, dok se 1574. godine spominju Uništa kao mezra u nahiji Vrhrika, u blizini izvora Cetine. BOA TTD No. 533/226.
- 58 Sela su sjeverno od Vrlike, a istočno od Knina. Glavaš se danas nalazi u Hrvatskoj, a Uništa u BiH. Sela nisu baš preblizu, a sjeverno od njih je i vrh planine Dinare, tako da je ispasište svakako na obroncima te planine.
- 59 Ovaj tekst je upisan između gornjih bilježaka, ali sam ga ovako smjestila, jer bi drugačije ostale bilješke – naknadno dodavane – izgubile smisao.

Nahija Paško Polje⁶⁰ – u blizini Vrhlike⁶¹ u njoj se nalazi izvor rijeke Cetine

Selo samo Paško Polje⁶² – cijelo je ostalo u Osmanskoj Državi

Nema nijedne rajinske kuće uzgor.

Dio pripada mustahfizima Sinja – dio I

Dio spada u jedan eškindžijski timar – dio I

Posjednik timara je spahija Mustafa.

Crkva I. Od davnina je oronula⁶³.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

– Ćato iz Vrane⁶⁴. Prisutan je ovdje.

– Salih Bilajac⁶⁵. Prisutan je ovdje.

– Pako-zade/Bačo-zade? spahija Alija i njegov brat Mustafa. Prisutan (! Stoji ispod imena Mustafa) je.

– Mehmed-aga. Umro. Sada je potvrdu /sened/ uzela njegova kćerka.

– Drugi Mehmed, beg. Njegove zemlje sada je uz tapiju uzela njegova kćerka.

– Islavica Jusuf. Umro. Na životu je njegov sin Omer. Nastanjen je u Zvorniku.

60 Paško polje je kraško polje, sjeverni dio Sinjskog polja. Što se tiče nahije, ona se nije spominjala u ranijim osmanskim popisima. Vjerovatno je formirana od ostatka teritorije nahije Vrhlika, što se vidi po selima koja su upisana u njoj, nakon što su Osmanlije izgubile ovaj teritorij krajem XVII stoljeća.

61 Prvobitni naziv naselja i nahije glasio je Vrhlika, jer se naselje nalazilo uz sami izvor Cetine. Zbog osmanskih upada stanovništvo se postepeno pomjerilo u podgrađe utvrde Prozor, koja je dosta blizu prvobitnoj lokaciji naselja. Vremenom je naziv dobio oblik Vrhlika, a ovdje navedeno ime je faza prelaska u taj današnji oblik.

62 Paško polje, danas Cetina, je selo koje je nastalo na izvoru rijeke Cetine, te je nosilo i naziv Vrhcetina. Pravi naziv je zapravo Spaško polje, po crkvi sv. Spasa, podignutoj na izvoru Cetine. Vjerovato je zbog lakšeg izgovaranja konsonant "s", inače bezvučan, ispao, te je ostalo samo "Paško polje". Spaško Polje je bilo srednjovjekovni grad Vrhlika, prije nego što su se stanovnici, zbog opasnosti od osmanskih upada, preselili na lokaciju ispod tvrđave Prozor, ispod koje je nastala kasaba Vrhlika. Ivan Jurković, "Vrhrički i hlivanjski plemeniti rod Čubranića do sredine 15. stoljeća", Zbornik Odsjeka povijesnih znanosti Zavoda povij. Društ. znan. Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, 24(2006) 60.

63 To je spomenuta crkva svetog Spasa. Već dugo se vode polemike oko toga je li to katolička ili pravoslavna crkva.

64 Kasaba Vrana, središte nahije Vrana. Danas selo u Ravnim Kotarima u Dalmaciji.

65 Postojale su dvije nahije sa imenom Bilaj u svom nazivu: Bilaj Blagaj i Bilaj Bunić, obje u sastavu Kliškog sandžaka.

U spomenutom selu nema zemlje bez posjednika.

*Selo Kovačevci*⁶⁶ – na strani prema Livnu⁶⁷ – čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi

Nema opstalih rajinskih kuća.

Mlin na rijeci Cetini, vitla 2 – u ruševnom stanju..

Oni su zajedničko mulk vlasništvo starih posjednika spomenutoga sela, s tim da se nalaze na eškindžijskom timaru.

Dio mustahfiza Sinja – ranije – dio I

To je jedan eškindžijski timar. Dio I. Posjednik mu je spomenuti spahija.

Stari posjednici zemlje u spomenutom su navedeni ispod:

- Zimmija Ivan Cetina. Nalazi se na neprijateljskoj teritoriji.
- Zimmija Mišljen?. On je umro. Njegov sin je na teprijateljskoj teritoriji.
- Zimmija Grujica. On je umro. Njegov sin je na muslimanskoj teritoriji.
- Zimmija Dragosav. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena.

Nema drugih posjednika.

/str. 12/

*Selo Vrkalje? /Orkala?/*⁶⁸ – na strani prema Livnu – čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Mlin na rijeci Cetina, vitla 2. U ruševnom stanju.

Oni su mulk vlasništvo starog stanovništva.

Spomenuti mlinovi dolaze na mjesto gedik timara.

66 Neubicirano pod ovim nazivom. Sigurno je da se nalazilo u blizini Sinja, i to istočno od njega, što se vidi i prema orijentaciji u odnosu na Livno.

67 Oznaka na strani prema Livnu, *Vrhlici ili Sinju* jeste pisarova odrednica u smislu označavanja sa koje strane Cetine se nalazi određeno selo. On ne koristi odrednice lijeva i desna obala, nego najznačajnija naselja na lijevoj ili desnoj strani.

68 Neubicirano pod ovim nazivom. Jugoistočno od Sinja postoji selo Ovrlje, koje se teritorijalno uklapa u ovaj prostor. Moguće je da je pisar pogrešno unio ime sela.

Dio u spomenutom selu – gedik mustahfiza Vrhlike – dio I

Dio u eškindži timaru – dio I. Posjednik timara još uvijek je spahija Mustafa.

Poznate su među narodom određene granice svakoga od njih.

Sada su podanici sultanovi u spomenutom selu:

Knez Nikola sin Ivana, kuća I
 Stipan sin Jure, kuća I
 Ivan sin Koste?, kuća I
 Marjan sin Perovića, kuća I
 Šimo sin Ognana/Ognjen/, kuća I

Kuća 5

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Manojlo?/Matanojlo?. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena.
- Zimmija Velko. On je umro. Njegova dva sina se sada nalaze na muslimanskoj teritoriji, a jedan je na neprijateljskoj teritoriji.
- Mihajlo Milašević. On je umro. Njegov sin se sada nalazi na neprijateljskoj teritoriji.
- Zimmija Vinko. On je umro. Sada se nalazi na muslimanskoj teritoriji.⁶⁹
- Zimmija Šimo. On je živ i prisutan.
- Milenko i Marko. /iznad Milenka stoji/ On je umro. Kćerka spomenutoga Milenka, Hojdana, došla je sa neprijateljske teritorije. Sada je preuzela zemlju svoga oca.
- Zimmija Vukađin. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena.

Nema drugih starih posjednika osim ovih.

69 Ovdje je došlo do zabune prilikom upisa podataka. Očito je jedan pisar upisao imena stanovnika, a zatim je taj isti ili neko drugi, idući za njim, opisivao situaciju vezanu za tu upisanu osobu. Tako je došlo do ovog slučaja, da se istovremeno upišu kontradiktorni podaci za jednu te istu ličnost.

*Selo Neli? i Br/e/za*⁷⁰ – na strani prema Vrhlici – otprilike jedna baština od ispasišta ostala je s druge strane linije razgraničenja, Veneciji, a sva ostala ispasišta – ljetna i zimska, i zemlja ostali su u Osmanskoj Državi.

Mlin na rijeci Kotluši⁷¹ vitlo I. Ruševan.
To je mulk vlasništvo gospođe Ummi Kulsum.

Mlin, vitlo I. Ruševan je.
On je zajedničko mulk vlasništvo stanovnika sela. Spada u gedik timar.

Spomenuto selo Neli je gedik timar, pripada mustahfizima Vrhlike.
Broj /timara/ 2.

Spomenuto selo Br/e/za je eškindžijski timar. Sada je na imenu spahije Mustafe.

Sada su podanici sultanovi u spomenutom selu:

Živan, kuća I
Marko sin Jakova, kuća I
Popović sin Nepomira?, kuća I

Kuća 3

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Glavaš Ali-aga. On je umro. Na životu je sada njegov sin Šahin-baša.
- Ali-beg. Umro je. Pošto je njegov sin Mustafa-aga još uvijek u carskoj prijestonici, /zemlju/ drži njegova majka.
- Spahija Ahmed. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena.
- Spahija Bajram. On je umro. Na životu je njegov sin.
- Spahija Ibrahim. On je umro. Sada njegova kćerka Merjem preuzela /zemlju/.

70 Nepoznato pod ovim nazivima. Ali, sudeći po tome da se u selu spominju mlinovi *na rijeci Kotluši*, te da se jedan od izvora Cetine u selu Civljane donje zove Nele/Nelaj, onda je to sigurno neki zaselak u gornjem toku Cetine. U popisima iz 1585. i 1604. godine javlja se selo Breza, koje danas egzistira kao zaselak na ovom području.

71 Kotluša je jedno od osam vrela koja sačinjavaju rijeku Cetinu. "Vodoteći pojedinih vrela, koji se ponajprije sastaju u dva rukava, da se kasnije, od prilike u sredini Cetinskog ili Paškog polja sjedine, tako su jaki, da tjeraju mlinove." Karlo Patsch, "Arheološko-epigrafska istraživanja", Glasnik Zemaljskog muzeja br.01/1899, str. 69.

Nema druge zemlje bez posjednika.

/str. 13/

*Selo Ostatak Cimljana*⁷². Na strani Vrhlike. Po odredbi linije razdvajanja, u Osmanskoj Državi je ostala petina sela.

Nema nijedne preostale rajinske kuće.

Njiva koja je ostala u Osmanskoj Državi parcela/čestica/ 15.

To je /selo/ eškindžijski timar. Sada mu je posjednik Skenderović /Iskenderoglu/ spahija Hasan.

Stari posjednici zemlje u spomenutome selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Bulguri Osman. On je živ i prisutan.
- Salih Bulguri. Nastanjen je u?luka /- nije Banjaluka./ Nalazi se na muslimanskoj teritoriji.
- Ahmed, sin Alije. Na životu je i sada je nastanjen u Golhisaru.⁷³
- Zimmija Jozeb. Sada je na muslimanskoj teritoriji.
- Zimmija Miho. Nalazi se na muslimanskoj teritoriji, u nahiji Livno.
- Samardžić /*semerci oglu*/ Hasan. Na životu je, sada je nastanjen u Uskopju.

Nema druge zemlje bez posjednika.

*Selo ostatak Kosora*⁷⁴. Na strani prema Vrlici. Po odredbi linije razdvajanja, u Osmanskoj Državi je ostala polovina sela.

Kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Hatidži, kćeri Durakbegovića.

Nema nijedne preostale rajinske kuće.

To je /selo/ eškindžijski timar.

72 Selo Civljane, sjeverno od Vrlike. Selo je upisano u svim ranijim popisima u nahiji Vrhlika kao Cimljan/i/, stanovnici su uvijek bili muslimani.

73 Golhisar, današnji naziv Jezero, naselje pored Jajca u BiH. U osmanskom periodu bio je centar istoimene nahije, koja je cijelo vrijeme pripadala Kliškom sandžaku.

74 Kosore, selo 3 km sjeverno od Vrlike.

Posjednik timara po imenu spahija Mustafa.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Durakbegović. Njegovu zemlju sada drži njegova kćerka Hatidža.
- Ćorica? Redžep. On jena životu, prisutan je.

Nema drugih posjednika zemlje bez posjeda.

*Selo Podosoje.*⁷⁵ Na strani prema Vrlici. Pola ga je ostalo u Osmanskoj Državi.

Čifluk Šušnjar⁷⁶ I. Sada je prenesen na siročad /djecu bez oca/ umrlih Mehmed/-age?/ i Hasan-age.

Od raje
Zimmija Kosta Grajo, kuća I

/Pripada/ Ranijim mustahfizima Vrhlike – to je gedik timar.

Čifluk Mustafa-age I
Sada pripada Bali-agićima / Bali-aga zadeler/.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Bali-aga zade Mehmed spahija. On je na životu.
- Mustafa Nuhagić /Nuh-aga zade/. On je prisutan.
- Drugi Mustafa Mešinović? /Mešinoglu/. On je prisutan.
- Bukarica? Mustafa. On je prisutan.
- Hadži Muharrem čizmedžija. Sada se nalazi u Sarajevu /Saraj?/
- Murad hodža. Sada se nalazi u Travniku.
- Kurtić Mehmed. On je umro. Njegov sin je sada u carskoj prijestonici, ali su došle njegove dvije kćeri i one su prisutne.
- Gospođa Hatidža. Ona je umrla. Njena je zemlja sada prenesena na njenog sina Mehmeda. To je Mehmed Bajagić /Bajagi zade/

75 Podosoje, selo 2 km južno od Vrlike.

76 Čifluk je 1585. godine bio mezra u posjedu stanovnika sela Cimljan. BOA TTD No. 622/252. To bi danas mogao biti zaselak sela Garjak, koje je jedva naseljeno.

Nema druge zemlje bez posjednika.

/str. 14/

*Selo Ježevič*⁷⁷ - na strani prema Vrhlici. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne preostale rajinske kuće.

Velika baština /čestice/ 3
Spomenuto selo od davnina je carski has.

Baština 4 Hisse /dio/ 1
To je stari eškindži timar. Na ime je spahije Mustafe.

Granice spomenutih sedam baština i jednog dijela od ranije su utvrđene i od davnina su poznate.

Stari posjednici zemlje do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Mehmed-aga. On je umro. Sada je na životu njegova kćerka.
- Pervizoglu Husejn. On je umro. Njegova je zemlja data na licitaciju.

Nema druge poznate zemlje bez posjednika.

*Selo Vinalić*⁷⁸. Na strani prema Vrhlici. Prema potrebama razgraničenja, otprilike su tri baštine ostale venecijanskoj strani, a sve ostale njive i livade, zemlja i ispasišta ostali su u Osmanskoj državi.

Čifluk Kotari zade /čestica/ 1
Sada je u posjedu Mehmed baše.

Kosta? sin Blaže?, kuća 1

Nema ni jedne druge rajinske kuće.

Mlin, vitla 3. U ispravnom je stanju. Prenesen je sa umrlog Murselagića na njegovu kćerku.

77 Ježevič, selo 4 km istočno od Vrlike. Sada se proteže uz obalu Peručkog jezera.

78 Vinalić, danas prigradsko naselje grada Vrlike. U ranijim popisima iz osmanskog perioda upisano je sa dva imena: selo Vidunić, drugo ime Vinalić.

Stupa I. U ispravnom je stanju. Prenesena je sa umrlog Murselagića na njegovu kćerku.

Mlin, vitla 4. U ispravnom je stanju. Sada pripada /mulk/ Bukarica? Mustafa-baši.

Mlin, vitla 5. Dva od njih su u ispravnom stanju. Sada pripadaju /mulk/ Kotari-zade Mehmed-baši.

To je gedik timar mustahfiza Vrhlike. /Dodato iznad:/ bivši.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Kotârî-zade Mehmed-baša. On je prisutan.
- Mursel-aga-zade //Murselagić/. On je umro. Njegova je kćer ovdje prisutna.
- Mehmed Hasanagić. On je umro. Dato na licitaciju. /njegova zemlja/
- Gospođa Šakira. Ona je prisutna.

Selo Vukasovci, drugo ime Vitač?/Vinac?⁷⁹, na strani prema Livnu. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne preostale nastanjene kuće.

To je eškindžijski timar. Posjednik mu je sada spahija Mehmed.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Redžep Rubić?Žunić?, i sl. Sada je u Istanbulu.
- Šaban. Umro je. Prisutni su njegovi sinovi Ramadan i Mehmed.
- Umrli (muteveffa) Alija. Prisutna je njegova kćerka.
- Osman-aga. Umro. Sada njegovu tapiju traži njegova sestra.
- Zimmija krojač (derzi) Nikola. On je umro. Njegov je sin Krsto sada na islamskoj teritoriji.
- Ilija. On je umro. Postoje njegovi sinovi.

79 Danas su oba naziva nepoznata. Moguće je da je to neko od sela ili zaselaka koji se nalazili na terenu gdje je sada formirano vještačko Peručko jezero. Iz popisa 1585. godine vidi se da se nalazi uz Cetinu, zbog velikog broja mlinova, od kojih su neki bili i vakuf Murat-bega Tardića. BOA TTD No. 622/250.

- Vid. Nalazi se u nahiji Livno, na islamskoj teritoriji.
- Zimmija Božo? On je nastradao (helak olmuštur). Njegov sin je sada na islamskoj teritoriji.
- Matoš. Sada je na neprijateljskoj teritoriji.
- Zimmija Vučin? On je umro. Njegova je zemlja data na licitaciju.

Nema druge zemlje bez posjednika.

/str. 15/

Selo Milatkovina??⁸⁰, na strani prema Livnu. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Čifluk/čestica / 1.

Polovica /čifluka/ prenesena je na gospođe Merdžanu i Ummihanu, od njihovog oca, a druga polovica, a druga polovica je uz tapiju prenesena na osobu po imenu Musa?, od njegove sestre Aiše.

To /selo/ je eškindži timar. Posjednik timara je spahija Hasan.

Sada su podanici sultanovi u spomenutome selu:

Grubiša sin Gruje, kuća 1
 Vukdrag sin Gruje?, kuća 1
 Anton sin Damjana, kuća 1
 Filip sin Mandića, kuća 1
 Kovač Jovan, sin Milana, kuća 1
 Marjan sin?, kuća 1
 Dragić Bajića, kuća 1
 Matoš Blažević, kuća 1

Ukupno kuća 8

Stari posjednici zemlje u spomenutome selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Osman-aga. On je umro. Sada su /tu/ njegove kćeri gospođe Merdžana? i Ummihana.
- Gospođa Aiša. Ona je umrla. Sada to uživa njen brat Musa.

80 Milatkovine, neubicirano. U popisima osmanskog perioda iz XVI stoljeća upisivano je zajedno sa selom Stražine. Kako se Stražine, danas zaselak sela Podosoje, nalaze jugoistočno od Vrlike, na zapadnom rubu Vrličkog polja, i Mladkovine/Milatkovine su se sigurno nalazile u blizini.

- Sefer. On je umro. Sada ima njegov sin.
- Merdžanoglu Ahmed. On je tu prisutan.
- Zimmija Tokić/Dokić? Sada je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema druge zemlje bez posjednika.

*Selo Prhovo.*⁸¹ Na strani prema Livnu. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Crkva I. U ispravnom je stanju.

Čifluk Laktač⁸² I. Od davnina pripada monasima crkve.⁸³

Čifluk Kreševo⁸⁴ I. Pripada knezu Boži. Pripada mustahfizima Sinja.

Spomenuto selo je eškindžijski timar.

Posjednik timara je spahija Hasan. Ali spomenuti čifluk Kreševo je u svojim određenim granicama od davnina gedik timar mustahfiza Sinja. A i Vukdragova/neko zemljište?/ spada u zemlju mustahfiza.

Sada su podanici sultanovi u spomenutom selu:

Knez Božo, sin Milka, kuća I
 Čobo? sin Čale?, kuća I
 Sava, sin Rade /Rado/, kuća I
 Hrelja, sin Luke, kuća I
 Lazo, sin Mar/i/čiča, kuća I
 David, sin Pavka, kuća I
 Luka, sin Malića, kuća I
 Jozo, sin Malića, kuća I

- 81 Nepoznato. Ovo selo je u osmanskome periodu pripadalo nahiji Vrhrika, te je i tada upisivano kao selo Prhova. U njemu se ovdje spominju monasi crkve, a takođe se spominju i u ranijim popisima, kao i sama *crkva Svete Gospoje*. Vidjeti npr. TTD No. 622/fo.247. S obzirom na to, kao i na činjenicu da kroz selo protiče rijeka Dragović, koja se uliva u Cetinu, odnosno danas u Peručko jezero, sigurno se radi o selu koje se nalazilo pored te crkve, odnosno manastira Dragović. Sam manastir na današnje mjesto je premješten pedesetih godina XX stoljeća, zbog formiranja Peručkog jezera.
 Drugo selo Provo nalazi se danas jugoistočno od Sinja. U osmanskome periodu nalazilo se u nahiji Saromiše.
- 82 Danas selo Laktač, jugoistočno od Vrljke, na obali Peručkog jezera. Laktač je najprije bio selo (1574. g.), pa mezra (1585.) u nahiji Sinj i Cetina, na kojoj su svoje dijelove posjedovali i jedan kaluder i jedan pop. Isti defter.
- 83 Sigurno se radi o manastiru Dragović, na staroj lokaciji.
- 84 Danas na ovom području nema lokaliteta Kreševo, a jedno selo Kreševo nalazi se dosta južnije, južno od Sinja. U osmanskim popisima na ovom području upisivano je kao *selo Kreševo*.

Janko, sin Dubnalovića?/Čontalovića?, kuća 1
 Marjan, sin Jovana, kuća 1
 Ivan?, sin Budrića?/Bodežića?⁸⁵, kuća 1
 Popović, sin Dragovića, kuća 1
 Dragosav, sin Obrada, kuća 1
 Ilija, sin Itasa?/Ibasa?....., kuća 1
 Vladosav, sin Novaka, kuća 1
 Tadija, sin Maljete?, kuća 1
 Andrija, sin K/a/rašića?, kuća 1
 Damijan, sin Milka, kuća 1
 Bulad, sin Dragića, kuća 1
 Drugi Janko, sin Radenića/Radetića?, kuća 1
 Miloje, sin Matunića?Manolića??, kuća 1
 Džive? sin ?
 Radojica, sin Pritura?, kuća 1

Ukupno kuća 23

Stari posjednici zemlje u spomenutome selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Ćosović /Ćoso oglu/ Mustafa-aga. On je živ. U Livnu je.
- Ibrahim Čopoja. On je umro. Sada je tu prisutna njegova kćerka Fatima.
- Spahija Ibrahim. On je umro. Sada je to dato njegovom bratiću Aliji i on to koristi.
- Sefer Ćirkin. On je prisutan.
- Spahija Mustafa. On je prisutan.
- Agović? /Ago oglu/ drugi Mustafa. On je prisutan.
- Nedžati zade /Nedžadović??/ Hasan. On je prisutan.
- Supruga Deli Ahmeda Fatima. Ona se sada nalazi u Travniku.
- Ramadan sin Mustafe. On je umro. Njegova zemlja je upražnjena.
- Knez Milko. On je prisutan.
- Zimmija Čonko Ćalić. On je prisutan.
- Anton Ćolak /hrom/. Njegova je zemlja upražnjena.
- Knez Jurko. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena.
- Zimmija Ilija Kajvadić?/Kajurević?. On je sada na neprijateljskoj teritoriji.
- Nikola. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena, a njegov sin Đure? je sada na muslimanskoj teritoriji.

85 Na ovom području postoji prezime Bodrožić, ali ligatura ne odgovara ovome obliku.

- Popović Dragojlo. On je prisutan.

- Popovi /*rahībân*/ crkve. Oni imaju posebnu zemlju /sa drugačijim statusom/. Oni su tu prisutni i zajednički je uživaju.

Nema druge zemlje bez posjednika.

/str. 16/

Selo Gajrak⁸⁶ i Lončar. Na strani preme Vrhlici.

U okviru? ostalo je od ispasišta /u veličini od/ otprilike dvije baštine, a sva ostala zemlja i livade i ispasišta ostali su u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne preostale nastanjene rajinske kuće.

Mlin, vitla 2. U ruševnom stanju. Pripada Turundžu? Mehmed-agi.

Opet mlin, vitla 2. U ispravnom su stanju. Pripadaju spomenutome Turundžu? Mehmed-agi.

Opet mlin, vitla 2. U ispravnom su stanju. Sada pripadaju spahiji Mehmedu Turundžu?-oglu /Turundžiću), i njegovom bratu Jusufu. Od države /*mirîden*/ ih je zatražio zimmija Vučin?, ali se tvrdi da su dati kao zalog vakufu Ali-paše.

Ponovo mlin, vitlova 10. Pet od njih pripadaju selu u zajedničkom posjedovanju. A drugih pet određenih mlinova su sa umrlog Mehmed-age preneseni na njegovu kćer gospođu Merjem, ali se tvrdi da su dati kao zalog /hipoteka/ vakufu Ali-paše

Stupa 1.

Spomenuto selo je eškindžijski timar.

Sada ga drže zajedno kćerka posjednika timara spahije Mehmeda i Ahmed-beg.

Stari posjednici zemlje u spomenutome selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Derviš. On je umro. Sada su živi njegovi sinovi Šaban i Alija.

86 Selo Garjak, jugoistočno od Vrlike, danas na obali Peručkog jezera. Što se tiče lokaliteta Lončar, danas ga na ovom području nema. To je vjerovatno bio zasela Garjaka, a možda potopljen jezerom.

- Ibrahim. On je umro. Pošto je njegova zemlja upražnjena, vlasnik zemlje daće je /na licitaciju/ prema svom nahodnju /hasebine/.

- Mehmed-aga. On je umro. Sada njegova kćer Merjem traži njegovu tapiju.

- Drugi spahija Ibrahim. On je umro. Pošto su njegove zemlje upražnjene, vlasnik zemlje daće ih /na licitaciju/ prema svom nahodnju.

Nema druge zemlje bez posjednika.

*Selo Kolan?/Kuljan?*⁸⁷, na strani prema Vrhrici. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Šarampov Kalić? I

Čuvaju ga zapovjedni kadar i vojnici.

Sada su podanici sultanovi u spomenutom selu:

Marko sin Pavla, kuća I

Drakojica?/Drakunica?, sin Đurđa, kuća I

Vukota Popovac?/Ljutovac? (i sl.), kuća I

Vukosav sin Nosana?, kuća I

Đuro sin Malojana?/Kalojan?, kuća I

Cvijo/Cvito?, sin Todora, kuća I

Radosav sin Knežića, kuća I

Jakim?, sin Matića?, kuća I

Vule sin Todora, kuća I

Ukupno kuća 9

Veliki most na rijeci Cetini.⁸⁸

To je kameni most poznat po nazivu "Most Krka."

Do Vrlike sati /hoda/ I

87 Selo Koljane, istočno od Vrlike, na obali Peručkog jezera.

88 Selo Koljane se prije uspostave Peručkog jezera prostiralo s obje strane Cetine. Gore navedeni most je spajao ne samo selo, nego je bio i dio ceste koja je povezivala Sinj, Vrliku i Knin. Most je sigurno oštećen, a možda i uništen u borbama koje su se vodile u drugoj polovici XVII stoljeća, tako da su ga vjerovatno obnovili Mlečani, najranije krajem XVII stoljeća. Bio je najduži most u Dalmaciji i nazivan je Vukovića most . K. Regan, B. Nadilo, "Stare crkve u Cetinskoj krajini", *Građevinar* 60 (1008), 446. Danas je pod vodom Peručkog jezera.

Drugo ime spomenutoga sela je Kralup.⁸⁹ Ono je bivši gedik timar mustahfiza Sinja.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Kara hodža Husejn-efendi. On je umro. Sada je ovdje /živ i prisutan/ samo njegov sin. /nema imena/
- Berak?oglu Deli Ali. On je prisutan.
- Drugi Berak-oglu, Ramadan. On je umro. Njegovu tapiju je sada bila uzela njegova kćerka Fatima, ali ju je prepustila osobi po imenu Mustafa.
- Deli Osman. On drži zemlju svoga oca.
- Abdi? dede? oglu. Pošto je njegov otac na neprijateljskoj teritoriji, on pridržava i koristi njegovu zemlju.
- Osman-aga. On je umro. Sada njegovu zemlju drži njegova sestra.
- Gospođa Zeliha/Zulejha?. Ona je u Šujici. Njenu zemlju drži njen opunomoćenik.

Nema druge zemlje bez posjednika.

*Selo Ostatak Otišića*⁹⁰, na strani prema Vrlici. Prema odredbi linije razgraničenja, njegove su kuće ostale Veneciji, a svi ostali njegovi pašnjaci i zemljište ostali su u Osmanskom Carstvu.

Njive koje su pogodne za obrađivanje, a koje su ostale u Osmanskoj Državi IO

Nema nijedne preostale kuće.

I ostala zemlja sve do rijeke Cetine ostala je u Osmanskoj Državi.

Selo je ekindžijski zeamet. Pripada zaimu Halil-zade Aliji.

Ovo su stari posjednici čija je zemlja ostala u Osmanskoj Državi:

- Zimmija Božo. Sada je na neprijateljskoj teritoriji.
- Zimmija Obučina Šaro. Sada je na neprijateljskoj teritoriji.

89 Godine 1585. upisana je u nahiji Vrhrika mezra Kralup, a takođe i čifluk po nazivu Kralup, nakon sela Ježević. BOA TTD No. 622/249 i 245. Selo po umenu Kralup postojalo je i u nahiji Neretva, vid. npr. BOA TTD No. 622/42.

90 Selo Otišić, južno od Vrlike. U XVI st. Hotešić, u nahiji Vrhrika.

Nema druge zemlje bez posjednika.

Spomenuta nahija Vrhlika se ovdje kompletira i završava.

/str. 17/

Nahija Sinj. Pripada livi Klis, do početka Hercegovine.

Selo Ostatak Malkove⁹¹. Prema Sinju.

Prema zahtjevu linije razgraničenja, u Osmanskoj Državi je ostala trećina spomenutoga sela.

Nema preostale kuće.

- Ali sva zemlja i ravnica i šuma i ispasišta koja se nalaze u spomenutom selu od linije razgraničenja sve do rijeke Cetine ostali su u Osmanskoj Državi.

Kula /toranj/ Behram-age I. U ruševnom je stanju.
Nalazi se blizu rijeke Cetine.

Stari posjednici su:

- Zulfikar-aga. On je umro. Sada potražuje njegova kćerka Hatidža.
- Hasović /*Haso oğlu*/ Mustafa. Prisutan je.
- Mazgić /*Manda oğlu*/ Kasim Aga. On je sada u Anadoliji.

Sada nema drugih posjednika.

Spomenuto selo spada u gedik timar mustahfiza Sinja.

Selo Potravnica⁹² – ostatak. Prema Sinju.

Polovica spomenutoga sela ostala je u Osmanskoj Državi.

Prema odredbi linije razgraničenja, stare kuće spomenutoga sela ostale su u Mletačkoj Republici /*Venedik Cumhûruna*/, ali sva njegova zemlja i gajevi i šume i ravnica i? od granice? do rijeke Cetine ostali su u Osmanskoj Državi.

91 Selo Maljkovo, u općini Hrvace, sjeverozapadno od Hrvaca.

92 Selo Potravlje, južno od Maljkova.

Nema nijedne preostale kuće.

Mlin, vitlova 3. Od davnina su zajedničko mulk-vlasništvo stanovnika sela.

To je eškindžijski zeamet. Pripada Sultan-zade /Sultanović/⁹³ Ahmed-begu.

Stari posjednici su navedeni dolje:

- Šelo-oglu Mehmed. On je prisutan.

- Šelo-oglu Šahin. On je prisutan.

Nema drugih poznatih /za koje se zna/ posjednika.

*Selo Ostatak Satrića, drugo ime Lokvičić/Lukovičić?*⁹⁴, na strani prema Sinju. Trećina ga je ostala u Osmanskoj Državi.

Nema nijednu preostalu kuću.

Šarampov I. Pošto je bio stara gradnja, srušen je.

Mlin/ovi/ na rijeci Cetini, vitlova 5. U ispravnom stanju.

Spomenutih pet mlinova je mulk vlasništvo Šelo-oglu Deli Mehmeda.

Mlin na rijeci Cetini, vitla 3. U ispravnom stanju.

Pripada Mehmed-agi, kapetanu Sinja, koji je još uvijek zarobljenik na venecijanskim lađama. Dok se on ne pojavi, za nadglednika postavljena je osoba po imenu Kasim, na osnovu bujuruldije Ali-paše i kadijinog raspisa.

Mlin na rijeci Cetini, vitlo I. U ispravnom stanju.

Pripada Kasimu i njegovoj braći Mehmedu i Mustafi, a na njih je prenesen mulk-posjed njihovog oca?

Mlin na rijeci Cetini, vitlo I. U ispravnom stanju.

93 Sultanovići su ugledna porodica, najviše vezana za Klis, a smatra se da su potomci Mustafa-paše Pijalepašića, sestrića sultana Murata III, dugogodišnjeg kliškog sandžakbega. Vidjeti više: E. Čelebi, *Putopis*, 225, fusnota 43. Fusnote je, kao i prijevod, priredio Hazim Šabanović.

94 Satrić, selo sjeverozapadno od Hrvaca. U ranijim popisima upisano samo pod ovim drugim imenom: Lukovičić.

Preneseno sa spahije Ak? Ahmeda na njegovog sina, a poslije njegove smrti sa sina na njegovu majku.

Stari posjednici su navedeni dolje:

- Knez Ivanča?/Ivanica?. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Zimmija Marko. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Zimmija Ilija. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika za koje se zna.

Na visoravni Svilaja nalaze se tri kuće spomenutoga sela, te su one na osnovu linije razdvajanja ostale u Mletačkoj Republici, dok je ostala zemlja, livada i mjesta za ispašu /koji pripadaju nav. selu/ odatle pa sve do rijeke Cetine ostala u Osmanskoj Državi.

To je eškindžijski zeamet. Posjednik mu je sada zaim Ibrahim.

*Selo Žirnica, drugo ime Gornje Hrvace.*⁹⁵ Na strani prema Sinju.

Njegova je visoravan /*yaylası*/ linijom razgraničenja ostala Veneciji, a sva ostala zemlja ostala je u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne preostale kuće.

Prisutni stari posjednici zemlje do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Deli Mehmed, sin Redžepa. On je prisutan.
- Kljuno Ahmed. On je prisutan.
- Tefene? Mustafa, buljukbaša. On je prisutan.
- Goga oglu Hasan čelebija. On je prisutan.
- Babo oglu /Babović?/ Ali spahija. On je prisutan.
- Huskić/Husković /Huska oglu/ Husejn. On je prisutan.
- Šaban sin Memi-hodže. On je prisutan.
- Sulejman Kuš?/Koš?oglu.

95 Hrvace, naselje i centar istoimene općine, sjeverno od Sinja. Godine 1586: Gornje Hrvace upisane kao jedno selo, Hrvace kao kasaba, a iza njih je bilo upisano *selo Žirnica sa selom Vid Adasi, u blizini kasabe Hrvace*. TTD No. 622.

Nema druge zemlje bez posjednika.

To /selo/ je gedik timar, pripada mustahfizima Sinja.

/str. 18/

Vakuf umrlog Ferhad-paše⁹⁶ u samom selu Hrvace

Kula sa kućnim placemI. Određeno za /službu/ imama.

Kućni plac /arsa-i hane/ I. Određeno za /službu/ hatiba.

Kućni plac/parcelaI. Određeno za službu mujezina.

Izdat je ferman onoga, čija je zapovijest krajnja, da se daje licima koja budu imam, hatib i mujezin, na osnovu odredbe vakifa.

*Selo Donje Hrvace*⁹⁷, na strani prema Sinju. Veneciji je od linije razgraničenja ostao manji dio od /seoskog/ ispasišta sa šumom, a sve drugo u cijelosti je ostalo u Osmanskoj Državi.

Časna džamija iz vakufa umrlog Ferhad-paše. U ruševnom je stanju.
..... I.

Zidovi su joj u ispravnom stanju, a ostala dijelovi /*sayir ebniyesi*/ su komisijski pregledani. Izdat je ilam Mustafa-begu,⁹⁸ iz ugledne porodice spomenutoga vakifa, koji je sada defter-čehaja bosanskog divana, da se izvrši popravka vakufa.

Mlin, vitla 4. U ispravnom stanju.

Od davnina je zajedničko mulk-vlasništvo stanovnika sela. I sada ima vlasnike.

96 Ferhad-paša Sokolović, bosanski i kliški sandžakbeg, bosanski beglerbeg (ubijen 1590. godine), učestvovao je u osvajanju ovih krajeva, te je posjede, koje je dobio kao mulk, uvakufo/dao za zadužbinu upravo u Hrvacama. O Ferhad-paši vidjeti više: Elma Korić, Životni put prvog beglerbega Bosne: Ferhad-paša Sokolović (1530.-1590.), Orijentalni institut u Sarajevu, Posebna izdanja XLIV, Sarajevo 2015.

97 S obzirom na to da se ovdje spominje Ferhad-pašina džamija, onda je ovo selo nekadašnja kasaba Hrvace.

98 Mustafa-beg Ferhadpašić bio je 1698. godine postavljen za muhafiza Banjaluke. Muvekkit, *Povijest Bosne I*, 425. Bio je i bosanski alajbeg, zatim je postao beglerbeg Tripolisa u Siriji (Šamu), a 1708. bio je postavljen za beglerbega Bosne. V. Bišćević, *Bosanski namjesnici*, 225.

Opet mlin, vitlo i. U ruševnom je stanju.
I ovaj od davnina pripada stanovništvu sela. I sada ima vlasnike.

Stupa 3.
Od davnina je privatno vlasništvo. Vlasnik im je stanovništvo sela.

Čifluk u spomenutom selu 2.
Osim onoga što pripada selu, ostala je baština. Ima puno suposjednika.
I sada su živi i prisutni.

Kule, koje je za vrijeme rata dao izgraditi muslimanski svijet, koji je sada vlasnik imovine i zemljišta 4⁹⁹

Stara /*kadim* – vjerovatno najstarija/ kula I.
Sada pripada Karahodžiću Mehmed-baši. On je prisutan.

Opet stara /*atik*/ kula I.
Pripada Ćati Ibrahimu. On je prisutan.

Opet stara /*atik*/ kula I.
Pripada Velioglu Ibrahim-agi. On je zatražio zemljište spahije Ahmeda.
On je prisutan.

Opet stara /*atik*/ kula I.
Pripada Kasabali oglu-u. Upražnjena je. Još je u ispravnom stanju. Ima krov.

Opet stara /*atik*/ kula I.
Pripada Lačo? Mehmedu. Upražnjena je.

Opet stara /*atik*/ kula I.
Pripada Šahinu.

Opet stara /*atik*/ kula I.
Pripada drugom Mehmedu, sinu imama Mehmedhalifovića /*imam-i Mehmed halife-oglu*/. On je prisutan.

Opet stara /*atik*/ kula I.
Pripada Hasan-agi Hamzagiću. On je prisutan.

99 Broj je zamrljan i najviše liči na broj četiri. Vjerovatno je u pitanju greška pisara, jer kula ima više.

U spomenutom selu nema nijedna rajinska kuća uzgor.

Ali starim posjednicima lično došli su ovaj put neke osobe i svi su se pridružili pripremama za??

To je gedik timar. Pripada mustahfizima Sinja 7.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Deli Mehmed sin Redžepa. Prisutan je.
- Kljuno /Kljunooglu/ Ahmed. Prisutan je.
- Tefene? Mustafa, buljukbaša?. Prisutan je.
- Spahija Babović Alija. Prisutan je.
- Husković/Huskić Husejn. Prisutan je.
- Memihodžić Šaban. Prisutan je.
- Kušoglu Sulejman. Prisutan je.
- Ibrahim Ćato. Prisutan je.
- Karahodžić Jusuf čelebija. On je umro. Sada je prisutan njegov sin Mehmed-baša.
- Spahija Husejn. Umro je. Od strane njegove kćeri prisutan je njen muž Derviš Nuh.
- Lačo? Mehmed. Nije poznat da li je živ ili mrtav. Njegova je zemlja pusta.
- Joguračić? Mehmed-aga. On je umro. Njegovi maloljetni sinovi sada se nalaze u Uskopju.
- Mustafa Livnjak. Sada je u Rumeliji.
- Kasabalioglu Salih. On je umro. Kako je i njegov sin Mustafa umro, a njegova majka ostala u životu, ona traži tapiju.
- Ibrelja? Ibrahim. On je umro. Sada je njegova kćerka Merjem potražilac zemlje /tapije/. Ona je prisutna.
- Nuh odabaša. On je umro. Sada imaju njegove kćerke Merjem i Fatima.
- Abdurrahman. On je umro. Sada je u Jajcu njegova kćerka Tenfiza?
- Imam Mehmed-halifa. On je umro. Na životu je i prisutan je njegov sin, drugi Mehmed.
- Tiz? Mehmed. On je umro. Njegov sin je sada u Rumeliji.
- Ćivo? odabaša Mehmed. On je umro. Od nosilaca tapije prisutan je sada Ibrahim-efendija.
- Dišlu? Mehmed. On je umro. Njegovi sinovi Ali i Šahin sada su u Uskopju.
- Butir? Mustafa. On je umro. Sada je prisutan njegov sin Ahmed.

- Šabić Šaban. On je umro. Potražuje i drži Hatidža, koja je nosilac tapije.

- Salih Čilo-oglu. On je umro. Sada je njegov sin, drugi Salih, u Temišvaru službenik Ahmed-paše /Ahmed-pašaya mensub/. Došla je njegova majka gospođa Latifa i drži /posjed/ uz punomoć.

- Čato? Čunić?. On je umro. Ima njegova kćerka.

- Hasanagić Hasan. Prisutan je.

- Kurdhodžić /Kurd hace oglu/. Sada stanuje u Temišvaru.

- Ali sin Muharrema. On je umro. Prisutan je njegov sin Alija.

/str. 19/

Ovo su stari posjednici u selu Hrvace

- Salih Kanunić. On je umro. Iz njega je ostao sin Mehmed, a kako je i on umro, onda su njegove sestre Merjem i Fatima zatražile /posjed/ i prisutne su.

- Jegmirić Ali. On je umro. Njegov maloljetni sin je sada u Uskopju.

- Obradović Ali spahija. On je prisutan.

- Šarčević Mehmed. On je prisutan.

- Mustafa Hrvat. On je umro. Sada je prisutan njegov bratić Šaban i potražuje /tapiju/.

- Čikaz?oglu Hasan. Prisutan je.

- Husejn Kičić. Sada je prisutan.

- Palikuća!/ Mehmed. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena.

- Mujica Mustafa. On je umro. Sada je njegova kćerka nalazi u nahiji Livno.

- Velić /Veli oglu/ Ibrahim-aga. Ahmed spahija Rak? potražuje njegovu zemlju. Prisutan je.

Nema druge zemlje bez posjednika u ovome selu.

*Selo Ostatak Lučana*¹⁰⁰. Na strani prema Sinju.

Njiva koja je ostala u Osmanskoj Državi 15

Osim spomenutih petnaest parcela njiva i takođe osim jajlaka i otlaka, još je u izvjesnim količinama ostalo zemlje u Osmanskoj Državi.

¹⁰⁰ Selo Lučane, sjeverozapadno od Sinja. U popisima iz XVI st upisana su dva sela Lučan: Mali i Veliki. U Malom Lučanu je npr. 1585. godine bilo upisano 14 kuća nemuslimana i 2 kuće muslimana, dok su istovremeno u Velikom Lučanu bile upisane 42 baštine nemuslimana, te 14 kuća muslimana, koje su formirale i posebnu mahal u selu. Vidjeti: TTD No. 622.

Mlin na rijeci Karakašica¹⁰¹ /broj nije naveden/. On je napušten, ne koristi se.

Pošto je još uvijek bez posjednika, upisan je na državu.

Opet mlin, vitla 2. On je pust /hali/.

On je bez posjednika i upisan je na državu na odgovarajućem mjestu.

Spomenuta četiri mlina su za vrijeme rata sagradili /neprijateljski/ ratnici. Sada nisu ničije mulk-vlasništvo.

Opet mlin, vitala 4. U ispravnom su stanju.

Dva su mulk-vlasništvo Mehdi-oglu Mustafe, na koga su preneseni sa njegovog oca, a druga dva je kupio od osobe po imenu Bali Salik?-oglu Mehmed.

To je eškindžijski zeamet.

Dio I.

Sada tu ima dio kliškog miralaja Ahmed-bega¹⁰² i dio zeameta tezkiredži-efendije.¹⁰³

Pripada mustahfizima Sinja. Gedik, dio I.

Poznate su na licu mjesta stare granice svakoga od njih /posjeda/.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Mehdi-oglu deli Mustafa. On je prisutan.

- Mehmed-hodža baša. On je umro. Njegova kćerka Merjem je sada u kasabi Belgraddžik /Konjic/.

- Hasan Kumalić?/Numalić?. On je prisutan.

- Bajić/Banić? Hasan. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena.

- Zimmija Repo? Ivan. On je na muslimanskoj teritoriji.

Ovo pripada držaocima zemlje koji su ostali u okvirima granica islama. Nema druge zemlje bez posjednika.

101 Karakašica je zapravo potok u vidu bujice, koja nastaje na obroncima brda sa zapadne strane Sinjskog polja i utiče u Cetinu, prolazeći kroz Lučane. Presušuje samo u toku ljeta.

102 Kliški miralaj Ahmed-beg bio je član komisije za razgraničenje i povlačenje granica nakon potpisivanja Karlovačkog mira 1699. godine. Kovačević, 77, prim. 2.

103 Tezkiredži-efendija je službenik suda, koji piše određene sudske dokumente, kao i sažetke parnica.

*Selo Miševica*¹⁰⁴. Na strani prema Sinju. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nova kula I.

Nema nijedne preostale rajinske kuće.

Pripada mustahfizima Sinja. To je gedik-timar.

Posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Tezkiredžija Mehmed-efendija Alipašić /Ali-paša-zade/¹⁰⁵. Ovdje je prisutan njegov opunomoćenik i subaša Mehmed-haramibaša¹⁰⁶.

- Arapović /Areb-oglu/ Mehmed-beg. On je prisutan.

- Kitunja?/Kajtune? Salih. On je umro. Prisutne su njegove kćeri Fatima i Merjem.

- Stupar Mehmed-spahija. On je umro. Imaju njegovi sinovi: Ahmed-efendija, timar-defterdar u Temišvaru, i njegova braća Nuh i Mehmed-beg. Ali sa njihove strane nema nikoga ovdje.

U spomenutom selu nema više starih posjednika za koje se zna /osim navedenih/.

/str. 20/

*Selo Gorica*¹⁰⁷, drugo ime *Strmićev čifluk /Stirno-oğlu çiftliği/*. Na strani prema Sinju. Čitavo je ostalo u osmanskoj Državi.

104 Danas nepoznato pod ovim nazivom. Pod nazivom Mišunica upisano je godine 1585. Mišunica je, sa 15 kuća muslimana, upisana kao mahala sela Hrvace, kasnije kasabe. Vjerovatno je integrirano u naselje Hrvace.

105 Ovaj Ali-paša je vjerovatno Ali-paša Atlagić, koji je 1700. bio postavljen za bosanskog amjesnika, te je, prema Bašagiću, bio na tom položaju do 1705. godine. Sin je ranijeg kliškog i bosanskog namjesnika Mehmed-paše. V. Bišćević, *Bosanski namjesnici*, 221. Međutim, iz ovog popisa jasno se vidi da je on u ovo vrijeme bio na položaju kliškog sandžakbega.

106 *Haramibaša* je naziv za zapovjednika manjih skupina akindžija: 100 i više ljudi, ali bez glavnog zapovjednika, prilikom upada bez plana, nazivanih *haramilik*. Hamid Hadžibegić, "Rasprava Ali Čauša iz Sofije o timarskoj organizaciji u XVII st." GZM Sarajevo, Nova serija 1947, društvene nauke, sveska II, 176. Osim toga, označava i starješinu hajdučke čete (od 10 do 20 ljudi), kao i zapovjednika straže u Mletačkoj krajini u XVII i XVIII stoljeću. E. Čelebi, *Putopis*, rječnik H. Šabanovića, 623.

107 Nepoznato pod ovim imenom. Međutim, na ovome terenu, a uz rijeku/potok Karakašicu danas se nalaze dva sela: Karakašica i Zorica, sjeverno od Sinja. Moguće je da je ovo drugo selo zapravo selo Gorica, jer se vidi da se nalazi na tom istom terenu. U ranijim popisima uvijek se navodi kao Gorica.

Stara kula 1.

Sa umrlog spahije Redžepa prenesena je na njegovu kćeku gospođu Merjem.

Čifluk 1

Spomenuta ga je zatražila uz tapiju.

Mlin na rijeci Karakašici, vitlo 1. Pripada /ide uz/ spomenutome čifluku. To je mulk-vlasništvo spomenute gospođe Merjem, koje je na nju prešlo od njenoga oca.

/U selu/ nema raje.

Spomenuto selo je nezavisno jedan čifluk. Sada je dato spomenuoj gospođi Merjem uz /plaćanje/ porez na tapiju. Ona ima pravo da ga koristi, u njegovim starim granicama.

Pripada mustahfizima Sinja. To je gedik-timar umrlog Redžepa-halife, ferraša Carske džamije¹⁰⁸.

Čifluk uzvišenoga Ali-paše,¹⁰⁹ koji je sada mutesararif Klisa. Na strani prema Sinju. Čitav je ostao u Osmanskoj Državi.

Stare kule 3. Mjesto /gdje se nalazi/ je pokriveno, a oko nje je kamenom /popločano/ dvorište..

Mlin na rijeci K/a/rin, drugo ime Karakašica, vitla 2

Od davnina spada u spomenuti čifluk /pripada onome što ide uz čifluk/ i pripada spomenutome paši.

/Prihod/ Pripada mustahfizima Sinja. To je gedik timar.

Na čifluku nema raje.

108 Hassa- džamija je džamija podignuta po naređenju sultana. Takve mogu biti i tvrđavske džamije. Mislimo da se u ovom slučaju i radi o džamiji u Sinjskoj tvrđavi, jer drugih carskih džamija ovdje nema. To potvrđuje i činjenica da se radi o timaru mustahfiza Sinja, a službenici džamije su spadali u posadu. Jedino čudi činjenica da je jedan ferraš – osoba koja se brine za prostirku u džamiji – uopće dobio timar. Međutim, s obzirom na atribut *halifa*, nosilac timara je sigurno imao još neku obavezu osim obaveze ferraša.

109 Ovaj čifluk je današnje naselje Čitluk, sjeverozapadno od Sinja.

Spomenuti čifluk je nezavisno, u svojim starim granicama, u posjedu spomenutoga paše.

Selo Suhača¹¹⁰ sa dijelom Postine? /Podstine¹¹¹?, pripada spom. Na strani prema Sinju. Polovica /sela/ je ostala u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne preostale rajinske kuće.

Ranije je spadalo u gedik-timar dizdara Sinja.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Gajkuš?/Gikoš?? Muhammed spahija. On je umro. Njegove su kćeri Merjem i Fahrunisada sada preuzele /zemlju/ uz tapiju i one su prisutne.

- Zuban?/Zoban?oğlu Omer-aga. On je sada u Beogradu glavni aga ku-lova¹¹² Varada.¹¹³ U ovome selu postoji zemlja oca spomenutoga / Omer-age/.

- Kalajdzija Murad. On je umro. Sada je prisutan njegov sin Omer.

- Durić/Dorić? Hasan. On je sada prisutan.

- Karagić /Kara-aga oğlu/ Mehmed. On je sada prisutan.

- Spahija Salih. On je umro. Sada je prisutan njegov sin Mahmud.

- Osman Durić. On je sada u Anadoliji.

- Kos-oğlu /Kosović/ Sulejman. On je sada prisutan.

- Alija Kalender?oğlu. On je sada prisutan.

Jedan dio zemlje svakoga od spomenutih starih posjednika i sada je ostao u okvirima granica Osmanske Države. Nema zemljišta/posjeda/ bez posjednika.

110 Selo Suhač, sjeverno od Sinja, koje je već ušlo u sastav samog grada Sinja.

111 Postojalo je selo Mala Podstina, u blizini Jasenskog. Sigurno je integrirano u neko od naselja.

112 Terminom "ku" označavaju se pripadnici vojničke klase, koji potiču od zarobljenika ili robova druge vrste, a koji su angažovani u plaćenu vojnu službu. Tako se označavaju i njihovi potomci u više generacija, iako više nisu bili robovi.

113 Varad je od 1660. godine bio ejalet u današnjoj zapadnoj Rumuniji, sa istoimenom tvrđavom i gradom kao centrom. Prije toga su dijelovi ove administrativne jedinice bili u Temišvarskom i Budimskom ejaletu, te najvećim dijelom u kneževini Transilvaniji. Habsburgovci su ga osvojili 1692. godine, a Karlovačkim mirom bio je pripojen Austriji.

*Selo Planica?/Blatnica?*¹¹⁴. Na strani prema Sinju. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stare kule 2. U ruševnom stanju. Sada pripadaju Kasimu i braći Muhammedu i Mustafi.

Stara kula 1. U ruševnom stanju. Pripada gospođi Hatidži.

Pripada mustahfizima Sinja /prihod sela/. To je njihov gedik-timar.

Sada /je tu/ od raje sela: Zimmija Jurić, kuća 1.

Stari posjednici zemlje u spomenutome selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Husejn-beg. On je umro. Sada su prisutni njegovi sinovi Kasim, Muhammed i Mustafa. - H/a/rbina?oglu Sulejman-hodža. On je prisutan.

- Gospođa Huma. Ona je umrla. Sada njena kćerka Hatidža, kći Salihova, drži uz tapiju.

- Hamid. On je umro. Nema niko njegov ko ima pravo na tapiju. Njegovo je mjesto upražnjeno.

Nema druge zemlje bez posjednika u spomenutome selu.

/str. 21/

*Selo Jasenska*¹¹⁵ *sa Blaževinom?*

Na strani prema Sinju. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara kula 1. Pripada Demir Ahmedu. Nalazi se blizu rijeke Cetine, naspram prijelaza Mlinište.

U Jasenskoj: čifluk 1. Pripada spomenutome Demir Ahmedu. On je prisutan.

U Blaževinama: čifluk /broj nije naveden/. Pripada zaimu Osmanu Baškard-oğ

114 Neubicirano. Upisano je u popisima iz XVI stoljeća kao selo Blatnica, a u blizini Lučana. Godine 1585. imalo je 16 kuća. BOA TTD No. 622/210. S obzirom na podatke koji se daju o ovome i drugim selima, potpuno je sigurno da se nalazilo u ovoj okolini.

115 Selo Jasensko, sjeverno od Sinja.

lu-u¹¹⁶. On je sada prisutan.

Nema nijedne preostale rajinske kuće.

Pripada mustahfizima Sinja. To je gedik-timar.
Gedik je samo spomenuta Jasenska.

Eškindžijski zeamet. Pripada spomenutome zaimu Osmanu.
Zeamet spomenutoga su samo Blaževine.

Stari posjednici zemlje u selu, osim spomenuta dva čifluka, su navedeni ispod:

- Dolaš? Mehmed-spahija. On je umro. Sada su prisutni njegovi sinovi Ibrahim i Omer.

- Gospođa Fatima. Ona je prisutna.

- Gospođa Huma. Ona je umrla. Sada njena kćerka Hatidža, kći Salihova, to traži kao /pripadajuće/ mulk-imovini.

- Kara-aga-oglu Mehmed. Prisutan je.

Nema druge zemlje a da je bez posjednika.

Selo *Treterević*¹¹⁷, drugo ime *Labrdić*? /*Laprdić*?/, na strani prema Sinju. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stare kule 2

Pripada zaimu Osmanu Baškard-oglu-u.

Čifluk 1

Pripada spomenutome zaimu Osmanu.

/selo/ Spada u eškindžijske zeamete.

Pripada spomenutome zaimu Smailu Baškard-oglu-u.

Selo *Ostatak Glavice*¹¹⁸. U blizini Sinja. Dvije trećine sela su ostale u Osmanskoj Državi.

Stara kula 1. U ispravnom je stanju.

116 Prezime Baškard i danas postoji, ali kao katoličko.

117 Nije ubicirano ni pod jednim od ova dva naziva.

118 Selo Glavice, istočno od Sinja.

Pripada Mehmed-baši Karahodžiću.¹¹⁹

Stara kula 2. U ispravnom je stanju.

Pripada drugom Karahodžiću /osobi/ po imenu Ishak.

Stara kulaI.

Od Alibegovog sina, drugog Alije, kupili su je sada Abdi-čelebi i njegova braća Jahja-efendija i Ali-čelebi.

Stara kula I.

Pripada Palikuća Ibrahimu.

Stara kula I.

Sada pripada Alemdaru /zastavniku?/.

Stara kula I.

Sada pripada Ćatoviću /Ćato-oglu'nundur/.

Stara kula I.

Sada pripada Mustafi sinu Nuh-age/ili/ Nuhagiću?.

Stara kula I.

Pripada Kurtagiću.

Stara kula I.

Pripada Omer-agi.

Stara kula I.

Kupio ju je Šaro Hasan, buljukbaša.¹²⁰

Kula Ibrahima spahije I.

Ukupno kula 12.

/prihod/Pripada mustahfizima Sinja. To je gedik timar.

Stari čifluk I.

Četvrtina mu je ostala u osmanskoj Državi.

119 Posjed Karahodžića presječen je linijom razgraničenja, pa su njihove kuće ostale na osmanskom, a zemlja na mletačkom teritoriju. Kovačević, *Granice bosanskog pašaluka*, 128-129.

120 Ovaj Šaro Hasan, buljukbaša, spominje se dolje niže kao vekil Fatimin, za njen posjed u ovom istom selu. Ovdje spomenuta kula navodi se kao Šaronića kula, iznad koje je povučena granična linija prema Sinju. Kovačević, *Granice Bosanskog pašaluka*, 129.

Sada su podanici sultanovi u spomenutom selu:

Zimmija Jure. Kuća 1.
 Zimmija Matija?. Kuća 1.
 Zimmija Jovan. Kuća 1.
 Zimmija Cvitko. Kuća 1.

Ukupno kuća 4

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Hasović/Haso oglu Mustafa. On je prisutan.
- Karahodžić Jusuf-čelebija. On je umro. Sada je prisutan njegov sin Muhammed-baša.
- Karahodžić Mehmed-čelebija. On je umro. Sada je prisutan njegov sin Hasan.
- Drugi Karahodžić, Abdullah. On je umro. Njegov sin Husejn je sada u Egiptu, a njegov opunomoćenik /sinov/ je Ishak.
- Drugi Karahodžić Husejn-efendija. On je umro. Prisutan je njegov sin Ishak.
- Spahija Ishak. On je umro. Sada je prisutan njegov sin Mehmed.
- Kurtagić Began? Hasan. On je umro. Njegova kćerka Fatima uz tapiju drži/koristi /posjed/.
- Sulejman Nuhagić. On je umro. Njegov sin Mustafa je u Mustaru. Tu je njegov vekil/zastupnik.
- Muharrem sin Ibrahima. On je sada prisutan.
- Omer-aga sin Hasana. On je umro. Tapiju potražuju njegove kćeri Havva i Emina.
- Šahin Huma-oglu. On je umro. To je sada uz tapiju preuzela njegova sestrična Merjem.
- Ćatić Ahmed i njegov brat Ismail. On je umro /u jednini/. Sada to drži njegova sestra Fatima uz tapiju, a vekil joj je Šeran-oglu Hasan-buljukbaša.
- Alija i njegov brat Mehmed. Zatražila je to sestra ove dvojice Fatima, a sada je upisano na njenog sina Ahmeda.

/str. 22/

Stanovnici Glavice su još: /*an ehâli-i Glaviča*/

- Palikuća Ibrahim-spahija. On je prisutan.

- Drpić Ibrahim. Prisutan je.

- Ibrahim sin Osman-age /Osmanagić? On je umro. Prisutan je sin spomenutoga, drugi Ibrahim.

- Hasan sin Osman-age. On je Umro. Prisutan je njegov sin spahija Ahmed.

- Alipašić.¹²¹ On je umro. Njegovi sinovi se sada nalaze u Uskopju.

- Zaim Osman Baškard-oglu. On je prisutan.

- Mahmud Tot? On je umro. Pošto iz njega nema nosilaca tapije, /na licitaciji/ dato je Bahšiju i Ali Čelebiji.

- Košto-oglu/Košтовиć? Hasan-spahija. Umro je. Zemlju drži Husejn, jedan od nosilaca tapije

- Šekar?-oglu Mustafa i Alija sin Alibega i gospođa Halima. Oni su svoje posjedovanje /*tasarruflarin*/ prepustili, uz naknadu za prepuštanje, Abdi-čelebiji i njegovoj braći Jahja i Ali-čelebiji.

U spomenutom selu nema druge zemlje bez posjednika.

Selo Ostatak Sutine?/Hotine?¹²². Na strani prema Sinju.

Njive koje su ostale u Osmanskoj Državi 2.

Ali sve livade poznate pod nazivom Badlovci? , koje spadaju u posjede /kit'a/ u spomenutom selu, ostale su iza linije razdvajanja u okviru granica Osmanske Države. Sa livada od otprilike sto pedeset kola /arabalik/ dobiće se prihod od ispaše u toku ove godine primirja.

Livade polja /sahra/ /oko/ Duboke, pripada spomenutom ostatku Sutine

U toku ove godine primirja će se sa livada spomenute Duboke prikupiti porez na ispašu u količine od otprilike dvije stotine kola. Ovo je polje /sahra/ i u svojim starim granicama svaki od starih stanovnika brine se o svojoj starome dijelu i drži ga /u posjedu/.

Na livadama spomenute Duboke postoje i dijelovi /hisse/ mustahfiza Sinja, sa svojim određenim granicama.

A tako su i sada sa svojim određenim granicama.

121 Ovdje je grafija slavenska, a radi se o pretku porodice Sulejmanpašić iz Uskopja.

122 Možda selo Sutina, zapadno od Sinja. Sutina je malo dalje od pravca kojim je išla linija razgraničenja, tako da je zahvaćeno samo zemljište.

Stari posjednici sela Hotina:

- Nuh-aga. On je prisutan.
 - Mehmed sin Kara-hodže. Odoban je za tapiju.
 - Hasan buljukbaša. On je prisutan.
 - Alija i njegov brat Mehmed. Oni su sada prisutni.
 - Mušika Mehmed i Ahmed. Oni su umrli.
 - Hadži Kuka Mehmed. Umro je. Njegovo je mjesto upražnjeno.
 - Atlibegović Ali-beg. On je prisutan.
- Atlibegović ima udjela /hisseleri/ u geđik timaru.

U selu nema druge zemlje bez posjednika.

*Selo Ostatak Srćena/Srđena?*¹²³. Na strani prema /lokacija nije navedena/. Otprilike ga je četvrtina ostala u Osmanskoj Državi.

Stara kula I.

Poznata kao Kula Mando/v/?-oglu Šahin-age.

Sada je posjednik kule Kasim-aga. On je iz Anadolije.

Pripada mustahfizima Sinja.

Još uvijek /sada/ su podanici sultanovi u spomenutom selu:

Luka Badrić, kuća 1

Stipan Mijočević, kuća 1

Kuća: 2

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Abduldželagić Nuh-aga. On je prisutan.
- Džafer-aga. On je umro. On ima sinove Ahmeda i Hasana, ali oni nisu prisutni.
- Abdusselam-čelebi. On je umro. Sada /posjed/ potražuje njegova sestra Ummihana, uz tapiju.
- Karamemić Kurd-ali. On je umro. On ima kćerku. S njene je strane gospođa Emina kao zastupnica, ona vodi brigu i drži zemlju.

¹²³ Ovo bi moglo biti selo Sićane, jugoistočno od Sinja, koje je samo djelomično ostalo u osmanskom posjedu.

- Krivošija Husejn. Sada je nastanjen u Solunu. Njegova je zemlja pusta.

- Mando/v/-oglu Kasim-aga. Sada /dalje nema teksta/

- Topdžijini sinovi Ahmed i njegov brat Hasan. Oni su prisutni.

Nakon ovih nema druge zemlje bez posjednika.

/str. 23/

*Selo Ostatak Turjaka*¹²⁴. Na strani prema Sinju.

Prema zahtjevu linije razgraničenja, mjesto na kojem su se nalazile kuće, ostalo je Veneciji, a livade koje se kose, te brdašce sa trskom sve do rijeke Cetine, to je sve ostalo u Osmanskoj Državi.

Stari posjednici

- Hasan čelebi. On je prisutan.

- Hatidža. Ona je prisutna.

- Ibrahim. On je prisutan.

- Mustafa-aga, sin Alije. On je prisutan.

Nema druge zemlje bez posjednika.

/selo/ to je eškindžijski zeamet. Pripada Ahmed-begu Sultanoviću/Sultanzade/.¹²⁵

*Selo Ostatak Vučje Drage*¹²⁶. Na strani prema Sinju.

U selu nema raje.

Prema odredbi linije razgraničenja, selište i zemlja sela ostali su Veneciji, ali četvrtina starih livada spomenutoga sela ostala je u granicama Osmanske Države.

Pripada mustahfizima Sinja. To je gedik timar.

¹²⁴ Selo Turjaci, južno od Sinja.

¹²⁵ Zeamet spomenutoga Sultanovića obuhvata više sela, među koja spadaju i ovo i prethodno spomenuto selo Potravnica.

¹²⁶ Pod ovim nazivom danas ne postoji. Ali kako je upisano između Turjaka i Košute, sigurno se nalazilo na tom potezu, pošto je to bio pravac kretanja komisije za popis.

Stari posjednici su navedeni dolje:

- Hodžin sin /hoca oglu/ Mustafa. On je prisutan.
- Jusuf sin Ahmeda. On je prisutan.
- Kelasin/Ćelasin Ramadan. On je prisutan.
- Džabić Mehmed. On je umro. Njegovo je mjesto upražnjeno. Postoji nosilac tapije s njegove strane /znači ima neko njegov ko može da zatraži posjed/.
- Drugi Jusuf. Umro je. Njegova je zemlja spremna za licitaciju /muste-hakk tapu/

Nema druge zemlje bez posjednika.

*Selo Ostatak Košuta*¹²⁷. Na strani prema Sinju. U blizini Trilj/a.¹²⁸

Njiva koja je ostala u Osmanskoj Državi, iznos 5

Preko linije razgraničenja, osim spomenutih pet njiva, u Osmanskoj Državi je ostala i izvjesna količina livada.

Od osmanskih podanika /raje/:

Ivan Barić, kuća I.

To je eškindžijski timar. Posjednik timara je spahija Mehmed.

Stari posjednici su:

- Glavaš Ali-beg. On je prisutan.
- Tabaković /*debbag-oğlu*/ Osman. On je prisutan.
- Hasan Šukulović?. Umro je. Njegova sestra Hifzija potražuje, uz tapiju, njegovu zemlju.
- Bošnjak-oglu Mehmed. On je u blizini Travnika.
- Alijagić /*Ali-ağa oğlu*/ Alija. Umro je. Nema s njegove strane niko sa tapijom.
- Topal /hromi/ Muharrem. Umro je. Nema s njegove strane niko sa tapijom.
- Ahmed-baša. On je prisutan.

¹²⁷ Selo Košute, jugoistočno od Sinja.

¹²⁸ Trilj, gradsko naselje na Cetini, južno od Sinja. Još iz antičkog doba važno raskršće puteva, sa velikim mostom preko Cetine.

- Ahmed sin Redžepa. Umro je. Njegov brat Mahmud je u Travniku.

Nema druge zemlje bez posjednika.

*Selo Brodarić?*¹²⁹. Na strani prema Sinju. U samoj skeli Trilj. Otprilike ga je pola ostalo u Osmanskoj Državi.

Skela Trilj na rijeci Cetini.¹³⁰ Taksa na prijelaz /*resm-i geçit*/ upisana je od davnina kao prihod zeametu. Posjednik zeameta je sada Filip-zade zaim Mehmed.¹³¹ Tako je upisano u kopiji /drugom primjerku/ deftera.

Stara kula I.

To je mulk-vlasništvo zaima Filip-zade Mehmed-bega.¹³²

Veliki han za potrebe ljudi I.

Ruševan je. Nalazi se odmah uz samu skelu.

Sada /više/ nema vakufa.

Dužina aršina 2I, širina aršina II

Sada su podanici sultanovi u spomenutom selu:

Ilija, kuća I

Zimmija Jure, kuća I

Zimmija Nikola, kuća I

Dujam, kuća I

Kapuran, kuća I

Ukupno kuća 5

129 Kako se skela Trilj nalazila južno od samog današnjeg Trilja, to se i selo nalazilo uz nju. Pa i samo ime sela potiče od skele.

130 Ovaj prijelaz preko Cetine je ovdje iz davnina: Godine 1586. u ovom selu postoji *geçit* na Cetini. S obzirom na to da je poznato da se ovdje još od doba Rimljana nalazio veliki most preko Cetine, vidi se da mosta više nema, odnosno da nije u funkciji, jer se kao način prelaznja preko rijeke, koja je ovdje široka, spominje samo skela.

131 Filip-zade zaim Mehmed je pripadnik muslimanske porodice Filipović, čiji je rodonačelnik zagrebački kanonik Franjo Filipović. Ovaj je prihvatio islam i kao zaim Mehmed-beg ratovao je u drugoj polovici XVI stoljeća. Njegov potomak, poznati krajiški ratnik Jusuf alajbeg Filipović (poginuo 1688. godine, prilikom pokušaja odbrane Knina od Mlečana) imao je sina Mehmed-bega, kojega su Mlečani istom prigodom zarobili i pogubili, tako da ovdje ne može biti riječ o njemu. U bilješci se čak naglašava da je ovaj Mehmed *sada* (tj. 1701-3.) uživatelj zeameta, što znači da je zaim Mehmed živ u ovo vrijeme. I. Filipović, *Filipovići*, 108-109.

132 Na ovom mjestu pisar je iznad imena feudalca stavio *tešdid*-znak za udvojeni konsonant, koji zahtijeva da se ova grafija čita kao Muhammed. Međutim, smatramo da se ovdje radi o istoj osobi, sa imenom Mehmed, koje je u to doba bilo frekventnije od imena Muhammed.

CrkvaI. U ispravnom je stanju.

Spomenuto selo je eškindžijski zeamet. Posjednik zeameta je Filip-za-de Mehmed.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Jusuf sin Ahmeda. On je prisutan.
- Husejn-aga. Umro je. Njegov sin je sada u blizini Travnika, u selu Šimkovci?¹³³
- Čorić Mehmed. Umro je. Njegova kćerka Aiša je u Livnu.

/str. 24/

Nadalje stari posjednici iz Brodarića

- Zimmija Ilija Budić?. Nastanjen je na svojoj zemlji.
- Dujam Rajčević. Sada je na neprijateljskoj teritoriji.
- Čalić Ivan i njegov brat Jure. Navedeni Jure nastanjen je na svojoj zemlji, a spomenuti Ivan je na neprijateljskoj teritoriji.
- Zimmija Miš/o/? Domančić/Dumančić. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Božo Petrešić. Umro je. Njegova je zemlja ponuđena na licitaciju.

Nema druge zemlje bez posjednika.

Selo Ostatak Babe ¹³⁴.

Njive koje su ostale u osmanskoj Državi 13

Osim spomenutih trinaest njiva, tu je i padina pogodna za zemljoradnju pod nazivom *Gardun Bayırı*. Ostala je u Osmanskoj Državi. A i livade prethodno spomenutoga sela Baba, od linije razgraničenja sve do rijeke Cetine, ostale su u granicama Osmanske Države.

To /selo/ je eškindžijski timar. Posjednik mu je Rustem.

¹³³ Neubicirano pod ovim imenom.

¹³⁴ Nije ubicirano pod ovim nazivom. Ali, s obzirom na to da se u tekstu o selu spominje Gardun, to je onda vjerovatno današnje selo Gardun, južno od Trilja, u neposrednoj blizini ovog naselja.

Stari posjednici zemalja, čija su zemljišta i sada ostalo u granicama Osmanske Države, navedeni su dolje:

- Mustafa sin Ahmeda, njiva 4
- Čarić Hurrem. Njiva 6. On je prisutan.
- Kinegalu-oglu Mehmed spahija. Njiva 1. On je prisutan.
- Džiger-oglu Šahin. Njiva 2. On je prisutan.

Nema druge zemlje bez posjednika. I nema drugih posjednika.

*Selo Dragović*¹³⁵ *sa Dabrama*¹³⁶ /mea Dabre/. Na strani prema Livnu. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Mlin na rijeci Dragović,¹³⁷ vitla 2. Oronuli su.

To je od starina mulk-vlasništvo kneza Bože, sina Milkova, koji je još uvijek sultanov podanik.

Mlin na rijeci Dabre, vitala 8. Ruševni su.

Na navedenom? mjestu ima osam mlinskih kuća. One su od davnina mulk-vlasništvo stanovnika sela. Sada nema mjesta bez vlasnika.

Mlin na rijeci Peruća?, vitala 3. Ruševan je.

Spomenuta tri mlina koja se nalaze pod jednim krovom pripadaju stanovnicima sela Bitelić. Nema nijednog bez posjednika.

Mlin, vitlo I. Jedan je.

To je mulk-vlasništvo osobe po imenu Mustafa sin Mehdija. On je prisutan.

Ponovo mlin, vitlo I.

135 Dragović, zaselak sela Koljane, koje spada u općinu Vrlika.

136 Selo Dabar, sjeverno od Sinja, na istočnoj obali Peručkog jezera. Pripada općini Hrvace.

137 Rijeka Dragović je lijeva pritoka Cetine, na čijem samom izvoru je bila podignuta prva zgrada manastira Dragović, koji je kasnije premješten na drugo mjesto.

To je od starina mulk-vlasništvo kaluđera iz sela Prhova,¹³⁸ koji su ostali u Osmanskoj Državi i koji su sultanovi podanici.

Dio mustahfiza Sinja.
Dio gedik /timar/a 1

Dio eškindžijskog zeameta 4
Pripada sultan-zade Ahmed-begu.

Poznate su stare granice svakoga od njih.

Sada su sultanovi podanici u spomenutom selu:

Luka sin Tome, kuća 1
Radovan sin Jovana, kuća 1
Stojan sin /ime nije navedeno/, kuća 1
Dule sin Todora, kuća 1

Kuća 4.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Pop Mihovil. Sada je prisutan, u Prhovu.¹³⁹
- Rakić Nikola. Sada je na neprijateljskoj teritoriji.
- Matasović /Matasoglu/ Nikola. Sada je na neprijateljskoj teritoriji.
- Radoš. Umro je. Sada je njegov sin na neprijateljskoj teritoriji.

138 Na osnovu podataka više popisa jasno je da se ovo selo Prhovo nalazilo na terenu oko izvora rijeke Dragović, uz crkvu koja je podignuta u predosmanskom periodu. U popisu iz 1574. godine manastir se navodi kao crkva Isveta Prečista Gospoja, a kasnije samo Sveta Gospoja. Mislimo da je upravo to bio manastir Dragović. Njegovi kaluđeri imali su posjede u selu, baštine i mlinove, vidjeti npr. BOA TTD No. 622 /247; TK TTD No. 475/144. U selu je više puta godišnje održavan vašar, a samo selo bilo je dosta nastanjeno: imalo je 49 kuća 1585. godine, dok ih je 1604. bilo 45. S obzirom na to da su tokom vremena izmješteni i manastir i selo (prvi put 1777. godine), možemo reći da ono danas ne postoji, ali je očito da je naziv Dragović već i ranije preuzeo primat po pitanju naziva sela.

139 U Kliškom sandžaku bilo je više lokaliteta pod nazivom Prhovo. Ovaj je naziv, izostavljanjem konsonanta "h" radi lakšeg izgovora, prešao u varijantu Provo. Jedno od tih sela nalazilo se u nahiji Saromiše, s druge strane planinskog lanca koji se pruža između ove nahije i nahija Vrhrika i Sinj i Cetina. Može se pretpostaviti da su se stanovnici ovoga sela, bježeći pred prvim osmanskim navalama, sklonili s druge strane planine, te nastanili na obali Cetine, dajući selu ime svog prethodnog boravišta. I danas mnogi rodovi u ovome selu potiču iz sela oko Vrljike. Mario Petrić, "Porijeklo stanovništva", Etnološka i folkloristička ispitivanja u Livanjskom polju, GZM u Sarajevu, tom XV-XVI, 1960-1961, Sarajevo 1961, 77.

- Vukadin Nenadić. Sada je na neprijateljskoj teritoriji.
- Kovačević /Kovačoglu/ Mihajlo. Sada je na neprijateljskoj teritoriji.
- Dobre? Kovač. Sada je na neprijateljskoj teritoriji.
- Drugi Kovačević, Radojica. Sada je na neprijateljskoj teritoriji.
- Zimmija Štefa?. On je umro. Sada je njegova kćerka na neprijateljskoj teritoriji.
- Pavle Krunić/Merunić?. Sada je na islamskoj teritoriji.
- Vule, sin Todora. Sada je nastanjen na svovoj zemlji.
- Vukadin sin Koste. Umro je. Sada je njegov sin Vukašin na neprijateljskoj teritoriji.
- Radoje Žurić. Umro je. Nema niko sa njegove strane sa tapijom, pa je upražnjeno.

Nema druge zemlje bez posjednika.

/str. 25/

*Selo Bitelić*¹⁴⁰. Na strani prema Livnu. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Mlin na rijeci Dolnja Peruća, vitla 4. Sada su u ispravnom stanju.

Pošto je bio bez posjednika, upisan je za državu /kao državna imovina/. Za vrijeme rata sagradio ga je harambaša Matić /Mato oglu/.

Mlin na rijeci Rumin, vitlova 8. Napušten je.

Pripada Šehoviću /Šejh-zade/ Mustafi, sinu Ishak-efendije. Spomenuti je u prijestonici, a porodica mu je u Uskopju.

Mlin na rijeci Rumin, vitla 3. Napušten je.

Pripada Alemdaru / zastavniku/ Osmanu i njegovim ortacima.

Mlin na rijeci Rumin, vitala 6. Napušten je.

Vlasništvo je Nožić?/Tužić?-oglu kara Muharrema i ostalih, zajednički.

/Selo/ spada u eškindžijski zeamet. Pripada Sultan-zade Ahmed-begu.

Sada su raja /sela/:

Zimmija Đurković Nikola, kuća 1

140 Selo Bitelić, Gornji i Donji, dva susjedna sela u općini Hrvace, na južnim obroncima planine Dinara, a na zaravni iznad rijeke Cetine.

Zorjovanović Marko, kuća 1

Kuća 2

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Tužić/Nožić? Kara Muharrem. Sada je u Belgradu. /Glamoč/
- Drugi Tužić, Ahmed. On je umro. Nema nikoga od njegovih ko bi zatražio tapiju.
- Gutić Petre. Sada je na neprijateljskoj teritoriji.
- Ismail Ramadan/ov? /ispod *Ismail* piše:/ prisutan je / a iznad *Ramadan* piše:/ umro je.
- Sada je njegov maloljetni sin u nahiji Livno.
- Var/i/čić Mustafa. Nije poznato je li živ. Njegova je zemlja upražnjena.
- Bogavac Šaban. On je umro. Njegov je sin sada u Belgradu.
- Osman sin Muhji-a, odabaša. On je umro. Sada su prisutne njegove kćeri Aiša, Emina i Merjem.
- Salih sin Alije. Umro je. Njegova je zemlja upražnjena.
- Drugi Tužić Alija. Umro je. Njegova je zemlja upražnjena.
- Starac Mehmed. Njegov je sin sada u Zenici.
- Karadža Ahmed. Umro je. On nema nikoga svoga. Njegovo je mjesto upražnjeno.
- Kapić /može i : Đapić, Čapić/ Petre sin Ivana. On je sada na neprijateljskoj teritoriji.
- Drugi Kapić, Pavle. On je umro. Njegov sinovi Rado, Rad/iv/oj i Đuro su sada na neprijateljskoj teritoriji.
- Drugi Kapić, Novica. Umro je. Njegov sinovi Vučić i Radoš su sada na neprijateljskoj teritoriji.
- Kašić Petre. Umro je. Njegov sin Mileta je sada na neprijateljskoj teritoriji.
- Drugi Kašić, Stojan. On je sada na neprijateljskoj teritoriji.
- Drugi Kašić, Nikola. On je sada na neprijateljskoj teritoriji.
- Drugi Kašić, Miše. Umro je. Njegov sin Jurica sada je na muslimanskoj teritoriji.
- Đuro Mirčetić. On je sada na neprijateljskoj teritoriji.
- Matija-oglu Vukašin. On je sada na neprijateljskoj teritoriji.
- Drugi Matija?-oglu Manojlo. On je sada na neprijateljskoj teritoriji.
- Ilija? On je sada na neprijateljskoj teritoriji.
- Nikola Popović. On je sada na neprijateljskoj teritoriji.
- Vukadire Jurić?/Pobrić?. On je sada na neprijateljskoj teritoriji.

- Zimmija Lalo. Umro je. Njegovi sinovi su na neprijateljskoj teritoriji.

- Knez Kardaša Petre. On je sada na neprijateljskoj teritoriji.

- Popović Jovan. On je sada na neprijateljskoj teritoriji.

- Drugi Ilija, Popović. On je na muslimanskoj teritoriji.

- Popović Mirko. Umro je. Njegov sin je na muslimanskoj teritoriji.

- Vučković /Vučko oglu/ Nikola. Umro je. Njegov sin je na muslimanskoj teritoriji.

- Sladojević Nikola. On je umro. Njegov sin je na muslimanskoj teritoriji.

- Raš/t/egorac /Raš-t-egorče/ Jure. On je na muslimanskoj teritoriji.

- Lalković Jovan. Umro je. Njegova kćerka je na muslimanskoj teritoriji.

- Čalić Čojko/Čupko?. On je na muslimanskoj teritoriji.

- Mrvić Pavle. Umro je. Jedan njegov sin i dvije kćerke se sada nalaze u blizini Travnika, na muslimanskoj teritoriji.

- Roživan?-oglu Marko. On je prisutan i stanovnik je /ovoga sela/.

- Simo Đurić. On je sada na neprijateljskoj teritoriji.

Nema druge zemlje bez posjednika.

*Selo Kršan*¹⁴¹. Na strani prema Livnu. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema preostalih rajinskih kuća.

Pripadalo je ranije mustahfizima Sinja.

/u vidu/ i dio od gedik timara

Dio eškindžijskog zeameta. Posjednik zeameta je zaim Osman.

Poznati su dijelovi svakoga od njih u svojim starim granicama.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Kamdžić Ahmed. Umro je. Njegovo je mjesto /yeri/ upražnjeno.

- Bogavac/Bugavac? Šaban. Umro je. Sada su tu njegov sin i kćerka, prisutni su.

¹⁴¹ Nije ubicirano pod ovim imenom, ali se vidi da se nalazilo sjeveroistočno do Sinja, na potezu između Biltelića i Bajagića.

- Vukajlović /Vukajlo oglu/ Milin. Sada je na muslimanskoj teritoriji i prisutan je.

- Jurica. Umro je. Njegova je kćerka sada na muslimanskoj teritoriji i prisutna je.

- Šerbetčija /slastičar?/ zimmija. On je sada na neprijateljskoj teritoriji.

- Jakov. On je sada na neprijateljskoj teritoriji.

- Stipan. Umro je. Njegov sin je sada na neprijateljskoj teritoriji.

- Matija Bel/j/o. Sada je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema druge zemlje bez posjednika.

/str. 26/

Čifluk Bajagića /Bayaği-zade/¹⁴². Na strani prema Livnu. Čitav je ostao u Osmanskoj Državi.

Stara kula 2

Nema nijedne preostale rajinske kuće.

Ranije je pripadao mustahfizima Sinja. To je gedik timar/cestice/

2

Na obali rijeke Cetine nalaze se mnoga mjesta /pogodna/ za sjetvu i žetvu.

Polovica spomenutoga čifluka prenesena je na maloljetnika po imenu Mehmed sa njegovoga oca, a druga polovica je prenesena tapijom sa sada umrlog spahije Saliha na njegove kćeri gospođe Hamidu i Merjem. Nema druge zemlje ni drugih posjednika. One su prisutne /ovdje/.

Selo *Obrovac*¹⁴³. Na strani prema Livnu. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara kula I

Čifluk I

142 Selo Bajagić, sjevero-istočno od Sinja.

Postoji lokalitet *Bajagića staja*, na planini Prolog, nm 1100-1300 m, sada u BiH, a blizu hrvatske granice, negdje na sredini puta između Sinja i Livna.

143 Obrovac, selo u općini Sinj, sa lijeve strane Cetine.

Sada mu je posjednik kliški alajbeg Ahmed-beg, a preneseno je sa njegovog oca.

Stara kula I

Čifluk I

Njegov je posjednik od davnina Mustafa Buljuk-baša. On je prisutan.

Ranije je pripadalo mustahfizima Sinja. To je gedik-timar.

U selu nema raje.

U ovom selu nema drugih posjednika zemlje.

*Selo Kosinica*¹⁴⁴. Na strani prema Livnu. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara kula I. Pusta je.

Prenesena je sa Babaahmetovića¹⁴⁵ sada na njegovog sina Šahina.

Stara kula I.

Sada pripada Oštro?/Ošter?-oglu Mustafi.

Mlin na rijeci Cetini, vitala 5. Napušten je.

Od davnina je zajedničko mulk-vlasništvo stanovnika sela.

Mlin na rijeci Kosinici,¹⁴⁶ vitala 7. Napušten je.

Tri od njih su u Jusufovom posjedu, jedan pripada Kalbur?-oglu Hasanu, jedan pripada sinu Abdu-dželil-age, a dva preostala pripadaju stanovnicima sela.

U selu nema raje.

144 Danas nepoznato pod ovim nazivom. Međutim, prema podacima i ostalih popisa nalazilo se na lijevoj obali Cetine. Kako je upisano nakon Obrovca, moguće je da se radi o selu Han na Cetini, koje se i danas nalazi na prometnom putu Sinj-Livno, koji upravo ovdje prelazi mostom preko Cetine.

145 Babaahmetovići su potomci Baba-Ahmeda, dizdara utvrde zvane Baba-Ahmedova Kula, koja se nalazila upravo na ovoj lokaciji uz Cetinu. O Baba-Ahmedu, koji je sudeći po priimenku *Baba* bio derviš, nešto više govori Evlija Čelebija, koji ga je lično susreo kada je prolazio ovim krajem. E. Čelebi, *Putopis*, 151, 192, 206,.

146 Na ovom terenu postoji izvorište Kosinac, koje je danas kaptirano, a iz popisa se vidi da je to bio vodotok, lijeva pritoka Cetine.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Kapulić Jusuf. Umro je. Njegova je zemlja upražnjena.
- Osman Pivčević. Na životu je. Sada stanuje u kasabi Kladanj.
- Drugi Jusuf, sin Ramadana. Sada je prisutan.
- Hasan sin Ramadana. Umro je. Njegovi su sinovi sada u blizini?

Na životu su.

- Ismail Zemberek. Umro je. Sada je tu njegova kćerka Nebisa.
- Babaahmetović /Baba Ahmed oglu/ Abdul-dželil-aga. Umro je. Sada je prisutan njegov sin Šahin.
- Ošter-oglu drugi Abdul-dželil. Umro je. Sada je prisutan njegov sin Mustafa.
- Hasan sin Selima Kalbura. Sada je nastanjen u blizini Travnika.
- Nikola Pivčević. Sada je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema druge zemlje bez posjednika.

*Veliki most na rijeci Cetini.*¹⁴⁷

Velika kula u blizini spomenutoga mosta. Sada je čuvaju zapovjednici i vojnici.

Do Sinja sati I
Do Livna sati 6

/str. 27/

*Selo Bakoć*¹⁴⁸. Na strani prema Livnu. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Čifluk Handan-ćehaje I

Stara kula I
Poznati su po nazivu čifluk i kula Šestokrilovića?¹⁴⁹

147 Iz ovih podataka vidi se jasno da se ovdje nalazio prijelaz preko Cetine, most i kula za zaštitu mosta i putnika, te han, koji je ubilježen u selu ispod.

148 Danas nepoznato pod ovim nazivom. Bilo je ranije dio sela Kosinica.

149 U stvari piše Šešter-oglu – t je jasno punktirano; međutim, kod Sami-beya šešper znači šestokrili, najčešće topuz. Šestokrilovići su porodica porijeklom iz Perasta, dio porodice ostao je katolički, a dio je primio islam u vrijeme osvajanja Herceg-Novog.

/Selo/ je eškindžijski timar. Pripada Atlibegovićima /Atlu beğ zadelerinin/.

Nema ni kuća ni raje.

Stari posjednici zemlje u spomenutome selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Šušter /š-vav-š .../Šešter-oglu Mehmed. Umro je. Pošto nema nikoga od svojih kao nasljednika, dato je u posjed ćurčiji Salih-agi.¹⁵⁰
- Kara-aga zađe Mehmed-aga. On je prisutan.
- Burać? Selim. Umro je. Njegova je kćerka sada u Posavači?
- Buzat?-ogullari Hasan i Mahmud /drugo ime dopisano/. Umro je. /Više iznad Hasana/. Njihova su djeca još uvijek zarobljenici.
- Zimmija Frano. Umro je. Njegov sin je sada na neprijateljskoj teritoriji.

Nema druge zemlje bez posjednika.

Časni han¹⁵¹ u blizini rijeke Cetine I. Ruševan je.
Spomenuti han se nalazi između sela Bakoć i Gavečka?/Gaočka?.

Selo Gavečka?/Gaočka?¹⁵²? Na ostrvu je. Na strani prema Livnu. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Čifluk I.

Pripadao je Ahmedu Ebu Bekr-oglu-u. On je sada umro. Dato je njegovoj sestri Hatidži uz tapiju.

¹⁵⁰ Ova ličnost je vjerovatno Salih-aga Ćurčić, rodonačelnik sarajevske porodice Ćurčića. Doselio se iz Livna u Sarajevo, gdje se prvi put javlja 1696. godine kao *bašbuljukbaša carskih sejmena* (niži vojno-policijski čin). U pohodu Numan-paše Ćuprilića na Crnu Goru 1714. godine bio je zapovjednik pašine prethodnice. Nedim Filipović, "Tri bujuruldije Numan-paše Ćuprilića u vezi sa njegovim pohodom na Crnu Goru 1714. godine", *Kalendar Gajret za 1941*, Sarajevo 1940, 222. Umro je 1738. godine. M. Mujezinović, *Islamska epigrafika I*, Sarajevo 1974, 76.

¹⁵¹ Gradnja objekata, koji uz naziv imaju i epitet "časni", potaknuta je od strane samog vladara. Na taj način bi tako trebalo da bude i u slučaju ovog hana. On se u ranijim popisima ne spominje. Međutim, moguće je da je podignut kasnije, sredinom XVII stoljeća, a ruševan je zbog ratnih dejstava na tom području.

¹⁵² Ni ovo selo nije ubicirano pod ovim nazivom. Sudeći prema okolo upisanim selima, kao i bilješkama u osmanskim popisima, ova su se sela nalazila uz Cetinu. Imena mnogih naselja su izmijenjena nakon 1715. godine, kada je veliki broj stanovništva nanovo doseljen iz Bosne. Međutim, u popisu iz 1585. godine upisana je *mezra na ostrvu Lukavac u samoj Cetini*, naspram sela Dobro Polje. Kako su upisana i dva prijelaza – gečit -, moguće je da se radi o ovome terenu. BOA TTD No. 622/212.

Okrugla stara kula I. Ruševna je.
Nalazi se na ostrvu, u blizini rijeke Cetine.

/selo/ Pripada mustahfizima tvrđave Livno. To je gedik timar. Sada mu je posjednik /mutesarrif/ Derviš Ahmed.

Sada /je prisutan/ od raje:

Zimmija Ivan, kuća I.

Spomenuto selo je jedan samostalan čifluk. Nema drugih posjednika.

Selo Gljev¹⁵³. Na strani prema Livnu. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara kula I.
Sada pripada Mehmedu. On je prisutan.

Stara kula I.
Sada je /svojina/ spahije Ahmeda.

Stara kula I.
Sada pripada Mahmutagićima.

Ovo je eškindžijski zeamet. Posjednik zeameta je Mustafa.

/U selu/ Nema nijedne preostale kuće.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Mahmud sin Mustafe. Umro je. Sada nema nikoga njegovoga ko bi naslijedio pravo njegove tapije, pa je to upražnjeno.
- Ahmed sin Mustafe. Umro je. Sada pripada njegovom sinu, drugom Ahmedu spahiji. On je prisutan.
- Omer sin Mustafe. Umro je. Njegova je zemlja upražnjena.
- Starac Ahmed sin Redžepa. On je prisutan.
- Buletin-oglu Redžep. On je prisutan.
- Drugi Redžep sin Mehmeda. On je prisutan.

153 Gljev je selo smješteno na visoravni Gljevske Podi, iznad Sinjskog polja, sjeveroistočno od Sinja.

- Zloćina?-ogullari Mehmed, Muharem i Osman, sinovi Isa-a. Oni su prisutni.

- Kasim i njegova braća Mehmed i Mustafa. Oni su prisutni.

- Mehmed-aga. Umro je. Sada su tu njegovi sinovi.

- Sulić?/Bulić? Ivan. Umro je. Njegovo je mjesto upražnjeno.

- Dević Ivan. Sada je na neprijateljskoj teritoriji.

- Jerak Nikola. Umro je. Njegovi su sinovi sada na neprijateljskoj teritoriji.

- Trebić? Jure/Jura. Sada je on na neprijateljskoj teritoriji.

Nema druge zemlje bez posjednika.

*Selo Gala.*¹⁵⁴ Na strani prema Livnu. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Čifluk Omer age I, sa starom kulom I.

Sin spomenutoga Omer-age još uvijek je zarobljenik na venecijanskim lađama.

Čifluk Lačo? Mehmed spahije sa starom kulom I.

Iza spomenutoga Mehmed-spahije ostao je sin Husejn, a pošto je i on umro, a bez djece,

njegovu tapiju je sada zatražila njegova majka gospođa Merjem.

Pripadalo je ranije mustahfizima Sinja.

Nema nijedne kuće /u selu/.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Mehmed-aga. Umro je. Sada su njegovi sinovi Ahmed i Alija zarobljenici u Veneciji.

- Mehmed-halifa sin Šabana. On je prisutan.

- Gore spomenuti Omer-aga. Umro. Sin mu je zarobljenik.

- Gore upisani Husejn. Umro. Njegova majka traži njegovu tapiju.

- Mehmed?. On je umro. Nema nikoga sa njegove strane ko bi ga naslijedio.

¹⁵⁴ Gala je selo u Cetinskoj krajini, između rijeke Cetine i Gljevačkih poda, visoravni iznad Sinjskog polja. Sela Gala i Gljev upisivana su u osmanskim popisima zajedno, što je čudno s obzirom na to da je, iako su stvarno dosta blizu, jedno selo brdsko, a drugo je u ravnici uz rijeku.

Nema druge zemlje bez posjednika.

/str. 28/

*Selo Otoka, drugo ime Prilute*¹⁵⁵ – ostrvo u rijeci Cetini. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Šarampov I. /sa strane upisano:/ Do Sinja 2 sata.
Sada ima postavljene čuvare.

Eškindžijski zeamet – dio I.
Sada mu je posjednik Ibrahim.

/selo/ To je?? /muštera – traženi?/ eškindžijski timar.
Sada mu je posjednik spahija Omer.

Dijelovi svakoga od njih /zeameta i timara/ sa svojim starim granicama su poznati.

Sada su podanici sultanovi u spomenutom selu:

Knez Tomaš, kuća I
Zimmija Božo, kuća I
Zimmija Nikola, kuća I
Zimmija Grgo, kuća I
Zimmija Jakov, kuća I
Zimmija Stojan, kuća I
Zimmija Lorin? , kuća I
Zimmija Vid, kuća I
Zimmija drugi Nikola, kuća I
Zimmija Jure, kuća I
Zimmija drugi Jure, kuća I
Zimmija drugi Vid, kuća I
Zimmija Mihovil, kuća I
Zimmija drugi Jure, Lučić , kuća I
Ivrić?/Orić? drugi Vid, kuća I
Matija Jurašević, kuća I
Zimmija Ivan, kuća I

¹⁵⁵ Selo Otok se nalazi u pitomoj dolini uz kanjon rijeke Cetine na istočnom dijelu Sinjskoga polja. Postoji i općina Otok, koja se sastoji od sela Otoka i Udovičića. Mjesto Otok dobilo je ime po otočiću Dugišu na rijeci Cetini. U defterima XVI st. spominje se cezire-i Lukavac/Lukavica? der daire-i nehr-i Cetina.

Zimmija Martin, kuća I
 Zimmija Borna?/Lorna?, kuća I
 Zimmija Antun, kuća I
 Zimmija Tadija, kuća I
 Zimmija drugi Matija, kuća I
 Zimmija Ilija, kuća I
 Zimmija drugi Ivan, kuća I

Ukupno kuća 24

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Borić? Ramadan. On je prisutan.
- Alija sin Jusufa. On je prisutan.
- Šelavardić?? Mehmed. On je prisutan.
- Barić Alija. On je prisutan.
- Šutica?/Šujica? Mustafa. On je prisutan.
- Piragić /*Pîr-ağazâde*/ Šahbaz. Umro je. Nema nikoga od njegovih s tapijom ko bi ga mogao naslijediti /*erbab-i tapudan kimesnesi yoktur*/. Njegova je zemlja upražnjena.
- Knez Matijaš sin Luke. On je prisutan i stanovnik je /sela/
 /gore je upisan knez Tomaš, a ovdje knez Matijaš – grška je vjerovatno do pisara/
- Nikola sin Matije. On je prisutan i stanovnik je /sela/.
- Jure i njegov brat Božo /Bože/. Oni su prisutni i stanovnici su /sela/.
- Toma Marić. Umro je. Njegov sin Ilija je prisutan i stanovnik je /sela/.
- Jakov sin Jake?/Bake? . On je prisutan i stanovnik je /sela/.
- Ivan sin Šimuna. On je prisutan i stanovnik je /sela/.
- Matija sin Pavla? . On je prisutan i stanovnik je /sela/.
- Antun sin Nikole. On je prisutan i stanovnik je /sela/.
- Periša. Umro je. Njegov sin, drugi Matija, je prisutan i stanovnik je /sela/.
- Mihovil sin Vida. On je prisutan i stanovnik je /sela/.
- Tadija sin /ime nije upisano/. On je prisutan i stanovnik je /sela/.
- Stojan. On je prisutan i stanovnik je /sela/.
- Drugi Jure sin Tome. On je prisutan i stanovnik je /sela/.
- Gargat?? drugi Matija. . On je prisutan.
- Drugi Jure. On je prisutan i stanovnik je /sela/.

Nema drugih posjednika bez posjednika /vjerovatno treba: zemlje/.

Selo Hovrlje¹⁵⁶. Na strani prema Livnu. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Mlin na rijeci Hovrlja?, vitla 4. Ruševan je.

Dva su sada u posjedu Kel?/Gul-oglu Ahmeda i ostalih stanovnika sela, zajednički; a dva druga pripadaju umrlom Omeragiću. Sinovi spomenutoga su sada zarobljeni i robovi, ali oni imaju sestre na muslimanskom teritoriju i prisutne su.

Stara kula I. Pusta je.

Pripadala je umrlom Husejnu Kovačeviću /sinu kovača/. Sada je sin njegovog sina nastanjen u Vračevcima?, u blizini Travnika.

Nema nijedne preostale kuće /u selu/.

Spada u eškindžijski zeamet. Posjednik mu je Tezkeredžija Muhammed-efendija,¹⁵⁷ jedan od zaima.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Osman sin Mehmeda. Umro. Iza njega je ostao sin, te je i on umro bez djece. Sada je tu /prisutna/ njegova majka.

- Nuh Čapić?/Čajić?. Umro. Nema nikoga sa tapijom, upražnjeno je.

- Šaban kovač. Umro. On nema nikoga, upražnjeno je.

- Husejn kovač. Umro. On nema nikoga, upražnjeno je.

- Kel/Gül-oğlu Ahmed. On je prisutan.

- Stojan. On je sada u Otoki, na muslimanskoj teritoriji; prisutan je.

- Vukobrat. Umro je. Postoji njegov nasljednik i na muslimanskoj je teritoriji.

- Marko Vukobrat/ov?/. Umro je. Njegov nasljednik postoji na muslimanskoj teritoriji.

- Božin-oglu Petre. On je umro. On nema nikoga, upražnjeno je.

- Matija Gutešić. Umro je. On nema nikoga, upražnjeno je.

Nema druge zemlje bez posjednika, a ni posjednika.

156 Selo Ovrlje, jugoistočno od Sinja.

157 Jedan Mehmed, *teskeredžija bosanskih timara*, sa zeametom od 42.549 akči u nahiji Saraj /Osik i drugo/, upisan je među *Divanskim ljudima u ejaletu Bosni* u: Vladislav Skarić, "Popis bosanskih spahija i u 1123. (1711.) god.", Glasnik Zemaljskog muzeja u BiH XLII. 1930, 2., Sarajevo 1930, 91 /separat/.

/str. 29/

Selo Živinić¹⁵⁸ sa Jelešticom /Jeleštica/Jelišnica?/ Na strani prema Livnu. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

ČiflukI, sa kulomI

To je svojina Bajramagića Mustafe. Njegovi sinovi Hasan i Derviš sada su u časnoj službi kod njegove poštovane ekselencije vezira muhafiza Beograda.

Spomenuti čifluk sada pripada spahiji Ahmedu Siver??-oglu-u, jednom od mustahfiza tvrđave Livno.

To je gedik timar.

Drugi čifluk u Živiniću I

Pripadao je umrlom spahiji Ahmedu topdžiji. Jedan sin mu je sada zarobljenik, a jedna kćerka mu je u blizini Golhisara.

Spomenuti čifluk je, pak, svojina spomenutog umrlog topdžije Ahmeda spahije, bivšeg mustahfiza Sinja, sa svojim određenim granicama.

To je gedik-timar.

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Zimmija samardžija Božo, kuća I

Stojan sin Bože, kuća I

Kuća 2

Mehmed Đuličić iz Jelišnice. On je prisutan.

Spomenuto selo se sastoji od dva navedena čifluka. Nema drugih posjednika /koji ga posjeduju/.

/sa strane, okomito u odnosu na redovni tekst:/ Između spomenute Jelišnice i Udovičića je mjesto Vražerale¹⁵⁹ od otprilike pet baština. Kada je staro stanovništvo na ovom lokalitetu upitano, saopštili su da je to eškin-džijski zeamet, a sada je posjednik zeameta Ibrahim-aga.

158 Selo Živinić, zaselak sela Otok.

159 Vražerale – u XVI st. selo na rijeci Rude, blizu Sinja; istovremeno u nahiji Livno postoji selo istog imena. Danas selo Vražerale postoji samo u općini Livno.

Selo Udovičić¹⁶⁰. Na strani prema Livnu. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Nikola Drdulja, kuća 1

Vučić, kuća 1

Antun, kuća 1

Kuća 3

To je ranije bio gedik timar mustahfiza Sinja.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Šahbaz. Umro. Prisutan je njegov sin Sulejman.
- Habibović /Habib oğlu/ Redžep. On je prisutan.
- Ahmed sin Sulejmana. On je prisutan.
- Čalić Veli Redžep. On je prisutan.
- Bota?, drugi Ahmed. Umro. Sada je prisutan Njegov sin Kurd-Ali.
- Hadži Mensur. Umro. Sada su prisutni njegovi sinovi Ibrahim i Mustafa.
- Babaahmetović Abdul-dželil. Umro. Sada je prisutan njegov sin Šahin.

U spomenutom selu nema zemlje bez posjednika.

Selo Rude¹⁶¹. Na strani prema Livnu. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Mlin na rijeci Rude, vitla 2. U ispravnom je stanju. Pripadaju uzvišenome Ali-paši.

Stupa, vitlo 1. U ispravnom je stanju. Pripada uzvišenome Ali-paši.

Ponovo mlin na rijeci Rude, vitla 2. I ovi su Ali-pašini.

160 Selo Udovičić, jugoistočno od Sinj, u općini Otok.

161 Selo Rude, jugoistočno od Sinja.

Mlin na rijeci Mala Ruda, vitla 2. Ruševan je. Pripadaju Kos-oglu Sulejmanu.

Stara kulaI. Pripada umrlom Jusuf-agi. Sada je tu kćerka njegove sestre.

Stara kula I. Pripada Mustafa-begu Selimagiću /Selim aga zade/. On je prisutan.

Stara kula I. Pripada drugome Selimagiću, Hasan-begu. Spomenuti je sada u Kosovu /nahija u ovoj livi/.

Mlin na rijeci Rude, vitlo I. Ruševan je. On je zajedničko mulk-vlasništvo stanovnika sela.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Mustafa-beg Selimagić /Selim-aga zade/. On je sada prisutan.
- Drugi Selim-zade Husejn-beg. On je sada prisutan.
- Operić Nikola. On je u nahiji Livno, na muslimanskoj teritoriji.
- Drugi Operić, Vid. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Cvitko. On je na neprijateljskoj teritoriji.

U spomenutom selu nema zemlje bez posjednika.

To je eškindžijski timar. Sada mu je posjednik spahija Habib.

/str. 30/

*Selo Krivodol*¹⁶². Na strani prema Livnu. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Sada su padišahovi podanici:

Zimmija Božo, kuća I.
 Drugi Božo, Šilić, kuća I

Kuća 2

U spomenutom selu je posjednik zeameta i njegov ortak jedan spahija.

Posjednik zeameta je Filip-zade Mehmed¹⁶³. Njegov ortak je spahija Hasan.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Lakača Mustafa. On je prisutan.
- Zimmija Bogdan. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Zimmija Milun. Umro je. Nema nikoga od njegovih koji polaži pravo na tapiju. Upraznjeno je.
- Zimmija Helak. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema druge zemlje bez posjednika.

*Selo Radođa?*¹⁶⁴. Na strani prema Livnu. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Čifluk Kozlica I

To je /selo/ eškindžijski timar. Pripada Atlibegovićima.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Tabaković /Debbag oğlu/ Osman. On je prisutan.
- Knez Radoje. Umro je. Njegovi su sinovi na neprijateljskoj teritoriji.
- Zimmija Toma. On je umro. Njegovi su sinovi sada na muslimanskoj teritoriji.

Nema zemlje bez posjednika.

163 Radi se o zaimu Mehmed-begu Filipoviću, sinu kliškog alaj-bega Jusuf-bega Filipovića. Kao zaim bio je učesnik u Morejskom ratu, te je bio zarobljen prilikom pada Knina u mletačke ruke 1688. godine. Likvidiran je na insistiranje Morlaka: Ibrahim Filipović, *Filipovići ...*, 109.

164 Nije ubicirano pod ovim imenom.

*Selo Ruže?/Rože?*¹⁶⁵ Na strani prema Livnu. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Sada od raje /ima/:

Zimmija Mihovil, kuća I

To je eškindžijski timar. Sada je posjednik timara spahija Murat Hamzagić /*Hamza ağa zade*/.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Ćuk Kurd-alija. Umro. Nema nikoga od njegovih ko bi naslijedio pravo na tapiju. Upražnjeno je.
- Božko-oglu zimmija Vid. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Drugi Božko-oglu Bogdan. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Drugi Božko-oglu Vid. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Operić zimmija Nikola. On je na muslimanskoj teritoriji i prisutan je.
- Operić drugi Vid. Njegov sin je sada na muslimanskoj teritoriji i prisutan je.

Nema zemlje bez posjednika.

*Selo H/a/rsevice/Harsovice?*¹⁶⁶. Na strani prema Livnu. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

U selu nema raje.

Ranije je pripadalo mustahfizima Sinja.
To je gedik timar. Timar je dizdarov.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata:

- Kara-oglu Omer i njegov brat Hasan. On je umro. /ovdje stoji u jedini, ali su obojica vjerovatno umrli, što se vidi iz sljedeće primjedbe:/Oni nemaju nikoga /ko bi ih naslijedio/. Njihova je zemlja upražnjena.
- Kurd-Alija. Umro. Njegov sin je sada u Travniku.
- Zimmija Radoje. On je sada na neprijateljskoj teritoriji.

165 Selo Rože, istočno od Sinja. U defterima XVI stoljeća nema ga pod ovim imenom.

166 Nije ubicirano pod ovim imenom.

Nema druge zemlje bez posjednika.

/str. 31/

Selo Vrabač¹⁶⁷. Na strani prema Livnu. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara kula 1

Pripada umrlom Mehtiću? /Mehdi-oglundur/. Sada su tu njegove kćeri.

Sada su podanici u spomenutome selu:

Zimmija Ivan Relić, kuća 1

Zimmija Petre Popović, kuća 1

Grgo Tomić, kuća 1

Matija Vukanović, kuća 1

Nikola Cvitković, kuća 1

Marko Petrović, kuća 1

Drugi Nikola, Borovac, kuća 1

Ukupno kuća 6! /kuća ima sedam/

To je eškindžijski timar. Posjednik mu je spahija Rustem.

Stari posjednici zemlje u spomenutome selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Spahija Mehmed i njegovi sinovi Hasan, Mehmed i Ahmed. Svi su umrli bez potomaka. Sada nema nikoga njihovog sa tapijom /ko bi ih naslijedio/.

- Mehdi, pisar. Umro. Njegova je kćerka sada u Travniku.

- Hasan Pometić. Umro. Sada je tu njegov maloljetni sin.

- Ahmed i njegov brat Ali, sinovi Selima. Oni su prisutni.

- Ćurčić Mehmed. On je prisutan.

- Zulfikar. Umro. Njegova je kćerka /nastanjena/ blizu Travnika.

- Ćorić/Ćurić? Mehmed. Umro. Njegova kćerka Aiša je u Livnu.

- Gagić Mustafa, spahija. On je prisutan.

Druge zemlje bez posjednika nema.

*Selo Zadolje*¹⁶⁸. Na strani prema Livnu. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne preostale kuće.

Pripada mustahfizima Sinja. To je gedik timar.

Pošto su stari posjednici /zemlje/ bili nevjernici, neki su umrli, a neki su sada na neprijateljskoj teritoriji, bez posjednika je.

*Selo Grab*¹⁶⁹. Na strani prema Livnu. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Šarampov I.

Pošto je to stara građevina, u ruševnom je stanju.

Mlin, vitlova 9.

Pripadaju umrlom Ibrahim-agi, poznatom po nazivu Šejh-zade. Sada ih potražuje njegova žena, gospođa Kamer, uz sudski dokument, te je nakon razmatranja i dokazivanja presuđeno spomenutoj Kameri i sada ih ona drži.

Manastir /ovako napisano!/ I. Pust je.¹⁷⁰

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Nikola Gorenčić, kuća 1

Samardžija Jure, kuća 1

Kuća 2

Spada u eškindžijski zeamet /selo/.

Posjednik zeameta je zaim Ibrahim.

168 Ova se ligatura može čitati i drugačije, npr. Radulje, ali se danas ne može ubicirati nijedan od tih naziva.

169 Selo Grab, jugoistočno od Sinja.

170 O ovom manastiru trenutno nema podataka. Možda se može povezati sa crkvom, koja se očito nalazila na istom terenu. U popisu iz 1574. godine spominje se crkva na baštini zvanoj Mirkov Dolac, za koju se navodi da je to zemljište ruševne crkve, koja se nalazi negdje na putu između sela Brodarić /na mjestu današnjeg Trilja/ i Hrenić. BOA TTD No. 533/200. U sljedećim popisima, iz 1585. i 1604. godine, spominje se samo baština, pod istim imenom, ali se crkva više ne spominje.

Stari posjednici navedeni su dolje niže:

- Haramibaša Mehmed, sin spahije Nuha. On je prisutan.
- Jusuf sin Šahina. On je prisutan.
- Riđo? Ibrahim. Umro. Njegove su dvije kćerke sada nastanjene u blizini Travnika.

Nema drugih posjednika.

*Selo Jabuka*¹⁷¹. Na strani prema Livnu /u pravcu Livna/. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara kula I.
Njen posjednik postoji.

Šarampov I.
Pošto je to stara građevina, u ruševnom je stanju.

Spada u eškindžijski zeamet. Sada su njegovi posjednici Filip-zade za-
im Mehmed.

/str. 32/

Sada su padišahovi podanici u selu Jabuka:

Zimmija Martin, kuća I
Zimmija Ilija, kuća I
Zimmija Jure, kuća I
Zimmija Savko /Soko?/, kuća I
Zimmija Andri?, kuća I
Zimmija Petre, kuća I
Zimmija Ivan, kuća I
Nikola zimmija, kuća I
Zimmija drugi Jure, kuća I
Zimmija Jovan, kuća I
Zimmija Marko, kuća I
Zimmija drugi Nikola, kuća I
Zimmija Matija, kuća I
Zimmija drugi Ivan, kuća I

171 Selo Jabuka, jugoistočno od Sinja. Danas pripada gradu Trilju.

Zimmija Pavle, kuća 1
 Zimmija Kutleša?, kuća 1
 Zimmija drugi Andri, kuća 1

Ukupno kuća 17

Stari posjednici zemlje u spomenutome selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Krojač /terzi/ Osman. On je sada prisutan.
- Durak. Umro. Sada je prisutan njegov sin Mustafa.
-? Jusuf. Nalazi se u blizini Travnika. Prisutan je.
- Kara Osman. Sada je tu njegov sin.
- Hurrem-oglu Derviš. Umro. Sada je tu njegov sin.
- Mrkić Mustafa. Umro. Njegov sin Ahmed sada je u blizini Travnika.
- Očo? Ahmed. Sada je tu njegov sin, drugi Ahmed.
- Mehmed haramibaša. On je prisutan.
- Iškupić /Uškopić od Uskopje?/ drugi Mustafa. On je prisutan.
- Šaban sin Hurrema. Prisutan je njegov sin Ahmed.
- Knez Radoje Kozlica?. Na neprijateljskoj je teritoriji.
- Čokić drugi Radojica. Umro je. Sada je njegov sin na muslimanskoj teritoriji.

Nema drugog zemljišta bez posjednika.

*Selo Vedrine*¹⁷². Na strani prema Livnu /u pravcu Livna/. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara kula 1.
 Sada pripada Ali-begu Glavašu.

Sada su padišahovi podanici u spomenutome selu:

Zimmija Ivan Čuretić?/Čolenić?, kuća 1
 Zimmija Križan, kuća 1
 Zimmija Jure V/e/lačević, kuća 1
 Drugi Jure, kuća 1

Ukupno kuća 4

172 Selo Vedrine, jugoistočno od Sinja, istočno od Trilja. Danas u sastavu područja grada Trilja.

Ovo je eškindžijski zeamet. Pripada zaimu Mehmedu Filipoviću / *Filip-zade*/.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Hasan-beg. Umro. Njegovi sinovi Nuh i Jusuf su sada u Rumeliji.
- Hasan Milović?. On je sada prisutan.
- Mešika? Mehmed. Prisutan je.
- Boš?-oglu Mahmud. Prisutan je.
- Glavaš Ali-beg.
- Jusuf i njegova braća Omer i Husejn i Gazi? Oni su prisutni.
- Berrak-oglu /Baraković?/ Ali-beg. Njegove su kćeri Hafsa i Emina.
- Memišah-oglu Husejn. Prisutan je.
-?/Burnać??/ Osman?. Umro. Mjesto mu je upražnjeno.
- Kljajo Alija. Umro. On ima sina.
- Zimmija Radoje. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Zimmija drugi Radoje. On je umro. Njegov sin je na muslimanskoj teritoriji.
- Ivan Draganić. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Zimmija Dragosav. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Zimmija Mihajlo. On je umro. Njegov sin je na muslimanskoj teritoriji.
- Zimmija Cvitko Milović?/Milunić?. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena.
- Kalpozan-oglu Hasan. Umro. Njegova je zemlja upražnjena.

Nema druge zemlje bez posjednika.

*Selo Čerman-dol*¹⁷³. Na strani prema Livnu. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara kula I. Pripada Ali-begu Glavašu. Ruševna je.

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

- Zimmija Pavle, kuća I
- Zimmija Cvijan, kuća I
- Zimmija Antunica?, kuća I

¹⁷³ Iako ligatura u ovom, kao i u ranijim popisima, upućuje na samo gore navedeno čitanje, vjerovatno se radi o današnjem selu Strmendolac, jugoistočno od Trilja.

Drugi Pavle, kuća 1
 Zimmija Jure, kuća 1
 Zimmija Ivan, kuća 1

Ukupno kuća 6

To je eškindžijski zeamet. Posjednik mu je zaim Mehmed Filipović.

/str. 33/

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Glavaš Ali-beg. On je prisutan.
- H/a/rman? Redžep. Sada je u pratnji Njegove ekselencije Ali-paše.
- Hasan Karulić?. Sada se nalazi u blizini Travnika i prisutan je.
- Prdo Salih. Prisutan je.
- Šaban Bakić. On nema nikoga. Upražnjeno je.
- Ebu Bekir Aga-zade. Umro.
- Duran?. Nema nikoga njegovog s pravom na tapiju ko bi ga naslijedio. Njegova je zemlja upražnjena.
- Delić Ilija. Sada je na muslimanskoj teritoriji.
- Bajlović Stipan. On je umro. Njegov je sin sada na neprijateljskoj teritoriji.
- Petrović Radojica. On je umro. Nema nikoga njegovog s pravom tapije ko bi ga naslijedio. Njegove su zemlje puste.
- Vukadin Ljeljenić. On je sada na neprijateljskoj teritoriji.
- Čergović Luka. On je sada na neprijateljskoj teritoriji.
- Miho Marić. On nema nasljednike s pravom tapije. Zemlja mu je pusta.

Ovdje se upotpunjuje i svoj završetak nalazi spomenuta nahija Sinj.

/str. 35/

Ostalo unutar granica Osmanske Države **u livi Hercegovina**, u okoli-
 ci Sinja i Nutjaka

*Tvrđava Čačvina*¹⁷⁴.

Sada je čuvaju kapetan, age i vojnici.

Nahija Čačvina, drugo ime Čaporice, pripada kadiluku Imotska

Odžakluk vojnika tvrđava Čačvina i Rog,? godine 1113.

Selo Bando?/Ban-dol/-Jando?¹⁷⁵, u pravcu Čačvine. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Sada su podanici sultanovi u spomenutome selu:

Knez? Matija, kuća 1

Petro Perčić?/Petre Vrčić?, kuća 1

Luka sin Jure, kuća 1

Drugi Petre Gile?/Gilja?, kuća 1

Mihovil Čalić, kuća 1

Drugi Luka, sin Ivana, kuća 1

Ivan sin Marka, kuća 1

Od davnina porez na zemljišne tapije i baduhava, koji su uključeni u mukatu Imotskog, pripadaju Zadvaru/Zadvarju. Oni pripadaju carskom hasu.

A filurija pripada tvrđavi Krupa?¹⁷⁶.

Zemlju spomenutoga sela sada posjeduje /tasarruf/, i samostalno drži, kliški mutesarraf njegova ekselencija uzvišeni Ali-paša.

*Selo Čaporice*¹⁷⁷, u pravcu Čačvine. Jedna ga je trećina ostala u Osmanskoj Državi.

Stara kula I.

Sada pripada Abdul-dželil-agi.

174 Tvrđavu Čačvinu podigli su hrvatski plemići Nelipići 1373. godine. Podignuta je na mjestu sa kojega je lako može kontrolirati prijelaz iz Bosne u Dalmaciju. Čačvina se nalazi pored starog puta koji iz Cetinske krajine preko Buškog blata vodi prema Livnu i Duvnu. Osvojena je od strane Osmanlija početkom XVI stoljeća, a pod mletačku vlast je pala 1717. godine. Danas postoji selo Čačvina, istočno od Trilja.

175 Neubicirano pod ovim imenom. Istočno od Trilja postoji selo Bandovi, danas je napušteno.

176 Tvrđava Krupa, nekadašnja tvrđava Pset, danas Bosanska Krupa .

177 Selo Čaporice, južno od Trilja.

Nema nijedne kuće u selu.

Čitavo je spomenuto selo u blizini tvrđave Nutjak¹⁷⁸. Nalazi se naspram nje.

Pripada mustahfizima tvrđave Imotski. Spada u njihov gedik-timar.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Babaahmetović Mustafa-beg. Sada je zarobljenik na venecijanskim lađama.

- Ali-beg. Umro. Sada su tu njegove kćeri.

- Abdul-dželil-aga. On je sada prisutan.

- Bivši čehaja Nutjaka Ibrahim. Pošto je umro kod nevjernika /bivajući među njima?/, njegovo je zemljište upražnjeno. Sada je bez posjednika.

Nema druge zemlje bez posjednika.

Selo Ugljan¹⁷⁹. U pravcu Čačvine. Trećina ga je ostala u Osmanskoj Državi.

Sada su podanici sultanovi u spomenutom selu:

Stipan Babić, kuća 1

Ivan Šekarić, kuća 1

Jure Perkušić, kuća 1

Ukupno kuća 3

I ovo spada u carski has.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Muharrem Smoljanović /Smoljan-oglu/. Umro. Nema nikoga svoga sa pravom tapije /*erbab-i tapu*/. Njegova zemlja je upražnjena.

178 Tvrđavu Nutjak sagradio je poljički knez Žarko Dražojević. Njegov otac Petar dobio je 1456. godine posjed Brodarić od kralja Ladislava V, da bi Žarko u razdoblju između 1482. i 1492. godine izgradio na tom mjestu između Cetine i Poljica, tik uz Cetinu, kaštel Nutjak. Tvrđava je imala zadatak da odbrani njihove posjede, te da spriječi Osmanlije na njihovom putu prema Sinju i Splitu.

179 Selo Ugljane, južno od Trilja.

- Salih. Sada je u Livnu.
- Zimmija Nikola. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema druge zemlje bez posjednika.

/str. 36/

*Selo Novosele*¹⁸⁰. U pravcu Čačvine. Trećina ga je ostala u Osmanskoj državi.

Kućišta 3

I njiva koja se obrađuje koja je ostala u Osmanskoj Državi čestica 6

Ali su sva ljetna i zimski ispasišta spomenutoga sela (*otlak ve yaylak*) ostala u Osmanskoj Državi.

I ovo /selo/ spada u carski has.

Der miyan ¹⁸¹500.038

Stari posjednici spomenutoga sela navedeni su dolje:

- Pleština? /Beleština? Petre. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Pleština Nikola. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Pleština Matija. On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika.

Spomenuta nahija Čačvina ovdje se završava /ovdje je upotpunjena/.

180 Selo Nova Sela, južno od Trilja i Ugljana.

181 *Der miyan/der meyan* je termin koji označava iznos preuzete novčane obaveze za određenu godinu. Sastavljen je od perzijskog prijedloga *der* - u, te imenice *miyan/meyan* - sredina /nečega/.

Nahija Radopolje¹⁸², pripada kadiluku Livno. U okolici Zadvarja, drugo ime Dukan?

Odžakluk vojnika tvrđava Čačvina i Rog godine 1113.

*Selo Kreševo*¹⁸³, drugo ime Radopolje. Čitavo je ostalo u Osmanskom Carstvu.

Stara kula 1.

Sada je sa umrlog Redžep-hodže prenesena na njegovog bratića Sefera.

Sada su u spomenutome selu podanici sultanovi:

Knez Matija Bradušić?? /Pravšić, i sl. varijante – nema tačaka/, kuća 1. Nastanjen je na starom mjestu /na kojem je stanovao i prije/.

Božo Lisičić, kuća 1. Nastanjen je na starom mjestu¹⁸⁴.

Matija Jaretović?, kuća 1. Nastanjen je na starom mjestu.

Ivan Delić, kuća 1. Nastanjen je na starom mjestu.

Mihovil Delić, kuća 1. Nastanjen je na starom mjestu.

Stipan Delić, kuća 1. Nastanjen je na starom mjestu.

Drugi Ivan Delić, kuća 1. Nastanjen je na starom mjestu.

Drugi Matija, Vlavušić?/Vladušić? , kuća 1. Nastanjen je na starom mjestu.

Marko Sekulović, kuća 1. Nastanjen je na starom mjestu.

Ivo Viskopović, kuća 1. Nastanjen je na starom mjestu.

Petre Vepešić? , kuća 1. Nastanjen je na starom mjestu.

Luka Bartolović, kuća 1. Nastanjen je na starom mjestu.

Mihovil Bartolović, kuća 1. Nastanjen je na starom mjestu.

Ivan Kovačević, kuća 1. Nastanjen je na starom mjestu.

Jakov Dudulečić, kuća 1. Nastanjen je na starom mjestu.

Ivan Kulović?/Karlović? , kuća 1. Nastanjen je na starom mjestu.

Stipan Višić?/Velešić? , kuća 1. Nastanjen je na starom mjestu.

Jure Kotović? , kuća 1. Nastanjen je na starom mjestu.

Mihovil Nelić, kuća 1. Nastanjen je na starom mjestu.

182 Nahija Radobolja, vlaška nahija sa glavnim centrom Prološcem. Bila je najprije u sastavu Mostarskog, a zatim imotskog kadiluka. Ime je dobila po starohrvatskoj župi Radobilje, južnoistočno od Sinjske, a zapadno od Imotske krajine. Poznata je i pod nazivom Katuni. Međutim, o osmanskoj varijanti ime nahije glasi Radobolja.

183 Selo Kreševo je bilo središte župe Katuni –Kreševo, odnosno Radobilje. Glavna sela u župi bila su upravo Katuni i Kreševo. Danas Kreševo, selo sjeveroistočno od Blata na Cetini.

184 *Yerinde sakin* – može da znači i nastanjen na svojoj zemlji, na mjestu na kojem je stanovao i prije ratnih sukoba.

Šimun Bilić, kuća I. Nastanjen je na starom mjestu.
 Grgur Janković, kuća I. Nastanjen je na starom mjestu.
 Ivan Kuničić, kuća I. Nastanjen je na starom mjestu.
 Ivan Dudulečić, kuća I. Nastanjen je na starom mjestu.

Ukupno kuća 23

I kuća zimmije Ilije Kaf/e/lovića, pošto se nalazi se na drugoj obali rijeke Cetine¹⁸⁵, ostala je u Osmanskoj Državi.

Ovo je carski has.

Sada je fermanom zapovijedeno da se upiše kao platni ured vojnicima /posadi/ tvrđave Čačvina.

Svaki pojedinac od raje, koji je gore popisao, sada je došao na svoju staru zemlju i tu stanuje, a stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ova prošlog rata spomenuti su dolje niže:

- Duvnjak /Dumneli/ Ishak-aga. Umro. I sada su prisutni njegovi sinovi Mustafa i Mehmed.
- Duvnjak Sîm-aga. On je i sada prisutan.
- Kasim-aga, sin *mir-i kelama*.¹⁸⁶ On je sada zarobljenik na venecijanskim lađama.
- Redžep-hodža. Umro. Sada je prisutan Sefer, sin njegovog brata.

Nema drugih starih posjednika u ovome selu, a nema ni zemlje bez posjednika.

/str. 37/

*Selo Katun*¹⁸⁷. Njegove su dvije trećine ostale u Osmanskoj Državi.

Stara kula I.

Pripada Omer-agi Kapetanoviću /*kapudan-oglu*/¹⁸⁸

- 185 Rijeka Cetina ovdje mijenja svoj pravac, koji je išao prema jugoistoku, pravi zaokret od 90°, te skreće na zapad, prema Omišu, gdje se i ulijeva u Jadransko more.
- 186 Jedan Kasim-aga, za kojega se navodi da je on lično mir-i kelam, upisan je gore više kao posjednik dijela baštine u selu Žagrović, nahija Knin. Vjerovatno je riječ o istoj ličnosti.
- 187 Selo Katuni, istočno od navedenog sela Kreševo.
- 188 Ovdje upisani Omer-aga Kapetanović imao je veliki posjed, uglavnom na teritoriji nahija Cetina, Zadvarje, Cista. Kulu i posjed imao je i u selu Katuni, Sinj i Cetina. Nemamo zasad podataka o tome u kojoj je kapetaniji bio zapovjednik. H. Kreševljaković navodi da je prvi poznati kapetan Kamengradske kapetanije bio Omer-aga, koji je djelovao potkraj XVII stoljeća. H. Kreševljaković, *Kapetanije u BiH*, 147.

CrkvaI. U ispravnom je stanju.

Još uvijek su sultanovi podanici u spomenutom selu:

Knez Nikola Domančić, kuća 1

Grgur sin Jakova?, kuća 1 . Nastanjen je na svom starom mjestu.

Pop Jure sin Stipana, kuća 1 . Nastanjen je na svom starom mjestu.

Ivan sin Petre-a, kuća 1 . Nastanjen je na svom starom mjestu.

Ilija sin Vida, kuća 1 . Nastanjen je na svom starom mjestu.

Drugi Nikola sin Matije, kuća 1.

Drugi Ilija sin Vida, kuća 1.

Lorna?/Jozina?, sin Kurešića, kuća 1.

Mihovil sin Grgura, kuća 1.

Drugi Jure sin Pavla, kuća 1.

Drugi Nikola sin Marka, kuća 1.

Dragota sin Vujice, kuća 1

Matija sin Mihovila, kuća 1.

Drugi Matija sin Rošića, kuća 1.

Stipan Rošić, kuća 1

Drugi Mihovil, sin Jure, kuća 1

Andri/j/ sin Makića, kuća 1

Vid sin Matije, kuća 1.

Drugi Jure Domančić, kuća 1.

Ukupno kuća 21

Spada u carski has.

Osim četiri kuće stare raje, koja je gore upisana, dolje niže se navode i stari posjednici /zemlje/ u spomenutom selu do ovoga prošlog rata:

- Kapetanović Omer-aga. On je prisutan.

- Hurrem Ahmed. Njegov sin je sada u Rumeliji.

- Drugi Hurrem Hasan. Nema nikoga njegovog. Njegova je zemlja upražnjena.

- Velić Ibrahim. On je prisutan.

- Hasan Danijal-oglu. On je prisutan.

- Ishak-aga. Umro. Sada su prisutni njegovi sinovi Mustafa i /ime nije navedeno/.

- Žužić /sve punktirano/ Mehmed. Prisutan je.

- Dujam sin Tadije. Umro je. Nema nikoga njegovog, a njegova je zemlja upražnjena.

- Radovinić drugi Dujam. Umro je. Sada njegova kćerka Matija traži njegovu tapiju.

- Manenčić Stipan. Umro je. Nema nikoga svoga, upražnjeno je.

- Grgić Nikola. Umro je. Sada njegova kćerka Dominka traži njegovu tapiju.

- Luka Dončević. On je na neprijateljskoj teritoriji.

- Matija Šivka?. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema druge zemlje bez posjednika.

*Selo Žeževica*¹⁸⁹. Spomenuto selo nalazi se u sredini nahije i tačno nasuprot Zadvarju. Ostala ga je jedna trećina u Osmanskoj Državi.

Palanka i velika kula.

Za njeno čuvanje zaduženi su Džafer-aga Kopčić /*Kopče-zade*¹⁹⁰ i njegovi vojnici i u službi su zaštite.

Ovo je carski has i sada spada pod nadležnost kancelarije /*aklam*/ Čačvina.

Sada su podanici sultana:

Popović Ivan sin Matije, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Stipan, sin Grgura, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Jure, sin Ivana, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Kalajdžić Matija sin Grgura, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Drugi Jure, sin Grgura, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Pavle Kojičić, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Rostović? Petre sin Ivana, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Ivan, sin Dujam-a, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Petre, sin Dujma, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Tadija, sin Marka, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Martin, sin Pavla, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Mihovil Batinić? /Batî nić – napisano tako/, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

189 Selo Žeževica, istočno od Omiša, a južno od Katuna.

190 Kopčići su poznata feudalna porodica, čiji su pripadnici obnašali visoke vojne i administrativne funkcije u periodu osmanske vlasti u Bosni i Hercegovini. Vidjeti više: Behija Zlatar, "Kopčići i Vilići. Prilog pitanju izučavanja muslimanskih begovskih porodica u Bosni i Hercegovini u XVI stoljeću", *Prilozi*, god. XIII, br. 13, IIS, Sarajevo 1977., 322-327.

Marko sin Petre-a, kuća 1.
 Petre Likić?, sin Ivana, kuća 1. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.
 Šimun Ro/v/čić/Zovčić?, kuća 1. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.
 Antun Juričević, kuća 1
 Martin Juričević, kuća 1.
 Grgur Juričević, kuća 1.
 Pavle, sin Nikole, kuća 1. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Ukupno kuća 19.

Gore popisani stanovnici su stara raja koja je i sada nastanjena na svojim starim mjestima, a osim ovih spomenutih, stari posjednici u spomenutom selu do ovoga prošloga rata navedeni su dolje:

- Kapetanović Omer-aga. On je prisutan.
- Osman, brat Mušir-age. On je prisutan.
- Boj/i?/čić Salih. On je prisutan.
- Andri Vulić. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Ilija Dujmović?. On je umro. Njegov sin je na muslimanskoj teritoriji.
- Petar Klišanin /Klishi/. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Drugi Petre, B/e?/rnadić?. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Luka Krnović? /Krivić?, i sl./. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Drugi Petre, Petrović. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Dujam Trogrlić. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Miho Trogrlić. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Toma Trogrlić. On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika zemljišta.

/str. 38/

*Selo Grabovica*¹⁹¹. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Crkva 1. U ispravnom je stanju.

Sada su u spomenutom selu padišahovi podanici:

Pop Domoraj, sin Tome, kuća 1. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.
 Pir/e/ka Jure sin Ivana, kuća 1. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

191 Selo Grabovac, jugoistočno od Žeževice, istočno od Zadvarja. Smješteno je na istočnoj strani Biokova.

Drugi Jure sin Vida, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.
 Grgur Bal/e/ta, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.
 Mikulić Mihovil, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.
 Jure Kulić, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.
 Drugi Jure, Mejakić/Mijakić, kuća I. Nastanjen na svom /starom/
 mjestu.

Ivica sin Luke, kuća I.
 Ivan sin Mihovila, kuća I.
 Vid sin Janka /Bajka?/, kuća I.
 Ivan Katić, kuća I.
 Mihovil sin Dujam-a, kuća I
 Ilija sin Dujam-a?, kuća I.
 Šimun sin Dujam-a, kuća I.
 Šestan-oglu /Šestanović/¹⁹² Tadija, kuća I.

Ukupno kuća 15.

Ovo je carski has.

Osim sedam kuća gore popisane raje, koja je nastanjene na svojim starim mjestima, dolje su niže navedeni stari posjednici zemlje do ovoga rata u spomenutom selu:

- Grabovica Osman i njegova braća Mustafa i Husejn. Oni su prisutni.
- Pir/e/ka Ilija. On je na neprijateljskoj teritoriji, ali su sada došle njegove sestre Perka i Matija, njihov otac je odavde.
- Petre Višičić. On je sada na neprijateljskoj teritoriji.
- Bogdanović (Bogdan oglu) Ivan. On je umro. Njegov sin je na neprijateljskoj teritoriji.
- Ivan Tomašević. Umro je. Njegov sin je na neprijateljskoj teritoriji.
- Gavran Stipan. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Bariša. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Kosor Marko. On je sada na neprijateljskoj teritoriji.

Nema drugih starih posjednika.

Selo Platica?/Blatica?¹⁹³, drugo ime Plata/Blata?.

Njiva koja je ostala u Osmanskoj Državi, komada 3

¹⁹² Danas na ovom području postoji naselje Šestanovac, centar istoimene općine.

¹⁹³ Danas postoji selo Blato na Cetini, sjeveroistočno od Omiša.

Spomenute tri njive iza linije razdvajanja se obrađuju. Osim zemlje / tih njiva/ koja je ostala, i svi otlaci i jajlaci spomenutoga sela ostali su u Osmanskoj Državi.

To je carski has.

Dolje su navedeni stari posjednici /zemlje/ spomenutoga sela:

- Periša. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Ivan. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Jure. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Mihovil. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Mitre. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Stipan. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Drugi Stipam. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Kosta?. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema drugih /zemljišnih/ posjednika.

Selo Liposin?/Leposin?¹⁹⁴

Kuća koja je ostala u Osmanskoj Državi I.

Pripada Janku??

Zemlja spomenute kuća i i njeno ispasište ostali su iza linije razdvajanja u Osmanskoj Državi.

Spada u carski has.

Iako u spomenutom selu ima još pojedinačnih dijelova /zemljišta/, nema drugih posjednika.

/str. 39./

*Selo Dračevica.*¹⁹⁵ Pola ga je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne preostale rajinske kuće.

194 Pod ovim nazivom nepoznato.

195 Dračevica, jedan od zaselaka sela Blato na Cetini.

Spada u carski has.

Der miyan 500.038

Dolje su navedeni stari posjednici /zemlje/ spomenutoga sela:

- Duvnjak (Dumneli) Ishak-aga. Umro. Sada su tu njegovi sinovi Mustafa i /ime uopće nije upisano/.
- Smoljan. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika /u selu/.

Spomenuta nahija Radopolje se ovdje završava.

Nahija Česta/Čista /Cista??/¹⁹⁶, pripada kadiluku Imocka. U okolici Zadvarja, drugo ime Doden/Duden??

Odžakluk vojnika tvrđave Čačvina i Rog godine III3.

*Selo Ptičarica*¹⁹⁷. Čitavo je ostalo u Osmanskom Carstvu.

Spada u carski has.

Nema nijedne preostale kuće.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Kapetanović Omer-aga. On je prisutan.
- Glavašević (Glavaš oglu) Ali-beg. On je prisutan.
- Ćatović (Ćato oglu) Muhammed. Umro. Sada drži Ali-beg Ohrapli? /njegovu zemlju/.
-lu? Ahmed. Umro. Sada je prisutna njegova kćerka.
- Babaahmetović Abdul-dželil-aga. Umro. Prisutan je njegov sin Šahin.
- Omrčen Ivan. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Ćučić Toma. On je na neprijateljskoj teritoriji.

¹⁹⁶ Nahija pod ovim nazivom javlja se prvi put u ovom popisu. Radi se o dijelovima ranije hercegovačke nahije Primorje, koji su ostali u okviru Osmanske države, tako da je i sama nahija promijenila ime.

¹⁹⁷ Neubicirano pod ovim imenom.

- Vuk Primetica?. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena.
- Primetica Ivan. Sada je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema druge zemlje bez posjednika.

*Selo Iržane*¹⁹⁸. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne preostale kuće.

To /selo/ je eškindžijski timar. Posjednik timara je Kopče-zade /Kopčić/ Ahmed-spahija.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Salih Jelinić. On je prisutan.
- Ohrapli? Ali-beg. On je prisutan.
- Zimmija Jovan. On je umro. Njegov sin je na neprijateljskoj teritoriji.
- Toma. On je umro. Njegovi sunovi su na neprijateljskoj teritoriji.
- Živko. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Marko Ljubičić. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Omrčen Petre. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Jerko drugi Petre. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Jerko Jakalić. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Vid. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Dizdarević (*dizdar oğlu*) Hasan. On je prisutan.
- Smoljanović (*Smoljan oğlu*) Sulejman. On je umro. Sada je prisutna njegova sestra Fatima.

Nema drugih starih posjednika.

/str. 40/¹⁹⁹

*Selo Budimir*²⁰⁰. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

198 Selo Aržano, u općini Cista Provo, na samoj granici između Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

199 Ova i sljedeća stranica pisane su izrazito sitnijim rukopisom, ali način pisanja slova je isti, tako da je to pisao vjerovatno isti pisar.

200 Budimir, selo u općini Trilj, 8 km jugoistočno od Trilja.

Od podanika:

Nikola sin Ivana, kuća 1. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Knez Matija sin Ivana, kuća 1. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Kuća 2.

Carski je has.

Osim ovih gore spomenutih dviju kuća, dolje su navedeni i zemljoposjednici u spomenutom selu do ovoga prošlog rata:

- Stojan haramibaša. Sada je na muslimanskoj teritoriji.

- Jerko. Sada je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika /zemlje/.

Selo Lozić?/Lužić²⁰¹. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Sada su podanici sultanovi u spomenutom selu:

Andrija sin Jakova, kuća 1. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Grgur Lozić?, kuća 1. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Jure Lozić?, kuća 1. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Kuća 3

Carski je has.

Osim gore spomenutih triju kuća, dolje su navedeni i zemljoposjednici u spomenutom selu do ovoga prošlog rata:

- Cvitko. On je na muslimanskoj teritoriji.

- Toma Bralković/Brajković?. On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika /zemlje/.

*Selo Motoz?/Motuz? i Jelinić?*²⁰² (mea Jelinić). Čitavo je ostalo u Osman-skoj Državi.

Stara kula I

Sada je od umrlog Mehmeda Čatovića (*Čato oğlu*) prešla na njegovu maloljetnu kćer po imenu Paša?

Stara kula I.

Od umrlog Hajdara ona je sada prenesena na njegovu kćerku, gospođu po imenu Havva.

Carski je has.

Sada su podanici sultanovi u spomenutom selu:

Toma sin Stipana, kuća I.

Petre sin Ivice, kuća I.

Marko sin Vujice, kuća I.

Šipka Nikola, kuća I.

Pavle sin Tome, kuća I.

Zimmija Gale sin Jovana, kuća I.

Ukupno kuća 6.

Stari posjednici koji su bili u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Kapetanović Omer-aga. Prisutan je.

- Čato-oglu Mehmed. Umro. Sada u ime svoje maloljetne kćeri Paše? njegovu tapiju potražuje njena majka.

- Drugi Mehmed, sin Jusuf-ćehaje. Umro. Sada je tu od nasljednika prava tapije /*erbab-i tapudan*/ gospođa Aiša.

- Hajdar-beg. Umro. Sada je /tu/ njegova kćerka Havva.

- Salih Perdul /Prdulj?/. Umro. Sada je prisutan njegov sin Kurd-alija.

- Duvnjak Ishak-aga. Umro. Sada su tu njegovi sinovi.

- Zimmija Domuz?-oglu. Sada je na neprijateljskoj teritoriji.

- Milas? Jure. On je na neprijateljskoj teritoriji. Nestao je. Njegovo je mjesto upražnjeno.

Nema druge zemlje bez posjednika.

/str.41/

Selo *Dobreće /Dobrenje?*²⁰³. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Carski je has.

Sada su padišahovi podanici u spomenutome selu:

Ivanko Manderić, kuća 1

Grgur Radić, kuća 1.

Jure Odojčić?/Udovičić?, kuća 1.

Đavur²⁰⁴ Ivan, kuća 1.

Ukupno kuća 4.

Stari posjednici zemlje u spomenutome selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Kapetanović Omer-aga. On je prisutan.
- Hadžimehmedagić (Haci Mehmed aga oglu) Mustafa. Prisutan je /nalazi se/ u Mostaru.
- Saračević (*Sarrač oglu*) Mehmed-beg. Prisutan je /nalazi se/ u Mostaru.
- Mejlović?/Milavić? drugi Mustafa -beg. Nema nikoga /njegovog/ sa pravom tapije. Njegovo mjesto je upražnjeno.
- Balić (*Bali oglu*) Salih. Prisutan je.
- Čatović Mehmed. Umro. Sada je njegova kćerka Paša /vjerojatno: prisutna, teksta nema/.
- Milin. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Milić Reljko. Umro. Nema nikoga sa pravom tapije. Njegovo je mjesto upražnjeno.

Nema druge zemlje bez posjednika.

203 Selo Dobranje, jugoistočno od Trilja, općina Cista Provo.

204 Termin gavur /davur/ označava osobu koja nije musliman, koja je u odnosu na muslimana nevjernik. Pošto su i ostali stanovnici sela nemuslimani, ovaj je ovo prezime/nadimak dobio iz nekog drugog razloga.

*Selo Bijorine?*²⁰⁵, drugo ime *Selo čauša Rahmana*. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Carski je has.

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Tadija Karačić/Karadžić, kuća 1.

Jure Čubelić²⁰⁶, kuća 1

Jure Barić, kuća 1.

Ivica Ralić, kuća 1.

Brekalo Toma, kuća 1.

Šimun Brekalović, kuća 1.

Ukupno kuća 6.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Kapetanović Omer-aga. On je prisutan.

- Kurd-ali Šaban. Umro. Sada su prisutni njegovi sinovi Šaban i Husejn.

- Ali sin Ismaila. Umro. Njegov maloljetni sin je sada u Uskopju.

- Glavaš Ali-beg. On je prisutan.

Nema drugih posjednika zemlje.

*Selo Veliki i Mali Isvib*²⁰⁷. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Carski je has.

Sada su padišahovi podanici:

Toma Bodirožić?, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Nikola Čondrić?, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Toma, Juričević, kuća 1.

Slato oglu Čonda, kuća 1.

205 Selo Bijorine, jugoistočno od Trilja, između sela Budimir i Ciste Velike.

206 Jure Čubelić je bio serdar, koji je nakon Požarevačkog mira, poput mnogih drugih nemuslimana, izbjeglica iz Hercegovine, dobio napuštenu muslimansku zemlju u selu Bijorine. Za njega se navodi da je za svoju obiteljsku zadrugu od 33 člana dobio 95 dunuma zemlje. www.dobranje.hr

207 Selo Svib, u općini Cista Provo.

Ukupno kuća 4

Osim spomenute dvije kuće raje, koje su nastanjene na svojoj staroj zemlji, dolje su navedeni i stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata:

- Ćelić/Ćelović? (Kel oglu) Ali. On je prisutan.
- Drugi Kel-oglu, Ibrahim. Umro. Sada je prisutan njegov sin Redžep.
- Rizvan. Umro. Sada su njegovi sinovi prisutni /nalaze se/ u Banjaluci.
- Selim. Umro. Sada su njegovi sinovi prisutni /nalaze se/ u Banjaluci.
- Bečelja? Sava?. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Hasanbegović Alija. Umro. Prisutan je njegov sin Ismail?.
- Sinanović Hasan. Umro. Sada njegovu tapiju potražuje njegova kćerka Aiša.
- Kročen?? Ivan. On je sada na muslimanskoj teritoriji.
- Petre Ljubičić. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema drugih starih posjednika.

Selo Dobro Polje.²⁰⁸ Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Carski je has.

Nema nijedne preostale kuće raje.

Stari posjednici /zemlje/ su oni posjednici /koji su navedeni/ u spomenutim selima Bijorine i Svib, nema drugih.

/str. 42/

Selo Barać?²⁰⁹. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Spada u carski has.

Nema nijedne preostale kuće raje.

Stari posjednici zemlje u spomenutom selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

208 Neubicirano pod ovim nazivom.

209 Neubicirano pod ovim nazivom. Možda Lovreć, jugoistočno od Ciste Provo, odgovara po položaju potpuno.

- Šaban Sačić. On je prisutan.
- Gale? Luka sin Rade. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Borazin? Vid. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Ilija Kušić. On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika.

Selo Svilić²¹⁰. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Carski je has.

Nema nijedne preostale kuće raje.

Stari posjednici su navedeni dolje:

- Granić Mehmed. On je prisutan.
- Simo zimmija. Umro je. Sada njegovu tapiju potražuje njegova kćerka Vidosava.
- Zimmija Živko. On je umro. Njegov sin Vučić je sada na neprijateljskoj teritoriji.
- Dujam Trogrlić. Sada je na muslimanskoj teritoriji.
- Radinčić Ivan. Sada je na muslimanskoj teritoriji.
- Kapetanović Omer-aga. On je prisutan.

Nema drugih posjednika.

Selo Opanka²¹¹. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne preostale kuće.

Carski je has.

Stari su posjednici:

210 Danas ne postoji. Ovo je naselje nekad bilo dio današnjeg sela Lovreć, a naziv je dobilo po svojim stanovnicima sa prezimenom Svilić. "Prilikom sklapanja ugovora o razgraničenju među Turskom i Venecijom 1718. godine mletačka je strana bila priložila zemljopisnu kartu Imotske krajine. Na prostoru iznad Lovreća upisan je Soilich." Ogorje.net, prema onomastičkim istraživanjima Mate Šimundića.

211 Selo Opanci, južno od Ciste Provo, vrlo blizu sela Lovreć, tako da ih nazivaju Gornje selo i Donje selo. Oni su nekad i bili jedno selo, koje je podijelila cesta.

- Petre Mirnevac? /Mrnjavac?/²¹². On je umro. Sada je njegov sin Antun na muslimanskoj teritoriji.

- Luka Jankulić. Sada je na muslimanskoj teritoriji.

- Ivan Milaković. Sada je na muslimanskoj teritoriji.

- Šimun Zupčić?. Sada je na muslimanskoj teritoriji.

- Novaković Cvitko. Na muslimanskoj je teritoriji.

- Zimmija Kozina Antun. On je umro. On nema nikoga svoga. Njegovo je mjesto upražnjeno.

Druge zemlje bez posjednika nema.

Selo *Studenci*²¹³. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Carski je has.

Sada su padišahovi podanici u spomenutome selu:

Mile? Ivan sin Mihovila, kuća 1. Nastanjen na svom starom mjestu.

Dujam Trogrlić sin Ivana, kuća 1.

Vuksan Petre sin Ivana, kuća 1.

Ilija sin Perka, kuća 1.

Jura? Bošnjak, kuća 1.

Ukupno kuća 5.

Stari posjednici, osim ove spomenute jedne kuće, navedeni su dolje:

- Kapetanović Omer-aga. On je prisutan.

Nema drugih starih posjednika.

Selo *Kre/p/nica?*²¹⁴ Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Časna džamija 1.

212 U selu Lovreć postoji zaselak Mrnjavci.

213 Studenci, selo u općini Lovreć. Navodi se da ono ima tridesetak zaselaka: "Njegovih zridesetak zaselaka raspoređeno je po krškoj visoravni i oko studenačkog polja, s više povremenih vrela i bunara pitke vode, po kojima je naselje dobilo ime". Ljubomir Gudelj, "Podgreda- Dvorine u Studencima kod Imotskog," *Starohrvatska prosvjeta* III/27 (2000), 183.

214 Danas pod ovim nazivom, čije čitanje nije sasvim sigurno, nema nikakvog naselja na ovom terenu, tako da ne možemo reći o kojem se zapravo naselju radi. Postoji selo Krenica na putu Vrgorac-Orahovlje, što je dosta daleko od sela okolo upisanih, tejezero Krenica kod Gruda u BiH.

Oronula je. Nema njenog vakufa.²¹⁵

Stara kula 3.

Jedna od njih je u ispravnom stanju. Pripada Ohrapli? Ali-begu.

Stara kula I.

Pripada Kopčičima /*Kopçe zâdeler*/.

Stara kula I.

Pripada Ohrapli? Salihu.

Stara kula I.

Pripada osobi po imenu Nezir.

Stara kula I.

Pripada Hasanu Dizdareviću.

Mlin na rijeci Brina, vitla 2. Oronuo je. Pripada Ohrapli? Ali-begu.

Mlin na rijeci Pećina?, vitla 2. Oronuo je. Pripada spomenutome Ohrapli? Ali-begu i njegovim drugovima (*şerîk*).

Ponovo mlin na rijeci Močarnik,²¹⁶ vitla I. Oronuo je. Pripada Ohrapli? Ali-begu samostalno.

.....?

Iznos500.038

/str. 43/

Sada su padišahovi podanici u selu Krepnica:

Knez Budimir, sin Tihojana?, kuća I

Knez Matija, sin Ivana, kuća I.

215 Iako čitanje imena sela nije najsigurnije, možemo reći da spomenuta džamija očito više nije ni popravljana, jer je ovaj teritorij bio ubrzo izgubljen za Osmanlije. U prethodnom vremenu propao je i njen vakuf, ako ga je uopće bilo. Vjerovatno se radi o manjoj seoskoj džamiji, podignutoj od strane samih stanovnika sela, koju su oni sami i održavali. Ne spominje je čak ni H. Hasandedić u svome djelu *Muslimanska baština Bošnjaka II. Herceg-Novi i okolina, Vrgorac i okolina, Imotska krajina, Makarsko primorje, Zapadna Hercegovina*, Mostar 1999.

216 U ovome selu se spominju tri vodotoka, odnosno pisar je upotrijebio imenicu *rijeka*: Brina, Pećina i Močarnik. Danas nisu poznati pod ovim nazivima. Moguće je da se radi o povremenim vodotocima, pošto je teren krški. Kod Žeževice se spominje lokalitet Šarića močarnik.

Nikola sin Ivana, kuća 1
 Antun sin Petre-a, kuća 1
 Luka Mrnevac, kuća 1
 Zimmija Kojin?/Kojo?, kuća 1
 Andrija Jurić, kuća 1
 Stipan Lučić/Bočić?, kuća 1
 Toma Čalić/Đalić?, kuća 1
 Grgo Lužić?, kuća 1
 Ivan Laštra, kuća 1
 Drugi Matija Bobenić?, kuća 1
 Ivan Klapo?, kuća 1

Ukupno kuća 13

Stari posjednici u spomenutome selu do ovoga prošlog rata su navedeni ispod:

- Ohrapli? Ali-beg. On je prisutan.
- Salih sin alemdara Ibrahima /Alemdaribrahimović?/. On je prisutan.
- Dizdarević Mehmed. Umro. Sada je tu prisutan njegov sin Hasan.
- Spahija Ali. Umro. Prisutni su njegovi sinovi Ahmed, Sulejman, Mehmed i Mustafa.
- Ahmed hodža. Umro. Prisutni su njegovi sinovi Ahmed i Hasan.
- Handanagić (Handan-aga oglu) Ahmed. Umro. Prisutan je njegov sin Mehmed.
- Nezir sin (*ibn*) Veli-age. On je prisutan.
- Ilija Pekurić?/Sekorić?. On je umro. Sada njegove kćeri Manda i Stana potražuju njegovu tapiju.
- Barišić Sava. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika zemlje osim ovih.

Carski je has /selo/.

Ovdje se završava spomenuta nahija Česta /Cista/.

Nahija **Gorska Župa**, drugo ime **Zagvozd**²¹⁷, pripada kadiluku Imocka. U okolici Zadvarja.

217 Nahija Gorska župa je naziv srednjovjekovne župe sa sjedištem u Vrgorcu. U osmanskoj je vlasti bila u sastavu mostarskog, zatim imotskog, te na kraju kadiluka Gabela.

Odžakluk posadnika Imotskog i Prološnice²¹⁸

*Selo Zagvozd.*²¹⁹ Stare baštine 88 /broj upisan ispod crte imena sela/.

Od ispasišta spomenutoga sela otprilike u veličini deset baština ostalo je Veneciji, a sva ostala zemlja i ispasišta – otlak i jajlak – ostali su u Osmanskoj Državi.

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Knez Stipan sin Matije, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.
Grgur, kuća I.

Drugi Stipan, sin Pavla, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Ivan sin Tonče?, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Jakov Granić, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Grgur sin Batule??, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Matija sin Marka, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Drugi Ivan Damas??/Dakas??, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Ilija sin Stani-ja, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Marko Čegar, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Jure Katušić, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Drugi Jure, Piličić, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Drugi Jure, sin Pere?/Perina?, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Ivan Katušić, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Matija Čager, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Ivan sin Radoja, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Frano Medundić, kuća I. On je čifčija.

Petre Piličić, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Martin sin Rusa? /ri-vav-sin/, kuća I. On je čifčija.

Petre sin Rusa?, kuća I. On je čifčija.

Antun sin Ose?/slična ligatura kao gore, ali ovdje je elif jasan/, kuća I.

Jure Ustupalu? /iz Stupa?/?/, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Drugi Jure sin Pere?, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Drugi Jure, sin Šošeh?, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Drugi Matija, sin Švegoše?, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

²¹⁸ Prološnica je tvrđava Proložac, sjeverozapadno od Imotskog. Pisar na više mjesta u ovom defteru tvrđavu upisuje i kao Proložac i kao Prološnica.

²¹⁹ Selo Zagvozd, središte istoimene općine ispod Biokova, u Dalmatinskoj Zagori.

Petar sin Švegoše, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Drugi Matija sin Vuka, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Luka sin Čankoše?/Čalkuše? , kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Nikola sin Čelana, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Drugi Matija, Čelan, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Drugi Antun sin Tome, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Stipan sin Jure, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Bariša Ražić, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Drugi Stipan sin Brbisa? , kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Vid Lukić, kuća I. On je čiftčija.

Jozip Ujević, kuća I. On je čiftčija.

Marko sin Matije, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Ukupno kuća 37.

Crkva 3. U ispravnom su /...lar/ stanju.

Nema drugih posjednika osim gore popisane raje starih posjednika. Od davnina su to njihova vlastita zemlja i mjesta.

Baština 3.

Sada je to eškindžijski timar, sa utvrđenim starim međama, a njegov je uživatelj? (mušterik?) Salih-aga, sadašnji dizdar tvrđave Imocka.

Sve ostalo od spomenutoga sela (*sâyir bil-cümle*) spada u carski has.

/str. 44/

*Selo Gorna Vrhdol.*²²⁰ Stare baštine 68.

Prema odredbi linije razdvajanja, /zemlja/ veličine šest baština ostalo je Venciji, a sva ostala njegova zemlja i ispasišta – jajlak i otlak – ostali su u Osmanskoj Državi.

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Ivan sin Jure, kuća I. Nastanjen na svom mjestu.

Toma sin Matije, kuća I. Nastanjen na svom mjestu.

220 “Gornji Vrhdol, zajedno sa Vrhdomolom donjim, nekada je označavao prostrano područje. Nastanjenjem novih sela i zaselaka ovaj naziv je odavno van upotrebe. Područje nekadašnjeg Vrhdola danas se naziva i Župa-Krstatice.” E Kovačević, *Granice Bosanske pašaluka*, 137.

Antun sin Šimeše, kuća I. Nastanjen na svom mjestu.
 Drugi Toma sin Marka, kuća I. Nastanjen na svom mjestu.
 Martin sin Marka, kuća I. Nastanjen na svom mjestu.
 Nikola Debević?, kuća I. On je čiftčija.
 Drugi Nikola sin Vana? , kuća I. Nastanjen na svom mjestu.
 Drugi Martin, sin Jakova, kuća I. Nastanjen na svom mjestu.
 Šimun sin Vulete , kuća I. Nastanjen na svom mjestu.
 Drugi Nikola sin Ivana, kuća I. Nastanjen na svom mjestu.
 Marko Guć, kuća I. Nastanjen na svom mjestu.
 Radoje sin Jure, kuća I. Nastanjen na svom mjestu.
 Tadija sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svom mjestu.
 Mihovil sin Pavla, kuća I. Nastanjen na svom mjestu.
 Drugi Mihovil, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svom mjestu.
 Perko sin Mirka /može se čitati i kao Mrko, Brko/, kuća I. Nastanjen na svom mjestu.

Šajin? sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svom mjestu.
 Cvitan sin Jure, kuća I. Nastanjen na svom mjestu.
 Ivan sin Bajića, kuća I. Nastanjen na svom mjestu.
 Drugi Ivan sin Jozepa? , kuća I. Nastanjen na svom mjestu.
 Drugi Martin sin Jure, kuća I. Nastanjen na svom mjestu.
 Nikola sin Bore? , kuća I. Nastanjen na svom mjestu.
 Petre Kunić/Krnić?, kuća I. Nastanjen na svom mjestu.
 Frano Lišinić, kuća I. Nastanjen na svom mjestu.
 Matija sin Bartola, kuća I. Nastanjen na svom mjestu.

Ukupno kuća 25.

Carski je has.

Od starih posjednika:

Ivan sin Jure. On je na muslimanskoj teritoriji.
 Miho sin Petre-a. On je na muslimanskoj teritoriji.

Crkva I. U ispravnom je stanju.

Gore upisana raja spada u stare posjednike. Svaki od njih drži svoju zemlju. Nema druge zemlje bez posjednika.

*Selo Dolna Vrhodol.*²²¹ Stare baštine 86.

221 Danas ne postoji pod ovim nazivom. "Na nekadašnjem području ovog sela sada se nalazi veliko selo Raščane, sa brojnim zaseocima." E. Kovačević, *Granice Bosanskog pašaluka*, 138.

Linijom razdvajanja petnaest baština je ostalo Veneciji, a sve drugo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Knez Ivan sin Jure, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Nikola sin Antuna, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Andri Batoš, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Martin sin Stipana, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Šimun sin Stipana, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Selak sin Jure, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Stipan sin Jure, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Drugi Stipan sin Luke, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Križan sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Mihovil sin Juraja, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Šimun sin Matije, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Ivan sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Toma sin Stipana, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Matija sin Marka, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Marić Mihovil?, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Ivan sin Bartvala /vjerovatno je pisar greškom dodao elif, pa je ispalo ovako umjesto Bartol/, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Drugi Ivan Lužina?/Božina?, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Marko sin Matije, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Stipan Bitanga?, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Šimun sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Ivan sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Martin Glavaš, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Toma Glavaš, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Ukupno kuća 23

Carski je has.

Stari posjednici:

- Hadži Ali-aga iz Imotskog. Sada je prisutan.

- Martin. On je umro. On nema nikoga svoga. Njegova je zemlja upražnjena.

- Bariša sin Vida. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Crkva I. U ispravnom je stanju.

Nema druge zemlje bez posjednika.

*Selo Hra/ni/šćan.*²²² Stare baštine 28.

Odredbom linije razdvajanja pola sela je ostalo u Osmanskoj Državi.

Sada su padišahovi podanici:

Knežević (*Knez oğlu*) Antun sin Jure, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Pabnica?? Ivan Jovanov, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Od starih posjednika prisutni su Mehmed i Hasan, sinovi Jakova? /*Jakov? oğulları*/. Oni su nastanjeni u Imotskom.

Carski je has.

Nema drugih posjednika osim spomenutih, a nema ni zemlje bez posjednika.

/str. 45/

*Selo Dobrinče.*²²³ Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne preostale kuće.

Međutim, pošto su raja Zagvozda stari posjednici /zemlje ovoga sela/, većina njih obrađuju njegovu /sela/ zemlju.

Od starih posjednika:

- Hadži Ali iz Imotskog

Nema drugih posjednika izvana /izvan sela/osim njega. Svi su raja Zagvozda.

Carski je has.

222 S obzirom na to da je *Hrašćan* vjerovatnija varijanta čitanja ove ligature, sigurno se radi o gore spomenutom selu Raščane, danas u sastavu grada Vrgorca. U svakom slučaju, na ovom se terenu nalazi veliki broj sela i zaselaka, te su mijenjani ne samo nazivi, nego i pripadnost određenoj općini.

223 Selo Dobrinče, na tromedi općina Podbablje, Lovreć i Zagvozd, pripada općini Lovreć.

*Selo Kozice.*²²⁴ Trećina spomenutoga sela ostala je u Osmanskoj Državi.

Sada su podanici padišahovi:

Andri Bogosavlić, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Petre sin Marka, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Kuća 2

Od starih posjednika:

- Haramibaša Nikola. On je na neprijateljskoj teritoriji. Njegova je zemlja upražnjena.

Nema niko drugi od posjednika /zemlje/ spomenutoga sela.

Carski je has.

*Selo Zagojan.*²²⁵ Linijom razdvajanja četvrtina spomenutoga sela ostala je u Osmanskoj Državi.

Carski je has,

Sada su padišahovi podanici:

Antun Petreš, kuća I.

Ivan sin Marka, kuća I.

Boža? Petreš, kuća I.

Kuća 3

.....???, iznos 650.000

Stari posjednici spomenutoga sela navedeni su dolje niže:

- Serdar Mehmed-aga iz Ljubuškog. Prisutan je.

- Dizdar Mahmud-aga. Prisutan je.

- Karahodžić (Kara hoca zade) Ahmed iz Ljubuškog. Prisutan je.

- Mustafa-beg. On je sada u Rumeliji. Njegovo je mjesto prazno.

- Drugi Mustafa sin Saliha iz Ljubuškog. Prisutan je.

224 Selo Kozica, pripada općini Vrgorac.

225 Selo ZavoJane, općina Vrgorac.

- Papudžija Omer iz Ljubuškog. Prisutan je.
 - Abdul-kerim iz Mostara. Prisutan je.
 - Drugi Abdul-kerim. On je sada u Rumeliji. Njegovo je mjesto prazno.

- Bajram i njegova braća Ismail i Mehmed iz Mostara. Prisutan je.

Nema druge zemlje bez posjednika.

Spomenuta nahija Zagvozd i okolina Zadvarja završavaju se ovdje.

*Nahija Vrhgorče*²²⁶ u kadiluku Imotski. U okolici Vrhgorca.

Odžakluk starih i novih posadnika tvrđave Mostar. Godine 1113.

Selo Papratnica.²²⁷ Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Sada su padišahovi podanici u spomenutome selu:

Blaž Marušić, kuća 1.
 Jure Ćuboje?, kuća 1
 Mihovil H/e/rdur?, kuća 1.
 Jozep! sin ...?, kuća 1.
 Križan Barić, kuća 1.

Ukupno kuća 5

Carski je has.

Stari posjednici /zemlje/ spomenutoga sela:

- Karahodžić (*Kara hoca zâde*) Ahmed iz Ljubuškog. Prisutan je.
 - Dizdar Mahmud-aga. Prisutan je.
 - Ibrahim, bivši kapetan. Prisutan je.
 - Mahmud-ćehaja iz Ljubuškog. Prisutan je.
 - Deger? /nije *diđer!*/ Mustafa. Prisutan je.
 - Pir-oğlu Mehmed-aga. Prisutan je.

226 Vrgorac se prvi put spominje kao samostalna nahija. Od početka osmanske vlasti on je bio središte gore više upisane nahije Gorska Župa, što znači da se ona podijelila na dvije nahije: Gorska Župa i Vrgorac.

227 Selo je jasno upisano kao Papratnica. Međutim, očito je došlo do određenih fonetskih izmjena, tako da se danas zove Prapatnica i nalazi se sjeverno od Vrgorca.

Nema drugih starih posjednika spomenutoga sela.

*Selo Gornja sa Donjom Kaš/e/nicom*²²⁸. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Sada su padišahovi podanici: Carski je has.

Ilija Lukić?/Tukić?..., kuća 1.

Matija Zečić, kuća 1.

Ivan Betušić?, kuća 1.

Šošić drugi Ilija Petre-ov, kuća 1.

Šutić/Šotić? Petre, kuća 1.

Veljan Ivan/a?/, kuća 1.

Toma Petrušić, kuća 1.

Ukupno kuća 7.

Stari posjednici:

- Salih i njegov brat Abdul-kerim iz Ljubuškog. Prisutan je.

- Mahmud-aga, dizdar. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

/str. 46/

*Selo Mastil/j/*²²⁹ Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Sada su padišahovi podanici:

Marko Poljak, kuća 1.

Kozin?/Korin? Nikola, kuća 1.

Boža Marešić, kuća 1.

Borinić Grgur, kuća 1.

Ivan Kovanić?, kuća 1.

Toma Đug?, kuća 1.

Drugi Nikola Herak, kuća 1.

228 Pod ovim imenom se selo ne može pronaći, ali mislimo da se radi o selu Kašče, sjevero-istočno od spomenute Prapatnice. Kašče se nalazi na padinama biokovskog masiva, podijeljeno na Gornje koje pripada R. Hrvatskoj i Donje u BiH, općina Ljubuški.

229 Selo se danas ne može naći pod ovim nazivom. Mislimo da se radi o današnjem selu Stilje, u okolici Vrgorca.

Petre Jeličić, kuća 1.
 Drugi Toma Brlović, kuća 1.

Ukupno kuća 9.

Carski je has.

Stari posjednici spomenutoga sela su:

– Mehmed i Ahmed-aga Ćik?²³⁰-oğullari iz Mostara. Prisutan je.

Nema drugih posjednika. Samostalno pripada spomenutima.

*Selo Klobuk.*²³¹ Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Križan sin Ilije, kuća 1. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.
 Lorin sin Marjana, kuća 1. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.
 Perić Ivan sin Lorina, kuća 1. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.
 Marko sin Pavla, kuća 1. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.
 Antun sin Grgura, kuća 1. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.
 Ivan sin Nikole, kuća 1. Nastanjen na svom mjestu /zemlji/.

Ukupno kuća 6.

Mlin na rijeci Tihaljini,²³² vitlo 1. U ruševnom je stanju. Pripada svim stanovnicima sela zajedno.

Carski je has.

Spomenutih šest kuća je stara raja koja stanuje na svojoj vlastitoj zemlji, a stari posjednici, osim njih, navedeni su dolje niže:

– Mehmed sin Abdul-Kerima iz Mostara. Prisutan je.
 – Husejn Mulić iz Mostara. Prisutan je.

230 Ova ligatura pojavljuje se na više mjesta u popisu, i očito je da se radi o prezimenu. Iako je napisana relativno jasno, omogućuje i dvije varijante čitanja (/kef-ye-kaf/kef-ye-vav-he). Odlučili smo se za prezime Ćik, uz upitnik.

231 Klobuk je naseljeno mjesto u općini Ljubuški, BiH.

232 Tihaljina je ime rijeke koja izvire na lokalitetu Peć Mlini, općina Grude u BiH. Kako se radi o rijeci ponornici, ona ponire i izvire više puta, pod devet različitih imena, sve do svog ušća u Neretvu pod imenom Trebižat.

- Ivan Hvalković. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Nikola Gvozden?. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Bartol Čatin?/Čatil?. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema drugih starih posjednika sela.

*Selo Šipovica.*²³³ Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara kula 1
 Pripada dizdaru Mahmud-agi.

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Kr/e/šinić sin Grgura, kuća 1
 Matija sin Marinka, kuća 1
 Selak Ivan sin Ivana, kuća 1

Ukupno kuća 3

Carski je has.

Od davnina je spomenuto selo samostalno preneseno na dizdara Mahmud-agu, sa njegovog oca. Nema drugih posjednika.

Selo Vinić?/Vojnić. /²³⁴

Čitavo je ostalo u Osmanskoj državi.

Stara kula 1.
 Salih i njegov brat Abdul-Kerim su prisutni.

Stara kula 1.
 Pripada Mostarcu Mehmed-agi i Ahmed-agi.

Carski je has.

Od raje sela:

Tulić?/Tolić? Nikola, kuća 1. Nastanjen na svom starom mjestu.

233 Danas je to selo Šipovača, općina Ljubuški.

234 Vojnici, selo u općini Ljubuški.

Osim ovog spomenutog jednog pripadnika raje, koji je nastanjen na svojoj staroj zemlji, stari posjednici spomenutoga sela navode se dolje niže:

- Ćik?-ogullari Mehmed i Ahmed-aga iz Mostara. Oni su prisutni.
- Mehmed sin Abdul-Kerima. On je prisutan.
- Abdul-Kadir iz Mostara. On je prisutan.
- Drugi Mehmed sin Ismaila. On je prisutan.
- Salih i Abdul-Kerim. Oni su prisutni.
- Karahodžić Ahmed. On je prisutan.
- Jurić Petre. On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema zemljišta bez posjednika.

/str. 47/

Polje Kladnik,²³⁵ pripada Vojniću. Čitavo je ostalo u osmanskoj državi.

Nema nijedne kuće.

Pošto je to jedno ostrvo koje zimi okruži rijeka Bačina?²³⁶ stanovništvo sela koja se nalaze oko njega: Šujica, Vojnić i Klobuk, drže dijelove u skladu s tim kako su razdijeljeni; kada se voda potpuno povuče i ukažu se njihove njive, oni zasiju, žanju i koriste se njima. Njihovi posjednici su stanovnici spomenutih sela. Nema mjesta bez posjednika.

To je carski has.

Selo Orahovje.²³⁷ Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara kula 2. Dvije su. (*Ikidir*)
Pripadaju dizdaru Ljubuškog, Mahmud-agi.

Stara kula 2. Dvije su. (*Ikidir*)
Pripadaju Salihu i njegovom bratu Abdul-kerimu. Oni su prisutni.

235 Kladnik je naziv lokaliteta između Vojnića i Šipovače. Navodi se da se na ovom području, pri velikim kišama, pojave podzemni izvori, koji ovaj teren poplave. Ivan Mađžar, Vladimir Pavičić, "Prirodni i kulturni krajolik vrgoračko-ljubuškog područja na izabranim kartografskim prikazima iz 18. stoljeća", *Geoadrija* 18/2, 2013, 154. Do dolaska Austro-ugarske ovo polje je najčešće pretvarano u jezero, zbog padavina i neregulisanog toka Trebižata. Tada je napravljeno nasip, kojim je vodotok regulisan, te se polje moglo intenzivnije koristiti za poljoprivredu.

236 Danas nepoznato pod ovim nazivom. Međutim, možda je to ime *vodotoka koji se odvajao iz rijeke Tihaljine na dijelu ispod brda Klobuk i utjecao u jezero Rastok*. Mađžar-Pavičić, isto.

237 Danas Orahovlje u BiH, selo u granični prijelaz između BiH i Hrvatske.

Stara kula 1.
 Pripada dizdar Nuh? Mehmed-agi. On je prisutan.

Stara kula 1.
 Pripada Hajdaru Kapetanoviću. On je prisutan.

Mlin na rijeci Tihaljini, vitla 3. U ruševnom stanju.
 On spada u kompletnu mulk-činovinu koju od davnina zajednički drže Salih, Abdul-Kerim i Mehmed-aga. Oni su na životu i prisutni su.

Ponovo mlin na rijeci Tihaljini, vitla 2. U ruševnom je stanju.
 Stupa 1. U ruševnom je stanju.
 Pripadaju serdaru Mehmed-agi. On je prisutan.

Ponovo mlin, vitla 3. U ruševnom je stanju.
 Sa umrlog Mustafe, sina umrlog Abdul-Kerim-age, prenosi se na njegovog nasljednika, koji je sada u Mostaru.

Ponovo mlin, vitla 3. U ispravnom je stanju.
 Pripada Mostarcu Hadžisalihoviću Mehmed-agi. On je prisutan.

Ponovo mlin, vitla 3. U ruševnom stanju.
 Pripada spomenutome Hadžisalihoviću Mehmed-agi.

Ponovo mlin, vitla 3. U ruševnom stanju.
 Pripada spomenutome Kapetanoviću Hajdaru. On je prisutan.

Carski je has.

Sada su padišahovi podanici:

Luka sin Matije, kuća 1.
 Viđ sin Ivana, kuća 1.

Ukupno kuća 2

Dolje su navedeni stari posjednici spomenutoga sela:

- Starac serdar Mehmed-aga. On je prisutan.
- Bivši dizdar, drugi Mehmed-aga. Sada je u Čajniču, na životu je.
- Bajram iz Mostara. Prisutan je.
- Salih i njegov brat Abdulkerim iz Ljubuškog. Prisutni su.

- Hasan sin hadži Mehmeda iz Ljubuškog. Prisutan je.
- Mustafa Abdul-kerim-aga-zade. Umro. Nakon provjere utvrđeno je da je njegov nasljednik po tapiji (*mustehikki*) Hajdar Kapetanović (*kapudan oğlu*), njegov amidžić i suposjednik, nosilac tapije (*erbab-i tapu*).
- Redžep iz Mostara. On je prisutan.
- Husejn sin Ibrahima uz Mostara. On je prisutan.

Nema drugih starih posjednika spomenutoga sela.

*Selo Orah.*²³⁸ Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.
Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Stipan sin Križana, kuća I.
Ivan sin Martina, kuća I.
Martin Došlić, kuća I.
Živković Antun, kuća I.

Ukupno kuća 4

Carski je has.

Stari posjednici spomenutoga sela navedeni su dolje niže:

- Bivši dizdar Mehmed-aga. On je prisutan.
- Boj/i/čić Ahmed. On je sada u Rumeliji. Njegovo je mjesto prazno.
- Dizdar Mahmud-aga. On je prisutan.

Nema druge zemlje bez posjednika.

*Selo Bubni sa dijelom Rastoka.*²³⁹ Od sela Bubni samo je otprilike u količini jedne baštine zemlje ostalo venecijanskoj strani, sve drugo u potpunosti je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne preostale kuće.

Ribolovište na rijeci Tihaljini I.
Pripada serdaru Mehmed-agi. On je prisutan.

²³⁸ Orah, danas naselje u Hrvatskoj, granični prijelaz, nalazi se naspram Orahovlju.

²³⁹ Selo Bubnji, Hrvatska, sjeverozapadno od Oraha. Rastok je polje sjeveroistočno od Vrgorca, a južno od sela Orah, koje je, prema austrougarskoj karti iz 1894. godine, bilo poplavljeno od novembra do maja.

Ponovo ribolovište na spomenutoj rijeci I.

Pripada umrlome Abdulkerim-oglu Mustafi. Sada je tu njegov nasljednik (*varisi*) i nosilac tapije.

Ponovo ribolovište na spomenutoj rijeci I.

Pripada Salihu i njegovom bratu Abdulkerimu. Oni su prisutni.

Stari posjednici navedeni su dolje:

- Bivši dizdar Mehmed-aga. Iz Čajniča. Prisutan je.
- Salih i njegov brat Abdulkerim, iz Ljubuškog. Oni su prisutni.
- Mustafa i Ali, iz Mostara. Oni su prisutni.
- Kapo Salih iz Mostara. On je prisutan.
- Zimmija Vi/n/čić?. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Dio je carskog hasa.

Dio je mustahfiza tvrđave Proložac.

Dijelovi su poznati /svima/ sa svojim određenim granicama.

Nema drugih starih posjednika.

/str.48/

*Selo Selce i Konjuhovci*²⁴⁰ (mea Konuhovci?). Trećina ga je ostala u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne preostale kuće.

Stari posjednici spomenutoga sela su navedeni dolje niže:

- Spahija Ahmed iz Ljubuškog. Prisutan je.
- Hasan-aga. On je u Anadoliji. Njegovo je zemljište prazno.
- Mustafa Abdulkerim-oglu. Umro. Sada je uz sudski nadzor utvrđeno da je njegov rođak i suposjednik Hajdar.
- Dizdar Mahmud-aga. On je prisutan.
- Mahmud-ćehaja iz Ljubuškog. On je prisutan.
- Osman-beg iz Mostara. On je prisutan.

Nema drugih posjednika.

240 Nije poznato pod ovakvim nazivom. Međutim, danas postoji naselje Otrić-Seoci, nastalo spajanjem dva sela, te mislimo da se radi o ovom lokalitetu. Jugoistočno od Vrgorca.

*Selo Dusina.*²⁴¹ Linijom razdvajanja pola ga je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne preostale kuće.

Stari posjednici spomenutoga sela su navedeni dolje niže:

- Semer? Šimun. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Kalajdžija Petar. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Tadija Gluhić. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Martin Grepanić? . On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika /sela/.

Spada u carski has.

*Selo Milešić.*²⁴² Linijom razgraničenja petina ga je ostala u Osmanskoj Državi.

Spada u carski has.

Nema nijedne preostale kuće.

Stari posjednici spomenutoga sela su navedeni dolje niže:

- Ilijazović (Ilijas oglu) Salih iz Mostara. On je prisutan.
- Hadži Salih. Umro. Nema niko od njegovih nasljednika sa pravom tapije.
- Mehmed sin Sulejmana. On je prisutan.
- Mustafa. Umro. Od nosilaca tapije /prisutan je/ Hajdar.
- Alemdar /zastavnik/ Mehmed iz Ljubuškog. On je prisutan.
- Osman-beg iz Mostara. On je prisutan.
- Zimmija Križanović (Križan oglu). On je na neprijateljskoj teritoriji.

Der miyan 620.000

Nema drugog zemljišta bez posjednika.

Spomenuta nahija, u široj okolini Vrgorca, ovdje se završava.

241 Selo Dusina u Hrvatskoj, jugoistočno od Vrgorca. Na austrougarskoj karti iz 1894. godine južno i zapadno od Dusine proteže se prostor pod nazivom *Jezero*, sa opaskom *Periodischer See*.

242 Danas delo Milošići, jugoistočno od Dusine.

Nahija Ljubuška,²⁴³ pripada kadiluku Mostar.
U široj okolini Vrhgorca.

To je odžakluk nefera tvrđave Mostar.

Selo Vitina.²⁴⁴ Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara kula 2. U ispravnom je stanju. Pripada Mesihî²⁴⁵ Ibrahim-agi.

Opet stara kula 1. U ruševnom je stanju. Pripada drugom Mesihî kapetanu Ibrahim-agi.

Stara kula 1. U ruševnom je stanju. Sada je prenesena na Džišanu i Hatidžu, kćeri umrlog Mahmuda.

Stara kula 1. U ruševnom je stanju. Pripada Mehmedu Bajramoviću.

Stara kula 1. U ruševnom je stanju. Sada pripada Mustafi.

Stara kula 1. U ruševnom je stanju. Pripada Hasan-agi. On je sada u Anadoliji.

Stara kula 1. U ruševnom je stanju. Pripada Abdullahu Bajramoviću (Bajram oglu).

Mlin na rijeci Vrijoštici,²⁴⁶ vitla 4. U ruševnom je stanju. Pripada Mesihî Ibrahim-agi.

243 Nahija Ljubuški je, prema Hazimu Šabanoviću, osnovana između 1468. i 1477. godine, te je pripadala kadiluku Drina sa sjedištem u Foči. Kada je negdje oko 1562. godine osnovan kadiluk Imotski, ova je nahija ušla u njegov sastav. "Ostala je u njegovom sastavu sve do osnivanja kadiluka Gabela, kada je priključena tom kadiluku i ostala u njegovom sastavu do tridesetih godina XVII stoljeća, kada je i ona postala središte istoimenog kadiluka, koji se prvi put spominje 1633. godine." H. Šabanović, *Bosanski pašaluk*, 194. Međutim, u vrijeme ovog popisa očito ne postoje niti kadiluk Ljubuški, niti kadiluk Gabela. Ratna dešavanja su dovela do ovakve reorganizacije, koja je očito bila privremena, jer se kadiluk Ljubuški i kadiluk Gabela u XVIII stoljeću ponovo javljaju kao kadiluci Hercegovačkog sandžaka. Isto, 230.

Muhamed Mujić smatra da kadiluk Ljubuški nije nikako postojao sve do sredine XVIII stoljeća: M. A. Mujić, "Prilog proučavanju prošlosti Vitine", POF III-IV/1952-53, 624-625.

244 Danas naselje Vitina, sjeverozapadno od Ljubuškog.

245 Mesihî ili Mesihî-zade jeste kapetanska porodica Mesihović, porijeklom iz ovih krajeva.

246 Rijeka Vrijoštica, čiji se jak izvor nalazi u samoj Vitini, ima kratak tok i ulijeva se u Trebižat nešto nizvodno od Vitine.

Mlin na spomenutoj rijeci, vitlo 1. U ispravnom je stanju. Pripada dizdaru Mahmud-agi.

Opet mlin na spomenutoj rijeci, kuće 2.²⁴⁷ U ruševnom je stanju. Pripada drugom Mesih i kapetanu Ibrahim-agi.

Opet mlin na spomenutoj rijeci, vitla 2. U ruševnom je stanju. Pripada Mesih i Ibrahim-agi.

Carski je has.

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Petre Milašević/Milaš (*Milaš oğlu*), kuća 1.

Ivić Ivan, kuća 1.

Matija, kuća 1.

Marko, kuća 1.

Jure, kuća 1.

Ukupno kuća 5.

/str. 49/

Stari posjednici sela Vitina:

- Mesih i Ibrahim-aga. On je prisutan.
- Drugi Mesih i kapetan Ibrahim-aga. On je prisutan.
- Mahmud-aga dizdar. Prisutan je.
- Mustafa Lalić. Prisutan je.
- Memi-oglu /Memić/ Salih iz Mostara. Prisutan je.
- Deli-baša²⁴⁸ Hasan-aga. On je u prijestonici.
- Mehmed Bajramov iz Ljubuškog. Prisutan je.
- Husamuddin. Prisutan je.
- Ismail Fišo?. Prisutan je.

Nema drugih starih posjednika.

247 Pisar je ovdje promijenio numerativ i umjesto uobičajenog *bab/vrata*, upotrijebio je termin *hane/kuća*. Mislimo da ovo pokazuje da su većina ovih mlinova zapravo posebne male zgrade, odnosno da su *bab* i *hane* u ovim slučajevima sinonimi.

248 Delibaša je zapovjednik skupine delija, kojih je moglo biti između 50 i 60 ljudi u jednom odredu. To je bila laka konjica, najčešće u pograničnim predjelima, a njihovi su pripadnici bili poznati po hrabrosti.

Selo Popović.²⁴⁹ Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne preostale kuće raje.

Stara kula I.

Pripada Ćik? Mehmedu i njegovom bratu Ahmed-begu. Prisutan je.

Stara kula I.

Pripada Karahodža Ahmedu i Hasanu. Oni su prisutni.

Carski je has.

Stari posjednici spomenutoga sela:

- Spomenuta dvojica Ćik? Mehmed i njegov brat Ahmed-aga. Oni su prisutni.

- Spomenuta dvojica Karahodžići (*Kara hoca zade*) Ahmed i Hasan. Oni su prisutni.

- Bakır-oğlu (Bakarević?) Ahmed iz Mostara. Prisutni su. /ovdje je množina nepotrebna/

- Mesih Ibrahim-kapetan. Prisutan je.

- Mustafa Krečić?/Večić?? Pošto je Fatima, kćerka njegovog sina, postala nasljednica njegovog imetka, ona potražuje tapiju.

- Ahmed sin Ali-bega. On je u Istanbulu.

Nema drugih starih posjednika.

Selo Zâvela/Zâvelje?²⁵⁰ Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne preostale kuće.

Pripada mustahfizima Ljubuškog. To je gedik-timar.

Stari posjednici spomenutoga sela:

- Ahmed Sojka iz Ljubuškog. Prisutan je.

- Mustafa Behlulov iz Ljubuškog. Prisutan je.

- Bilal-ćehaja. Prisutan je.

- Selim i Mustafa iz Ljubuškog. Prisutan je.

- Ismail Veli Ahmed-oglu. On je u Temišvaru.

249 Popović, nije ubicirano.

250 Pod ovim nazivom nije moglo biti ubicirano.

- Gospođa Nesli (*Nesli-hatun*) iz Ljubuškog. Prisutna je.
- Hasan. Umro. Tu su njegove kćeri Hatema? i Sajma.
- Drugi Ismail. Umro. Ima sina.
- Salih. Prisutan je.
- Husejn-aga, Ljubuški. Prisutan je.
- Bajrambegović Ibrahim, Ahmed i Hasan. Oni su prisutni.
- Salih-ćehaja, Ljubuški. Prisutan je.
- Mehmed-aga i njegov brat Fazlullah, koji se sada nalaze u carskom dvoru (*enderun-i humayun*). Sada njihov amidža Husejn-aga uz punomoć drži /njihov posjed/.

Nema drugih starih posjednika.

*Selo Glibar*²⁵¹. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne preostale kuće.

Carski je has.

Stari posjednici spomenutoga sela:

- Ahmed-čelebi iz Ljubuškog. Prisutan je.
- Spahija Selim iz Ljubuškog. Prisutan je.
- Ahmed?? iz Ljubuškog. Prisutan je.
- Ismail. On je u Temišvaru.
- Drugi Ahmed Sojka??. Prisutan je.

Nema drugih starih posjednika.

Selo Radišić, drugo ime Hrastova Glavica.²⁵² Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne preostale kuće.

Carski je has.

Stari posjednici spomenutoga sela:

251 Kao selo je nepoznato pod ovim nazivom, a vjerovatno više i ne postoji. U popisima vakufskih posjeda u Ljubuškom početkom XX st. navodi se oranica po imenu Glibar, koja je davana na obradu uz licitaciju. Halid Sadiković, blog Ljubušaci.

252 Danas selo Radišići, Donji i Gornji, sjeverno od Ljubuškog.

- Ahmed sin Isa-baše. Sada je zarobljenik na venecijanskim lađama.
- Mehmed sin Isa-baše. Prisutan je.
- Abdi Jusufov, Ljubuški. Prisutan je.
- Sulejman sin Jusufa. Prisutan je.
- Bajram iz Mostara. Prisutan je.
- Derviš Mehmed, Ljubuški. Prisutan je.
- Mesihi Ibrahim-kapetan. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

/str. 50/

*Selo Roganica?/Rogačina?*²⁵³. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne preostale kuće.

To /selo/ je eškindžijski zeamet. Pripada zaimu Ibrahimu Šurkoviću (Šûrko-oğlu).

Stari posjednici spomenutoga sela:

- Ahmed buljukbaša iz Ljubuškog. Prisutan je.
- Salih i Mehmed. Prisutan je.
- Drugi Salih iz Ljubuškog. Prisutan je.
- Mesihi /Mesihović/ Ibrahim-aga. Prisutan je.
- Mustafa Karahodžin. Prisutan je.
- Spahija Mehmed iz Ljubuškog. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

*Selo Hrašljan, drugo ime L?.....*²⁵⁴. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema preostale nijedne kuće.

Spada u carski has. Baštine poznate po nazivu Crnopod ²⁵⁵ ... 2

Spada u carski has. Baštine poznate po nazivu C/e/rno²⁵⁶ ... 9

Spomenutih jedanaest baština, sa svojim poznatim granicama, spada u carski has.

253 Po ovim nazivom nije ubicirano.

254 Danas selo Hrašljani, južno od Ljubuškog.

255 Crnopod, danas naselje sjeveroistočno uz Hrašljane.

256 Cerno, selo sjeverno od Crnopoda, općina Ljubuški.

Pripada mustahfizima tvrđave Ljubuški. To su dijelovi nosilaca gedika, koji se sada navode:

- spahija Jusuf, dio gedika I; spahija Abdul-kerim, dio gedika I; spahija Mehmed, dio gedika I; drugi spahija Jusuf, dio gedika I.

Pripada mustahfizima tvrđave Počitelj, samostalni gedik-timar I. Poznat je dio svakoga pojedinca u njegovim utvrđenim granicama. Sada pripada Mustafa-agi, dizdaru tvrđave Počitelj.

Stari posjednici spomenutoga sela:

- Mustafa i njegov brat Fazli ? /Fazlullah?/ iz Ljubuškog. Oni su prisutni.

- Ali sin Fazlullaha /ovdje je jasno napisano/ iz Ljubuškog. Prisutan je.

- Džafer iz Ljubuškog. Umro. Njegovi se sinovi sada nalaze u Sarajevu (*Bosna Sarayında*).

- Ahmed Jareš?/ Hiroš? iz Ljubuškog. On je prisutan.

- Drugi Mustafa sin Ibrahima iz Ljubuškog. On je prisutan.

- Gospođa Ismihan iz Ljubuškog. Ona je prisutna /napisano 2 x, jednom u muškom, pa onda u ženskom rodu/.

- Ahmed sin Mehmeda iz Ljubuškog. On je prisutan.

- Numan iz Ljubuškog. Umro. Prisutan je njegov sin Jusuf.

Nema drugih starih posjednika.

*Selo Gornja Studenica?*²⁵⁷ Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara kula /nema broja/. Ruševna je. Sada pripada Ahmedu buljukbaši.

Stara kula I. Ruševna je. Sada pripada Mustafi.

Stara kula I. Ruševna je. Sada pripada Salihu.

Mlin na rijeci Studenici,²⁵⁸ vitla 2. Pusti su.

Stupa je u ispravnom stanju. Sada pripadaju spomenutome buljukbaši Ahmedu.

257 Selo Studenci, jugoistočno od Ljubuškog. Selo je ipak zadržalo staru podjelu na Gornje i Donje Studence, koja nije administrativno važeća. U selu Gornji Studenci nalazi se *Nekropola sa stećcima Mramorje*, koja je proglašena za nacionalni spomenik Bosne i Hercegovine. Kod Studenaca se nalazi i poznati slap Kravica na Trebižatu.

258 U selu izvire i kroz selo protiče rijeka Studenčica, pritoka Trebižata..

Ponovo mlin na spomenutoj rijeci, vitla 4. Ruševan je.

Stupa 2. U ispravnom je stanju. Sada pripadaju zimmiji Petru i njegovom ortaku Andriji, koji su na muslimanskoj teritoriji.

Ponovo mlin na spomenutoj rijeci, vitla 2. Ruševan je. Sada pripada Ahmedu i Mustafi.

Ponovo mlin na spomenutoj rijeci, vitla 2. Ruševan je. Pripada Ljubušaku (*Lubuškah*) Aliji sinu Mustafe.

Ponovo mlin na spomenutoj rijeci, vitla 4. Ruševan je. To je mulk vlasništvo Mehmeda Ejubagića i njegovih ortaka Durana, Mustafe i zimmije Martina.

Ponovo mlin na spomenutoj rijeci, vitla 4. Napušten je.

Parcela i zgrada /mlina/ pripadaju vakufu. Prihod mu je namijenjen (*meşrût*) službenicima časne džamije umrlog Nesuh-age,²⁵⁹ čiji se legat (*hayrât*) nalazi u kasabi Ljubuški. Ali sada za zgradu /džamije ili mlina?/ nema pomoći od vakufa. Mutevellija /vakufa/ je Ljubušak Ali-hodža.

Ponovo mlin na spomenutoj rijeci, vitla 2. Ruševan je.

Zgrade i parcele ovih su takođe vakufski. Prihod /od mlinova/ namijenjen je službenicima časne džamije umrlog /←naknadno dodato/ hadži Mustafa-age, čiji se hajrat nalazi u kasabi Ljubuški. Ali sada za zgrade nema pomoći od vakufa. Vakuf uz to nema ni mutevelliju, ali je časna džamija u ispravnom stanju.

/str. 51/

Pripada spomenutome selu Gornja Studenica:

Ribnjak /ribolovište na /dalje nema teksta/ 3. Pripada bratu zimmije Petra, koji se sada nalazi na muslimanskoj teritoriji.

Ribnjak/ribolovište /nema nikakve cifre/. Pripada hadži Aliji i Ahmedu buljukbaši.

Sada su padišahovi podanici u spomenutome selu:

Vid Babić?, kuća 1.

259 Nesuh-aga Vučjaković, poznati mostarski legator, podigao je džamiju u Ljubuškom 1558/59. godine.

Jovan Babić, kuća I.

Kuća 2.

Pripada mustahfizima tvrđave Ljubuški. Sada se dolje niže navode posjednici gedik timara:

sadašnji mutesararif Hercegovine, uzvišeni Redžep-paša-zade²⁶⁰ Mehmed-beg, gedik timar ... I.

spahija Salih. Gedik timar I.

drugi Mehmed, spahija, Behram-oğlu. Gedik timar I.

spahija Zulfikar, gedik timar I.

Stari posjednici spomenutoga sela:

- Salih i Mustafa iz Mostara. Oni su prisutni.
- Ahmed Golić. Prisutan je.
- Alija Golić. Prisutan je.
- Memi?, iz Mostara. On je prisutan.
- Mustafa sin Mehmeda, Ljubuški. On je prisutan.
- Hadži Ahmed Mostarac. On je prisutan.
- Šaban iz Uloga?. On je prisutan.
- Mehmed Šitov/ić/ iz Ljubuškog.²⁶¹ On je prisutan.
- Drugi Mehmed i njegov brat Alija. Oni su prisutni.
- Hasan-aga, Ljubuški. On je prisutan.
- Hadži Alija Behram (Behrami) iz Mostara. On je prisutan.
- Vuk/š?/ić Andri/j/. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Zimmija Petre. On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema zemljišta bez posjednika.

²⁶⁰ Redžep-paša, porijeklom iz Nevesinja, za zasluge u suzbijanju austrijskih provala u Bosnu 1687-1690. godine, imenovan je, kako kaže Bašagić, beglerbegom i muhafizom Nikšića. Godine 1693. bio je muhafiz Trebinja, a 1695. godine postavljen je za valiju Hercegovine, gdje je, uz kratki prekid, ostao do smrti. Ubijen je iz potaje u Drobnjacima 1703. godine, zajedno sa bratom i sinom. Od ovoga Redžep-paše vode porijeklo nevesinjski Bašagići, kojima pripada i Safvet-beg. Bašagić, *Bošnjaci i Hercegovci u islamskoj književnosti (i: Znameniti Hrvati, Bošnjaci i Hercegovci u Turskoj Carevini)*, Sarajevo 1986, 415. Međutim, u ovom samom defteru pisar je, prilikom popisa sela Bančići u nahiji Ljubinje, dakle dosta južnije od Nevesinja, naveo da je to selo izvorni zavičaj Redžep-pašin.

²⁶¹ Porodica Šitović poznata je po svom pokrštenom članu fra Lovri Šitoviću, koji je kasnije utjecao na neke članove svoje muslimanske porodice da se takode pokrste. Vidjeti više: Vlado Pavičić, "Fra Laurentius de Gliubuschi", *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, sv. 50/2008, 193-211.

Selo Donja Studenica. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne preostale kuće raje.

Čifluk Bali-age I.

Sada pripada ortacima po imenu hadži Ahmed, Mustafa, Hasan i Abdul-Vehhab.

Carski je has.

Osim navedenih posjednika čifluka u spomenutom selu nema drugih posjednika zemlje, a nema ni zemlje bez posjednika.

*Selo Sedrenik.*²⁶² Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara kula I. Ruševna je. Pripada Abdul-Kadiru. On je prisutan.

Mlin na rijeci Petřebižat, vitla 2. Ruševan je. Pripada spomenutom Abdul-Kadiru.

Mlin na spomenutoj rijeci, vitla 2. U ispravnom je stanju. Pripada Ahmedu i njegovom bratu Hasanu.

Ribnjak/ribolovište I. Od Mustafe, umrlog Abdul-Kerimovog sina, ostalo je njegovim nasljednicima.

Nema nijedne preostale kuće raje.

Carski je has.

Stari posjednici spomenutoga sela:

- Serdar Mehmed-aga. On je prisutan.
- Nokud?/Nukur? Mehmed. On je prisutan.
- Papudžija Omer i njegov brat. Prisutni su njihovi sinovi.
- Salih i njegov brat Abdul-Kerim. Oni su prisutni.
- Abdul-Kadir. On je prisutan.

²⁶² Sedrenik, nije ubicirano. Blizu slapa Kočuše u Trebižat utječe i rječica Studena, koja pod nazivom Sedra izvire u susjednom Klobuku. Selo se vjerovatno nalazilo na lokaciji, koju čine spomenute koordinate.

- Kapetanović Hajdar. O je prisutan.
- Ahmed i njegov brat Hasan. On je prisutan.

Nema zemlje bez posjednika.

/str. 52/

*Selo Veljevka?*²⁶³. Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne kuće.

Stara kula 1. Pripada bivšem dizdaru Mehmed-agi, a on je prisutan.

Nalazi se /kula/ na uzvišenom/uzdignutom mjestu, na sredini
?

Carski je has.

Stari posjednici su:

- Bivši dizdar Mehmed-aga. On je prisutan.
- Husejn-aga iz Ljubuškog. On je prisutan.
- Drugi Mehmed-aga, iz Ljubuškog. On je prisutan.

Nema drugih posjednika.

*Selo Dolnja i Gornja Veljak sa mahalom Inad?*²⁶⁴ Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara kula 1. Ruševna je. Pripada Nukur? Mehmedu.

Mlin na rijeci Petrežat /Trebižat/, vitla 2. Ruševan je. Od Mehmeda i Husejn age i njihovih ostalih ortaka drže ga zimmija Tadija i Ivan zajednički (*ber vech-i iştirāk*).

Ribnjak/ribolovište 1. Pripada ortacima po imenu spomenuti Mehmed i Husejn-aga i drugi Mehmed.

Carski je has.

263 Nije ubicirano pod ovim imenom. Čitanje nesigurno.

264 Selo Veljaci, sjeverozapadno od Ljubuškog . Kroz selo protiče rijeka Trebižat, koja ovdje pravi mali otočić, a tu se nalazi i drugi po veličini slap u Hercegovini, slap Koćuša.

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Bariša sin Tadije, kuća 1. Nastanjen na svom mjestu.

Toma sin Janče, kuća 1.

Petre sin Nikodže, kuća 1.

Grgur Benečić, kuća 1.

Jakov sin Matije, kuća 1.

Ukupno kuća 5.

Der miyan, iznos 620.000

Stari posjednici u spomenutom selu

- Mesihi Ibrahim-aga. On je prisutan.
- Dizdar Mahmud-aga. On je prisutan.
- Delibaša Hasan-aga. On je u prijestonici.
- Serdar Mehmed-aga, Ljubuški. On je prisutan.
- Bivši dizdar, drugi Mehmed-aga.
- Salih i njegov brat Abdul-Kerim, iz Ljubuškog. Oni su prisutni.
- Kapetanović Hajdar. Njegovo mjesto /zemlju/ drži njegov otac.
- Mehmed sin Selima iz Mostara. On je prisutan.
- Hasan sin Abdul-Kerima iz Mostara. On je prisutan.
- Mehmed sin Ibrahima iz Ljubuškog. On je prisutan.
- Nukur? Mehmed. On je prisutan.
- Brkojarković /ili: Brko Jarković/. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Granić Petre. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Tadija. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Ivić. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Grgo iz Mostara. On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema zemlje bez posjednika.

Nahija Fragustin,²⁶⁵ *pripada kadiluku Mostar.* U okolini Vrhgorca.

Odžakluk vojnika tvrđave Mostar.

*Selo Kızıl Meşe.*²⁶⁶ Starih baština 16. Dvije trećine /sela/ su ostale u Osmanskoj Državi, nahija Fragustin

Ribnjak/ribolovište 1.²⁶⁷

Pripada zajednički svim stanovnicima sela.

Carski je has.

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Ivan sin Pavla, kuća 1. Nastanjen na /svom/ starom mjestu.

Drugi Ivan sin Mihovila, kuća 1. Nastanjen na /svom/ starom mjestu.

Kuća 2.

Stari posjednici u spomenutom selu:

- Husejn-aga iz Ljubuškog. On je prisutan.
- Ahmed buljuk-baša iz Ljubuškog. On je prisutan.
- Hašim-ćehaja iz Ljubuškog. On je prisutan.
- Mahmud-aga iz Ljubuškog. On je prisutan.
- Ahmed Efe /Efica/ iz Ljubuškog. On je prisutan.
- Redžep i njegov brat Mehmed iz Ljubuškog. On /!/ je prisutan.
- Hadži Mehmed iz Mostara. On je prisutan.

265 Nahija Fragustin/Fragustin obuhvatala je gornje Makarsko primorje, sa naseljima Vrgorac i Ljubuški. Nahija je nastala na teritoriju posjeda pripadnika porodice Jurjević- Vlatković, koje su oni imali u zapadnom Humu, Krajini i Makarskom primorju. Na tom području je i Andrija Jurjević-Vlatković, koji je kasnije stupio u franjevački red i dobio ime fra Augustin, dobio porodičnu baštinu, koja je po njemu nazvana Augustinova Humska zemlja. Augustin je oko 1482. godine stupio u službu kod Osmanlija. Što se tiče ovih predjela, oni su u osmanskoj vlasti od kraja XV stoljeća, dok se sama nahija Fragustin prvi put spominje 1537. godine. Vidjeti: H. Šabanović, *Bosanski pašaluk*, 189-191.

266 Danas selo Crveni Grm, jugozapadno od Ljubuškog. U defteru ime sela glasi Crveni Hrast. Na ovom području raste *smrdljika primorska*, *pistacia terebinthus*, stablo, odnosno *razgranati listopadni grm*. Listovi toga stabla u jesen dobiju intenzivno crvenu boju, dok sama *Pistacia* često kod nas raste u zajednici sa crnim hrastom. Postoji i vrsta *crveni hrast*, *quercus rubra*, čiji listovi takođe u jesen dobiju intenzivno crvenu boju.

267 Gdje se nalazilo ovo ribolovište, nije jasno, jer u samom selu nema vodotoka za takvo nešto. Južno od Crvenog Grma nalazilo se periodično jezero, a takođe i jugozapadno, nešto dalje od ovog prvog, takođe povremeno jezero, polje kroz koje inače teče rijeka Matica. Osim toga, na ovom području postoji veliki broj jama-vrila, u koja voda izvire iz podzemlja i koja su okupljalište riba. Ribe se u takvim jamama i danas love vršama.

- Ahmed Vladić iz Mostara. On je prisutan.
- Stipan sin Jure. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Petre sin Pavla. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Antun sin Pavla.
- Ilija. On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema zemljišta bez posjednika.

/str. 53/

*Selo Pelasina?/Jelasina?.*²⁶⁸ Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne preostale kuće. Carski je has.

Stari posjednici u spomenutome selu:

- Bivši dizdar Mehmed-aga. On je prisutan.
- Kapetanović Hajdar. On je prisutan.
- Luka. Na muslimanskoj je teritoriji.
- Stipan. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena.

Nema drugih starih posjednika /zemlje/.

*Selo Hardomil.*²⁶⁹ Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne kuće. Carski je has.

Stari posjednici u spomenutome selu:

- Delić Ivan. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Jerko. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Pavle Glumčević. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Musil? Mihovil. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Andri/j/. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Drugi Mihovil i Stipan. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Jelavić? Nikola i Grubiša. Pošto se nalazi na neprijateljskoj teritoriji,

oni su zatražili navedenu zemlju.²⁷⁰

268 Nepoznato pod ovim imenom. Današnja sela Teskera i Lisice, u neposrednom susjedstvu Crvenog Grma, bili su nekada sastavni dijelovi ovog sela, tako da bi moglo da bude jedno od ova dva sela.

269 Hardomilje, selo u općini Ljubuški, južno od Ljubuškog.

270 Ova je formulacija nejasna, ali prema rukopisu izgleda da su imena Nikola i Grubiša naknadno dopisana, pa bi moglo biti da su oni tražitelji, a da je Jelavić prvobitni vlasnik.

Nema drugih posjednika zemlje.

*Selo Čečina?/Cecina?*²⁷¹ Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne kuće. Carski je has.

Stari posjednici u spomenutome selu:

- Efica Ahmed iz Ljubuškog. On je prisutan.
- Ežder-ogullari Križan. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- i Cvitko i Ivan. Oni su na neprijateljskoj teritoriji.
- Drugi Ivan. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Marko. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Talaja-ogullari Šimun,²⁷² Mihovil i Matija. Oni su na neprijateljskoj teritoriji.

Nema drugih starih posjednika sela.

*Selo Bijača.*²⁷³ Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne preostale kuće. Carski je has.

Stari posjednici u spomenutome selu:

- Nazir-ogullari Mustafa i Ahmed-aga. Sada u Foči?. Spomenuto selo je samostalno u posjedu spomenute dvojice.

*Selo Zvirici.*²⁷⁴ Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Carski je has.

Sada su padišahovi podanici u spomenutome selu:

- Petre Barišić, kuća 1. Nastanjen na svom starom mjestu.
- Stipan sin Grgura, kuća 1. Nastanjen na svom starom mjestu.

271 Čečina/Cecina, nepoznato.

272 Šimun Talajić iz vlaške porodice Talajića bio je poznati harambaša u tom kraju krajem XVII stoljeća. M. Pavičić, isti rad, 193-211.

273 Bijača, selo u općini Ljubuški, južno od Ljubuškog.

274 Zvirici, selo jugoistočno od Ljubuškog, općina Ljubuški.

Jakov sin Martina, kuća I. Nastanjen na svom starom mjestu.

Filip sin Grgura, kuća I. Nastanjen na svom starom mjestu.

Ukupno kuća 4.

Stari posjednici u spomenutome selu:

- Glavaš Andrij. On je umro. Njegovi sinovi Ivan i Bartol su na neprijateljskoj teritoriji.

- Ben/e/čić Jure, Ivan i Matija. Na neprijateljskoj je teritoriji.

- Mihovil Jeličić/Jelenčić?. On je na neprijateljskoj teritoriji.

- Stipan sin Grgura. On je na neprijateljskoj teritoriji.

- Jako/v/ i Mihovil Kalenović/Kalenčević?. On /!/ je na neprijateljskoj teritoriji.

- Vidak i njegov brat Ivan. On je na neprijateljskoj teritoriji.

- Dživelek²⁷⁵ Ivan. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena.

- Ćufić? Vid. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena.

- Husejn-aga i Mehmed-aga iz Ljubuškog. Prisutan je.

- Numan iz Ljubuškog. Umro. Prisutan je njegov sin Jusuf.

- Hadži Hasan. Umro. Njegove su kćeri sada u Mostaru.

- Ali-aga Behlulović (Behlul-zade). Umro. Njegovi su sinovi Ahmed i Mustafa u Foči.

Druge zemlje bez posjednika nema.

/str. 54/

Selo *Garište*.²⁷⁶ Čitavo je ostalo u Osmanskom Carstvu.

Nema nijedne preostale kuće.

Carski je has.

Stari su posjednici:

- Mehmed-reis. Umro. Njegova je zemlja upražnjena.

- Banožić Ivan. On je na neprijateljskoj teritoriji.

²⁷⁵ *Civelek* je turska riječ koja označava jako živahno i razigrano mladunče ili osobu. Osim toga, kod janičara je označavala dječaka ili mladića koji je tek ušao u njihove redove i radio kao poslug. Mislimo da se ovdje sigurno radi o prvom značenju ove riječi, jer bivši janičar ne bio ne-musliman, pogotovo ne u ovo doba.

²⁷⁶ Garišta, zaselak u okviru sela Stubica, općina Ljubuški, jugoistočno od Ljubuškog. Selo Stubica je ranije bilo u sastavu sela Zvirici, a osamostaljuje se u XIX st.

- Zimmija Bariša. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema druge zemlje bez posjednika.

*Selo Jasenice.*²⁷⁷ Čitavo je ostalo u Osmanskom Carstvu.

Nema nijedne preostale kuće.

Carski je has.

Der miyan, Iznos 620.000

Stari su posjednici navedni dolje:

- Dizdar Mustafa-aga. On je prisutan
- Firuz. Umro. Njegova je zemlja upražnjena.
- Ridvan. Umro. Prisutan je njegov sin Salih.
- Kapetanović. On je prisutan.
- Bakić Andri. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Martin. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Mihovil. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Marko. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Drugi Mihovil, Vukić. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Matija. On je umro. Njegov sin je na neprijateljskoj teritoriji.
- Ivan Jalić? On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema druge zemlje bez posjednika.

Ovdje se završava spomenuta okolica (*havalı*) Vrhgorca.

/str. 55/

Nahija Buško blato (blate)²⁷⁸ ***u nahiji Hercegovina.*** Starih baština

130.

Pripada kadiluku Imotska. Čitava je ostala u Osmanskoj Državi.

Cijela nahija je carski has.

²⁷⁷ Selo Jasenica, općina Čapljina, istočno od sela Zvirici u općini Ljubuški.

²⁷⁸ Nahija Buško Blato je jedna od nahija Hercegovačkog sandžaka, nastala početkom XVI. st. Ime je dobila po Buškom blatu u južnom dijelu Livanjskog polja. Buško blato je takođe bilo polje, ali koje je zbog padavina i terena bilo plavljeno, tako da se u proljeće na tom terenu stvaralo blato. Od 1967-1974. godine tu jeformirano vještačko hidroakumulacijsko jezero za hidroelektranu Orlovac u Hrvatskoj.

Odžakluk vojnika tvrđava Čačvina i Rog u godini III3.

*Selo Liskovče.*²⁷⁹

Stara kula I. Pripada Atlibegovićima.

Za potrebe ljudi (*muhimmât'in-nâs*) kuća 6. Ruševne su.

Ovo je mjesto gdje u zimskim mjesecima konače karavani koji idu na splitsku skelu.²⁸⁰ Nema svog vakufa.

Stari posjednici spomenutoga sela su muslimani i sada su nastanjeni na svojim starim mjestima. Nema zemlje bez posjednika.

*Selo Bukova Gora.*²⁸¹

Stara kula I.

Sada je sa umrlog Mehmed-age prenesena na njegove kćeri.

Od podanika:

Pleština? Matija, kuća I. Nastanjen na svom starom mjestu.

U spomenutome selu nema zemlje bez posjednika, budući da su svi, osim spomenutoga zimmije, naseljeni muslimani.

*Selo Korita.*²⁸²

Stara kula I. Pripada sinovima Ishak-age Duvnjaka.

Od podanika:

Zimmija Jure Perković, kuća I.

Ćurčija²⁸³ Jovan, kuća I.

Stari posjednici spomenutoga sela su muslimani.

279 Selo Liskovača, općina Duvno – Tomislavgrad, na samoj jugozapadnoj obali Buškog jezera.

280 Ovdje se sigurno radi o konačistima, ili hanovima. Liskovača se nalazi na putnom pravcu od Livna prema Splitu, a cesta postoji još iz rimskih vremena. Splitska skela osnovana je 1592. godine i imala je značajnu ulogu u međudržavnoj trgovini.

281 Selo Bukova Gora, općina Duvno – Tomislavgrad, na samoj južnoj obali Buškog jezera. Iako je ime dobilo po bukvama, ne pamti se da je tu bukava ikada bilo.

282 Selo Korita, općina Duvno-Tomislavgrad, na obali Buškog jezera.

283 Ova se ligatura može čitati i kao *küreği*, veslar, odnosno u ovom periodu proizvođač vesala.

*Selo Dobrić.*²⁸⁴

Sada su podanici:

Zimmija Omrčen?, kuća I. Nastanjen na svom starom mjestu.

Ostali stari posjednici su muslimani (*ehl-i islam*).

*Selo V/i/rilo*²⁸⁵

Stara kula I.

Poznata je po nazivu «kula Čengića (*Cengi-zade*)».²⁸⁶ Sada pripada potomcima Mostarca hadži?-zade (*....? zadelerindir*).

Sada su stanovnici spomenutoga sela:

Ahmed Ledenko, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Zimmija Lazo, kuća I. Nastanjen na svom /starom/ mjestu.

Mlin, vitla 4. Ruševan je.

Zajedničko je mulk-vlasništvo stanovnika sela.

*Selo Prisoje*²⁸⁷

Stara kula I.

Sada pripada Derviš-baši /*başa* /.

Stara kula I.

Sada pripada hodži Kurd-aliji.

Stara kula I.

Sada je sa umrloga Abdul-dželil-age prenesena na njegovog sina Šahina.

Stara kula I.

284 Selo Dobrići, općina Duvno-Tomislavgrad.

285 Selo Vrilo, općina Duvno-Tomislavgrad, naselje uz obalu Buškog jezera.

286 Čengići su na širem području Buškog blata posjedovali velike površine zemlje, a u Kuli, zaseoku Golinjeva, imali su svoj odžak.

287 Selo Prisoje, na sjeveroistočnoj obali Buškog jezera, općina Duvno-Tomislavgrad. Nekad je (XVIII st.) selo nazivano i Buško Blato.

Sada je sa umrlog Ibrahim-age prenesena na njegovu kćerku.

Stanovnici spomenutoga sela:

Derviš-baša. Došao je i stanuje na svom /starom/ mjestu.

Hodža Kurd-alija. Došao je i stanuje na svom /starom/ mjestu.

Osman-aga Hovrljica? Došao je i stanuje na svom /starom/ mjestu.

Sada u spomenutom selu nema zemlje bez posjednika.

*Selo Naklo?*²⁸⁸

Stara kula I.

Sada pripada Mehmedu, sinu ćehaje Jusufa.

Der miyan, iznos 500.038

Ovdje se završava spomenuta nahija.

/str. 56/

Nahija Roško Polje u livi Hercegovina.²⁸⁹ Pripada kadiluku Imotski. Čitava je ostala u Osmanskoj Državi.

Čitava nahija je carski has.

Odžakluk vojnika Čačvine i Roga /Rog =Duvno/ u godini 1113.

*Selo Tustanić?*²⁹⁰

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Martin Ljuboja, kuća I. Nastanjen na svom mjestu.

Kulak Nikola, kuća I. Nastanjen na svom mjestu.

Ivan, kuća I.

288 Naklo, nepoznato pod ovim nazivom. U općini Posušje postoji naselje Nugle, zaselak sela Zagorje.

289 Nahija Roško Polje najprije se, prema glavnoj utvrdi, nazivala nahija Rog, a zatim Duvno, a sada i Roško Polje. Samo Roško polje se prostire jugozapadno od Duvanjskog polja. Stalno je bila u sastavu Hercegovačkog sandžaka.

290 Tustanić, nepoznato pod ovim nazivom.

Drugi Ivan sin Jure, kuća 1.
Petre Knazović/Knežević (*knaz-oğlu*), kuća 1.

Ukupno kuća 5.

A stari posjednici spomenutoga sela su muslimani. Nema zemljišta bez posjednika.

*Selo Bazdol?/Bazdulj?/ sa mahalom Čiftlik.*²⁹¹

Nema nijedne kuće.

Stari posjednici spomenutoga sela su kapetan Abdul-Dželil-aga i njegov brat Hasan-aga. Samostalno pripada njima.

*Selo Vojković*²⁹²

Časna džamija /nema broja/.²⁹³ U ruševnom je stanju.
Njen vakuf nije poznat.

Stara kula 1. U ruševnom je stanju.

Od umrlog buljukbaše Zulfikara prenesena je na njegove nasljednike, a sada na njihovu djecu.

Mlin na rijeci Zukovici²⁹⁴, vitla 2. U ruševnom je stanju.
Pripada zajednički stanovnicima sela.

Ponovo mlin na spomenutoj rijeci 1. U ispravnom je stanju.
Pripada zajednički stanovnicima sela.

Der miyan, iznos 500.038

Stari posjednici i sada stanovnici sela:

- Ibrahim sin Mehmeda, kuća 1. On je prisutan.

291 Nepoznata oba naziva.

292 Selo Vojkovići, u Roškom polju, općina Duvno.

293 Ova džamija nije registrovana u poznatoj literaturi, čak je ne spominje ni H. Hasandedić, koji je obradio muslimansku baštinu u ovim krajevima. S obzirom na naziv "džamija" sigurno se radilo o solidno građenom i većem objektu.

294 Rječica Žukovica izvire južno od sela Vojković, kratkog je toka i kod Virskog polja se ulijeva u rijeku Ričinu. Svi su ovi lokaliteti sjeverno od Posušja.

- Spahija Hasan. On je prisutan.
- Krojač Ahmed. Umro. Njegova je zemlja upražnjena.
- Busen?oglu Jure, kuća I. On je prisutan, nastanjen na svom mjestu.
- Kalavić Petre, kuća I. Nastanjen na svom mjestu.

Ukupno kuća 4.

Druge zemlje bez posjednika nema, a spomenuta nahija se završava ovdje.

/str. 57/

Nahija Posušje²⁹⁵ u livi Hercegovina. Pripada kadiluku Imotski. Čitava je ostala u Osmanskoj Državi.

Odžakluk vojnika tvrđava Imotski i Proložac u godini 1113.

*Selo Zagorica.*²⁹⁶

Časna džamija I.²⁹⁷ U ruševnom je stanju. Njen vakuf nije poznat.

Stara kula I. Pripada umrlom Ihtijaragiću (*Ihtiyâr ağa zâde*) Mehmed-agi. Sada je prenesena na njegovu kćer.

Stara kula I. pripada Šahmanî Mustafa-efendiji.

Stara kula I. Pripada Rekil? Ahmed-čelebiji.

Carski je has.

Sada su padišahovi podanici u spomenutome selu:

Jure sin Petre-a, kuća I.

Boriša sin Petre-a, kuća I.

Drugi Boriša sin Jovana, kuća I.

Matija sin Ivana, kuća I.

295 Nahija Posušje, nahija Hercegovačkog sandžaka, osnovana krajem XV stoljeća.

296 U općini Posušje danas postoji selo Zagorje, sjeverozapadno od Posušja.

297 Ni o ovoj džamiji nema podataka.

Ukupno kuća: 4

Stari posjednici spomenutoga sela:

- Ahmed Rudel/j/ i njegov brat Hasan-aga. Oni su prisutni.
- Mustafa-hodža. Nalazi se u Sarajevu.
- Rekil/j/? Hasan. On je prisutan.
- Ihtijaragić Mehmed-aga. Umro. Sada njegova kćerka potražuje njegovu tapiju.
- Salih iz Mostara. On je prisutan.
- Muzaferović Ibrahim. On je prisutan.

Nema drugih starih posjednika.

*Selo Vir.*²⁹⁸

Časni mesdžid I.²⁹⁹ U ruševnom je stanju.

To je vakuf umrlog defterdara Piri-efendije.³⁰⁰ Ali on je nestao/ uništen.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

Pripada Mehmed-begu *karye-i zade*.³⁰¹

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

Pripada Salihu Ebubekir-zade-u.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

Pripada Mehmedefendićima Mustafi i Omeru.

Stara kulaI. Pripada Sun'ullah?-ćehaji.

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Andri sin Marka, kuća I.

298 Vir, selo u sjeverozapadnom dijelu općine Posušje.

299 Ovaj mesdžid spominje H. Hasandedić samo po njegovim temeljima, slučajno nađenim 1973. godine, prilikom iskopavanja temelja za drugu građevinu. On navodi da je već 1867. godine bio u ruševnom stanju, a preostali muslimani su se iz ovog sela iselili 1878. godine. H. Hasandedić, *Muslimanska baština Bošnjaka II*, 101.

300 Defterdar Piri-efendija

301 Pisar je ovdje očito napravio grešku i napisao *karye-i zade*- sin sela, potomak sela. Sigurno se radi o dolje niže navedenom Kara Aga-zade Mehmed-begu

Ivan sin Fran/j/e, kuća 1.
 Stipan sin Vida.
 Drugi Ivan sin Marka, kuća 1.

Ukupno kuća 4.

Stari posjednici se navode dolje niže:

- Karagić (*Kara Aga-zade*) Mehmed-beg. On je prisutan.
- Ebubekir-aga-zade Salih. On je prisutan.
- Mehmed-efendija. Umro. Prisutni su njegovi sinovi Mustafa i Omer.
- Sunullah-ćehaja. On je prisutan.
- Tavîl /visoki/ Mustafa. On je prisutan.

Nema zemljišta bez posjednika.

*Selo Podbile.*³⁰²

Okrugla (*mudevver*) carska kula 1.

Pošto je ona u blizini mosta koji se nalazi na rijeci Vrhlika,³⁰³ za vrijeme rata ju je sagradio umrli Gurdži Mehmed-paša.³⁰⁴

Druga okrugla kula 1. U ruševnom je stanju.

Ova se nalazi u blizini drugog mosta i sagradio ju je spomenuti umrli /paša/.

Stara kula 1. U ruševnom je stanju.

Pripada dizdaru Salih-agi.

Stara kula 1. U ruševnom je stanju.

Pripada Karagiću (*Kara aga zade*) Mehmed-begu.

Most na rijeci Vrhlika.

To je kameni most. Za vrijeme rata srušili su ga nevjernici.

302 Podbila, selo u općini Posušje, blizu granice sa Hrvatskom.

303 Rijeka Vrljika, ponornica koja izvire iznad Posušja, ponire više puta i ima različita imena, da bi se u Neretvu ulila pod imenom Trebižat.

304 Gurdži Mehmed-paša je bio hercegovački sandžak-beg koji je u ljeto 1685. g. suzbio (zajedno sa valijom Funduk Mustafa-pašom) prvu opsadu Sinja. Njegovo ime i pečat donosi Vesna Miović u knjizi *Dubrovačka republika u spisima namjesnika Bosanskog ejaleta i Hercegovačkog sandžaka*, Dubrovnik 2008, 243.

Most Kamen/i/ most. Takođe su ga za vrijeme rata porušili nevjernici.

Mlinovi na rijeci Vrhlika

Mlin, vitala 22. Ruševan je. Pripadaju dizdaru Salih-agi i njegovom bratu hadži Aliji. /naknadno dodato:/ Imaju 22 vitla.

Ponovo mlin, vitla 4. Napušten je.
Pripadaju spomenutome Salih-agi i Ali-agi.

Ponovo mlin, vitalaa 8. Napušten je.
Pripada Kapetanoviću Omer-agi i njegovom ortaku Salih-agi.

Ponovo mlin, vitla 2. U ruševnom je stanju.
Pripada Bajram-agi, poznatom po nazivu Kardaš-oglu /Brajković?/
Bratković?/

Ponovo mlin, vitla 2. U ruševnom je stanju.
Pošto je bez posjednika, upisan je za državu.

/str. 58/

Sada su padišahovi podanici u selu Podbile:

Zimmija Križan, kuća 1.
Stipan sin Luke, kuća 1.
Antun sin Jure, kuća 1.
Ivan, kuća 1.
Tesar (neccar) Martin, kuća 1.
Petre, kuća 1.
Drugi Ivan sin Đorđa?, kuća 1.
Matija sin Luke, kuća 1.
Grgur, kuća 1.
Drugi Stipan, kuća 1.

Ukupno kuća 10

Carski je has, dio 1.

Dio 1 eškindžijskog zeameta, na ime Kurd-bega /sina/ Selima Alajbegovića (*Alay beyi zade*)

Mustahfizima tvrđave Imocka /pripada/ gedik timar dio I, na ime spahije Halila.

Svaki dio je utvrđen u svojim starim granicama.

*Selo Vinani*³⁰⁵

Časna džamija I.³⁰⁶ U ruševnom je stanju.

To je vakuf umrlog Hajdar-paše.³⁰⁷ Iako je vakuf imao novac, on je nestao.

Školska zgrada (muallimhane) I. U ruševnom je stanju.

I ona je vakuf spomenutoga.

Časna kuća/Han za potrebe ljudi I. U ruševnom je stanju.

Njegov vakif /hana/ nije poznat, a potrebno je i šeriatski opravdano da se on popravi, jer se nalazi na frekventnom mjestu.

Stari čifluk I. Sada pripada ćehaji Mehmedu Ebu Bekir-beg zade.

Stari čifluk I. Sada pripada Mesih-i Ibrahim-agi.

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

305 Vinjani, selo sjeverozapadno od Posušja.

306 O ovoj džamiji nema nikakvih drugih podataka, niti se uopće bilo gdje spominje da je i postojala.

307 Spomenuti paša na neki je način očito bio vezan za ovaj kraj, jer je podigao dva značajna objekta za jedno muslimansko naselje. O kojem se Hajdar-paši radi, nismo sigurni. Krajem XVII stoljeća istakao se jedan Hajdar-paša, za kojeg Bašagić donosi sljedeći podatak: "Hajdar-paša Bošnjak, istakao se u ratovima za vrijeme austrijskih upada u Bosnu, pa je postao 1108 (1696) paša u Pančevu". S. Bašagić, *Znameniti Hrvati, Bošnjaci i Hercegovci u Turskoj Carevini*, 22. Međutim, kako se vakif ovdje spominje kao umrli, a ovakav legat sigurno ne bi uspostavljao u godinama najvećih ratnih pustošenja, vjerovatnije je da se radi o Hadim Hajdar-paši, sredina XVI stoljeća (umro 1563.), rodom iz Bosne, koji je uzgojen u dvoru i na kraju postigao rang vezira. Glavninu svojih legata podigao je u Istanbulu, a Mostaru je dao podići poznati most (Bašagić). Bio je postavljen za hercegovačkog sandžakbega, a Bašagić tvrdi kako nikada nije bio u Hercegovini, nego je u njegovo ime vladao Karadžoz-beg. Međutim, iz niza dokumenata u Muhimme-defterima vidi se da je on obavljao svoju dužnost hercegovačkog sandžak-bega početkom sedme decenije XVI stoljeća. Toma Popović u svom spisku ne donosi ime ovog paše, ali nije uspio ni pronaći imena namjesnika za tri mandata u periodu 1549-1561. godine, što znači da je najmanje jedan od njih sigurno bio Hajdar-paša. T. Popović, "Spisak hercegovačkih namesnika u XVI veku", POF XVI-XVII/1966-67, Sarajevo 1970, 96-97. Osim toga, Stari most je podignut državnim sredstvima, u vrijeme sultana Sulejmana. Vidjeti više: Hatidža Čar-Drnda, *Nastanak Mostara. Urbani i demografski razvoj grada do kraja 16. stoljeća*, Sarajevo 2014, 138-148; 251, 289.

Matija Barišić, kuća 1.
 Vid Barišić, kuća 1.
 Mihovil sin Grgura, kuća 1.
 Cvitko sin Petre-a, kuća 1.
 Andri sin Nikodže, kuća 1.
 Nikodža sin Andrija, kuća 1.
 Matija sin Ivana, kuća /nema broja/.

Ukupno kuća 7.

Carski has u spomenutom selu: 84 baštine. To su osamdeset četiri baštine.

Dio mustahfiza tvrđave Imotski: Sada na imenu Ali-spahije i Mehmeda-spahije i Ahmeda-spahije.

Dio svakoga od njih utvrđen je i poznat u svojim starim granicama.

Kasaba tvrđave Imotski iznova.³⁰⁸ To je stanovništvo koje se vratilo u svoje domove i nastanilo se /tu/.

Stara kula 1. Još uvijek je u ispravnom stanju. Pripada hadži Aliji.

Bajram-beg, kuća 1.
 Mustafa-beg, kuća 1.
 Mehmed sin Abdullaha, kuća 1.
 Salih sin Mustafe, kuća 1.
 Drugi Salih Ahmeda odabaše, kuća 1.
 Hasan sin Ahmeda, kuća 1.
 Drugi Hasan sin Ibrahima, kuća 1.
 Abdul-dželil sin Hasana, kuća 1.
 Ahmed sin Ibrahima, kuća 1.
 Ali Mehdizade, kuća 1.
 Hasan Bakula, kuća 1.
 Mehmed Bakula, kuća 1.

308 Imotski, danas grad u Hrvatskoj. Pod osmansku vlast pao je krajem XV stoljeća. Imao je značajnu ulogu kao utvrda i kasnije je kao kasaba bio središte istoimene nahije. Nakon Karlovačkog mira, Osmanlije su izgubile najveći dio teritorije nahije Imotski, s tim što je grad ostao pod njihovom vlašću još malo manje od dvije decenije. Na osnovu ovog popisa vidi se grad pripada nahiji Posušje. Nahija Imota upisana je dolje niže, dok je kadiluk Imotski postojao i dalje pod istim imenom, a ne pod imenom Imotska Bekijja.

Redžep sin Sefera, kuća I.
 Husejn Bakula, kuća I.
 Drugi Mustafa sin Alije, kuća I.
 Drugi Hasan sin Sinana, kuća I.
 Ibrahim sin Mustafe čauša, kuća I.
 Drugi Ahmed, sin Mustafe, kuća I.
 Drugi Ahmed sin Hasana, kuća I.
 Drugi Salih sin Hasana, kuća I.
 Sarač Mustafa, kuća I.
 Topal /hromi/ Mustafa kuća I.
 Omer sin Behlula, kuća I.
 Sulejman sin Hasana, kuća I.
 Mustafa čauš, kuća I.
 Baba Hasan, kuća I.
 Mustafa sin Hasana, kuća I.
 Omer sin Hasana, kuća I.
 Ismail spahija, kuća I.
 Drugi Ibrahim sin Mehmeda, kuća I.
 Mehmed sin Alije, kuća I.
 Hasan sin Mehmeda, kuća I.
 Nuh sin Mehmeda, kuća I.
 Mehmed sin Ahmeda, kuća I.
 Omer sin Husejna, kuća I.
 Mehmed-spahija, sin Nuha, kuća I.

/str. 59/

Džafer sin Sulejmana, kuća I.
 Halil spahija, kuća I.
 Drugi Mehmed-spahija, kuća I.
 Ibrahim-spahija sin /ime se ne vidi, tekst izašao izvan kopije/, kuća I.
 Nuh sin /ime se ne vidi, tekst izašao izvan kopije/, kuća I.
 Drugi Ibrahim sin Jusufa, kuća I.
 Ahmed sin Redžepa, kuća I.
 Drugi Abdullah, kuća I.
 Hasan-spahija, kuća I.
 Kurd-ali, kuća I.
 Ali sin Abdullaha, kuća I.
 Drugi Mehmed sin Alije, kuća I.
 Ahmed-spahija, sin Mahmuda, kuća I.
 Drugi Ahmed sin Mehmeda, kuća I.
 Potkivač Salih, kuća I.

Ibrahim Solak, kuća 1.
 Solak Hasan, kuća 1
 Drugi Hasan-ćehaja, kuća 1.
 Mustafa sin Ishaka, kuća 1.
 Ahmed sin Ishaka, kuća 1.
 Kenan sin Abdullaha, kuća 1.
 Ali ćehaja, kuća 1.
 Ibrahim sin Alije, kuća 1.
 Islam sin Alije, kuća 1.
 Alija sin Abdul-kerima, kuća 1.
 Jusuf sin Abdullaha, kuća 1.
 Rudel/j/ Ahmed-beg, kuća 1.
 Bajram, kuća 1.
 Ismail sin Mehmeda, kuća 1.
 Mali Alija, čauš, kuća 1.
 Nožar (*bičakči*) Mustafa, kuća 1.
 Mustafa spahija, kuća 1.
 Hasan Karalić (Kara Ali zade), kuća 1.
 Ibrahim iz Varne (*Varneli*), kuća 1.
 Osman sin Fadlullaha, kuća 1.
 Husejn sin Hasana, kuća 1.
 Redžep Bašić?/Mašić?, kuća 1.
 Ahmed bojadžija, kuća 1.
 Ahmed *dželali*, kuća 1
 Drugi Mehmed, sin Alije, kuća 1
 Drugi Mehmed Graho, kuća 1
 Drugi Mehmed, Fišo, kuća 1
 Mustafa Hrvat, kuća 1
 Drugi Alija, sin Memišaha, kuća 1,
 Abdul-Mu'min, sin Jusufa, kuća 1
 Sadik spahija, kuća 1
 Ali-beg, sin Nedžmuddina, kuća 1
 Ishak, odabaša, kuća 1
 Ibrahim Velić, kuća 1
 Hasan, sin Abdul-Baki-ja, kuća 1
 Drugi Ali, sin Fazlullaha, kuća 1
 Hadži Salih, sin Selima, kuća 1
 Mehmed, sin Jusufa, kuća 1
 Nezir, sin Halila, kuća 1
 Ebu Bekir, čauš, kuća 1
 Omer, sin Mehmed-efendije, kuća 1
 Deli Bekir, sin Ibrahima, kuća 1

Zlatar Mehmed čelebi, kuća 1
 Drugi Mehmed, sin Ibrahima spahije, kuća 1
 Drugi spahija Mehmed, sin Mehmed-efendije, kuća 1
 Mustafa, sin Bajrama, kuća 1
 Salih, sin Hasana, kuća 1
 Kvasina Husejn, kuća 1
 Ahmed spahija, sin kula, kuća 1
 Jusuf, bolestan?,³⁰⁹ kuća 1
 Kurd-ali, sin Hasana, kuća 1

Ukupno: 103 kuće

Mustahfizi tvrđave Imocka: gedik-timar 1, na imenu Mehmeda spahije

Prihod navedene kasabe pripada samostalno spomenutome spahiji.

*Selo Hrastovača*³¹⁰

Sada su u spomenutome selu sultanovi podanici /sljedeća lica/:

Zimmija Gvozdan, kuća 1
 Petre Milić, kuća 1; nastanjen na svom mjestu
 Grgur sin Milića, kuća 1; nastanjen na svom mjestu
 Kovač /željezar/ Stipan, kuća 1
 Drugi Šimun, sin Kara Petra, kuća 1; nastanjen na svom mjestu
 Tadija, sin Karapetra, kuća 1; nastanjen na svom mjestu
 Martin Borović?/Božović?

Ukupno: 8 kuća

Carski has.

*Selo Brućanica*³¹¹

Carski je has.

309 Termin *tereddüdi* označava neodlučnu osobu, oklijevalo, ali znači i bolest, groznicu koja prođe i vraća se. U tom smislu smo se odlučili za ovo drugo značenje, jer pisara ne zanima kakav je ko. Međutim, bolestan čovjek, u smislu hronične bolesti, ima tretman nesposobnog lica za određene obaveze prema državi.

310 Rastovača, selo u općini Posušje.

311 Broćanac, selo u općini Posušje.

Čifluk I. Pripada Ruznamče Ali-efendiji.³¹² Pust je.

Stari su posjednici:

- Kapusina? Mehmed iz Mostara. On je prisutan.
- Grgur iz Mostara. On je prisutan.
- Sliškovi sinovi/Sliškovići. Nalaze se u Osmanskoj Carevini.³¹³

*Selo Batin*³¹⁴

Nema raje u njemu.

Stari su posjednici u spomenutome selu:

- Durmuš-zade Ahmed. Njegova je kćer i sad u Imockoj. Ona potražuje njegovu tapiju.

- Abdul-dželil-aga. On je prisutan.
- Mesih Ibrahim-aga. On je prisutan.
- Hasan Karaalić. On je prisutan.

Nema zemljišta bez posjednika.

Der miyan 650.000

Spomenuta nahija završava se ovdje.

(str. 60)

Nahija Trebistova,³¹⁵ pripada kadiluku Imocka.

Ostala je čitava u Osmanskoj Državi.

312 Ovdje je vjerovatno pisar napravio grešku, jer bi riječ trebalo da glasi *ruznamçeci*, pisar računovoda, koji u osmanskim državnim kancelarijama vodi dnevnik poslova, nazvan *ruznamče*. Gore spomenuti Ali-efendija je vjerovatno bio jedan takav službenik, možda na dvoru sandžakbega. Poznati mostarski legator Roznamedži Ibrahim-efendija imao je brata Ali-efendiju (umro 1653. godine), koji je bio mostarski muftija, a i sam je ostavio zadužbinu u Mostaru. Međutim, mislimo da se ne može raditi o ovoj ličnosti ne samo zbog vremenskog limita, nego i zato što se titula nije prenosila na članove porodice.

313 *Dar-i islam*, kuća islama = Osmanska Država.

314 Batin, selo južno od Posušja, graniči sa Posušjem, Rastovačom i Broćancem.

315 Nahija Trebistova/Tribistova nije do sada spominjana kao nahija Hercegovačkog sandžaka, a ne spominje se ni kasnije u toj ulozi. Ona je vjerovatno privremeno formirana zbog potrebe sređivanja administrativnih pitanja. Teritorij nahije su predjeli sjeverno od Posušja, a obuhvata svega 4 sela. Ta se sela i danas nalaze u općini Posušje, tako da je ovaj teritorij bio dio nahije Posušje.

Danas postoji lokalitet Tribistovo, šire područje naseljeno malim grupicama kuća.

Odžakluk posadnika tvrđave Imocka i Proložac, /godine/ III13.

Čitava je carski has. /drugi rukopis/

*Selo Vučipolje*³¹⁶

Nema preostalih kuća ni raje u njemu.

Stari posjednici u spomenutome selu:

- Hasan-aga. Prisutan je.
- Musli-oglu Ali odabaša. Prisutan je.
- Hasan Zaimović (*Ze'im oğlu*). Prisutan je.
- Čolo Mustafa-beg iz Mostara. Prisutan je.
- Zilli?-oglu/Zimmi?-oglu Sulejman. Prisutan je.
- Bakardžić? (*Bakarcivan oğlu*) Ahmed. Prisutan je.
- Hadži Alija. Prisutan je.
- Zimmija Marić. Nalazi se u Osmanskoj Državi.
- Istepan Milošević. Nalazi se u Osmanskoj Državi.
- Ivan Kozina. Nalazi se u Osmanskoj Državi.
- Šimun Knezović (*knez oğlu*). Nalazi se u Osmanskoj Državi.
- Zimmija Krstan. Nalazi se u Osmanskoj Državi.
- Grgur Kondža. Nalazi se u Osmanskoj Državi.

Nema drugih posjednika.

*Selo Konj/uhovac*³¹⁷

Nema nijedne kuće uzgor.

Stari posjednici su stanovnici Ljubuškog. Nema zemljišta bez posjednika.

*Selo Luka*³¹⁸

Nema nijedne kuće uzgor.

Stari posjednici spomenutoga sela su:

316 Selo Vučipolje, sjeverno od Posušja, u općini Posušje.

317 Na ovome terenu, sjeveroistočno od Posušja, nalazi se selo Konjovac, Donj i Gornji, što bi moglo da bude ovo ovdje navedeno selo.

318 Nije ubicirano.

- Šimun. Nalazi se u Osmanskoj Državi.
- Tadija. Nalazi se u Osmanskoj Državi.
- Nikola. Nalazi se u Osmanskoj Državi.
- Zimmija Zirdum. Nalazi se u Osmanskoj Državi.
- Grgur. Nalazi se u Osmanskoj Državi.

Nema zemljišta bez posjednika.

*Selo samo Tribistovo*³¹⁹

Nema nijedne kuće uzgor.

Stari posjednici spomenutoga sela su:

- Hamzići/Hamzini sinovi iz Mostara. Prisutni su.
- Karaalić Mehmed-beg. Prisutan je.
- Pavle Kožul? On je umro. Njegovi su sinovi u Osmanskoj Državi.
- Luka Kožul? /ista ligatura kao iznad/. On je umro. Njegovi su sinovi u Osmanskoj Državi.

Nema zemljišta bez posjednika.

Der miyan /ukupno/ 650.000

Spomenuta nahija se završava ovdje.

(str. 61)

Nahija Imota,³²⁰ pripada kadiluku Imocka.

Čitava je ostala u Osmanskoj Državi.

319 Selo Tribistovo, općina Posušje, sjeveroistočno od Posušja. Isto ime nosi i krška zaravan na kojoj se selo nalazi, te vještačko jezero na toj zaravni. Termin *sâmo Tribistovo* (*nefs-i Tribistova*) nastao je iz tog razloga, da se tačno zna da pisar misli na selo, a ne neki drugi entitet. Inače se *nefs-i* ... najčešće koristi za naselja višeg stepena naseljenosti, rijetko za selo.

320 Nahija Imota je bila jedna od nahija Hercegovačkog sandžaka, sa Imotskim kao centrom. Sela u ovoj ovdje navedenoj nahiji prostiru se najviše u Imotskom polju, a danas se nalaze u više općina, u BiH i Hrvatskoj. U defteru se nahija uvijek naziva Imota, što je odraz njenog starog naziva kao starohrvatske županije, dok se istovremeno tvrdava i kasaba, kao i kadiluk sa centrom u ovoj kasabi, nazivaju *Imočka*, što je osmanski način pisanja naziva Imotski.

Odžakluk posadnika tvrđava Imocka i Prološica /Proložac/, godine? III3.

*Selo Ričica*³²¹

Stare kule 2. Sada pripadaju Sejfullah-paši.³²²

Mlin, vitla 2. Ruševan, Pripada Omer-agi Kapetanoviću.

Sada su podanici padišahovi u spomenutome selu:

Zimmija Boša?/Joša?, kuća I.

Zimmija Ivan, kuća I.

Zimmija Šimun, kuća I.

Ukupno: 3

/drugim rukopisom/ Carski je has. Nema raje u njemu.

Spomenuto selo samostalno pripada uzvišenom Sejfullah-paši i Livnjaku Barbera? Mehmedu, buljukbaši.

*Selo Lokvičić i Pobudje*³²³

Carski has.

U njemu nema raje.

Stari posjednici:

- Dizdar Salih-aga. Prisutan je.
- Ivan. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Petre?. On je na neprijateljskoj teritoriji.

321 Ričice, selo u općini Proložac, sjeverozapadno od Imotskog, a na granici Hrvatske i BiH.

322 Sejfullah-paša je, po Bašagiću, porijeklom iz Bosne. On navodi da je bosanskim valijom imenovan 1702. godine, za *zasluge kod suzbijanja austrijskih provala iza Bečkog rata*. Sljedeće godine je premješten u Hercegovački sandžak, a 1707. godine postavljen je za muhafiza Tešnja. Bašagić, *Znameniti Hrvati, Bošnjaci i Hercegovci ...*, 67. S obzirom na to da je paša ovdje imao kule, moguće je da potiče iz ovog kraja, ili je već i prije ovih datuma vršio neke funkcije u Hercegovini. Dok je bio bosanski namjesnik, kao prijatelj Dubrovčana uticao je na sultanovu odluku da Dubrovčani plaćaju harač ne svake, nego svake tri godine, tobože zbog njihove loše finansijske situacije. V. Miović, *Dubrovačka republika u spisima ...*, 51-54.

323 Lokvičići, danas naselje i općina u Hrvatskoj, u susjedstvu Imotske općine. Pobudje nije poznato.

Nema drugih posjednika.

*Selo Dolić*³²⁴

Carski has.

U njemu nema raje.

Nije preostao niko od starih posjednika, čitavo je dato na licitaciju (*tapuya mustehikk*).

*Selo Dračan*³²⁵

Časna džamija³²⁶ I. U ruševnom stanju.

To je vakuf umrlog Silahdar Osman-paše.³²⁷ Iako /vakuf/ ima novca, ona se srušila.

Stara kula I. U ruševnom stanju.

Sada pripada spahiji Aliji i njegovom bratu Abdul-Baki-ju.

Stara kula I. U ruševnom stanju.

Pripada spahiji Abdus-sadiku.

Stara kula I. U ruševnom stanju.

Sada pripada Aliji.

Stara kula I. U ruševnom stanju.

Pripada siročadima umrlog Omeragića.

Stara kula I. U ruševnom stanju.

Pripada Omer-agi Kapetanoviću.

324 Dolića Draga, selo u općini Lokvičići, kod Imotskog. Selo se zvalo Dolići do 1910. godine. Terminom "kul" označavaju se lica, koja su bila zarobljenici ili robovi druge vrste, a koja su angažovana u vojnu službu. Ta je služba bila plaćena. Tako su nazivani i pripadnici janičara, a pogotovo onih koji više nisu, iz raznih razloga, bili pripadnici centralne vojske, nego su služili kao posadnici. Tako se označavaju i njihovi potomci u više generacija, iako *de facto* više nisu bili robovi.

325 Dračan, danas nepoznato pod ovim imenom. Kao selo u ovom kraju ga spominje i H. Hasandedić, *Muslimanska baština Bošnjaka II, Herceg Novi i okolina, Vrgorac i okolina, Imotska krajina, makarsko primorje, Zapadna Hercegovina*, IKC Mostar 1999, 78. Smatramo da se radi o selu Postranje, ili naselju na lokaciji u njegovoj neposrednoj blizini, na osnovu toga što pisar ovdje popisuje naselja okolo Prološkog blata, a posebno na osnovu toga što u okviru sela spominje *crkvu na otoku*. Postranje je danas zapadni dio Prološca.

326 Ova džamija nije bila poznata do ovoga popisa, a ne spominje je ni Hasandedić.

327 O kojem se silahdar Osman-paši radi zasad nije moglo biti utvrđeno.

Crkva na ostrvu³²⁸ I. U ruševnom stanju.

Sada su carski podanici u spomenutom selu:

Strinić? Jure, sin Luke, nastanjen na svojoj zemlji /*yerinde sakin*/, kuća

I

Luka sin Jure, kuća I

Grgur, sin Milete, kuća I

Karaduz? Ivan, sin Vida, kuća I

Lozić Cvitko, kuća I

Jure sin Luke, kuća I

Frano Češljar?, kuća I, nastanjen na svojoj zemlji

Drugi Jure, sin Petre-a, kuća I

Petre Nikolić, kuća I

Gudelj sin Mihovila, kuća I

Ukupno kuća IO

Eškindži zeamet – dio na ime zaima Ibrahima

Eškindži timar – dio na ime spahije Kurd-alije

Mustahfizima tvrđave Imocka /pripada/ – dio gedika, pripada dizdaru Salih-agi

Mustahfizima tvrđave Proložki /pripada/ – dio gedika ... 2, jedan /dio/ pripada dizdaru Salih-agi, a jedan Abdussadiku.

Mustahfizima tvrđave Ljubuška /pripada/ – dio gedika ... I, pripada spahiji Mehmedu

Mustahfizima tvrđave Čačvina /pripada/ – dio gedika I.

(str. 62)

Stari posjednici sela Dračan:

– Abdul-Baki-aga. On je prisutan.

– Ali čauš. Prisutan je.

– Abdus-Sadik sin Husejna. Prisutan je.

– Mustafa Kapić. Prisutan je.

– Dizdar Salih-aga. Prisutan je.

328 Crkva na ostrvu je franjevački samostan, kojega su sredinom 15. stoljeća franjevci podigli na uzvisini u Prološkom blatu, koja se nadolaženjem vode pretvarala u otočić. Taj se otočić danas zove Manastir. Možda se na ovu crkvu odnosi podatak koji donosi H. Hasandedić: "Salih, Hajdar, Ahmed-spahija i Ibrahim-spahija imali su 1707. godine timare u Dračanu, koje su držali fratri i od prihoda im plaćali po 700 akči godišnje." H. Hasandedić, *Muslimanska baština Bošnjaka II.*, 78. Podataka je iz zbirke *Acta turcarum* Franjevačkog samostana u Omišu.

- Bajram-aga. Prisutan je.
- Ahmed-aga. Prisutan je.
- Ali Kunić?. Prisutan je.
- Mehmed, sin Nesim-age. Prisutan je.
- Muhjuddin. Umro. Prisutni su njegovi sinovi.
- Mustafa-efendija. On je u Anadoliji.
- Omer sin kula /Kulović??. Prisutan je.
- Salih Omer-agin/Omeragić. Prisutan.

Nema zemljišta bez.³²⁹

*Selo Černogorče/Crnogorica*³³⁰

Nema nijedne kuće uzgor.

Stari su posjednici navedeni:

- Tavi/visoki/ Omer-aga. Prisutan je.
- Zimmija Dmitar? On je umro. Njegova je zemlja upražnjena.
- Zimmija Bajić. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Gedik timar mustahfiza tvrđave Proložac. Pripada čehaji Aliji.

Nema druge zemlje bez posjednika.

*Selo Poljice*³³¹

Sada su carski podanici u spomenutom selu:

- Boža Krnić, kuća 1.
- Milenko Grgurov, kuća 1.
- Skako Nikola, kuća 1.
- Drugi Nikola, Krnić, kuća 1.
- Zević? Petre, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 5.

Stari posjednici spomenutoga sela:

- Husejn iz Ljubuškog. Prisutan je.

329 Ovdje je pisar greškom izostavio riječ *posjednik*.

330 Crnogorci, selo zapadno od Imotskog.

331 Selo Poljica, jugozapadno od Imotskog, općina Podbablje u Imotskoj krajini.

- Gudelj Miho. On je u Osmanskoj Državi /na muslimanskoj teritoriji/.

- Čarić Grgur. On je umro. Njegova je zemlja napuštena.
- Petre. On je umro. Ima njegova kćerka.
- Dure? Kovač. On je u Osmanskoj Državi.
- Jakov. On je u Osmanskoj Državi.
- Drugi Grgur Zević. On je u Osmanskoj Državi.
- Ivan Karaduz?. On je u Osmanskoj Državi.
- Drugi Grgur. On je u Osmanskoj Državi.
- Marko Čulina. On je u Osmanskoj Državi.
- Križan. On je u Osmanskoj Državi.
- Stipan Lučić. On je u Osmanskoj Državi.

Druge zemlje bez posjednika nema.

Dio gedika, pripada spahiji Džaferu, ćehaji tvrđave Imocka, jednom od mustahfiza spomenute tvrđave.

Selo Nebriža?/Nebriže? Laz,³³² pripada spomenutim Poljicama

Sada su carski podanici u spomenutome selu:

- Luka, kuća I.
- Petre, kuća I.
- Marko, kuća I.

Dio gedika spomenutoga Džafera, ćehaje tvrđave Imocka, jednog od mustahfiza spomenute tvrđave.

Stari su posjednici:

- Čauš Ebu Bekir. Prisutan je.
- Deli Bekir, sin Ibrahima. Prisutan je.

Nema zemlje bez posjednika.

Selo Kamen Most³³³

332 Selo Nebriževac, općina Podbablje, u blizini Imotskog. Čitanje ove ligature nije sasvim sigurno, ali se vjerovatno radi o selu Nebriževac, jer se ta lokacija upravo nalazi na putu popisa.

333 Selo Kamenmost, jugozapadno od Imotskog, općina Podbablje.

Stara kula 2. U ruševnom stanju. Pripadaju dizdaru Salih-agi i njegovom bratu hadži Aliji.

Stara kula 1. U ruševnom stanju. Pripada Nuhagiću (*Nuh aga zade*) Hasan-agi.

Stara kula 1. U ruševnom stanju. Pripada spahiji Ismailu.

Mlin na rijeci Vrhlika /Vrljika/, vitala 8. U ruševnom stanju. Pripadaju dizdaru Salih-agi i njegovom bratu hadži-Aliji.

Sada su carski podanici u spomenutom selu:

Petre sin Kostine?, kuća 1
Lončar Šimun sin Luke, kuća 1
Ezine?hor Cvitko, kuća 1.

Ukupno kuća 3

Stari posjednici spomenutoga sela:

- Dizdar Salih-aga i njegov brat hadži-Alija. Prisutni su.
- Spahija Ismail. Prisutan je.

(str. 63)

- Ibrahim, spahija. Iz Imotskog. Prisutan je.
- Mehmed, spahija. Iz Imotskog. Prisutan je.
- Drugi spahija Mehmed, iz Imotskog. Prisutan je.
- Nuhagazade Hasan-aga. Prisutan je.
- Luka Čilić?. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Jure Čilić? /ista ligatura kao iznad/. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Drugih posjednika /zemljišta/ nema.

Dio eškindži zeameta. Sadašnji posjednik zaim Ibrahim.

Dio eškindži timara. Sadašnji posjednik spahija Arslan.

Mustahfizima tvrđave Imocka pripadaju 3 dijela gedika:
Hasan spahija, Redžep spahija, Ali spahija.

Dio svakog od njih poznat je na svom mjestu u svojim starim granicama.

Selo Zmijavčić³³⁴

Stara kula I. U ruševnom stanju. Pripada dizdaru Salih-agi i njegovom bratu hadži Aliji.

Stara kula I. U ruševnom stanju. Pripada Mehmedu Ibrahim-begovom/Ibrahimbegoviću.

Stara kula I. U ruševnom stanju. Sada pripada spahiji Hasanu.

Mlin na rijeci Vrhlika, vitala 8. U ruševnom stanju. Pripadaju dizdaru Salih-agi i njegovom bratu hadži Aliji.

Sada su u spomenutom selu padišahovi podanici:

Šimun sin Marka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Ivan Karaoglan. Kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Jurina sin Nikole. Kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Pavle sin marka. Kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Jure sin Jakova. Kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Nikola sin Mihovila. Kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Nikola, sin Ivana. Kuća I.

Ukupno kuća 7

Stari posjednici su spomenuta raja, koja su sada došla na svoju zemlju i nastanila se. Drugih posjednika nema.

Mustahfizima tvrđave Imocka /pripada/ 5 dijelova za gedik timar: spahiji Halilu, spahiji Mehmedu, drugom spahiji Mehmedu, spahiji Hasanu i drugom spahiji Hasanu.

Selo Homoljan³³⁵

Sada su carski podanici:

Pavle sin Grgura, kuća I.

334 Selo Zmijavci, južno od Imotskog.

335 Homoljan, nepoznato pod ovim imenom.

Antun, sin Nikole, kuća 1.
Grgur sin Antuna

Ukupno kuća 3.

Stari posjednici spomenutoga sela:

- Hasan Ibrahimbegović. Prisutan je.
- Abdullah iz Ljubuškog. Prisutan je.
- Ibrahim iz Ljubuškog. Prisutan je.
- Mehmed čelebi. Prisutan je.
- Rekil/j/? Hasan. Prisutan je.
- Solak Ibrahim. Prisutan je.

Mustahfizima tvrđave Imocka pripada 1 dio gedik timara. Njegov je posjednik sada spahija Ahmed.

Nema drugih posjednika.

(str. 64)

*Selo Runović*³³⁶

Zimmija Marko, sin Mihovila. Kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Navode se stari posjednici:

- Dizdar Salih-aga i hadži Alija. Prisutni su.
- Grgur. Prisutan je.
- Ivan. Prisutan je.
- Šimun. On je umro. Njegova je zemlja pusta.
- Andri. On je u Osmanskoj Državi.
- Ivan. On je u Osmanskoj Državi.
- Zimmija Jakić On je umro. Njegov je sin na neprijateljskoj teritoriji.

Drugih starih posjednika nema.

Mustahfizima tvrđave Imocka pripadaju dva dijela od gedika /timara/:
Spahija Ahmed, spahija Salih

Spahiji Mustafi, mustahfizu tvrđave Mostar, pripada /ne stoji šta/
/kao da je cijela ova bilješka upisana drugim rukopisom/

*Selo Drenovče*³³⁷

Grgur Lukačić. Sada je na neprijateljskoj teritoriji.

Stara kula 2. U ruševnom stanju. Pripada Karaaliću Mehmed-begu.

Mlin na rijeci Tihaljina, vitla 2. U ispravnom stanju. Karaalizade Mehmed-beg tvrdi da posjeduje tezkeru /na mlin izdatu/ od bivšeg defter-dara i čak i ferman u skladu s njom.

Mlin na spomenutoj rijeci, vitla 2. U ruševnom je stanju. Pripadaju Manković Andri-ju. Nije poznato da li je živ ili je umro. Spomenuti Mehmed-beg tvrdi da su i ovi /mlinovi/ njegovi.

Mlin na spomenutoj rijeci, vitla 3. U ruševnom je stanju. Zimmija Zal/j/egoz? je sada na neprijateljskoj teritoriji. I za ove spomenuti Mehmed-beg tvrdi /da su njegovi/.

Mlin na rijeci Tihaljini, vitla 2. U ruševnom je stanju. Miho P/e/ra-nič je na neprijateljskoj teritoriji. I za ove spomenuti Karaalizade Mehmed-aga tvrdi /da su njegovi/.

Mlin na spomenutoj rijeci, vitla 3. Jedan /mlin/ pripada Grgi, jedan Frani Lučiću, a jedan Nikoli. Svi oni su na neprijateljskoj teritoriji. I za ove /mlinove/ spomenuti Mehmed-aga, kako je navedeno, tvrdi: Oni su moji.

Sada su padišahovi podanici u spomenutome selu:

Mihovil, sin Pavla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Šimun, sin Koste, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jozip?, sin Jure, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Tomasoglu Ivan, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Martin, sin Budelja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Grgur, sin Ivana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

337 Danas selo Drinovci, općina Grude, jugozapadno od Gruda, u BiH. Nakon Požarevačkog mira, dio područja sa Drinovcima, iako osvojen od strane Mlečana 1717. godine, ponovo ostaje od 1721 godine u Osmanskom carstvu i dobija ime Bekija (ostatak), dok Imotski pripada Mlečima.

Ukupno kuća 6

Navode se još stari posjednici, osim četiri kuće od spomenutih i upisanih starih posjednika:

- Karaalizade Mehmed-beg. Prisutan je.
- Zimmija Martin. On je u Osmanskoj Državi.
- Zimmija Andri. On je izgubljen /nestao/ Njegova je zemlja pusta.
- Zimmija Vid. On je u Osmanskoj Državi.
- Grgur Lučić. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Frano Lučić i Nikola. Na neprijateljskoj je teritoriji.
- Miho Peranić. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema druge zemlje bez posjednika.

Carskom hasu /pripada/ 1 dio.

Spada u eškindži zeamet, dio1, sada pripada zaimu Ibrahimu.

Mustahfizima tvrđave Imocka /pripada/ dio gedik timara, dio 1, sada mu je posjednik spahija Mehmed.

Dio svakoga od njih utvrđen je sa svojim starim granicama.

*Selo Tihaljina*³³⁸

Carski has.

Mlin na rijeci Nezdravica^{339?}, u ruševnom je stanju. Jedan od njih pripada Kosti, a jedan zimmiji Juri. Oni su na neprijateljskoj teritoriji.

Ponovo mlin na spomenutoj rijeci, vitlo 1. U ruševnom stanju. Pripada Pavlu, koji stanuje na svojoj zemlji.

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Knez Pavle, sin Cvitka, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Antun, sin Jozine?, kuća 1.

Ivan, sin Ilije, kuća 1.

Drugi Ivan, sin Jozine?, kuća 1.

³³⁸ Selo Tihaljina u općini Grude.

³³⁹ Kroz selo Tihaljinu protiče istoimena rijeka, koja se nekad naziva i Tijaljska rika. Međutim, nepročitana ligatura ne odgovara niti jednom od ova dva naziva. Mogla bi se pročitati kao Nezdravica, što je ime jednog od tri manja potoka na području Tihaljine.

Čule, sin Ivana, kuća I.
 Drugi Ivan, sin Koste?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Ivan, sin Kostine, kuća I.
 Šimun sin Perice, kuća I.
 Jerko Bilenić, kuća I.
 Stipan sin Kostine?.
 Petre sin Jure, kuća I.

Ukupno kuća II.

(str. 65)

Stari posjednici u selu Tihaljina:

- Dizdar Salih-aga i njegov brat hadži Alija. Prisutni su.
- Karaalizade Mehmed-beg. Prisutan je.
- Čehaja Sulejman. Prisutan je.
- Hadži Musa, Mostarac. Umro. Ima njegov sin.
- Abdul-kadir iz Mostara, Prisutan je.
- Knez Pavle. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Ivan sin Kostine. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Matija. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Jure. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Mihovil Ančić. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema drugih starih posjednika.

*Selo Blaževići*³⁴⁰

Carski je has.

Sada su padišahovi podanici:

Petre, sin Jure, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Ivan berber?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Luka, sin Kostine, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 3.

Osim spomenute i upisane tri kuće starih posjednika, koji su raja, navode se stari posjednici spomenutoga sela:

340 Blaževići, selo u općini Grude, jugoistočno od Gruda.

- Karaalizade Mehmed-beg. Prisutan je.
- Križan. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Jure. On je u Osmanskoj Državi.
- Drugi Jure Jukić. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema drugih starih posjednika.

Selo Ružić³⁴¹

Carski je has.

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

- Knez Ivan, sin Grgura, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Šimun, sin Ivana, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Kostina Marić, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Petre Kun/i/čić, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Ivan, sin Kostine, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Kostina, sin Miloša, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Petre, sin Jure, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Martin, sin Kostine, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća ukupno 8

Osim navedenih i upisanih starih posjednika, stari posjednici zemlje su:

- Dizdar Salih-aga i njegov brat hadži Alija. Prisutni su.

Nema zemljišta bez posjednika.

Selo Grude i Gradac/Gradče³⁴²

Carski je has.

Stara kula1. U ruševnom je stanju.
Pripada Mostarcu Mustafa-agi i njegovoj braći.

341 Ružići, selo u općini Grude, južno od Gruda.

342 Grude, naselje i centar općine Grude, na granici BiH i Hrvatske, jugoistočno od Imotskog. Gradac je, pak, selo u općini Posušje, otprilike isto udaljeno i od Posušja i od Gruda. Međutim, daljina je takva da ipak ne bi mogli biti popisani zajedno. Vjerovatno se radi o nekom lokalnom Gradcu.

Mlin na rijeci Grude, vitla 4. U ruševnom stanju.

Dva od njih pripadaju Ali-agi Mehdizade, a druga dva pripadaju zajednički njegovom sinu Mehmed-agi i stanovništvu sela.

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Jozep/Jozip, sin Marka kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ivan, sin Marka kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Ivan, sin Grubiše kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Stipan, sin Mihovila kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća ukupno 4.

Osim spomenute raje, koja su stari posjednici, još se navode kao stari posjednici:

- Hasan-aga. Prisutan je.

- Mehdi-zade Ali-aga. Prisutan je.

- Ibrahim?. prisutan je.

- Mustafa-aga i njegova braća iz Mostara. Oni su prisutni.

- Buro? Ali i Ibrahim. Umro /"fevt" je napisano iznad prvog imena, ali izgleda da se odnosi na oba lica/. Njihove su zemlje date na licitaciju, puste su.

- Grgur. On je u Osmanskoj Državi.

- Mihovil. Umro je. Njegov sin Matija nalazi se u Osmanskoj Državi.

- Nikola. Na neprijateljskoj je teritoriji.

Nema druge zemlje bez posjednika.

(str. 66)

Selo Dunić³⁴³

Carski je has.

Nema nijedne kuće uzgor.

Stara kula I. U ruševnom stanju. Pripada Mostarcu Ali-efendiji, knjigovescu.

343 Selo pod ovim imenom danas je nepoznato. Međutim, na osnovu podatka da je biskup fra Pavo Dragičević 1741/42. godine u svom popisu bosanskohercegovačkih Hrvata katolika upisao i stanovnike Dunića (Sovića) možemo reći da se ovdje radi o selu Sovići, odnosno o jednom njegovom dijelu, pošto je i selo po imenom Sovići ovdje upisano ispod ovog sela.

Stari posjednici spomenutoga sela:

- Knjigovezac Ali-efendija iz Mostara. Prisutan je.
- Topčija Hasan-aga. Prisutan je.
- Mustafa-baša iz Sarajeva. Prisutan je.
- Visoki Salih, berber, iz Mostara. Prisutan je.

Nema zemlje bez posjednika.

Selo Vlašić³⁴⁴

Carski je has.

Sada su padišahovi podanici:

Miho, sin Petra, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Križan, sin Jure, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Osim spomenutih dviju kuća stare raje, spominju se i stari posjednici:

- Dostović/Dostoglu Hasan. Prisutan je.
- Ali-hodža iz Mostara. Prisutan je.
- Jurić Luka. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Zulfikar. Umro. Imaju njegovi sinovi.
- Bašić Mustafa. Umro. Imaju njegovi sinovi.
- Deli Memija iz Mostara. Prisutan je.
- Paje/Paja? Mustafa. Umro. Njegov sin je u Istanbulu.
- Glušac Ivan. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena.

Druge zemlje bez posjednika nema.

Selo Lukovče³⁴⁵

Carski je has.

Stara kula I. U ruševnom stanju. Pripada dizdaru Salih-agi i njegovom bratu Ali-agi.

344 Vlašić, naselje sjeverozapadno od Sovića, danas dio tog sela.

345 Naselje Lukovac, sjeverozapadno od Gruda, danas predstavlja sastavni dio sela Sovići, iako je ranije bilo samostalno naselje.

Sada su podanici padišahovi:

Mehmed, sin Abdullaha, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Zimmija Pavle, sin Stpana, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Zimmija Jakov, sin Matije, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 3.

Osim spomenutih, navedeni su i ovi stari posjednici:

– Dizdar Salih-aga i njegov brat Ali-aga. Prisutni su.

– Pekar Antun iz Mostara. Prisutan je.

Nema zemlje bez posjednika.

*Selo Sović*³⁴⁶

Stara kula 1. U ruševnom stanju.

Pripada Karaaliću Hasanu

Stara kula 1. U ruševnom stanju.

Prenesena je sa umrlog odabaše na sina njegovog brata.

Sada su podanici u spomenutome selu:

Luka, sin Ivana, kuća 1.

Nikola, sin Jovana, kuća 1.

Kuća 2.

Pripada carskom hasu – 1 dio.

Ranije /je pripadalo/ mustahfizima Nurtijaka,³⁴⁷ s tim da je sada upisano kao carski has, dio 1.

Mustahfizima tvrđave Imocka /pripada/ kao/ dio gedika. Sada je upisano na ime spahije Mustafe.

346 Selo Sovići, općina Grude, sjeverozapadno od Gruda. Od 1996. godine Sovići su podijeljeni na Gornje i Donje Soviće.

347 Nutjak, utvrđenje podignuto na početku kanjona Cetine nizvodno od Trilja. Izgradio ga je krajem 15. stoljeća poljički knez Žarko Dražojević radi zaštite krajeva zapadno od rijeke Cetine pred osmanskim prodorima, ali ono već početkom 16. st. dolazi pod osmansku vlast. Osmanlije su ga izgubile u Morejskom ratu, 1685. godine. Tada je razrušeno, te poslije više nije obnovljeno. Pisar ga je pogrešno upisao kao Nurtijak.

Stari posjednici spomenutoga sela:

- Mustafa Jakuta?/Bakota? iz Imotskog. Prisutan je.
- Ahmed-beg. Prisutan je.
- Mustafa i Ahmed, sinovi Ishaka. Prisutni su.
- Dizdar Salih-aga i njegov brat hadži Ali-aga. Prisutni su.
- Čakmak Alija, buljukbaša, iz Foče. Prisutan je.
- Hasan-aga i njegov brat Abdul-Dželil-aga. Prisutni su.
- Bugra-oglu Marko. On je u Osmanskoj Državi.
- Vodič karavana /pišenk/ zimmija Frano. Prisutan je.
- Grgur. On je u Osmanskoj Državi.
- Jakov. On je u Osmanskoj Državi.

Nema drugih posjednika.

(str. 67)

*Selo Gorica*³⁴⁸

Carski je has.

Stara kula I.³⁴⁹ Pripada Abdul-dželil-agi i njegovom bratu Hasan-agi.

CrkvaI. U ruševnom stanju.

Der miyan 650.000

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Krno-oglu Vid, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /svojoj zemlji/.

Nerko?/Terko? oglu Ivan, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /svojoj zemlji/.

Bušić Miho, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /svojoj zemlji/.

Jure Jurišić, sin Stipana, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /svojoj zemlji/.

Grgur, sin Stipana, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /svojoj zemlji/.

348 Selo Gorica, općina Grude, sjeverozapadno od Gruda, na granici sa Hrvatskom.

349 U monografiji sela Gorica, izdatoj 1980. godine, navodi se da je u ovome selu bilo 7 kula, što znači da su one podignute nakon ovoga popisa. Te je kule vjerovatno podiglo muslimansko stanovništvo, koje se povuklo sa teritorija koji je pripao Mlecima i naselilo se ovdje. U selu se nalazila i carinarnica, *gumrukhana*, čija je zgrada sačuvana i danas.

Ivan Dubravica?, sin Križana, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /svojoj zemlji/.

Kresina drugi Grgur, sin Nikole, , kuća I. Nastanjen na svom mjestu /svojoj zemlji/.

Kojadin Ivan, sin Jure, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /svojoj zemlji/.

Marko, sin Jure, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /svojoj zemlji/.

Samardžija Šimun, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /svojoj zemlji/.

Nikola, sin Mihovila, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /svojoj zemlji/.

Stipan, sin Pavla, kuća I.

Drgi Grgur, sin Tome, kuća I.

Jure, sin Pavla, kuća I.

Bardakčija Andri, sin Luke, kuća I.

Drugi Jure, sin Nikole, kuća I.

Kost/in/a, sin Jovana, kuća I.

Drtolić?, kuća I.

Jakov, sin Mihe, kuća I.

Kovač Šimun, sin Simina?, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /svojoj zemlji/.

Marko Mostarac, kuća I.

Frano Mendeš, kuća I. Nastanjen na svom mjestu /svojoj zemlji/.

Ukupno kuća 22

Osim raje koja je nastanjena na svojoj zemlji, navode se i /ostali/ stari posjednici:

- Abduldželil-aga i njegov brat Hasan-aga. Oni su prisutni.
- Ibrahim solak. On je prisutan.
- Hasan Palanka?/Manenka?. On je prisutan.
- Hasan Ibrahimbegović. On je prisutan.
- Halil Spaho. On je prisutan.
- Spahooglu /Spaho/ Mehmed. On je prisutan.
- Mehmed-beg Karaalić/Karalić /Kara Ali-zade/. On je prisutan.
- Hasan Osmanović /Osman-oglu/. On je prisutan.
- Ibrahim Muhzirović. On je prisutan.
- Bakulina Redžep. On je prisutan.
- Džafer, sin Čehaje Alije. On je prisutan.
- Mehdi-zade Ali-ag. On je prisutan.
- Čehaja Sulejman. On je prisutan.

- Hasan, sin Mehmeda. On je prisutan.
- Mustafa i njegov brat Mehmed. Umrli su. Prisutni su njihovi sinovi.
- Jure. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Grgur Krnjo/Krno-oglu. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Petre, sin Đorđa. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Humče? Matija. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena.
- Jure sin Pavla. Na neprijateljskoj teritoriji.
- Kostina Redić?. On je na muslimanskoj teritoriji.

Drugi starih posjednika nema.

Spomenuta nahija se ovdje završava.

*Kasaba tvrđave Ljubuški.*³⁵⁰

Pripada kadiluku Mostar, u livi Hercegovina

To je stanovništvo koje je ponovo došlo u svoje domove i nastanilo se.

Časna džamija I. U ruševnom je stanju.

To je vakuf umrlog Nesuh-age.³⁵¹ Sada /džamija/ nema ni mutevellije ni vakufa. Potrebna joj je popravka.

Časna džamija I. U ruševnom je stanju.

To je vakuf umrlog hadži Mustafa-age.³⁵² Sada /džamija/ nema ni mu-

- 350 Ljubuški, grad i općina u zapadnoj Hercegovini. U osmansko vrijeme bio je utvrđeni grad sa jakim posadom, čije je podgrade bilo selo Ljubuški, koje je kasnije preraslo u kasabu. Ljubuški je bio i centar nahije, a sjedištem kadiluka Imotska Bekija Ljubuški je postao nakon gubitka Imotske krajine i Požarevačkog mira 1718. godine.
- 351 To je Nesuh-aga Vučjaković, poznati mostarski legator, za koga se smatra da potiče iz Ljubuškog. On je polovinom 16. stoljeća bio dizdar ljubuške tvrđave, a nakon toga je prešao u Mostar. Džamija u Ljubuškom podignuta je 1558/9. godine. Uz džamiju je vakif podigao i mekteb, za koji je takođe osigurao sredstva, što se jasno vidi iz vakufname za oba njegova legata, u Mostaru i u Ljubuškom, koja je napisana između 25.12.1564. i 03.01.1565. godine: Muhamed A. Mujić, "Vakufnama Nesuh-age Vučjaka iz 1564-65. godine", *Vakufname iz Bosne i Hercegovine (XV i XVI vijek)*, Orijentalni institut, Sarajevo 1985, 146, 147. Mekteb se, međutim, u ovom popisu ni ne spominje, što znači da je već ranije propao u potpunosti. U ovom defteru kod sela /Gornji/ Studenci upisana su četiri mlina, sada u ruševnom stanju, čije je prihode Nesuh-aga uvakužio za službenike svoje džamije u Ljubuškom. Ti su mlinovi postojali i u XIX stoljeću, vidjeti više H. Hasandedić, *Muslimanska baština Bošnjaka II*, 105.
- 352 Za ovu džamiju nema podataka, pa čak ni u knjizi H. Hasandedića, *Muslimanska baština Bošnjaka II - Herceg-Novi i okolina, Vrgorac i okolina, Makarsko primorje, Zapadna Hercegovina*, iako je u njoj detaljno obrađen Ljubuški, strane 103-121. Možda je to neka od preostalih džamija, koja je kasnije nazvana po osobi koja ju je ponovo izgradila, jer je sada, kako se i vidi, u ruševnom stanju. Ali postoji i druga mogućnost, da džamija uopće nije ni obnovljena, tako da joj se gubi svaki trag. U ovom defteru kod sela /Gornji/ Studenci upisana su dva mlina, sada u ruševnom

tevellije ni vakufa. Potrebna joj je popravka.

Ahmed-beg i njegov brat Salih, kuća I.
 Ebu Bekir-čelebi, kuća I.
 Abdul-Kemal-halifa, kuća I.
 Ali sin Mehmeda, kuća I.
 Mehmed sin Hasana, kuća I.
 Bilal, kuća I.
 Mustafa, sin Nuha, kuća I.
 Ahmed Bajram, kuća I.
 Salih, kuća I.
 Drugi Mehmed Ali, kuća I.
 Selim, sin Mustafe, kuća I.
 Omer, sin Redžepa, kuća I.
 Ibrahim Mehmed, kuća I.
 Abdur-Rezzak, kuća I.
 Ali, sin Husejna, kuća I.
 Drugi Mehmed, kuća I.
 Drugi Mehmed Soko?, kuća I.
 Abdul-Kerim i njegova braća, sin Alije, kuća I.
 Hasan Redžep Mehmeda, kuća I.
 Drugi Mehmed i Behlul, kuća I.
 Mustafa Sulejmana, kuća I.
 Drugi Ahmed Ali/je/, kuća I.
 Drugi Ahmed i Mehmed Mustafe /Mustafini/, kuća I.
 Drugi Mustafa i Ahmed, kuća I.
 Drugi Ahmed? i Hasan, Ibrahima, kuća I.
 Drugi Ahmed Ali/je/ i Mehmed, kuća I.
 Jusuf i Hasan, Husejnovi, kuća I.
 Mahmud i Abdus-Selam, Mehmedovi, kuća I.

/str. 68/

Drugi Ahmed, kuća I.
 Mujezinovići (*Muezzin oğulları*) Mehmed i Alija, kuća I
 Mustafa Sulejman/ov/ i Mehmed i Alija, kuća I
 Abdi i Hasan Husejnovi, kuća I
 Selim, sin Selimov /!/, kuća I.
 Drugi Abdul-Kemal čelebi, kuća I.

stanju, čije je prihode hadži Mustafa-aga uvakučio za službenike svoje džamije u Ljubuškom. Kod ove bilješke za hadži Mustafa-agu naknadno je dodato da je *umri*, što bi značilo da je umro neposredno prije ili u toku samog popisa.

Drugi Sulejman i Hasan, kuća 1.
 Drugi Sulejman-hodža, kuća 1.
 Mustafa Alijin, kuća 1.
 Zulfikar, kuća 1.
 Drugi Ahmed Behreš?, kuća 1.
 Omer i Redžep, kuća 1.
 Mustafa i Mehmed i Ibrahim, kuća 1.
 Mahmud i Mehmed, kuća 1.
 Ibrahim, kuća 1.
 Drugi Ibrahim, kuća 1.
 Mehmed i Ahmed, kuća 1.
 Arslan Nesimov, kuća 1.
 Abdul-Kadir /?/ Husejn/ov/ i Mehmed, kuća 1.
 Ali i Ahmed, kuća 1.
 Redžep, kuća 1.
 Salih i Husejn, kuća 1.
 Mehmed i Mustafa, kuća 1.
 Jusuf i Mehmed i Mustafa i Rustem i Kasim, kuća 1.
 Hasan i Sulejman i Abdul-Kadir i Ahmed i Jusuf i Ibrahim, kuća 1.
 Mustafa i Osman, kuća 1.
 Husameddin, kuća 1.
 Mehmed, sin Alije, kuća 1.
 Mustafa i Ibrahim, kuća 1.
 Hasan, sin Sulejmana, kuća 1.
 Osman i njegov brat Ahmed, kuća 1.
 Husejn, sin Ejuba, kuća 1.
 Drugi Kasim i Hasan, kuća 1.
 Ahmed sin Hašima i Š t i Ishak i Mehmed i Omer, kuća 1.
 Arslan i njegov brat Džafer, kuća 1.
 Mustafa i Mehmed, kuća 1.
 Drugi Ahmed, sin Mehmeda, i Fazlullah, kuća 1.
 Drugi Mustafa, sin Ibrahima, kuća 1.
 Buljukbaša Ahmed i Ibrahim, kuća 1.
 Ali i njegova braća Hasan i Mahmud, kuća 1.
 Ahmed i Abdul-Kerim, kuća 1.
 Zekerijja i Hasan i Salih, kuća 1.
 Ismail i Selim i Omer i Ibrahim i Husejn, kuća 1.
 Drugi Salih i njegov brat Mehmed, kuća 1.
 Abdul-Kerim, sin Abdullaha, kuća 1.
 Omer i Salih i Mehmed, kuća 1.
 Mahmud, sin Nesima, kuća 1.
 Bivši serdar Mehmed-aga i Riza i Ali i Mustafa i Hasan, kuća 1.

Mahmud, sin Šahina, i Mehmed i Mustafa, kuća 1.
 Ishak i Salih i Mehmed i Mustafa, kuća 1.
 Ebu Bekir i Redžep, kuća 1.
 Drugi Ahmed, sin tobdžije Mehmeda, kuća 1.

Kuća ukupno 80.

Mustahfizi tvrđave Ljubuški:

Spahija Jusuf, spahija Abdul-Kerim, spahija Mehmed, spahija Ebu Bekir Jusuf/ov/.

Spomenuti mustahfizi uzimaju desetine i novčane namete u spomenutoj kasabi, s tim da su to njihovi gedik-timari koji su propisani od davnina. Granice svakog od njih /timara/ su poznate i određene.

Nahija Broćna,³⁵³ pripada kadiluku Mostar.

Čitava je ostala u Osmanskoj Državi.

Odžakluk posadnika tvrđave Mostar

Selo Jasenica³⁵⁴

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Zimmija Jurica, kuća 1.
 Vujica, kuća 1.
 Nikola, kuća 1.
 Luka, kuća 1.

Ukupno kuća 4.

Stari su posjednici:

- Hadžiomerović (*Haci Omer zade*) Mehmed i Alija. Prisutni su.
- Balić (*Bâlî zade*) hadži- Mehmed.

Drugih posjednika nema.

353 Nahija Broćna/Broćno spominje se od 1519. godine u sastavu mostarskog kadiluka, u kojem je ostala sve vrijeme trajanja osmanske vlasti. Broćno ili Brotnjo je visoravan smještena na jugozapadu Bosne i Hercegovine. Pruža se od granica grada Mostara dolinom rijeke Neretve na jugoistoku, pa do granica općina Široki Brijeg, Ljubuški i Čapljina na sjeverozapadu i jugu Brotnja. Danas se gotovo podudara sa teritorijem općine Čitluk.

354 Selo Jasenica, općina Mostar, južno od Mostara, naselje koje se skoro integriralo u sami grad.

*Selo Bačevići*³⁵⁵

Carski je has.

Padišahovi podanici:

Čifluk 1.

Jure, kuća 1.

Ivan, kuća 1.

Kuća 2.

Spomenuto selo samo za sebe pripada Ruznamče Ali-efendiji. Od dav-
nina je njegovo.

/str. 69/

*Selo /I/Slipčici*³⁵⁶

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Jure, kuća 1.

Matija, kuća 1.

Zimmija Ograb?, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Andri Vukšić, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ivan Klarić, , kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mihajlo, kuća 1.

Nikola, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Babaj Matija, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 9.

Carski je has.

Stari posjednici spomenutoga sela:

- Ali, sin Ali-baše Mostarca. Prisutan je.

- Hadži Ibrahim i njegova braća. Prisutni su.

- Redžep iz Mostara. Prisutan je.

- Salih iz Mostara. Prisutan je.

- Šaro? Matija. On je na neprijateljskoj teritoriji.

355 Selo Bačevići, općina Mostar, južno od Mostara.

356 Selo Slipčici, istočno od Čitluka, blizu Neretve. Općina Mostar.

- Bariša. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Vojčić?/Vujičić? Nikola i Petre i Matija. Oni su na neprijateljskoj teritoriji.
- Ivan Vojčić?/Vujičić? On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Matija Vojčić?/Vujičić? On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Granić Andrija. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema drugih starih posjednika spomenutoga sela.

*Selo Dobrošel*³⁵⁷

Carski je has.

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

- Ivan, sin Jure, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Đurić Matija, kuća 1.
- Grabovac Stipan, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Grgur Selak, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Milić Ivan, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Varenika Petre, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 6.

Stari posjednici spomenutoga sela:

- Vučjak³⁵⁸ Alija. Prisutan je.
- Mehmed Mostarac. Prisutan je.
- Hadži Sulejman. Prisutan je.
- Hasan-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Mar/t/inović Petre i Jure. Na neprijateljskoj je teritoriji.
- Zimmija?? . Na neprijateljskoj je teritoriji.

Nema drugih starih posjednika.

*Selo Teb/a/čić sa Biletićem*³⁵⁹

Carski je has.

357 Selo Dobro Selo, jugozapadno od Mostara.

358 Vučjak je prezime stare muslimanske porodice, porijeklom, po mišljenju M. Mujića, iz Ljubuškog, koje je kasnije dobilo oblik na-ić i glasi Vučjaković. M. Mujić, "Vakufnama Nesuh -age Vučjaka," ..., 145.

359 Selo Tepčići, općina Čitluk, jugozapadno od Mostara, južno od Dobrog Sela. Selo Biletići i Biletići Polje, oba u općini Čitluk, južno od Tepčića.

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Hrvat? Nikola i Vid, kuća 1.

Ivan, kuća 1.

Vidak, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Matija Uršulović? , kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 4.

Stari posjednici spomenutoga sela:

- Kodža³⁶⁰ Mehmed. Prisutan je.

- Ali-beg iz Mostara. Prisutan je.

- Matija. Umro je. Sada ima/sada je tu njegova kćer.

- Petrić. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika.

/str. 70/

*Selo Žužel*³⁶¹

Carski je has.

Nema nijedne kuće uzgor.

Stari posjednici su navedeni:

- Hasan-aga iz Mostara. Prisutan je.

- Musabegović iz Mostara. Prisutan je.

- Hadži Ibrahim iz Mostara. Prisutan je.

- Đukovčić Ivan. On je na neprijateljskoj teritoriji.

-? On je na neprijateljskoj teritoriji.

- Ivan Babaja. Umro je. Njegov sin je na neprijateljskoj teritoriji.

*Selo Nikolić*³⁶²

Carski je has.

360 *Kodža* je atribut koji označava da se radi o staroj i poštovanoj osobi.

361 Žuželj, naselje između Dobrog Sela i Tepčića, općina Čitluk.

362 Nikolić, danas nepoznato pod ovim nazivom. Moguće je da je to danas samo dio nekog od sela na ovom terenu. Prezime Nikolić, koje nose i ovdje nastanjena lica, pripada staroj vastelinskoj porodici iz Zažablja.

Sada su padišahovi podanici u spomenutome selu:

Šimun Nikolić, kuća 1.
 Zimmija Jure, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Jure, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Pavle, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Nikola Miloš, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 5.

Stari posjednici su navedeni:

- Durak. Prisutan je.
- Hadži Mehmed Mostarac. Prisutan je.
- Ahmed iz Mostara. Prisutan je.
- Grgur Nikolić. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Tadija Nikolić. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Drugih starih posjednika nema.

*Selo Vladičić i Pavče*³⁶³

Carski je has.

Sada su raja:

Vidovići (*Vid oğulları*) Blaž, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Mihovil, kuća 1. Nastanjen je na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Stari posjednici:

- Abdi-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Mehmed-aga iz Mostara. Prisutan je.

Drugih posjednika nema.

*Selo Gradinić*³⁶⁴

Carski je has.

363 Selo Paoča, istočno od Čitluka, općina Čitluk. Vladičić, danas nepoznato, vjerovatno integrirano u Paoču.

364 Selo Gradnici, sjeveroistočno od Čitluka. Općina Čitluk.

Sada su padišahovi podanici u spomenutome selu:

Ivan, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Stipan, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jure Ivan/a/, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Stipan, kuća I.

Ukupno kuća 4.

Stari posjednici su /dolje/ spomenuti:

- Musabegović Hajdar. Prisutan je. /Musabegzade/

- Ahmedbašić /*Ahmed baša oğlu*/, iz Mostara. Prisutan je.

- Ejubagić /*Eyub ağa zade*/ iz Mostara. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

*Selo Blizanci*³⁶⁵

Sada su padišahovi podanici:

Boža/n/, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Tomić, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ružičić, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Zimmija Krndel/j/, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Lolić, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 5.

/U/ carski has /spada/ - dio I.

/U/ eškindžijski timar /spada/ - dio. Ima svog posjednika.

/str. 71/

Stari posjednici u spomenutome selu:

- Salih-efendija Mostarac.³⁶⁶ Prisutan je.

- Mostarci Kurtovići. Prisutan.

365 Selo Blizanci, općina Čitluk.

366 H. Hasandedić navodi da je 1781. godine mostarski vakif Ibrahim-efendija, sin hadži Salih-efendije, uvakufio tri vinograda u mjestu Kupinjak u Blizancima. Ibrahim-efendija je vjerovatno sin navedenog Salih-efendije, koji je kasnije postao i hadžija. H. Hasandedić, *Muslimanska baština Bošnjaka II - Herceg-Novi i okolina, Vrgorac i okolina, Makarsko primorje, Zapadna Hercegovina*, 100.

- Durak iz Mostara.³⁶⁷ Prisutan je.
- Redžep Mostarac. Prisutan je.
- Zimmija Zelić. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Mihovil i Ivan. Oni su na neprijateljskoj teritoriji.
- Grubišić Stipan i njegova braća Mihajlo i Ilija, sinovi Nikole. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Mihač? i Grgur. Oni su umrli. Njihova je zemlja upražnjena.

Nema /više/ posjednika.

*Selo Krućević*³⁶⁸ – carski je has.

U njemu nema raje.

Stari posjednici u spomenutome selu:

- Ismail. Na životu je.
- Mehmed. Na životu je.
- Ahmed Ćato/Ćano?. Na životu je.
- Husejn. Na životu je.
- Ali-efendija. Na životu je.
- Ebu Bekir. Na životu je.
- Jusuf. Na životu je.

Nema drugih posjednika osim njih.

*Selo Šurmanica*³⁶⁹ – carski je has.

U njemu nema raje.

Stari posjednici u spomenutome selu:

- Memi. Prisutan je.
- Halil. Prisutan je.
- Veli, sin Mehmeda. Prisutan je.

Zemlje bez posjednika nema.

367 U Blizancima je živjela porodica Duraković, do kraja XX st.

368 Selo Krućevići, općina Čitluk.

369 Selo Šurmanci, općina Čapljina, između Žitomislića i Počitelja, ali na desnoj obalo Neretve.

*Selo Dretelj*³⁷⁰

U njemu nema raje.

Stari posjednici navode se /ispod/:

- Čelebi Osman-aga. Umro. Postoje nasljednici njegove tapije.
- Hasanagić iz Mostara. Prisutan je.
- Spahija Mahmud. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

/U/ Carski has /spada/ dio I.
Njegovi su dijelovi poznati u starim granicama.

Mustahfizima Počitelja /pripada/ jedan dio gedik-timara, na ime spahije Arslana.

*Selo Čaplina*³⁷¹

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Jahja-begu Čelebiću. /*Čelebi oğlu*/

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Ismail-agi, agi Struge.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Mustafa-agi i njegovoj braći Fazlullah-agi i Mehmed-agi.

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Ivan Lipa? /Lepe?, kuća I.
Maršo/Mršo? Jovan, kuća I.
Todor, kuća I.
Vučko, kuća I.
Zimmija Gale, kuća I.

370 Selo Dretelj, općina Čapljina, sjeverno od Čapljine. Nasuprot Počitelju, s druge strane Neretve.

371 Čapljina, gradić južno od Mostara, sjedište općine.

Ukupno kuća 5.

/str. 72/

Stari posjednici Čapljine:

- Spahija Halil. Prisutan je.
- Ibrahim-ćehaja. Prisutan je.
- Ali-ćehaja. Prisutan je.
- Drugi Ibrahim. Prisutan je.
- Kurd-Ali, sin Abdul-Mu'mina. Prisutan je.
- Salih, sin Ridvana. Prisutan je.
- Zastavnik Ahmed. Prisutan je.
- Ebu Bekir, zapovjednik ode. Prisutan je.
- Pivo? (Pjevo?) Ali. Prisutan je.
- Drugi Salih. Prisutan je.
- Ahmed-ćehaja. Prisutan je.
- Mehmed Crvača. Prisutan je.
- Vlatković (*Vladko oğlu*) Mihat,³⁷² haramibaša. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Perin/ović/ (*Perin oğlu*/ Duča. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Marinuša i njegov sin i Ružić? . Na neprijateljskoj teritoriji.

Drugih starih posjednika nema.

Carski je has.

Selo Katina?³⁷³, u blizini Struge, nasuprot Gabele

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

Nalazi se na jednom uzvišenju. Okolo je ozidana zidom od čvrstog kamena. Prenesena je na Zulfikara, nasljednika umrlog Kapetanovića Hasan-age.

Mlin na rijeci Trebižat

Vitla 3 – u ispravnom stanju – Vitala 13 – u ruševnom stanju.

Svi pripadaju Ibrahim-agi Tasovcu³⁷⁴ /*Tasovçalı*).

372 Ime Mihat, koje ima i varijantu Mijat, nastalo je od imena Mihael, Mihajlo.

373 Selo Hotanj, općina Čapljina, istočno od Čapljine. Rijeka Trebižat se u Strugama ulijeva u Neretvu, a Struge su na suprotnoj strani od Hotanja. Ali, stanovnici su očito i na njoj imali mlinove.

374 Porodica Tasovac, iz koje su prvi kapetani Počitelja, potiče iz Tasovčića i Višića.

Mlin na istoj rijeci, vitlo 1. U ruševnom je stanju.
Sa umrlog Hasan-age prenesen je na njegovog nasljednika.

Mlin, vitlo 1 – Na istoj rijeci. U ruševnom je stanju.
Nakon Vlatkovića Mihata, haramibaše, koji je sada na neprijateljskoj teritoriji, sada je bez posjednika.

Mlin, vitlo 1 – Na istoj rijeci. U ruševnom je stanju.
Sada pripada Ali-agi.

Mlin, vitla 2 – Na istoj rijeci. U ruševnom je stanju.
Pripada dizdaru Mehmed-agi.

Carski je has.

Nema nijedne kuće uzgor.

Posjednici spomenutih nekretnina su i posjednici zemlja u navedenom selu.

*Selo Podlar*³⁷⁵

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Matija, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Šimun, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Petre, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Martin, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Jakov, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 5.

Carski je has.

Stari posjednici:

- Berber Alija. Prisutan je.
- Ahmed iz Mostara. Umro. Postoje nasljednici njegovog prava tapije.
- Koška Mehmed-aga. Prisutan je.

³⁷⁵ Podlar, Podovi, danas nepoznato pod ovim nazivom. Postoji lokalitet Podine, jugozapadno od Čapljinje i od Struga.

Nema zemlje bez posjednika.

*Selo Donje i Gornje Međugorje*³⁷⁶

Sada su padišahovi podanici u spomenutome selu:

Zimmija Mihun?, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Stipan, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Bariša, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Stipan, kuća 1.

Šimun, sin Mihoja, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 5.

Carski je has.

Stari posjednici u spomenutome selu;

- Hasan iz Mostara. Prisutan je.

- Ibrahim-aga iz Mostara. Prisutan je.

- Drugi Deli Ibrahim iz Mostara. Prisutan je.

- Kokuzović (*Kokuz oğlu*)³⁷⁷ Mehmed. Prisutan je.

- Hadži Mehmed. Prisutan je.

- Duran iz Mostara. Prisutan je.

- Mustafa iz Mostara. Prisutan je.

- Dervišević /Dervišoğlu) iz Počitelja. Prisutan je.

- Frano. On je na neprijateljskoj teritoriji.

- Zimmija Serdar-oğlu /serdarov sin/. Umro je. Njegova je zemlja upražnjena.

Nema druge zemlje bez posjednika.

/str. 73/

*Selo Vionica*³⁷⁸

Sada su padišahovi podanici u spomenutome selu:

Jurići (*Jure Ogullari*), kuća 1. Nastanjeni na svojoj zemlji.

376 Međugorje, naselje u općini Čitluk.

377 Kokuz je turska riječ za osobu bez novca. Ovdje se navodi sin kokuza, odnosno kolokacija koja je prerasla u prezime.

378 Vionica, selo u općini Čitluk, 4 km jugozapadno od Čitluka. Dijeli se na Gornju i Donju Vionicu.

Čurga?? Mihat?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Butun/Botun? Andri, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 3.

Stari posjednici u spomenutom selu:

- Hadži Memi iz Mostara. Prisutan je.
- Spahija Hurem iz Sarajeva. Prisutan njegov zastupnik.
- Hadži Omer iz Sarajeva. Prisutan njegov zastupnik.
- Mehmed i Behlul. Prisutan je.
- Koldžu Grgur. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Mihovil. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Antun. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Andri. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Carski je has.

Mustahfizima Počitelja /pripada/ dio I.
 Sada je u gedik-timaru dizdarovom.

Drugih starih posjednika nema.

Stari čifluk – Sada je u Osman-begovom posjedu.

Carski je has.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
 Pripada spomenutom Osman-begu.

Sada su padišahovi podanici:

Martin, kuća I. Mrkon/j/a, kuća I.

Kuća 2.

Nema pridruženog posjednika u spomenutom čifluku.

Stari čifluk

Sa umrlog Mustafa-bega sada je prenesen na njegove sinove Hasana i Ejuba, uživaju zajednički.

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Luka, kuća 1.
 Ilija, kuća 1.
 Drugi Luka, kuća 1.
 Nikola, kuća 1.
 Ostoja, kuća 1.
 Matija, kuća 1.
 Drugi Gürk³⁷⁹ Luka, kuća 1.

Ukupno kuća 7.

Na spomenutom čifluku udružen je još i hadži-Ibrahim. Njegov je dio poznat u svojim određenim granicama.

/za/ Carski has dio 1.

/za/ Eškindži timar dio 1. Ima posjednika.

Čifluk Vrbinci?/Vrbica?³⁸⁰

Na njemu nema raje.

Stara kula 1. U ruševnom je stanju.
 Pripada hadži Mehmedu.

Stara kula 1. U ruševnom je stanju.
 Pripada Ahmedu i njegovom bratu Mehmedu.

Mustahfizima tvrđave Ljubuški /pripada/ gedik timar 1, na ime spahije Ahmeda.

Navode se stari posjednici:

- Mustafa-beg. Umro. Prisutni su njegovi sinovi Hasan i Ilijas.
- Ahmed i njegov brat Mehmed. Prisutni.
- Hadži Ahmed. Prisutan.

Nema drugih posjednika.

379 Riječ *gurk* je perzijskog porijekla i znači *vuk*. Iako pisar ovdje manje koristi perzijske termine, ipak je moguće da je preveo neki domaći naziv ili nadimak ovog stanovnika. Ligatura se još može pročitati i kao: Đerek, Gerk, i sl.

380 Vrbice, zaselak pored Gabele, u općini Čapljina.

*Selo Služna*³⁸¹ – carski je has.

U selu nema raje.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

Pripadala je umrlom spahiji Mehmedu. Sada je prenesena na njegovog sina.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

Pripada tabaku Jusufu.

Navode se stari posjednici:

– Tabak Jusuf iz Mostara. Prisutan je.

– Spahija Mehmed. Umro. Njegov je sin sada u Istanbulu.

– Vučjaković (*Vučyak oğlu*) Pavle. On je na muslimanskoj teritoriji, prisutan je.

– Martin. On je na neprijateljskoj teritoriji.

– Mršić Miholja?. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika.

/str. 74/

*Selo Blat/i/nica*³⁸²

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

Pripada osobi po imenu Ishak.

Sada su padišahovi podanici u spomenutome selu:

Vučić, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ćorko Mahmud, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mustahfizima tvrđave Ljubuški /pripada/ gedik timara
..... 3.

Oni imaju svoje posjednike.

Stari posjednici u spomenutome selu:

381 Služanj, selo u općini Čitluk, zapadno od Čitluka.

382 Blatnica, selo u općini Čitluk, sjeverno od Čitluka. Dijeli se na Blatnicu i Gornju Blatnicu.

- Ishak iz Mostara. On je prisutan.
- Hadži Husejn iz Mostara. Prisutan je.
- Ibrahim-hodža iz Mostara. Prisutan je.
- Salih i Mustafa iz Mostara. Prisutni su.
- Ahmedbašići (*Ahmed Başazadeler*) iz Mostara. Prisutni su.
- Tabak Durak iz Mostara. Prisutan je.
- Hasan iz Mostara. Prisutan je.
- Duran /iz/ Podlužja/Podložja?. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

*Selo Gornji i Donji Ograđenik*³⁸³
Carski je has.

Sada su padišahovi podanici u spomenutome selu:

Buljani (*Bulan ogullari*) Marko i Grgo, kuća 1. Nastanjeni na svojoj zemlji.

Zimmija Jure, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Zimmija Didak??, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Zimmija Jovan, kuća 1.

Zimmija Petre, kuća 1.

Ukupno kuća 5.

Stari posjednici u spomenutome selu:

- Veli?, iz Mostara. Prisutan je.
- Islamagić iz Mostara. Prisutan je.
- Musa-beg iz Mostara. Umro. Prisutan je njegov sin Hajdar.
- Husejn. Umro. Prisutni su njegovi sinovi.
- Hasan-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Dizdar Mustafa-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Hadži Sulejman iz Mostara. Prisutan je.
- Alija. Prisutan je.
- Hadži Mustafa-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Mustafa iz Mostara. Prisutan.
- Halvadžija /*halvâ'î*/ Šaban iz Mostara. Prisutan.
- Ahmed iz Mostara. Prisutan je.

383 Danas u općini Čitluk postoje ova sela, ali su se razdijelila na četiri sela: Gornji Veliki Ograđenik, Gornji Mali Ograđenik, Donji Veliki Ograđenik, Donji Mali Ograđenik.

- Hadži Kavčić?/Kočić?. Postoje njegovi nasljednici sada. Njegovom nasljedniku pripada njegovo vlasništvo, a i zemlja će biti po zakonu.

Nema drugih posjednika.

*Selo Dragićina*³⁸⁴

Carski je has.

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

Križan, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ilija, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Andri/j?/, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Šimun, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 4

Stari posjednici u spomenutom selu:

- Hadži Ibrahim iz Mostara. Prisutan je.

- Ahmed iz Mostara. Prisutan je.

- Hadži Husejn? iz Mostara. Prisutan je.

- Toma. On je na neprijateljskoj teritoriji.

- Antun. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika.

*Selo Čalić*³⁸⁵

Sada su padišahovi podanici:

Ivan, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Ivan, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Abramović (Abram oğullari) Matija, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Filipović Jure, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ilija, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 5.

384 Dragićina, selo u općini Čitluk, zapadno od Čitluka.

385 Selo Čalići, sjeverozapadno od Čitluka. Općina Čitluk.

Carski je has.

Stari posjednici u spomenutome selu:

– Krpo /*Kırbî oğlu*/ Mustafa-aga³⁸⁶ iz Mostara. Prisutan je.

– Abdibegić?/Abdi Begić?, iz Mostara. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

/str. 75/

*Selo Krpova*³⁸⁷

U njemu nema raje.

Spomenuto selo je stara zemlja Hamzića,³⁸⁸ samostalno. /pripada samo njima/

Mustahfizima tvrđave Ljubuški /pripada/ dio I, od gedik timara.

Mustahfizima tvrđave Mostar /pripada/ dio I, od gedik timara.

*Selo Lipna*³⁸⁹

Carski je has.

Sada su padišahovi podanici:

Mihovil, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jure, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Još stari posjednici:

386 Početkom XVIII stoljeća u Mostaru je djelovao pjesnik Mustafa-aga Krpo, sa mahlasom Mâ'îlî (umro nakon 1737. godine). Bio je 1712. godine mukabeleđija Bosanskog Divana, znači državni službenik. H.Šabanović, *Književnost Muslimana BiH na orijentalnim jezicima*, Svjetlost Sarajevo 1973, 415-416. Porodica Krpo postoji i danas u Mostaru.

387 Danas nepoznato pod ovim nazivom. S obzirom na to da se u tekstu spominje da je to stara zemlja Hamzića, mislimo da se radi o selu Hamzići, sjeverozapadno od Čitluka, općina Čitluk

388 Hamzići (*Hamza ogullari*) imali su kao posjed dio sela Tribistovo, i na tom mjestu se naglašava da su oni iz Mostara. Vjerovatno se i ovdje radi o istoj porodici.

389 Lipna, danas selo Lipno, sjeverno od Ljubuškog, pripada općini Ljubuški.

- Ahmed-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Salih i njegova braća Ibrahim i Hasan, iz Mostara. Prisutni su.
- Bajramovići/Bajramovi sinovi iz Mostara. Prisutan je.³⁹⁰

Nema drugih posjednika.

*Selo Buhova*³⁹¹

Carski je has.

Sada su padišahovi podanici u spomenutome selu:

Mihovil, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Čilić? Jure, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Zimmija Ivan, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Nema drugih posjednika osim starih posjednika:

- Husejn iz Mostara. Prisutan je.

Der miyan..... 620.000

Spomenuta nahija Bročne /Brotjnjo/ završava se ovdje.

***Nahija Blate*³⁹² u kadiluku Mostar**

Čitava je ostala u Osmanskoj Državi.

Odžakluk nefera tvrđave Mostar

*Selo Rodoč*³⁹³

Sada su padišahovi podanici:

Ivan, kuća I.

Petre, kuća I.

390 Iako je u prvom dijelu upotrijebljena množina, u ovoj drugoj rečenici je jednina.

391 Selo Buhovo, južno od Širokog Brijega, općina Široki Brijeg.

392 Nahija Blato prostirala se na prostoru srednjovjekovne župe Blato/Blatna Župa, a u osmanskom periodu bila je najprije inkorporirana u nahiju Mostar, a kasnije je ponovo izdvojena iz nje i to s prvobitnim nazivom Blato. Cijelo vrijeme je pripadala kadiluku Mostar. H. Šabanović, *Bosanski pašaluk*, 189, 230.

393 Rodoč, selo u neposrednoj blizini Mostara, južno od samog grada.

Drugi Ivan, kuća I.

Kuća 3.

Carskom hasu /pripada/ dio I.

Mustahfizima tvrđave Mostar /pripada/ dio I. To je gedik timar dizdarovog zamjenika.

Njihovi su dijelovi poznati u svojim starim granicama.

Stari posjednici u spomenutom selu:

- Abdullah-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Abdi iz Mostara. Prisutan je.
- Hadži Hasan iz Mostara. Prisutan je.
- Tabak Hasan iz Mostara. Prisutan je.
- Hadži Salih iz Mostara. Prisutan je.
- Deli Memi iz Mostara. Prisutan je.
- Mustafa iz Mostara. Prisutan je.
- Abdul-Baki čelebija iz Mostara. Prisutan je.
- Drugi Hasan iz Mostara. Prisutan je.
- Ahmed-aga i Ebu Bekir iz Mostara. Prisutan je.
- Ahmed-halifa iz Mostara. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Selo Milkovići³⁹⁴

Sada su podanici:

Stipan, kuća I. Petre, kuća I.

Kuća: 2

Stari posjednici:

- Halil iz Mostara. Prisutan je.
- Muharem iz Mostara. Prisutan je.
- Salih iz Mostara. Prisutan je.

Drugih posjednika nema.

Mustahfizima tvrđave Imocka /pripada/ gedik-timar I; na ime spahije Sulejmana.

Mustahfizima tvrđave Mostar /pripada/ gedik-timar I; pripada Hajali-zade Mehmedu.

/str. 76/

*Selo Kruševo*³⁹⁵

Stari čifluk I. Pripada kapetanu Ahmed-agi.

Sada su padišahovi podanici u spomenutome selu:

Filip Ružić, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Zimmija Jakov, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Zimmija Didak, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Zimmija Mihovil, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Zimmija Andri/j/, kuća I.
 Zimmija Petre, kuća I.
 Zimmija drugi Jakov, kuća I.
 Zimmija Pavle, kuća I.
 Zimmija Marko, kuća I.
 Zimmija Luka, kuća I.

Ukupno kuća IO.

Stari posjednici u spomenutome selu:

- Ahmed-halifa iz Mostara. Prisutan je.
- Hadži Mehmed iz Mostara. Prisutan je.
- Mahmud-čelebija iz Mostara. Prisutan je.
- Ahmed i Hasan iz Mostara. Prisutan je.
- Hadži Ahmed iz Mostara. Prisutan je.
- Čalo (Čalo oglu) iz Mostara. Prisutan je.
- Buljukbaša Musa iz Mostara. Prisutan je.
- Mustafa iz Mostara. Prisutan je.
- Subaša Hasan iz Mostara. Prisutan je.

395 Kruševo, selo jugozapadno od Mostara. Općina Mostar. Sačinjava ga pet sela: Podgorje, Selišta, Čula, koji se savijaju oko južnog dijela Mostarskog blata, Sretenice i Krivodol.

Nema zemljišta bez posjednika.

Carskom hasu /pripada/ dio I.

Mustahfizima tvrđave Ljubuški /pripada/ gedik timar dio I.
Pripada spahiji Zulfikaru.

Selo Bilišić³⁹⁶

Sada su padišahovi podanici:

Ivan, kuća I.

Petre, kuća I.

Grgur, kuća I.

Kuća 3.

Stari su posjednici:

- Arš_n_zade/Aršinović³⁹⁷ Mustafa-aga iz Mostara. Prisutan je.

- Hadži Ahmed iz Mostara. Prisutan je.

- Hadži Mehmed /može čak i : hadži Ahmed/ iz Mostara. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Carski je has.

Selo Gornja i (mea) Donja Striževina³⁹⁸

Sada su padišahovi podanici u spomenutome selu:

Zimmija Dujam, kuća I.

Zimmija Ivan, kuća I.

Zimmija Andri, kuća I.

Zimmija Boža, kuća I.

Zimmija Jurina, kuća I.

396 Bilišići, selo jugozapadno od Mostara.

397 Porodica Aršinizade ili Aršinović je bila jedna od najstarijih porodica u Mostaru. Spominje se i pod imenom Ziraizade, što je prijevod domaćeg termina (*aršin*) na osmanski jezik (*zirâ*). Ahmed Ziraizade je prije 1651. godine podigao mesdžid u Mostaru, oko kojega se formirala istoimena mahala, i koji je danas u ruševnom stanju. Iz ove porodice potiče i pjesnik Zirâ'i, živio u XVII stoljeću. H. Hasandedić, *Mostarski vakufi i njihovi vakufi*, Mostar 2000, 156.

398 Striževina, selo u općini Mostar, sjeverozapadno od Mostara.

Ukupno kuća 5.

Stari posjednici u spomenutom selu:

- Vaiz /propovjednik/ Hasan-efendija iz Mostara. Prisutan je.
- Ibrahim-efendija iz Mostara. Prisutan je.
- Ahmed-beg iz Mostara. Prisutan je.
- Mustafa iz Mostara. Prisutan je.
- Salih iz Mostara. Prisutan je.
- Iskender Mahmudov iz Mostara. Prisutan je.
- Mehmed čelebija iz Mostara. Prisutan je.

Nema zemlje bez posjednika.

Carski je has.

Selo Belgradžik, drugo ime Tušić³⁹⁹

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

- Zimmija Ivan, kuća 1.
- Zimmija Petre, kuća 1.
- Zimmija Mihovil, kuća 1.
- Zimmija drugi Ivan, kuća 1.
- Zimmija Andri, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Zimmija Manenica Marko, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Grgur, kuća 1.
- Mehmed, kuća 1.

Ukupno kuća 8.

Navode se stari posjednici:

- Bajram iz Mostara. Prisutan je.
- Sulejman iz Mostara. Prisutan je.
- Hadži Mustafa iz Mostara. Prisutan je.
- Ahmed iz Mostara. Prisutan je.

399 Ovdje se radi o selu Biograci, općina Lištica-Široki Brijeg, jer se i sva ostala upisana sela nalaze u ovom području. Biograci se nalaze zapadno od Mostara, a jugoistočno od Lištice. U *Poimeničnom popisu vilajeta sandžaka Hercegovina* iz 1477. godine, koji je priredio A. S. Aličić, Sarajevo, 1985, 206, upisano je: *Selo Tušići, pripada selu Belgrad, ali odvojeno stanuju, ... Selo Tušići je tada imalo 8 kuća.*

Mustahfizima tvrđave Ljubuški /pripadaju/ gedik timari 4.

Jedan gedik pripada ćehaji spomenute tvrđave, a tri /gedika/ njenim mustahfizima.

Nema drugih posjednika.⁴⁰⁰

/str.77/

Selo T_t_ ⁴⁰¹

Padišahovi podanici u spomenutome selu:

Džandžo Stipan, kuća 1.

Križan, kuća 1.

Zimmija Petre, kuća 1.

Zimmija Jakov, kuća 1.

Zimmija Crni?, kuća 1.

Zimmija Jovan, kuća 1.

Ukupno kuća 6.

Navode se stari posjednici:

Mehmed iz Mostara. Prisutan je.

Roznamče Ali-efendi. Prisutan je njegov opunomoćenik.

Gospođa Neše?/Iša? i gospođa Fatima iz Mostara. Prisutne su.

Iskender iz Mostara. Prisutan je.

Gospođa Saliha iz Mostara. Prisutna je.

Nema drugih posjednika.

400 Na osnovu ostataka jedne stare džamije, H. Hasandedić navodi da je u Biograticima postojala džamija. Zatim, na osnovu podataka iz mostarskog sidžila, gdje se spominje da je imam iz Blata 1653. godine bio dužnik jednog mostarskog vakufa, on smatra da je ta džamija u Biograticima podignuta prije 1653. godine, jer bi spomenuti imam iz Blata trebalo da bude isto lice sa imamom džamije u Biograticima. H. Hasandedić, *Muslimanska baština Bošnjaka II*, 98. S obzirom na to da se ovdje u popisu uopće ne spominje niti džamija, niti njeni ostaci, a pisar je do sada upisao svaku koja je postojala, smatramo da je džamija u Biograticima morala biti podignuta nakon ovog popisa. Što se tiče imama iz Blata, vjerovatno se radi o nekom drugom Blatu, a ne Mostarskom. U ovo doba u selima na prostoru Mostarskog Blata nije zabilježena nijedna džamija.

401 Ovo selo je zaselak sela Jare, pod imenom Taca ili Tačija. U *Poimeničnom popisu vilajeta sandžaka Hercegovina iz 1477. godine* upisano je selo Tati, sa 2 kuće. Kao selo upisano je i u popisu župe Ljuti Dolac iz 1742. godine.

Mustahfizima tvrđave Ljubuški /pripada/ gedik-timar 1. Jedan je. Ima svog posjednika.

Mustahfizima tvrđave Počitelj /pripada/ gedik-timar 2. Dva su /timara/, imaju svoje posjednike.

*Selo Jare*⁴⁰²

Sada su padišahovi podanici:

Rajo Jure, kuća 1.

Marko, kuća 1.

Petre, kuća 1.

Kuća 3.

Stari posjednici:

- Osman-beg iz Mostara. Prisutan je.
- Mustafa-beg i Mahmud-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Ahmed iz Mostara. Prisutan je.
- Salih Baša iz Blagaja. Prisutan je.

Drugih posjednika nema.

*Selo Uzarić*⁴⁰³

Carski je has.

Nema nijedne kuće uzgor, a nema ni raje.

Stara kula 1. U ispravnom je stanju.
Za vrijeme rata oko nje je bio šarampov.
Sada pripada Mustafa-begu Jusufagiću (*Jusufaga zade*).

Stari posjednici u spomenutome selu:

- Mustafa-beg Mostarac. Prisutan je.
- Hadži Salih Mostarac. Prisutan je.

402 Jare, selo u općini Lištica, sjeverno od Biogradaca. Ime je dobilo po stajama u kojima se držala stoka, jer je ovaj kraj nekad bio poznat po stočarstvu.

403 Uzarići, selo u općini Lištica-Široki brijeg. Nalaze se zapadno od Mostara, jugoistočno od Lištice.

- Hadži Ahmed Mostarac. Prisutan je.
- Krojač Mehmedović iz Mostara. Prisutan je.
- Ali iz Mostara. Prisutan je.
- Ćehaja Mahmud. Prisutan je.
- Ćehaja Mehmed iz Mostara. Prisutan je.
- Spahija Ahmed iz Mostara. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

*Selo Lise*⁴⁰⁴

U njemu nema raje.

Mlin na rijeci Lištici, vitla 4. U ispravnom stanju.
Pripada Ibrahimu, spahiji Ahmedu i ostalim pridruženima, zajednički.

Mlin, vitla 4. U ruševnom je stanju.
Pripada zaimu? Mehmedu.

Mustahfizima tvrđave Mostar /pripada/ djelova gedik-timara 2.
Oni imaju svoje posjednike.

Posjednici zemlje su već spomenuti vlasnici /punoprivatnih/ nekretnina (*emlak*). Nema zemlje bez posjednika.

*Selo Knežpolje*⁴⁰⁵

U njemu nema raje.

Mlin na rijeci Lištici, vitla 2. U ruševnom stanju.
Postoje njegovi posjednici, a to je upisano na osnovu izvjava Koskî? Mostarî Mehmed-age i Osman-age.

Mustahfizima tvrđave Mostar /pripada/ gedik timar I.
/Timar/ Ima posjednika.

404 Lise, danas Široki Brijeg ili Lištica, gradić, centar istoimene općine, sjeverozapadno od Mostara. Samo selo Lise je današnji središnji dio ovoga naselja. Selo se kasnije proizvalo Lištica, po rijeci Lištici, koja protiče kroz grad, a izvire 2 km sjeverno od njega. U novije vrijeme Lištica je promijenila ime u Široki brijeg, po franjevačkom samostanu, podignutom sredinom XIX stoljeća, na lokaciji Široki brijeg iznad naselja.

405 Knešpolje, selo u općini Lištica, istočno od Lištice.

Stari posjednici u spomenutom selu:

- Mehmed Mostarac. Prisutan je.
- Hajati Mahmud iz Mostara. Prisutan je.
- Mustafa iz Mostara. Prisutan je.

Nema zemlje bez posjednika.

/str. 78/

*Selo Mokra*⁴⁰⁶

Čifluk I. Sada ga drži Mehmed-aga.

Padišahovi podanici u spomenutom selu:

- Zimmija Ivan, kuća I.
- Zimmija Petre, kuća I.
- Zimmija Nikola, kuća I.
- Zimmija Ilija, kuća I.
- Zimmija Jure, kuća I.

Ukupno kuća 5.

Carskom hasu /pripada/ dio I.

Mustahfizima tvrđave Ljubuški /pripada/ dio I, gedik-timara.
Svačiji je dio poznat u svojim granicama i svaki dio ima posjednika.

Stari posjednik navedenog sela je spomenuti Mehmed-aga, samostalno.

*Selo Pribinović*⁴⁰⁷

Carski je has.

Mlin, kuće 2, vitala I6. U ruševnom stanju.

Posjednici su stanovnici Mostara i stanovnici spomenutoga sela, zajednički ih uživaju/koriste.

Padišahovi podanici u spomenutom selu:

406 Danas se jugozapadno od Lištice nalazi selo Duboko Mokro, a niže njega i Mokro polje.

407 Selo Pribinovići, u neposrednoj blizini Lištice. Danas mjesto samostana i crkve.

Zimmija Marko, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Zimmija Damijan, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Zimmija Antun, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Zimmija Pavko i njegovi sinovi, kuća 1. Nastanjeni na svojoj zemlji.
 Zimmija Jozep, kuća 1.
 Zimmija Antun, kuća 1.

Ukupno kuća 6.

Stari posjednici u spomenutome selu:

- Osman-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Mehmed-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Omer-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Durak iz Mostara. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Selo Dobriković⁴⁰⁸

Carski je has.

Padišahovi podanici u spomenutome selu sada su:

Zimmija Mihovil, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Zimmija Petre, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Mihovil, kuća 1.
 Zimmija Jovan, kuća 1.
 Drugi Petre, kuća 1.

Ukupno kuća 5.

Stari su posjednici:

- Osman-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Sulejman-efendija iz Mostara. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Selo Gornje i Donje Hrasne⁴⁰⁹

408 Dobrkovići, selo sjeverozapadno od Lištice, općina Lištica.

409 Selo Rasno, jugozapadno od Lištice, općina Lištica.

Padišahovi podanici u spomenutom selu sada su:

Brko?, kuća 1.

Kraljević (*kral oğlu*) Jure, kuća 1.

Jarina (!), kuća 1.

Drugi Jarina, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Pavle, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Čović?/Čobić? Jure, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 6.

Jedan dio /sela/ je carski has.

Mustahfizima tvrđave Mostar /pripada/ dio 1, gedik-timara. Sada ima posjednika /timar/.

Mustahfizima tvrđave Ljubuški /pripada/ dio 1, gedik-timara. Sada ima posjednika /timar/.

Stari posjednici spomenutoga sela:

- Mehmed-aga iz Mostara. Prisutan je.

- Ejubagići iz Mostara. Prisutni.

- Dizdar Ibrahim-aga iz Mostara. Prisutan je.

- Osman-beg. Nalazi se na sultanskom dvoru (*enderun-i humayun*).

Ovdje sada ima svog opunomoćenika.

- Nekoliko nevjernika, čija imena nisu poznata, /sada/na neprijateljskoj su teritoriji. Njihova je zemlja upražnjena.

Drugih posjednika nema.

*Selo Dobrič/Dobrice?*⁴¹⁰

U njemu nema raje.

Stari posjednici se navode:

- Mustafa-beg iz Mostara. Prisutan je.

- Hadži Idris iz Mostara. Umro. Prisutni su njegovi sinovi.

- Osman-aga iz Mostara. Prisutan je.

- Drugi Mustafa-čelebi? iz Mostara. Prisutan je.

410 Selo Dobrič, istočno od Lištice, općina Lištica.

- Dizdar Ibrahim-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Ćehaja Mehmed iz Mostara. Prisutan je.
- Arslan iz Mostara. Prisutan je.
- Hajali? Mustafa iz Mostara. Prisutan je.

Mustahfizima tvrđave Mostar pripada gedik-timar I.
On sada ima posjednika.

Nema zemlje bez posjednika.

/str.79/

Selo Vlaš/i/nic⁴¹¹

Raja:

Ivan sin Jure, kuća I.

Stari posjednici u spomenutome selu:

- Dizdar Ibrahim-aga iz Mostara. Prisutan.
- Muftić (*Mufti zade*) Mustafa-čelebija iz Mostara. Prisutan.

Mustahfizima tvrđave Imocka /pripada/ gedik-timar I. –
Sada ima posjednika.

Mustahfizima tvrđave Mostar /pripada/ gedik-timar I. – Sa-
da ima posjednika.

Nema drugih posjednika.

Selo Polog⁴¹²

Carski je has.

Raja:

Ivan sin Petre-a, kuća I.

Stari posjednici se navode:

411 Danas postoji naselje Vlasnić, zaselak sela Polog.

412 Selo Polog, zapadno od Mostara.

- Salih-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Omer-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Hadži Salih iz Mostara. Prisutan je.
- Osman-hodža iz Mostara. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

*Selo Grabova Draga*⁴¹³

Sada su raja:

Petre, kuća I.

Od starih posjednika:

- Husejn. Umro. Prisutne su njegove kćeri.

Pošto nisu poznata imena nevjernika, koji se nalaze /sada/ na neprijateljskoj teritoriji, ona nisu upisana. Postoje i sad njihove puste zemlje.

Ovo /selo/ je eškindžijski timar na ime spahije Mustafe.

*Selo Gradče /Gradac*⁴¹⁴

Sada su raja:

Ilija, kuća I.

Jovan, kuća I.

Stari posjednici se navode:

- Hasan-beg iz Mostara. Prisutan je.
- Mehmed-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Fazlullah-čelebija iz Mostara. Prisutan je.
- Karahasanović (*Kara Hasan oğlu*) iz Mostara. Prisutan je.
- Mustahfizima tvrđave Imocka /pripada/ gedik-timara 2. – Sada imaju posjednike.
- Ahmed-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Buljukbaša Osman iz Mostara. Prisutan je.

413 Grabova Draga, selo sjeverozapadno od mostara, istočno od Lištice, općina Lištica.

414 Danas Donji i Gornji Gradac, dva susjedna sela istočno od Lištice, općina Lištica.

Nema zemlje bez posjednika.

Selo Crnče /Crnač⁴¹⁵

Nema /u selu/ nevjerničke raje.⁴¹⁶

Stari posjednici se navode:

- Mahmud, kuća i. Prisutan je.
- Sulejman. Prisutan je.
- Ahmed. Prisutan je.

Pošto su nepoznata imena nevjerničkih posjednika, koji se nalaze na neprijateljskoj teritoriji, ona nisu upisana.

-- Mustahfizima tvrđave Mostar /pripada/ gedik-timara 2. – Sada imaju posjednike.

Nema drugih posjednika.

Selo Britvica⁴¹⁷

Sada su padišahovi podanici u spomenutome selu:

Šimun, kuća i.
Brković (*Brko ogullari*) Ivan, kuća i. Nastanjen na svojoj zemlji.

Od starih posjednika:

- Osman-aga iz Mostara. Prisutan je.

Carskom hasu /pripada/ dio I.

Mustahfizima tvrđave Počitelj /pripada/ dio..... I- od gedik-timara. – Sada ima posjednika.

415 Crnač, Donji i Gornji, dva sela u općini Lištica, sjeverno od Lištice.

416 Ova sintagma pokazuje da i u ovo vrijeme termin raju označava raju svih vjeroispovijesti, a ne automatski samo nemuslimane.

417 Danas Gornja Britvica i Donja Britvica, sjeverozapadno od Lištice. Dva susjedna sela u općini Lištica.

*Selo Lubotić*⁴¹⁸

Stari čifluk I. Sada je u posjedu/koristi ga/ dizdara Mustafa-age.

Žitarice sa spomenutoga čifluka (*galle*) predstavljaju vakuf za službenike džamije umrlog Ibrahim-age Šarića,⁴¹⁹ koja se nalazi u Mostaru.

Sada su padišahovi podanici:

Ivan, kuća I.

Jakov, kuća I.

Spomenuto selo je samo jedan čifluk. Drugog potražioca nema. U posjedu je spomenutoga dizdara Mustafa-age, samostalno.

Mustahfizima tvrđave Mostar /pripada/ gedik-timar I. – Posjednik mu je spahija Ahmed.

/Ovdje/ Ima i eškindžijski timar spahije Mehmeda. Poznat je i njegov tražitelj i njegov dio.

/str. 80/

*Selo Kočerina*⁴²⁰

Sada su raja:

Gavrić, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Milislav, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Stari posjednici u spomenutom selu;

418 Selo Ljubotići, sjeverozapadno od Lištice.

419 Ibrahim-aga Šarić sagradio je 1623/24. godine u Mostaru džamiju i mekteb. Džamija je imala sljedeće službenike: imama, hatiba, mujezina i kajjima. Osim toga, vakif je odredio da njegov vakuf opravilja mostove na tri rijeke u općini Lištica, zatim osam mostova u okolici Vrgorca, dva mosta iznad Konjica, jedan u Mostaru i jedan u Gorancima, te česmu u Dobrodolu i dvije čatrnje u Bogodolu. Prihode vakufu, osim uvakufljenog gotovog novca, donosila je i uvakufljena zemlja u Ljubotićima, Ogradeniku /međutim, u ovom popisu nema registrovanog tog posjeda/, te Donjim Mamićima. H. Hasandedić, *Spomenici kulture turskog doba u Mostaru*, IKC Mostar, 2005, 31-32. Na osnovu ovih podataka vidi se vezanost vakifa za ovaj dio Hercegovačkog sandžaka.

420 Kočerina, selo u općini Lištica, zapadno od Lištice.

- Omer-aga iz Mostara. Prisutan je.
- 20 pojedinaca na neprijateljskoj teritoriji

Carskom hasu /pripada/ dio I.

Dio I eškindži timara, na ime spahije Mehmeda.

Ovdje se završava i upotpunjena je spomenuta nahija Blato

Der miyan 620.000

Nahija Rakitna⁴²¹

- čitava je ostala u Osmanskoj Državi

Odžakluk nefera tvrđava Imocka i Proložac

Selo sama Rakitna⁴²² i čifluk Jabučina?, i selo Močen?Dol i selo Hrasutina?⁴²³

Sada su padišahovi podanici

Raič? (*Raiç oğulları*) Ivan, kuća I.

Đorđe, kuća I.

Vukadin, *bîr*,⁴²⁴ kuća I.

Perinović Vuk, kuća I.

Redžep, kuća I.

Ibrahim, kuća I.

Ukupno kuća 6.

- 421 Ova se nahija ranije nije navodila kao posebna nahija. Kao nahiju Rakitnica u Mostarskom kadiluku spominje je H. Šabanović tek početkom XVIII stoljeća, H. Šabanović, *Bosanski pašaluk*, 230. Rakitno je manja hercegovačka oblast, koja se proteže zapadno od Neretve, u podnožju planina Čabulje, Čvrsnice i Vran-planine. Ova je oblast ranije bila upisana u nahiji Mostar: A. Aličić, *Opširni katastarski popis za oblast Hercegovu iz 1585. godine II*, 334-346.
- 422 Rakitno je danas najveće selo u općini Posušje.
- 423 Lokaliteti Jabučina i Močen?dol nisu mogli biti ubicirani. Ligatura Hrasutina, čije čitanje nije sasvim sigurno, najvjerojatnije se odnosi na današnje selo Sutinu, u blizini Rakitnog. I u popisu iz 1585. upisano je kao Hrasna Sutina: *Opširni katastarski popis za oblast Hercegovu iz 1585. godine II*, 338. Ulazilo je u sastav timara posadnika tvrđave Imotski, te drugoga iz tvrđave Vrgorac.
- 424 Termin *bîr* ili *birov* označava seoskog kneza u vlaškoj organizaciji, i to prvenstveno u Slavoniji, odnosno u oblastima s mađarskim uticajem. Na ovom mjestu on sigurno nema to značenje, jer se knez uvijek navodio na prvom mjestu u spisku stanovnika sela.

Stari posjednici se navode:

- Ruznamče Ali-efendi. Prisutan je njegov opunomoćenik.
- Kapetan Ahmed iz Mostara. Prisutan je.
- Hadži Mahmud iz Mostara. Prisutan je.
- Abbas-aga. Umro. Ima njegova kćer.
- Mustafa iz Mostara. Prisutan je.
- Osman-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Buljukbaša Hasan iz Mostara. Prisutan je.
- Ahmed-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Bekir Kešmo (*Kešmo-zade*) iz Mostara. Prisutan je.
- Gospođa Merjem. Prisutna je.
- Aršinovići (*Aršinî-zadeler*) iz Mostara. Prisutni su.
- Drugi Ahmed-beg iz Mostara. Prisutan je.

Carskom hasu /pripada/ dio I.

- Mustahfizima tvrđave Mostar /pripada/ dio gedik-timara I. Sada imaju posjednike.

- Mustahfizima tvrđave Počitelj /pripada/ dio gedik-timara I. Sada ima posjednika.

Poznate su stare granice svakoga /posjeda/ pojedinačno.

Nahija Goranci,⁴²⁵ pripada kadiluku Mostar
Ostala je čitava u okvirima Osmanske Države.

Odžakluk nefera tvrđave Mostar

*Selo sami Goranci*⁴²⁶

Sada su padišahovi podanici u spomentome selu:

Šimun, kuća I.

425 Nahija Goranci se ranije ne spominje kao nahija, prvi put se susreće u ovom defteru. Obuhvata, kako se vidi po navedenim selima, područje sjeverno od Mostara, koje je ranije pripadalo nahiji Mostar, ili još ranije nahiji Drežnica. Nahija Goranci se nakon ovog popisa više ne spominje kao samostalna nahija, jer je očito bila privremeno rješenje. Prema Šabanoviću, Mostarski kadiluk se početkom XVIII stoljeća sastojao od nahija: Blato, Drežnica, Bročno, Rakitnica i Mostar. Vid. *Bosanski pašaluk*, 230.

426 Goranci, selo 12 km sjeverozapadno od Mostara, 700 m nadmorske visine.

Jure, kuća I.
 Petre, kuća I.
 Nikola, kuća I.
 Boža,⁴²⁷ kuća I.

Ukupno kuća 5.

Čifluk Bogodol.⁴²⁸ Sada je u posjedu (*tasarruf*) Lakišića⁴²⁹ (*Lakiša zade*) hadži Husejna.

Stari posjednici se navode:

- Osman-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Hadži Mustafa-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Hadži Salih iz Mostara. Prisutan je.
- Hadži Mehmed iz Mostara. Prisutan je.
- Abdi-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Kotlevi⁴³⁰ Hasan-efendija. Umro. Njegov sin Mustafa je maloljetan.
- Hadžihuremović Mustafa-beg. Prisutan je.
- Bun/j/o Salih iz Mostara. Prisutan je.
- Knezovići (*Knez oğulları*). Na neprijateljskoj je teritoriji.

Nema drugih posjednika.

Eškindži timar dio I.

Mustahfizima tvrđave Mostar /pripada/ gedik /timar/ 2.
 Na ime ćehaje Mahmuda i spahije Ahmeda.

- 427 Ovo bi se ime moglo pročitati i kao *Jure*, pošto su ligature bez tačaka potpuno iste, ali da se radi o imenu Jure/Jura pisar bi sigurno stavio naznaku *diger* – *drugi*, pošto je jedan Jure već upisan kao domaćin u selu. Pisar je tako redovno do sada činio u sličnim slučajevima.
- 428 Danas selo Bogodol, sjeverozapadno od Mostara. Ovaj je čifluk prerastao u selo početkom XVIII stoljeća, naseljavanjem najprije pravoslavnog, a nešto kasnije i katoličkog stanovništva.
- 429 Lakišići spadaju među najstarije mostarske porodice, čiji su pripadnici osnovali više legata u Mostaru, među kojima je najkrupniji legat Ahmed-age Lakišića iz sredine XVII stoljeća. Više: H. Hasandedić, *Genealoška istraživanja*, Mostar 2009.
- 430 Porodica Kotlevi ili Kotlo dala je Mostaru takođe više vakifa. Hadži Husein Kotlo dao je podići mesdžid, oko kojega se formirala istoimena mahala, prije 1633. godine, dok je Ahmed Kotlo podigao džamiju, sa haremom, prije 1760. godine. I oko ove džamije se formirala mahala, zadnja koja je u Mostaru nastala u osmanskom periodu. Borislav Puljić, "Mahale grada Mostara. Topografija, vrijeme nastanka i urbanističke odlike", *Prostor*, 19(2011) 1 (41), Arhitektonski fakultet Univerziteta u Zagrebu, 163, 165.

*Selo Cimljane*⁴³¹

Sada su padišahovi podanici:

Sonko?/Sojko?oğlu Petre, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Radojica, kuća 1.

Toma, kuća 1.

Ilija, kuća 1.

Ukupno kuća 4.

/str. 81/

Stari posjednici sela Cimljane:

- Mehmed-aga iz Mostara. Prisutan je.

- Drugi Mehmed-aga, topčija, iz Mostara. Prisutan je.

- Ćehaja Ahmed iz Mostara. Prisutan je.

- Šaban?. Prisutan je.

- Salih iz Mostara. Prisutan je.

Eškindžijski timar na ime spahije Ahmeda.

Mustahfizima tvrđave Mostar /pripada/ gedik /timar/ 2.

Na ime spahije Ahmeda i spahije Mustafe.

*Selo Hraška Gora*⁴³²

Sada su padišahovi podanici u spomenutome selu:

Ivan, kuća 1.

Vid, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Karadžići (*Karadža ogullari*), kuća 1. Nastanjeni na svojoj zemlji.

Jure, kuća 1.

Šimun, kuća 1.

Božina, kuća 1.

Andri, kuća 1.

431 Cimljane, danas Cim, selo koje je već predgrade Mostara, graniči sa Gorancima. Kako je došlo do skraćivanja imena, nije poznato. U ovom defteru je u nahiji Paško Polje upisano selo istog imena, koje je ranije pripadalo nahiji Vrhrika, a kod kojega nije došlo do promjene imena, jedino je na fonetskoj ravni labijalno "m" prešlo u labijalno-dentalno "v", tj. Cijvljane.

432 Danas Raška Gora, selo sjeverno od Mostara, graniči sa selom Goranci.

Ukupno kuća 7.

Dermijan, ukupno: 620.000

Stari posjednici u spomenutom selu:

- Vaiz Šaban-efendija iz Mostara. Prisutan je.
- Ibrahim iz Mostara. Prisutan je.
- Ahmed-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Jusuf-čelebija iz Mostara. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Carском hasu /pripada/ dio 1.

- - Mustahfizima Mostara /pripada/ dio gedik-timara 2. Imaju posjednike.

*Selo Vihovič*⁴³³

Raja:

Ivan, kuća 1.

Stari posjednici se navode:

- Ahmed-beg iz Mostara. Prisutan je.
- Husejn-beg iz Mostara. Prisutan je.
- Čorić?/Čurić? iz Mostara. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Mustahfizima tvrđave Mostar /pripada/ gedik /timar/ 2.
Na ime spahije Saliha i spahije Mehmeda.

*Selo Orlac*⁴³⁴

Nema nijednu kuću uzgor.

Stari posjednici se navode:

433 Vihovići, selo u općini Mostar, susjedno Cimu i Orlacu.

434 Orlac, selo sjeverno od Mostara.

- Mustafa-beg iz Mostara. Prisutan je.
- Ibrahim-beg iz Mostara. Prisutan je.
- Mehmed-beg iz Mostara. Prisutan je.
- Spahija Mehmed iz Mostara. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Mustahfizima tvrđave Mostar /pripada/ gedik timara 3.
Na ime spahije Ahmeda, drugog spahije Ahmeda i spahije Omera.

*Selo Hraštan*⁴³⁵

Sada su padišahovi podanici u spomenutome selu:

- Zimmija Jerkan, kuća 1.
- Jure, kuća 1.
- Petre, kuća 1.

Ukupno kuća 3.

Mustahfizima tvrđave Mostar /pripada/ gedik /timara/ 3.
Na ime: spahija Husejn, spahija Ahmed, spahija Alija

Stari posjednici u spomenutome selu:

- Hasan. Prisutan je.
- Salih. Prisutan je.
- Muftija Mustafa-efendija.⁴³⁶ Prisutan je.
- Mehmed-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Mehmed-čelebija iz Mostara. Prisutan je.

Koliko se zna, to je što ima od starih posjednika.

/str. 82/

435 Raštani, selo sjeverno od Mostara.

436 Ovaj muftija Mustafa-efendija je sigurno poznati Šejh Jujo, " najveći i najkompletniji učenjak muslimanskog kulturnog i intelektualnog života Bosne i Hercegovine koncem XVII stoljeća". Rođen je u Mostaru sredinom stoljeća, pa je otišao na školovanje i dalje edukacije u Istanbul. Kada je 1692. godine umro prethodni mostarski muftija, šejh Jujo je pozvan da se vrati iz Istanbula i preuzme dužnost muftije. On je to i prihvatio, te je bio muftija do 1707. godine, kada je umro. H. Hasandedić, "Mostarske muftije – prilog kulturnoj povijesti Mostara", *Glasnik VIS-a* 1975., br. 9-10, str. 432-451,

Čifluk *Vine?/Vojne*⁴³⁷

Stanovnici čifluka:

Ibrahim, kuća I.

Alija, kuća I.

Spomenuti čifluk uživaju samostalno Mostarci Abdići (*Abdizadeler*).

Mustahfizima tvrđave Mostar /pripada/ gedik /timar/ dio

I.

Na ime spahije Husejna.

Selo Bučić,⁴³⁸ pripada Hraškoj Gori

U njemu nema raje.

Stari posjednici:

- Hadžiabdić Mustafa iz Mostara. Prisutan je.

- Hadži Ibrahim iz Mostara. Prisutan je.

- Vaiz Šaban-efendija iz Mostara. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Mustahfizima tvrđave Mostar /pripada/ gedik /timar/ dio

I.

Na ime spahije Husejna.

*Selo Gornja i Donja Drežnica*⁴³⁹

Stanovnici spomenutoga sela i staro stanovništvo se navodi:

Mustafa, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mehmed, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Hasan?oglu, kuća I.

Osman? /ista ligatura/, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ibrahim, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

437 Danas selo Vojno, sjeveroistočno od Mostara.

438 Selo Bučići, u susjedstvu Raške Gore, nekad je bilo dio Raške Gore.

439 Danas dva posebna sela, Gornja Drežnica i Donja Drežnica, sjeverozapadno od Mostara, općina Mostar.

Selim, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Mehmed sin Vejsa? , kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Mahmud, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Sefer, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Ibrahim, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Šaban, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Zimmija Mihovil, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Zimmija Jure, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Zimmija Filip, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Halvadžija Husejn. On je u Sarajevu.
 Vid Vukojević. On je na neprijateljskoj teritoriji.
 Ničifor? Vukojević. On je na neprijateljskoj teritoriji.
 Rak Ilija. On je na neprijateljskoj teritoriji.
 Udričević?? Jurina. On je na neprijateljskoj teritoriji.
 Rudičević Grgur. On je na neprijateljskoj teritoriji.
 Filip, sin Jurine. On je na neprijateljskoj teritoriji.
 Bariša Rudić?. On je na neprijateljskoj teritoriji.
 Milašin Jure. On je na neprijateljskoj teritoriji.
 Mihovil, sin?. On je na neprijateljskoj teritoriji.
 Raič (*Raič oglu*) Boža. On je na neprijateljskoj teritoriji.
 Prijašin?. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Spomenuto selo Drežnica je od davnina *hâssa-miriya* (sultanskih) sokolara

(*şahinciyân*).⁴⁴⁰

Ovdje se završava nahija Goranci.

/str. 83/

Nahija Gabela,⁴⁴¹ pripada kadiluku Blagaj u livi Hercegovini

440 Nahija Drežnica sa svoja tri sela upisana je u opširnom popisu sandžaka Hercegovina iz 1477. godine. Stanovnici su imali vlaški status i nisu plaćali ništa osim filurije. To je značilo da imaju neke obaveze, koje tada nisu bile upisane, a niti kasnije. Međutim, na osnovu podataka iz siđžila mostarskog kadije vidi se da su stanovnici Drežnice bili carski sokolari, obavezni da na dvor sultana šalju "sokolove kojih ima na liticama Drežnice." A. S. Aličić, "Nahija Drežnica pod osmanskom upravom", GZM (Glasnik Zemaljskog muzeja) BiH u Sarajevu, 37/1982, Etnologija, Sarajevo 1982, 4-5. Ovaj podatak potvrđuje taj njihov status, koji traje još uvijek.

441 Nahija Gabela je sigurno nahija Luka, u donjem toku Neretve, ispod Počitelja. Glavno mjesto ove nahije bila je Gabela, koja je postepeno dala ime i nahiji. Osmanlijsko Carstvo zauzima 1529. Gabelu, te na desnoj obali Neretve podiže obrambeni utvrđeni sustav. Tu se nalazio srednjovjekovna varoš i trg Drijeva, svojevremeno centar trgovine ovog područja.

Odžakluk nefera tvrđave Vidoška⁴⁴²

Selo Ostrvo Struga⁴⁴³, u blizini Gabele

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Mlin na rijeci /Tre/bižat, vitala 5. U ispravnom stanju.

Pripada hercegovačkom valiji Redžep-paši i njegovom ortaku Ali-agi.

Palanka Struga

Sada se u njoj nalazi aga azapa Ismail-aga, sa svojim vojnicima.

Most na rijeci Trebižat⁴⁴⁴ 2.

To su kameni mostovi. Za vrijeme rata su ih, međutim, zapalili nevjernici.

Sada su padišahovi podanici:

Zimmija Jure, kuća I.

Zimmija drugi Jure, kuća I.

Kuća 2.

Od starih posjednika:

- Ivan. Umro je. Nema nasljednika njegovog prava tapije.

- Kršćanka (*nasraniyya*) Manda. Umrula je dok je bila na neprijateljskoj teritoriji. Njena zemlja je pusta.

Nema drugih posjednika.

442 Vidoška tvrđava ili Vidoški grad jeste tvrđava u blizini Stoca, i starija je od samog naselja Stolac.

443 Struge, selo u općini Čapljina. Selo se nalazi na desnoj obali rijeke Neretve, kod ušća Trebižata i njegovih pritoka u Neretvu. Sjeveroistočno se nalazi lokalitet Ade, lokalitet okružen vodotokovima, pa je to davalo izgled otoka, teritorija okruženog vodom sa svih strana. Kovačević navodi da je kod postavljanja graničnog luka oko Čitluka i Gabele deveta humka/graničnjak bila postavljena "u Otoci", te za Otoku kaže da je to selo i obradivo zemljište koje se nalazi s desne strane Neretve. E. Kovačević, *Granice Bosanskog Pašaluka*, 145.

444 H. Hasandedić navodi da je jedan kameni most preko rijeke Trebižat u Strugama sagradio prije 1682. godine neki Ajdin-aga, o kome nema nikakvih podataka. Srušili su ga Mlečani 1694. godine, kada su zauzeli Gabelu. Most više nije obnavljan. H. Hasandedić, *Muslimanska baština Bošnjaka u južnoj (srednjoj) Hercegovini*, ICM Mostar, 1997, 160-161. O drugom mostu zasad nema podataka.

Zemlje na ostrvu Struga i njegovoj okolini 55?

Pošto ona /ta zemlja/ nema posjednika, poslat je *i'lam* (obavijest) njegovoj ekselenciji poštovanom veziru /s molbom/ da se zemlja podijeli između vojnika, koji čuvaju carske kule, a koji uopće nemaju zemlje.

Vakuf umrlog Mustafa-paše⁴⁴⁵

To je zemlja u okolici Gabele, za koju je njegova ekselencija spomenuti vakif dobio vlasničku potvrdu, uz ranije mulkove, a do ovoga prošlog rata na osnovu predstavljeni? /dio teksta zamrljan/ *babuseade age*,⁴⁴⁶ dolazile su mutevellije vakufa, uzimale desetinu i poreze, te se to davalo za službenike časne džamije, koja je vakuf spomenutoga i koja se nalazi u Skopju. Od strane sadašnjeg mutevellije u Skopju, Abdul-bakija, upravo je postavljen njegov opunomoćenik Kunili?/Konyeli? Hadži Mehmed. On će uzeti desetinu i porez za vakuf, a prema uvjetima vakifa.

Selo C/e/rnić⁴⁴⁷

Polovica /sela/ je linijom razgraničenja ostala u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne kuće uzgor.

Selište (*köylük yeri*) je kompletno u Osmanskoj Državi.

Navode se stari posjednici:

- Čehaja Šahin iz Dubrava. Prisutan je.
- Firuz. Umro. Prisutni su njegovi sinovi.
- Rustem-aga. Umro. Sada ima njegova kćerka.

445 U ovo vrijeme se susreće više puta isto ime i titula. Međutim, potpuno je sigurno da su Mustafa-paša, koji je sagradio džamiju u Skopju, i ovaj ovdje spomenuti vakif Mustafa-paša isto lice, jer se u vakufnami džamije navode ovdje spomenuti posjedi, namijenjeni vakufu. Gliša Elezović, *Turski spomenici*, knj. I, sv. 1, Beograd 1940, 713-815 (vakufnama). Spomenuti Mustafa-paša, sin Abdullaha, sagradio je svoju džamiju u Skopju, koja je i danas u funkciji, godine 1492. U svojoj vakufnami iz 1514. godine on se spominje kao vezir. U istom dokumentu se navodi da se njegovi vakufi nalaze u različitim sandžacima širom Rumelije, pa se može pretpostaviti da je u svim tim navedenim sandžacima i službovao.

H. Šabanović je smatrao da se radi o Kodža Mustafa-paši Skopljaku (Bogojeviću), sinu hercegovačkog krajišnika Davud-paše. Mustafa-beg je 1509. godine postao paša, vezir Selima I, s kojim je ratovao u Egiptu i Siriji. Ranije je bio sandžakbeg u Serezu. Nazivan je Skopljakom, zato što je imao posjede u Skopju. Evlija Čelebija, *Putopis*, preveo H. Šabanović, 463.

Jedan Mustafa-beg bio je hercegovački sandžakbeg krajem XV stoljeća, a nešto kasnije se osoba sa istim imenom nalazi i na mjestu bosanskog sandžaka.

446 Babu's-seade-aga je naziv visokog dužnosnika na sultanskom dvoru, starješine svih službenika u carskom haremu (Enderunu)

447 Danas u općini Čapljina postoji selo Crnići.

Nema drugih posjednika.

Carski je has.

*Selo Dolac/Doci? (Dolče)*⁴⁴⁸

Odredbom kružne linije⁴⁴⁹ (*hatt-i perg r 'den*) čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne kuće uzgor.

Navode se stari posjednici:

- Ahmed-aga iz Tašlidže. Prisutan je njegov opunomoćenik.
- Zimmija Vid. Umro je na neprijateljskoj teritoriji.
- Zimmija Vrlićan?.Umro je. Njegova je zemlja pusta.

Nema drugih posjednika.

Pripada vakufu spomenutoga Mustafa-paše.

*Selo Bušina i (mea) Goričica*⁴⁵⁰

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne kuće uzgor.

Navode se stari posjednici:

448 Dolac, selo jugozapadno od Čapljine.

449 Za razliku od prave linije /hatt-i mustekim/, koja je prilikom razgraničenja vučena između određenih tačaka, kružna ili polukružna linija /hatt-i pergari/ povlačena je oko utvrđenih mjesta, a na osnovu Ugovora o razgraničenju. Članom 8. tog ugovora predviđeno je da se oko tvrđava povuče polukružna linija sa zemljom u zahvatu od jednog sata hoda, s tim da taj prostor pripada državi kojoj je pripala i tvrđava. Ovo gore spomenuto selo bilo je na granici linije povučene oko tvrđava Gabela i Čitluk. Čitluk je porušena tvrđava iznad Gabele. E. Kovačević, *Granice Bosanskog pašaluka*, 144. Mlečani su Čitluk osvojili 1694., a pripao im je 1699. godine mirovnim sporazumom u Srijemskim Karlovcima. Godine 1716. godine su ga zajedno s mjestima Struge i Hutovo predali Osmanskomu Carstvu, što je formalno potvrđeno Požarevačkim mirom 1718. godine.

450 Bušina, danas rijeka i obradivo zemljište jugozapadno od sela Gorica. Selo Gorica, općina Čapljina, južno od Čapljine. Danas ovo selo zajedno sa selom Struge čini jednu mjesnu zajednicu, jer su u neposrednoj blizini.

- Mehmed-aga iz Stoca. Prisutan je.
- Buljukbaša Ibrahim. Prisutan je.
- Mustafa Kapo. Prisutan je njegov opunomoćenik.
- Ćehaja Šahin. Prisutan je.
-? Ibrahim. Prisutan je.
- Hasan Arapović (*Arap-oglu*)
- Manda kršćanka/nasranijka. Na neprijateljskoj je teritoriji.
- Harambaša Hubović? (*Hub?oglu*). Na neprijateljskoj je teritoriji.

Nema drugih posjednika.

Pripada vakufu spomenutoga Mustafa-paše.

/str. 84/

*Selo Krivača, drugo ime Krivača Kuća*⁴⁵¹

Polovica je /sela/ linijom razgraničenja ostala u Osmanskoj Državi.

Mjesto selišta (*köylük*) i kuća, te većina njiva koje se obrađuju, ostali su u Osmanskoj Državi.

Navode se stari posjednici i stanovnici sela:

- Odabaša Mehmed, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Mahmud Pileta?/Poplata?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Husejn hodža, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Drugi Mehmed, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Odabaša Redžep, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Alija, sin Junusa, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Burata?-oglu Salih. Umro. Imaju njegova žena i njihova maloljetna djeca.
- Hadži Hasan. Umro. Sada su prisutne njegove kćerke Ummihana, Amina, Ma'suma?, Ummi Kulsum. One potražuju njegovo pravo tapije.

Nema drugih posjednika.

451 Kako se vidi, granična linija dijeli selo na pola, što znači da se ovdje radi o lokalitetu u blizini prethodnog. Kovačević ga je identificirao na ovaj način: "Krivača, obradivo zemljište uz rijeku Bregavu, ispod današnjeg sela Klepci, lijevo od magistrale od koje je udaljeno oko 700 m." Kovačević, *Granice ...*, 145. Danas postoji Krivača, zaselak sela Prud u općini Metković, ali to je izvan ove linije.

Pripada vakufu Gazi Sinan-paše, kapetana⁴⁵²

/Vakuf je nastao/ od bivših mulkova, za koje je njemu izdata temlik-nama i to je od davnina vakuf, a desetina i porezi uzimani su, uz nadzor mutevellije, za službenike časne džamije, sagrađene na Beşiktašu⁴⁵³ u Istanbulu, te službenike časne džamije u kasabi Jeleč, u livi Hercegovina. Do prošlog rata mutevellije su boravile na spomenutom Beşiktašu, a dolazio bi jedan njihov opunomoćenik. Sada su za opunomoćenike ovog mutevellije imenovani Stočani Mehmed-aga i Osman-aga, te su podaci o tome upisani na odgovarajućem mjestu.

Selo Čeleva⁴⁵⁴ u blizini Gabele

Njiva koja je ostala u Osmanskoj Državi

Vrijednost 12.

Stari posjednici nisu pronađeni.

Pripada vakufu umrlog spomenutoga kapetana Sinan-paše.

Selo Višić⁴⁵⁵

Zemlja koja je ostala u Osmanskoj Državi, dana rada 9.

Bez posjednika.

Pripada vakufu umrlog spomenutoga kapetana Sinan-paše.

Selo Gornji i Donji Pribilovci⁴⁵⁶

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

452 Radi se o Sinanu, bratu velikog vezira Damad Rustem-paše, koji je bio i hercegovački sandžak-beg u periodu 1547-49. godina. Na taj način je došao i do ovih posjeda. Dobio je titulu gazije i paše: Gazi Sinan-paša bio je u periodu 1550-1553. godine kapetan osmanske mornarice.

453 Džamija na Beşiktašu, koju je projektovao mimar Sinan, završena je 1555. godine, a kako je Sinan-paša umro 1553. godine, dok je njegova džamija bila u izgradnji, pokopan je u haremu džamije sultanije Mihrimah u Uskudaru.

454 Čeljevo, selo u općini Čapljina.

455 Višići, selo u općini Čapljina, južno od Čapljine i južno od sela Čeljevo.

456 Pribilovci, selo u općini Čapljina, jugoistočno od Čapljine.

Nova kula I. U ispravnom je stanju.

Za vrijeme rata sagradio je zimmija Petre? i njegov sin Drag i sada stanuje u njoj.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.

Pošto je vlasništvo (*mulk*) zimmije Pavla Dragića, koji je podanik padišahov, on tako i stanuje u njoj.

Der miyan, pripada mukati Radatina?..... 350.183

Stari posjednici i sadašnji podanici padišaha u spomenutom selu:

Petre i njegov sin Drag/?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Pavle Dragić, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mustafa, sin Šaban, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Oruč, sin Mehmeda, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Gazija Šabanović, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Durak, sin Alije, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Od starih posjednika:

- Hasan, sin Mustafe. Umro. Ima njegova majka.

Nema zemlje posjednika.

Carski je has. /Pripada/ Ured prihoda Vidoška.

/str. 85/

Dio nahije Gabela, pripada staroj skeli⁴⁵⁷

Odžakluk nefera tvrđave Počitelj, prvi mart, 13. ševval godine 1113.

*Selo Tasovče*⁴⁵⁸

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

457 Godine 1693. Gabela dolazi pod vlast Mletačke Republike. Pod Mlecima ostaje do 1715. kada oni mjesto dižu u zrak, a 1718. i formalno dolazi natrag pod vlast Osmanlija. Nova granica je ustanovljena između Metkovića i Gabele oko kilometar iznad Metkovića.

Dakle, pošto je Gabela od 1693-1715. bila u rukama Mlečana, ona nije čitava popisana u ovome defteru, nego samo dio koji je tada bio u Osmanskoj Državi.

458 Tasovčići, selo u općini Čapljina.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
 Pripada Tasovčeli/Tasovac⁴⁵⁹ Ibrahim-agi. On je prisutan i nastanjen je /tu/.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
 Pripada Hasan-agi. On tu stanuje i prisutan je.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
 Pripada čehaji Hasanu. On tu stanuje i prisutan je.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
 Pripada Mahmud-agi. On je prisutan.

Časna džamija I. U ispravnom je stanju.
 Pripada vakufu umrlog čehaje Ibrahima.⁴⁶⁰ Sada, u dugu kod ljudi /vakuf/ posjeduje sto hiljada akči.

Muallimhana I. U ispravnom je stanju.
 Pripada spomenutome vakifu. Stanovništvo sela dobrovoljno vrši nadgledanje uvakufljene gotovine.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
 Pripada Mustafa-agi. A on je prisutan.

Veliki mosta na rijeci Bregavi

To je i sada u ispravnom stanju, kameni je most. To je dobročinstvo njegovog ekselencije umrlog Pusullu? Ibrahim-paše.⁴⁶¹

459 Porodica Tasovac je dala prvog kapetana počiteljske kapetanije, kada je ona osnovana poslije 1699. godine. Jusuf-aga Tasovac bio je na toj poziciji do smrti, 1741. godine. E. Pelidija, "O bošnjačkoj eliti XVIII stoljeća," Znakovi vremena,

460 Ibrahim-čehaja, sin Omer-agin, bio je čehaja Ahmed-paše Čuprilića. Rodom je iz Počitelja, gdje mu je, u vrijeme kada je Evlija Čelebija obilazio ove krajeve, živjela majka, koju je Evlija tada i posjetio. Otac mu je pokopan u Tasovčicama, vjerovatno uz ovu džamiju koju je podigao njegov sin. Godine 1668. postao je beglerbeg Halepa, kasnije Sirije i Egipta. Umro je 1676. godine u Kartalu na Dunavu. Evlija Čelebija, *Putopis*, preveo H. Šabanović, 461-463. Neki su autori pogrešno smatrali da je on identičan sa Šišman Ibrahim-pašom, koji se smatra graditeljem džamije u Počitelju.

461 Nije sasvim sigurno o kojem se Ibrahim-paši radi, jer se susreće više lica sa istim imenom u isto vrijeme. Kao mogući vakif može se navesti a Haznadar, rodod iz Nevesinja, koji je bio čehaja svoga zemljaka Salih-paše, velikog vezira. Godine 1645. bio je postavljen za namjesnika u Bagdadu, a 1647. godine je pogubljen. E. Čelebi, *Putopis*, str. 415. Osim ovoga Ibrahim-paše, kao mogućeg legatora možemo navesti i Ibrahim-pašu iz Gabele, kojega Bašagić navodi pod prezimenom Sivrić, i koji je umro 1648. godine. Ovaj je Ibrahim-paša ratovao na dalmatinskom ratištu početkom Kandijskog rata, te je svakako bio više vezan za ove krajeve od prethodnoga, koji je boravio u prijestonici i na jugoistoku Carstva. Međutim, Evlija Čelebija, prolazeći ovim krajem, navodi: "Idući, zatim, iz ovog sela /Tasovci/

Stari posjednici u selu Tasovče:

- Ibrahim-aga. Prisutan je.
- Hasan-aga. Prisutan je.
- Čehaja Hasan. Prisutan je.
- Mahmud-aga. Prisutan je.
- Mustafa-aga. Prisutan je.
- Merdžanović (*Mercan oğlu*) Sulejman. Prisutan je.
- Odabaša Ismail. Prisutan je.
- Oruč. Prisutan je.
- Husejn Jajo. Prisutan je.
- Selim, sin Osmanov. Prisutan je.
- Zimmija Toma. Prisutan je.
- Zimmija Ivan. On je na životu.
- Zimmija Mihajlo. Prisutan je.
- Zimmija Vujin. Prisutan je.
- Zimmija drugi Toma. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Carski je has.

*Selo Loznica*⁴⁶²

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

- Zimmija Vukašin, sin Milka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Sava, sin Stipana, kuća I.
- Vid, sin Milete, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Vučetin brat Sava, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Zimmija? drugi Vučeta, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Ivica, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

južnom obalom rijeke, prešli smo jednosvodni most Kodža Mustafa-paše Skopljaka na rijeci Bregavi". E. Čelebija, *Putopis*, 463-466. Ovaj Mustafa-paša, sin Davud-paše, po nekim autorima Bogojevića," bio je hercegovački sandžakbeg od februara 1517. do maja 1518. godine." T. Popović, *Hercegovački namjesnici*, 95. I Gliša Elezović navodi da je *jedan most na rijeci Bregavi kod sela Dubrave između Počitelja i Neretve* sagradio Mustafa-paša, sin bosanskog namjesnika Davud-paše (Bogojevića?). G. Elezović, *Turski spomenici*, 660.

Na osnovu ovih podataka smatramo da je vjerovatnije da je most podigao Kodža Mustafa-paša, a da ga je obnovio Ibrahim-paša. Pisar sigurno nije imao starije podatke, nego je samo naveo ono što je bilo frekventno u tom vremenu.

462 Danas Loznica, lokalitet između Prebilovaca i Gnjilišta.

Ukupno kuća 6.

Carski je has.

Stari posjednici:

- Ali Berbić. Prisutan je.
- Mehmed i Ahmed. Prisutan je.
- Tabak Salih. Prisutan je.

Nema zemlje bez posjednika.

*Selo Milinci?*⁴⁶³

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Sada su padišahovi podanici u spomenutome selu:

- Raniša, sin Petra, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Lazo Jovanov, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Vid, sin Radoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Lukša?, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Sava, sin Milete, kuća I.
- Alija, kuća I.

Ukupno kuća 6.

Carski je has.

Stari posjednici:

- Ismail-aga. Prisutan je.
- Tahir iz Mostara. Prisutan je.
- Omer-aga iz Stoca. Prisutan je.

Nema zemlje bez posjednika.

/str. 86/

*Selo Gnilište*⁴⁶⁴

463 Pod ovim nazivom je danas nepoznato. Ali, svakako se nalazilo na ovom istom potezu kao i prethodna sela.

464 Gnjilišta, selo jugoistočno od Čapljine, općina Čapljina.

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Sada se navode /sadašnji/ stanovnici spomenutoga sela:

Kulaš? Šaban, kuća 1.

Ibrahim-hodža, kuća 1.

Mehmed dede,⁴⁶⁵ kuća 1.

Ahmed, kuća 1.

Ali, kuća 1.

Drugi Mehmed, kuća 1.

Ibrahim baša, kuća 1.

Ejub, kuća 1.

Drugi Ali, lončar, kuća 1.

Ukupno kuća 9.

Stari posjednici u spomenutom selu:

- Dizdar Ahmed-aga. Prisutan je.
- Bačo-zade Ali-aga. Prisutan je.
- Bajram-aga iz Stoca. Prisutan je.
- Idris-beg. Prisutan je.
- Hadži Hasan. Prisutan je.
- Gospođa Kerima. Umrta. Njena je zemlja pusta.

Nema drugih posjednika.

Carski je has.

*Selo Svitava*⁴⁶⁶

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Nema nijedne kuće uzgor.

Mlin na rijeci Svitavi, vitala 30. Svi su u ruševnom stanju.

Svaki od spomenutih trideset vitlova mlinova ima svoga posjednika, nema /nijednog/ bez posjednika.

Stari posjednici u spomenutom selu:

465 *Dede* je termin koji označava starješinu kod derviškog reda bektashijsa.

466 Svitava, selo jugoistočno od Metkovića, općina Čapljina.

- Alijagić?/Alagić? (*Ali aga zade*) iz Počitelja. Prisutan je.
- Mali Mehmed-aga. Prisutan je.
- Hasan Ahmetović (*Ahmed oğlu*) . Prisutan je. /naknadno:/ Umro.
- Čauševići (*Çavuş oğulları*) Mustafa i Hasan iz Počitelja. Prisutan je.
- Sin ćehaje Oruča (*Oruç kethoda oğlu*). Prisutan je.
- Matic Petre. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Kunoje? Tadija. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Nikola Parvelja? . On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Drugi Nikola Kunočević. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Matic?oğlu. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika.

Carskim hasovima pripada baština 4.

Mustahfizima tvrđave Počitelj /pripada/ gedik timar I.
Na ime spahije Duraka.

Ovime je završena nahija Gabela.

Iznos sa hasova (*mal-i havass*) godišnje odsjekom, iznos 91.687.

/str. 87/

Nahija Stolac,⁴⁶⁷ pripada kadiluku Stolac⁴⁶⁸

Čitava je ostala u Osmanskoj Državi.

Odžakluk nefera tvrđave Vidoška.

Selo Kruševo i (mea) Koščela?, i Bovan i Orahovica⁴⁶⁹

Navode se stari posjednici koji su sada ponovo naseljeni:

- Mustafa Dokara, kuća I, nastanjen na svojoj zemlji.
- Omer, sin Balija, kuća I, nastanjen na svojoj zemlji.

467 Ova nahija, koja se prostirala u poriječju rijeke Bregave, nazivala se ranije Vidoška, ili Vidovska nahija, po srednjovjekovnom gradu Vidoški, odnosno stolačkom gradu. Ovdje se naziva po Stocu, koji je i ranije bio centar nahije.

468 Kadiluk Stolac prvi put spominje E. Čelebija 1664. godine. Svakako je osnovan u drugoj polovici XVII stoljeća.

469 Kruševo je selo u općini Stolac, jugozapadno od Stoca. Orahovica je zaselak u regiji Kruševa. Bovan je naseljeni lokalitet sjeveroistočno od Kruševa. Koščela, nepoznato.

- Drugi Omer Dobor?, kuća 1.
- Subaša Ahmed, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
- Mahmud, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
- Hasan Balić (*Bali oglu*), kuća 1.
- Arslan, kuća 1.
- Salih, kuća 1.
- Šaro Ivan, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
- Petre Gučić, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
- Radoš, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
- Slavoj, sin Vida, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
- Jurica, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
- Radković (*Radko oglu*) Milota?/Milun?, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
- Milutin, sin?, kuća 1.
- Mirčet/a/, kuća 1.

Ukupno kuća 16.

Nema zemlje bez posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška. /Vidoška aklamidir./

*Selo Bjelojević, drugo ime Neveš i Ostr/o/vo?*⁴⁷⁰

Sada su padišahovi podanici u spomenutom selu:

- Omer, sin Jusufa, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
- Mihajlo, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
- Miloje Barušić/Marušić?, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
- Stipan Jurošić?, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
- Vučeta Gačić, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
- Milosav Gačić, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
- Hreljić Mihajlo, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
- Simo Hreljić, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
- Stoj? Milojev, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
- D/e/ranić Mihajlo, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.

470 Bjelojevići, selo u općini Stolac, jugozapadno od Stoca. U Boljunima, zaseoku ovog sela, uz veliku nekropolu stećaka nalazi se lokalitet i veliki ozidani bunar pod imenom Neveš, u narodu poznat kao "grčki bunar". Smatra se da je bunar nastao kad i nekropola. U navedenoj nekropoli se nalazi i grob Vlatka Vukovića, bosanskog vlastelina koji je na Kosovu predvodio vojsku bosanskog kralja. Treći lokalitet nije ubiciran.

Ukupno kuća 10.

Nema zemlje bez posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška. /*Vidoška aklamudır.*/

*Selo Burmaz i Grdijević i Duboka, drugo ime Udori*⁴⁷¹

Navode se stanovnici sela i staro stanovništvo sada:

Ejub, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Osman, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Derviš, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Ebu Bekir, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Mustafa köybaşı,⁴⁷² kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Durak, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Ahmed, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Deli Hasan, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Ibrahim, kuća 1.

Ukupno kuća 9.

Nema zemlje bez posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Gornja Podplaz?/Podplat? i Ravnica i Orle*⁴⁷³

Navode se stanovnici sela i staro stanovništvo sada:

Osman Durakov, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Salih, sin Sefera, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Mahmud? Mehmedov, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Isa, sin Ismaila, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Bešir, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.

471 Burmazi, selo u općini Stolac, južno od Stoca. Danas su Grdijevići, Gornja Duboka, Donja Duboka i Udori zaseoci sela Burmazi, na teritoriji kojih se nalazi veliki broj stećaka.

472 Köybaşı je glavar ili starješina sela.

473 Ligatura je takva da se zadnji konsonant može čitati na oba načina, ali s obzirom na današnji izgovor, onda je tačniji izbor Podplat. Danas postoji selo Poplat, južno od Stoca, koje se do 1991. godine, kada je ujedinjeno u jedno selo, sastojalo od Gornjeg Poplata i Donjeg Poplata. Sela Ravnice i Orlje danas su nenaseljena.

Ishak, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Redžep, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Redžep, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Durmuš, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Mehmed, sin Behrama, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Hasan, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Mehmed, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Mustafa, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Ibrahim, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Ali, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Mehmed, sin Davuda, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Erkoč, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Mustafa, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Ibrahim, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 19.

Nema zemlje bez posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

/str. 88/

*Selo Gornja i Donja Bitovna/Bituna i Poljice*⁴⁷⁴

Stari posjednici i sadašnji stanovnici spomenutoga sela:

Selim, sin Mehmeda, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Šaban, sin Derviša, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Mehmed, sin Omera, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Murteza, sin Ahmeda, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Ahmed, sin Abdija, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Mihajlo Glavaš, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Stipan Popović, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Milenko, sin Periša, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Miloš, sin Periša, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.
 Ivan, sin Đurine, kuća 1, nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 10.

474 Bitunja, selo jugoistočno od Stoca. Poljice, naseljeni lokalitet jugoistočno od Bitunje.

Mustahfizima tvrđave Počitelj /pripada/ gedika timara 2. Oni imaju držaoce.

Carском hasu i kancelariji u Vidoškom /pripada/ dio I.

Poznati su dijelovi svakoga od njih, u svojim starim granicama.

Selo Donja Podplat i Humče⁴⁷⁵

Stari posjednici i sadašnji stanovnici spomenutoga sela:

Ramadan, kuća I, nastanjen na svojoj zemlji.

Ahmed, kuća I, nastanjen na svojoj zemlji.

Durak, kuća I, nastanjen na svojoj zemlji.

Omer, kuća I, nastanjen na svojoj zemlji.

Memi, kuća I, nastanjen na svojoj zemlji.

Mehmed, kuća I, nastanjen na svojoj zemlji.

Mustafa, sin Ibrahima, kuća I, nastanjen na svojoj zemlji.

Šaban, kuća I, nastanjen na svojoj zemlji.

Zimmija Đurin, kuća I, nastanjen na svojoj zemlji.

Zimmija Jure, kuća I, nastanjen na svojoj zemlji.

Ivan, kuća I, nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Ivan, kuća I, nastanjen na svojoj zemlji.

Damijan, kuća I, nastanjen na svojoj zemlji.

Đuro Karić, kuća I, nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Jure, kuća I, nastanjen na svojoj zemlji.

Vuk, kuća I, nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 18 /stvarno ima 16 kuća/

Der miyan, pripada vlaškim porezima Nevesinja?..... 540.320

Carски je has. Pripada kancelariji Vidoška.

Ovdje se završava spomenuta nahija Stolac.

475 Selo Poplat, južno od Stoca. Humac, neseljeni lokalitet u blizini Poplata.

Nahija Zažablje,⁴⁷⁶ pripada kadiluku Stolac, u livi Hercegovini

Navode se sela koja su ostala na strani Osmanske Države, s druge strane prave /linije/⁴⁷⁷ kada se pređe na teritorij oko rijeke Krupe,⁴⁷⁸ pa sve do mora:

/To je/ Odžakluk nefera tvrđave Vidoška

Selo Sjekos/a/⁴⁷⁹

To je jajlak u veličini dvije baštine, od prave linije /razdvajanja/,⁴⁸⁰ koji je ostao Veneciji, dok su sve ostale njive i zemlja ostali u Osmanskoj Državi.

Stara baština 5.

Nema raje u selu.

Stari posjednici:

- Mustafa-efendija, počiteljski muderris. Prisutan je.
- Ahmed Zelenko?oglu iz Počitelja. Prisutan je.
- Mustafa iz Mostara. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

/str. 89/

- 476 Zažablje, odnosno Žaba, je srednjovjekovna župa u Humu. Prostirala se u neretvanskoj dolini, području prema ušću Neretve, a nalazila se iza planine Žaba. Petar Boganjak, "Gdje je Zažablje?", *Glasnik Zemaljskog muzeja br. 4*, Sarajevo 1892, 444. Samo Zažablje je danas općina u Hrvatskoj, u Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Naselja ove nahije danas se nalaze pretežno u općini Neum.
- 477 Polukružna linija koja je povučena oko tvrđava Čitluk i Gabela završava se jugoistočno od Gabele, a odatle se povlače prave linije – *granični pravac Gabela – Kopita na brdu Polici i Polica – morska obala*. E Kovačević, *Granice Bosanskog pašaluka*, 146-151.
- 478 Rijeka Krupa je lijeva pritoka Neretve, od čijeg sistema je nastalo Hutovo blato, submediteranska močvara, koja je danas zaštićeni park prirode. Ističe iz Deranskog jezera i ima karakteristiku da kod povišenog vodostaja Neretve teče nazad, prema izvoru. U Neretvu se ulijeva južno od Gabele.
- 479 Sjekose, selo jugoistočno od Čapljine, općina Čapljina. U samoj blizini sela /1 km/ nalazi se i naseljeni lokalitet Sjekoštak.
- 480 Granica je išla upravo iznad sela Sjekose, preko brda Bubreg. Kovačević, 147.

Selo Donje /Du/bravice⁴⁸¹

Ostalo je čitavo u Osmanskoj Državi.

Stara baština 2.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Dragić, sin Stipana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Bulić Jovan, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

Selo Kolojan⁴⁸²

Odredbom prave linije, u Osmanskoj Državi ostale su dvije kuće i zemljište veličine tri baštine.

Stara baština 17.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Zimmija Zarije, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Zimmija Lojpur,⁴⁸³ kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugih posjednika nema.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

481 Mislimo da je pisar ovdje izostavio prvi slog kod imena sela, a radi se o selu Dubravice, općina Neum, južno od Sjekosa.

482 Kolojanj, selo u sjevernom dijelu općine Neum. Selo u osnovi nosi vlaško ime Kalojan, lijepi Ivan, što govori o njegovim stanovnicima. Vidjeti više: Domagoj Vidović, "Dobranjska prezimena i nadimci," *Folia Onomastica Croatica* 15/2006, 207. Iznad sela postoji i brdo istog imena, preko kojega je tada postavljena granična linija. Kovačević, 147.

483 I ovo prezime Lojpur je vlaškog porijekla.

*Selo Cerova*⁴⁸⁴

Pola sela je, odredbom prave linije, ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština 9.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Osman Hajdarov, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Abdi/Abdullah Repeša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Zimmija Periša?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Petre Katić, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Štipan /sve naznačene tačke/ Perišin??. kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Zimmija Domuz. On je umro. Njegova je zemlja pusta.

Kuća ukupno 5.

Nema druge zemlje bez posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Brštanica*⁴⁸⁵

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Jovan Margetić, kuća I.

Petre Periše?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Miloje Živkoja?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 3.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

Kula Hutovo

Nalazi se na putu koji ide prema stonskoj skeli.⁴⁸⁶ Pošto je njeno čuvan-

484 Cerovo, selo u općini Neum, sjeveroistočno od Neuma.

485 Brštanica, selo u općini Neum, sjeveroistočno od Neuma.

486 Ston je imao veliko strateško značenje, jer se tako mogla kontrolirati plovidba, kao i trgovina, oko ušća rijeke Neretve i u Mljetskom kanalu. I Evlija Čelebija spominje ovu kulu kao *kulu Slano*, na svom putu u vilajet Dubrovnik. E. Čelebi, *Putopis*, 423.

je važno i potrebno, ona se sada čuva. Nema vlasnika.

*Selo Hutovo*⁴⁸⁷

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Petre, sin Milisava, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Đuro, sin Jurka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Milisav, sin Rajiča, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Martin, sin Matijaša?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Ivan, sin Marka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Ivan, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Petre Lazarević,⁴⁸⁸ kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Mileta, sin? Grgura, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 8.

Od starih posjednika:

- Zulfikar-aga iz Stoca.⁴⁸⁹ Prisutan je.
- Radivoj. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Jurković. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Mileta. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Miloje Nadaždin. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Petre Ilić. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Marko Stipanović. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Petre Vidojević. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Drugi Petre Božeković. On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema zemlje bez posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

/str. 90/

*Selo Previš*⁴⁹⁰

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

487 Hutovo, selo u općini Neum, sjeveroistočno od Neuma.

488 Ovo je prezime napisano upravo sa nastavkom -ić, a ne prilagodnom imena i turske imenice *ogul* - sin.

489 Ovaj Zulfikar-aga bi trebalo da bude rodonačelnik stolačke porodice Rizvanbegović.

490 Previš, selo u općini Neum, istočno od Neuma i južno od Hutova.

Stara baština 4.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Andrijaš, sin Pavla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Miloje, sin Đure, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Zimmija Drmać Petre. Umro je. Njegovu zemlju sada drži Fočak (Foçalı) Džafer-paša.⁴⁹¹

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Glumina*⁴⁹²

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština 13.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Mehmed, sin Abdullaha, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Bogdan Šobozić?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vučko Medić, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Đura, sin Petra, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Nikola Đurić, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 5.

Od starih posjednika:

- Spahija Mehmed iz Mostara. Prisutan je.
- Milisav Bažin. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Petre i Milosav. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Matijaš Bažin. On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema zemlje bez posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

491 O kojem se Džafer-paši radi, pošto se iz ove bilješke razumijeva da je živ u ovo vrijeme, nije nam zasad poznato.

492 Glumina, selo u općini Neum, istočno od Previša, jugoistočno od Hutova. Ovdje se nalazi arheološka cjelina Neum - Glumina - Nekropola stećaka, koja je proglašena nacionalnim spomenikom kulture. Nekropola sa stećcima se nalazi oko 1.5 km jugozapadno od sela Glumine.

*Selo Gornja Hrasna, drugo ime Radin i Rašnica*⁴⁹³

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština II.

Stari čifluk I.

Sada ga drži Karani?zade. Mustafa-beg. Prisutan je.

Stari čifluk I.

Sada ga drži Hasan-aga. Prisutan je.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Nikola, sin Matijasa, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vučko, sin Matijasa, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jozep Ružić?/Zorić?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Milutin, sin Milete, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Nikola, sin Vida, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Periša, sin Krešića, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kosta, sin Kreše, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Radoje, sin Baletića, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Nikola, sin Bokole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 9.

- Mehmed Projat?, iz Mostara. Prisutan je.

- Hasan Dusak??. Prisutan je.

- Behlul-beg. Prisutan je.

- Husejn. Prisutan je.

Nema zemlje bez posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

493 Danas Gornje Hrasno, selo istočno istočno od Hutova, u općini Neum. Nalazi se iznad Popovog polja. Ranije je činilo centar za više sela u području Gornjeg Hrasna. Što se tiče drugog imena, danas se ne susreće u tom obliku, ali sjeverno od G. Hrasna postoji naseljeni lokalitet Radiševina.

*Selo Neveš, drugo ime Gornja Bolun*⁴⁹⁴

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština 15.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Ibrahim sin Mustafe, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Rajetin? Simo?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Sava, brat Vujinov, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mileta, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 4.

– Mehmed-aga iz Stoca. Prisutan je.

– Mihajlov sin/Mihajlović. On je na muslimanskoj teritotiji.

Nema zemlje bez posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Ošlihrbat, drugo ime Donja Bolun*⁴⁹⁵

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština /dalje nema teksta/

U njemu nema raje.

Stari posjednici:

– Alijagić (Ali-aga zade), pripada pratnji Sefer-paše.⁴⁹⁶ Prisutan je.

– Mutevellija Mehmed-aga. Prisutan je.

– Šaban. Prisutan je.

494 Danas lokalitet Neveš, južno od Stoca, te Boljuni, zaselak sela Bjelojevići. Iako se gore više naziv Neveš spominje kao drugo ime sela Bjelojevići, ovdje se ponovo navodi kao naziv drugog sela, koje pak i samo ime svoje drugo ime. Sva ova spomenuta sela i zaseoci nalaze se u neposrednoj blizini.

495 Selo Ošli Hrbat, sjeverno od Svitave, jugozapadno od Stoca. Drugi naziv, Donji Boljun, danas nije u upotrebi. Selo se nalazi sjeverno od Boljuna, odnosno Bjelojevića.

496 Ovaj Sefer-paša najvjerovatnije je Sefer-paša, porijeklom iz Maglaja, koji se u literaturi ponegdje pogrešno naziva i Sejfullah/Sejfullah-paša. Godine 1696. spominje se kao valija Hercegovine, a 1709. bio je postavljen za bosanskog namjesnika. V. Bišćević, *Bosanski namjesnici*, 226.

Nema zemlje bez posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

Selo Dolnja Hrasna, drugo ime Mirilović⁴⁹⁷

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština 50

Stara kula I. Sada pripada Danijalpašiću. (Danijal-paša⁴⁹⁸ zade)

Stara kula /broja nema/. U ruševnom je stanju.
Pripada Knežiću Stojanu.

Stari čifluk I. Pripada Danijalpašiću.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Husejn, sin Abdullaha, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Ibrahim, sin Abdurrahmana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Mustafa, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Muharrem, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Ahmed i drugi Ahmed, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

/str. 91/

Mahmud, sin Ilijasa, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Drugi Ibrahim, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Redžep, sin Ilijasa, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Petre, sin Tome, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Mihovil Tomić, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Andrijaš, sin Bare? (Baro?), kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Zimmija Knežinić Jovan, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Toma Lađević?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Nikola Komar, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

497 Danas Donje Hrasno, selo sjeveroistočno istočno od Hutova, u općini Neum. Graniči sa gore spomenutim Gornjim Hrasnom.

498 Danijal-pašu spominje E. Čelebija kao graditelja mosta na Buni, te takode spominje i Danijal-pašin čifluk, između Bune i Počitelja. Međutim, Danijal-pašu nije bilo moguće identificirati. E. Čelebi, *Putopis*, 461.

Komar Vidoje , kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Milisav Ćuk, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Ivan, sin Rajiča, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Nikola, sin Stojana, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Pribilo?, sin Žarka, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Ivan, sin Milote, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Nikola Marčinković, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Kuzman, sin Ranka/Rajka? , kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Petre, sin Vujina, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 23.

Od starih posjednika:

- Ivan Milisavić. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Petre Milisavić. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Nikola Knežić. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Nikola Žarković. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Milivoj. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Ibrahim iz Mostara. Prisutan je.
-?ić. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Jovan. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Vukadin Janičić. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema druge zemlje bez posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Hranovo Selo i Kiševa*⁴⁹⁹

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština 8.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Stipan Osovac?, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Gajasav? Miletin, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Bilčević Bogdan, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drenić Marko, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Petre, sin Nikole, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

499 Vranjevo selo, općina Neum, i Kiševo, selo u općini Neum, u zaleđu Neuma. Sela su danas na udaljenosti oko 2-2,5 km.

Lepetić Ivan, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Petre, sin Sime, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vidoje, sin Sime, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Jovan, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 9.

Šaro Ismail-aga. Prisutan je.
 Pino?/Pinjo? (*Pino oğlu*). Umro. Prisutan je njegov sin.
 Hasan, sin Mustafin. Umro. Prisutna je njegova majka.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Ilina Polje*⁵⁰⁰
 Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština 2.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Marko, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Petre, sin?, kuća I.

Kuća 2.

Nema zemlje bez posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Planica i Duži*⁵⁰¹

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština 10. To je eškindžijski zeamet. Pripada Bunji /
Buno-oğlu/.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

500 Ilino Polje, seoce nedaleko od Neuma, koje je skoro ušlo u gradske granice.

501 Duži, selo u općini Neum, zapadno od Neuma. Naziv Planica nepoznat.

Vidoje, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Petre, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Nikola, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Nema drugih posjednika.

*Selo Dolnja Presjenica, drugo ime Dračevica*⁵⁰²
 Jedna mu je baština ostala u Osmanskoj Državi.

Stara baština 3.

Raja (*re'iyyet*):

Ivan, sin Đorđa, kuća I.

Stari posjednici:

– Matijaš. On je na muslimanskoj teritoriji.

Mustahfizima tvrđave Počitelj /pripada dio gedika I. Na ime spahije Mustafe.

*Selo Oskorušica*⁵⁰³
 Jedna mu je baština ostala u Osmanskoj Državi.

Stara baština 3.

Od raje:

Zimmija Gakovica?/Gakovac?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Duran, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Nema zemlje bez posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

/str. 92/

502 Dračevica, selo sjeverno od Neuma. Naziv Presjenica nepoznat.

503 Oskorušnica, selo sjeveroistočno od Neuma, na samoj granici sa Hrvatskom.

*Selo Ostrvo Klek*⁵⁰⁴

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština 5.

Stari posjednici su nevjernici (*kefere*).

To je ostrvo koje je ušlo u more.

Sada ga drži hercegovački mutesararif, uzvišeni Redžep-paša.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Mošević*⁵⁰⁵

Vezano je sa zemljom Dubro/v/nika.⁵⁰⁶

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Mitre Kožić, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Živo Predić?, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Milošević Mihajlo, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 3.

Od starih posjednika:

- Petre Šagrijević? On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Božko. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Vidoje Šagrijević?. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Kožić Grgo. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Eškindžijski zeamet. Pripada zaimu Ljuboviću . /*Lubo-oğlu*/.

Ljubović / *Lubo-oğlu*/ Mustafa-beg. Umro. Prisutan je njegov maloljetni sin.

*Selo Dobrehova*⁵⁰⁷

504 Ostrvo Klek je sigurno poluostrvo Klek, južno od Neuma, na čijem se spoju s kopnom danas nalazi naseljeno mjesto Gornji Klek. To se vidi i iz formulacije u samom popisu .

505 Moševići, selo u općini Neum, istočno od Neuma.

506 Selo se nalazi blizu granice sa Dubrovačkom Republikom, a danas sa Republikom Hrvatskom.

507 Selo Dobruhovo, današnji izgovor Dobrovo, sjeveroistočno od Neuma.

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština 2.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Osman Bačić?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Ali, sin Abdullaha, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Matijaš, sin Šumana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Petre, sin Šumana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Stipan Glavetić?/Gladetić?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Đura Popošić?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vujin Šumanović, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vučko, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 8.

Od starih posjednika:

- Stoborinović? Grgo. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Harambaša Đura. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema zemlje bez posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Gradče*⁵⁰⁸

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština 8.

Crkva

U ispravnom su stanju.⁵⁰⁹

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Vrtibrada Nikola, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Nikola Vukasović, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

⁵⁰⁸ Gradac, selo sjeveroistočno od Neuma, općina Neum.

⁵⁰⁹ Gradac je u srednjem vijeku bio centar župe Zažablje, te se u njemu spominje crkva sv. Ane, obnovljena 1619. godine, a navodi se i da je župna crkva iz istog vremena. Vjerovatno se ovdje u popisu misli na te dvije crkve, jer je upotrijebljena množina.

Matijaš Vukasović, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Frano Vukasović, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Pavle Vukasović, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Nikola?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Ivan Vuletić, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Matijaš, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vidoje Čabić?, kuća I. On je čifčija uzvišenog Redžep-paše.
 Mihajlo Vukasović, kuća I. On je čifčija.
 Ilija Sentić, kuća I.
 Milosan? Pobre?, kuća I.
 Milivoj Klarić, kuća I.

Ukupno kuća I3.

Od starih posjednika:

- Harambaša Sentić Matijaš.⁵¹⁰ On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Sentić Božko. On je na neprijateljskoj teritoriji.

/pripada dio/ carskom hasu

Mustahfizima Vrgorca /pripada/ hasa-gedik

Kancelariji u Vidoškoj /pripada/ dio I

Mustahfizima tvrđave Počitelj /pripada/ hasa-gedik. On ima svog posjednika.

Zemlju raje ovoga sela, koja se nalazi na neprijateljskoj teritoriji, drži uzvišeni Redžep-paša.

/str. 93/

*Selo Gornja Dubravica*⁵¹¹

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština 4.

510 Matijaš Sentić je jedan od trojice harambaša, koje su Osmanlije najprije bili angažovali da brane teritorij Zažablja, a koji je kasnije, sa svojim drugovima, prešao na stranu Mlečana i borio se protiv Osmanlija.

511 Dubravica, selo sjeveroistočno od Neuma, općina Neum.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Ivan, sin Mihajla, kuća I.
 Martin, sin Koste, kuća I.
 Đura, sin Vida, kuća I.
 Nikola, sin Matijaša, kuća I.

Ukupno kuća 4.

Od starih posjednika:

- Jozeb /tako!/ i Nikola. On je na neprijateljskoj teritoriji.
 - Drugi Nikola Šebić?. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

Nema drugih posjednika.

*Selo Hoten*⁵¹²

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština 9.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Mihajlo, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Matijaš, sin Abrama, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Ivan, sin Abrama, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Andrijaš, sin Jure, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Petre Kašić, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Stipan Matić, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 7.

Od starih posjednika:

- Ismail-aga. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

512 U općini Neum postoji selo Hotanj Hutovski, istočno od Neuma, a zapadno od Hutovskog jezera, kojemu je i bliže.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Derin? i Plužine*⁵¹³

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština 12.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Selim, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Đura, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jozep, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Đura Zelinčan?, kuća I.

Ukupno kuća 4.

Od starih posjednika:

- Mehmed Boškajlo?. Prisutan je.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

Nema drugih posjednika.

*Selo Zelenkovača*⁵¹⁴

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština 8.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Mihajlo, sin Bogdana, kuća I.

Grgur, sin Stipana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Mihajlo, sin Božka, kuća I.

513 U općini Neum postoje sela Donji i Gornji Drijen, jugoistočno od Neuma, a jugozapadno od Hutovskog jezera. Naziv Plužine postoji i danas, u blizini sela Donji Drijen. Međutim, kako termin "Plužine" označava kolibe u kojima noćivaju pastiri, moguće je da se radilo o nekom privremenom lokalitetu. Vidjeti: D. Vidović, "Gradačka toponimija" *Folia Onomastica Croatica* 18/2009,198.

514 Danas postoje sela Donji i Gornji Zelenikovac, općina Neum, u neposrednoj blizini Hutovskog jezera.

Ukupno kuća 3.

Od starih posjednika:

- Ahmed alemdar⁵¹⁵ iz Struge. Prisutan je.
- Stanovnik tvrđave Počitelj spahija Ibrahim.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Papratnica*⁵¹⁶

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština 27.⁵¹⁷

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Ahmed Butica/Putica, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mihajlo?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Đuro, sin Matijaša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Radko Butižić, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jozeb, sin Pavla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Toma Putica, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Grgur Marković, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 7.

Od starih posjednika:

- Salih, sin Ljenobuda? Prisutan je.
- Ivan, sin Bokana (*Bokan oğlu*). On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

/str. 94/

515 Termin "alemdar" znači "zastavnik". Iz ovoga je nastalo hercegovačko prezime Alendar.

516 Papratnica, selo u općini Neum, istočno od Gradca, a zapadno od Hutova.

517 Na ovom je mjestu pisar upisao klauzulu uobičajenu za imena domaćina: *yerinde sakin* – nastanjen na svojoj zemlji. To je vjerovatno njegova greška, pošto je bilješka upisana u ravni sa imenima, pa je mahinalno upisao istu klauzulu i ispod ovoga.

*Selo Broćanica*⁵¹⁸

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština 4.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Ivan, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.⁵¹⁹

Stipan /sve tačke!/, sin Matije, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Novko / Nuko?-oglu Nikola.⁵²⁰ Pošto je umro na neprijateljskoj teritoriji, njegovu zemlju sada drži Džafer-paša Fočak.

Kula Nuko /Novko- oglu'a, koja je za vrijeme rata postala ruševinom, nalazi se u ovom selu.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Dobrodol*⁵²¹

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština 5.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Dražić Nikola, kuća I.

Mihajlo, sin Miloša, kuća I.

Božko Brn/j/ilo, kuća I.

518 Broćanac, selo u općini Neum, graniči sa zapada sa selom Gradac.

519 Ivan, sin Mihajla, i Stipan, sin Matije, sigurno su sinovi Mihajla i Matije Vukdragovića, koji su bili posjednici u ovome selu i tokom rata su ostali na strani Osmanlija. B. Hrabak navodi da je njihovo imanje bilo ustupljeno majoru Vuku Nonkoviću. B. Hrabak, "Zemljišne parcele feudalaca i muslimanskih seljaka u Popovu, Zažablju i Trebinju za vrijeme Morejskog rata", *Tribuna* 9, Trebinje 1985, 33.

520 Ova ličnost je Nikola Novković, ili Nonković, kojega su, sa još trojicom harambaša, Osmanlije pred sami Bečki rat postavile za starješinu Zažablja. Iako je bio serdar nad određenim brojem ljudi, koji su trebali da brane taj teritorij od Mletaka, on je, potajno od Osmanlija, sklopio savez sa Mlečanima i radio u njihovu korist, dok nije otvoreno 1687. napao osmanske odrede i stavio se u službu Mlečana. Poginuo je u borbama kod Ljubuškog 1690. godine. Ligatura prezimena se može čitati na oba načina. Varijantu Novković donosi i H. Hajdarhodžić, prema dubrovačkim izvorima. Hamdija Hajdarhodžić, "Hercegovačke porodice u XVIII vijeku", *GZM XXXII/1977*, etnologija, Sarajevo 1978, 121.

521 Dobri Do, selo u općini Neum, južno od Hutovskog jezera, jugoistočno od Neuma.

Ukupno kuća 3.

Navode se stari posjednici:

- Memi-aga. On je u Istanbulu. /Zemlju/ Drži njegova žena.
- Mehmed-aga. Umro. Imaju njegovi maloljetni sinovi.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Dužice*⁵²²

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština čestica 7.

Sada su padišahovi podanici:

Mihajlo Kačija?, kuća I.
Stipan Mršić, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Stari posjednici u spomenutome selu:

- Turnabašići (*Turna başa oğulları*). Oni nisu prisutni. Sada su u odredi-
ma levenda /lako pokretljiva vojska/
- Žarković Nikola. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Mršić Petre. On je u Dubrovniku.

Nema drugih posjednika.

Jedna od starih baština u spomenutome selu, pod nazivom Prkačinova baština, jeste gedik mustahfiza Počitelja. Sada mu je posjednik spahija Ibrahim.

Sve ostalo od spomenutoga sela je carski has i to je kancelarija Vidoška.

*Selo Turković*⁵²³

522 Dužiča, selo jugoistočno od Hutovskog jezera. Nešto južnije od ovog sela postoji i selo Dužica, ali sigurno se ovdje radi o prvoavedenom selu, zbog toga što bi pisar ovu drugu ligaturu napisao drugačije.

523 Danas Turkovići, zaselak Trebimlje, i prema tome, u općini Ravno.

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština 10.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Vidoje, sin Đure, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mihajlo, sin Pavla, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Od starih posjednika u spomenutom selu:

- Danijalpašić Mehmed-beg iz Mostara. Prisutan je njegov opunomoćenik.

- Hadži Hasan iz Mostara. Prisutan je.

- Hatema i Saliha iz Mostara. Prisutne su.

- Žarković Nikola. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Pećina*⁵²⁴

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština 3.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Miloš, sin Petra, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vučić, sin Đurine, kuća 1.

Vidoje, sin Tome, kuća 1.

Ukupno kuća 3.

Od starih valsnika:

- Zulfikar iz Stoca. Prisutan je.

- Mehmed-hodža. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Zagorača*⁵²⁵

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština 6.

Padišahovi su podanici:

Ivan, sin Petra, kuća /dalje potpuno zamrljano/

Nikola, sin Jovana, kuća / “ “ “ /

Mehmed-aga, Umro. Tu su njegove maloljetne kćeri /nesigurno čitanje/. Samostalno /dalje nečitko/.

/str. 95/

Selo Trebimlja/*e*⁵²⁶

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština 23.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Stipan?/Stepan?, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Nikola, sin Vujice, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Petre, sin Perina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Božko, sin Ivana, kuća I.

Mileta, sin Milića, kuća I.

Drugi Nikola Sekulin?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vučeta, sin Stanka / kuća se ne spominje, samo:/ Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Nikola, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 8.

Crkva I. U ispravnom je stanju.

Od starih posjednika:

525 Zagorac, selo između Hutova i Ravnog, u blizini sela Pečina.

526 Trebimlja, selo u općini Ravno. Prije formiranja ove općine, Trebimlja je spadala u općinu Trebinje.

- Ibrahim iz Popova. Prisutan je.
- Hadži Hasan iz Mostara. Prisutan je.
- Ibrahimagić (*Ibrahim aga zade*) iz Višića. Prisutan je.
- Abdul-Aziz-aga. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Rupindol/Rupnidol i Vojević/Vujević*⁵²⁷
 Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština 3.
 Stara baština 6.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Zimmija Kulaš? Nikola, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Ali Trmčelija /iz sela Trmčina/, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Dam/i/jan, sin Vidoja, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Matijaš, sin Marka, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Đuro, sin Ivana, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 5.

Od starih posjednika:

- Zulfikar-aga Stočanin. Prisutan je.
- Matijaš Vukadinović /tako!/. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Trmčina i Gornja Brešica? i Gajče*⁵²⁸

- 527 Danas postoje sela Rupni Do i Vojevići, u općini Ravno. Ona se nalaze zapadno od Ravnog, dosta blizu samog centra općine.
- 528 Danas Trnčina, Brestica i Gaic. Trnčina je u popisu jasno upisana kao Trmčina. Rupni Dol, Vojevići, Brestica i Gaic/ Gajic, nazivaju se zajedno Gornja Trnčina, jer se nalaze u brdskom dijelu, dok se samo selo Trnčina nekad naziva Donja Trnčina i nalazila se nešto južnije od današnjeg položaja. Vidjeti: D. Vidović, "Toponimija sela Trnčina u Popovu", *Folia Onomastica Croatica* 22(2013), 215. Sva su sela blizu Ravnog, zapadno od njega.

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Baština 15.

Baština 2.

Baština 4.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Stipan, sin Nikole, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Đuro, sin Stipana/Stepana, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vujin, sin Petre-a, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Đuro, sin Mihovila, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vidoje, sin Pavla, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ivan, sin Rade /Rado/, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 6.

Od starih posjednika:

- Mehmed-aga. Umro. Imaju njegova maloljetna djeca.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Spada u kancelariju Vidoška.

*Selo Zagorje*⁵²⁹

Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stara baština 12.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Marko, sin Nikole, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Nikola, sin Petre-a, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mihajlo, sin Stepana/Stipana, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Rebče?/Ripče?, sin Petre-a, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 4.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

529 Zagorje, danas selo Zagorac, zapadno od Trnčine.

Nema drugih posjednika.

*Pola sela Velja međa*⁵³⁰

A druga polovica je ostala u Osmanskom Carstvu, u nahiji Popova.

Stara baština 19.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Dam/i/jan, sin Brataša?, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Sava Dražić Stepanov/Stipanov, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ivan, sin Stipana, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 3.

Od starih posjednika:

- Zulfikar-aga. Prisutan je.

- Spahija Ibrahim. Prisutan je.

- Ibrahim-aga. Prisutan je.

- Mehmed-čelebija. Prisutan je.

- Ahmed Jusufov. Prisutan je.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

Nema drugih posjednika.

???, pripada mukati?350.183

Ovdje se završava spomenuta nahija Zažabje.⁵³¹

/str. 96/

530 Velja Međa, selo u općini Ravno, sjeveroistočno od Trčine.

531 Pisar je ovdje napisao: Žežabje.

Nahija Popova,⁵³² pripada kadiluku Ljubinje⁵³³

Cijela nahija je ostala u Osmanskoj državi.

Odžakluk nefera Vidoške

Pola sela Velja međa⁵³⁴

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Ivan, sin Milutina, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Nikola, sin Filip, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Petre, sin Miloša, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Matijaš, sin Pavla, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Ivan, sin Nikole, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 5.

Od starih posjednika:

– Hadžismajlovići (*haci Ismail zadeler*) iz Stoca. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Eškindžijski je timar. Posjednik spahija Omer.

Crkva 1.⁵³⁵ U ispravnom je stanju.

Selo Gornja Duboka⁵³⁶

532 Nahija Popova je stara istoimena župa, koju su Osmanlije stavile pod svoju vlast krajem 1467. godine. Ona obuhvata širu trebinjsku oblast, zajedno sa nahijom Trebinje.

533 Kadiluk Ljubinje osnovan je krajem XVI ili početkom XVII stoljeća. H. Šabanović, *Bosanski pašaluk*, 196.

534 Ovo je druga polovica sela, upisanog neposredno prije ovoga, samo u nahiji Zažabje. Vjerovatno je teren zahtijevao ovakvu podjelu. Selo je 1585. godine upisano jedinstveno, u nahiji Popova, kadiluk Novi i Cernica: A. Aličić, *Opširni katastarski popis za oblast Hercegovu iz 1585. godine II*, 275.

535 U selu Velja Međa postojala je još iz srednjeg vijeka crkva sv. Ivana Evanđelista. D Vidović, "Toponimija Popova," 301.

536 Selo se pod ovim nazivom danas ne može ubicirati.. Vjerovatno se nalazilo na terenu između Velje Međe i Bančića.

Fišić Ebu Bekir, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Mehmed, sin Ken'ana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Iz kancelarije je Vidoške.

*Selo Bančić*⁵³⁷

Kuće uzgor 3.

Ovo je izvorni zavičaj sadašnjeg hercegovačkog mutesarrifa, njegove ekselencije Redžep-paše.⁵³⁸

Karakol – policijska ispostava na brdu Prskanje,⁵³⁹ kuća, komad I
Za vrijeme rata čuvali su je panduri⁵⁴⁰ /određeni/ od stanovništva.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Dvrsnica*⁵⁴¹

Stara kula I.⁵⁴² U ruševnom je stanju.
Pripada Abdul-Aziz agi. On je prisutan.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Ahmed, sin Ibrahima, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Nikola, sin Grubiše, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Milat, sin Vuka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Rade, sin Stojana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Vele /Veljo?/, sin Milogaja?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Drugi Milat, sin Vučete, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

- 537 Bančići, selo sjeverozapadno od Ljubinja, općina Ljubinje.
538 To znači da Redžep-pašin zavičaj nije Nevesinje, kako je to navodio Bašagić.
539 Prskanje je danas naseljeni lokalitet, zapadno od Bančića, na nešto višoj nadmorskoj visini od Bančića.
540 Institucija pandura
541 Selo Dvrsnica, jugozapadno od Ljubinja, općina Ravno.
542 Nema podataka o tome ko je sagradio ovu kulu. Zna se samo da je bila na tri sprata i da je u XIX stoljeću bila u posjedu najprije porodice Đikić, a zatim porodice Muslibegović, obje iz Mostara. H. Hasandedić, *Muslimanska baština u istočnoj Hercegovini*, Sarajevo 1990, 288-289.

Milidrag, sin Radosava, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 7.

Od starih posjednika:

- Mehmed-aga. Umro. Tu su njegova maloljetna siročad (*sagîr-i eytâm*).

Nema drugih posjednika.

Eškindžijski zeamet, baština 4.

Posjednik mu je Durmuš alajbeg,⁵⁴³ a zajedno su s njim /zajednički koriste/ zaimi Husejn i Memi.

Baština 4.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Ravne*⁵⁴⁴

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Knez Đuro, sin Ivana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ilija, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Petre-!/, sin Petre-a-!/, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Božko, sin Ivana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Toma, sin Mitre/Petre-a?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Petre, sin Ivana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mihajlo, sin Stepana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kato?, sin Đorđa, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Petre, sin Ivana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mihajlo, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Petre, sin Pavla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ivan, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Matijaš, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Božko, sin Stepana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Đuro, sin Stepana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

543 Durmuš-alajbeg potječe iz porodice Čengić, što će pisar kasnije navesti i u samom popisu. Durmuš-paša je bio hercegovački alajbeg od 1688-1703. godine, a zatim i hercegovački sandžakbeg, najvjerovatnije u periodu 1710-1716. godine. Vidjeti više: H. Hajdarhodžić, "Hercegovačke porodice u XVIII vijeku" 139-142.

544 Ravno, naselje jugozapadno od Ljubinja, danas centar istoimene općine.

Drugi Matijaš, sin Marka, kuća I. Nastanjen na sv ojoj zemlji.
 Vučeta, sin Stepana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Nikola, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Đuro, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Ivan, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Matijaš, sin Bože?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Ivan, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Đuro, sin Matijaša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Grgur, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Božko, sin Miloša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 25.

/str. 97/

Od starih posjednika Ravana:

- Mustafa iz Mostara. Prisutan je.
- Drugi Mustafa Stočanin. Prisutan je.
- Resul iz Ljubinja. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Dio /koji spada u/ eškindžijski zeamet, baština 5.

U svojim granicama pripada Durmuš alajbegu i njegovim suposjednicima, zaimima Husejnu i Memiju.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

Baština 5. Posjednik im je, u njihovim granicama, Kancelarija.

*Selo Čečrina*⁵⁴⁵

Baština..... 4.

Sada su raja:

Petre, sin Vučka, kuća I.

Prisutne su zimmije posjednici spomenutoga sela. Nema zemljišta bez posjednika.

Carskom hasu /pripada/ baština 2.

Eškindžijskom zeametu /pripada/ dio 1.
Posjednik mu je Durmuš alajbeg i njegovi ortaci.

*Selo Č/a/valina*⁵⁴⁶

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Nikola, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Milisav, sin Vučka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Marko, sin Damjana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Mihajlo, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Drugi Marko, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Vučeta, sin Stepana/Stipana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Drugi Vučeta, sin Đuriše, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Matijaš, sin Vukića, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Sava, sin Matijaša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Petre, sin Matijaša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Drugi Petre, sin Marka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Drugi Mihajlo, sin Božka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Ivan, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Dragutin, sin Đurice, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Drugi Petre, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Rajo, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Vuk, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Damijan, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Drugi Petre, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Drugi Matijaš, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 20.

Od starih posjednika:

- Fazlullah-aga iz Ljubinja. Prisutan je.
- Ramadan. Prisutan je.

- Durmuš, sin Omera. Prisutan je.
- Hurrem, sin Osmana. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Od vojnika Hercegovine, pripadaju bosanskoj blagajni

Carskom hasu i sada kancelariji u Trebinju /pripada/ dio I.

Eškindžijskom zeametu /pripada/ dio I.

Sada mu je posjednik zaim Sulejman, sa suposjednikom zaimom Kar-oglu.⁵⁴⁷

Dio svakoga od njih poznat je u svojim starim granicama.

*Selo Zavala*⁵⁴⁸

Nova kula I.⁵⁴⁹ Nije završena.

Ovu kulu zajedno sa odžakom za vrijeme ovoga rata pokušali su srušiti nevjernici s neprijateljskog teritorija .

Manastir ⁵⁵⁰ I. U ispravnom je stanju.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Petre, sin Stepana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Nikola, sin Radoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Petre, sin Marka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vujadin, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Vujadin, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

- 547 U literaturi se spominje "islamizirani rod Karo, posjednici u Ravnu". Zemlje jednog od njih su Mlečani 1695. godine bili dodijelili jednom seljaku nemuslimanu. D. Vidović, "Pregled topnimije jugozapadnog dijela Popova", FOC 19 (2010), 323.
- 548 Zavala, selo južno od Ravnog, općina Ravno, te južno od Čvaljine. Oba sela su blizu Ravnog. Ovo selo se u XVII stoljeću nekad nazivalo i Čengići, "po uglednom muslimanskom rodu, koji je gospodario velikim dijelom Popova". D. Vidović, "Toponimija sela Zavala, Golubinac, Belenići i Kijev Do u Popovu", FOC 20(2011), 221.
- 549 Kula je pripadala porodici Čengić, a zatim su je, prema usmenoj predaji, otkupili Kadijevići i pod imenom Kadijevića kula je poznata i danas. Prelazila je iz porodice u porodicu, a postoji i danas. D. Vidović, "Toponimija sela Zavala, Golubinac, Belenići i Kijev Do u Popovu", 221.
- 550 Manastir Zavala, sakralni objekat jugoistočno od sela Zavala, na jugozapadnoj strani Popovog polja. Pouzdanih podataka o njegovom porijeklu nema. Jedni ga vezuju čak za prvog kršćanskog vladara Konstantina, a drugi za srpskog cara Dragutina iz XIII stoljeća. Prvi historijski dokument potiče iz 1514. godine. Popravljan je u XVI, a nanovo oslikan u XVII stoljeću.

Mihajlo, sin Nikole, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Nikola, sin Petre-a, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Mihajlo, sin Jake, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Božko, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 9.

Nema zemljišta bez posjednika.

Eškindžijskom zeametu /pripada/ dio 1.
 Pripada Durmuš alajbegu i njegovim ortacima/suposjednicima.

Carskom hasu /pripada/ dio 1. Pripada kancelariji Vidoška.

Njihovi su dijelovi poznati u svojim starim granicama.

/str. 98/

*Selo Muhareva Lût*⁵⁵¹

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Božko, sin Radovana, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Nikola, sin Vukoja, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vujin, sin Jure, kuća 1.
 Šaban, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 4.

Eškindžijski je zeamet. Pripada Durmuš alajbegu i njegovim ortacima/suposjednicima.

U spomenutome selu nema drugih posjednika.

*Selo Grmljani*⁵⁵²

Stara kula 1.⁵⁵³ U ispravnom je stanju.
 Pripada zimmiji Mihajlu, sinu Jovana. Stanuje /u njoj/.

551 Selo Muhareva Ljut, naseljeno mjesto istočno od Zavale. Danas u izgovoru pravoslavnog stanovništva: Mareva Ljut.

552 Grmljani, selo jugoistočno od Ravnog i Zavale, u općini Trebinje.

553 Zasad nema podataka o graditelju ili vlasniku kule.

Crkva I. U ispravnom je stanju.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Mihajlo, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Nikola kovač, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Miloš, sin Vučete, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vujadin, sin Radođe, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Periša, sin Božka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Mihajlo, sin Stanka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Radoje, sin Cvitka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vučeta, sin Radosava, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Jovan, sin Đure, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Vučeta, sin Milosava, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Petre, sin Radoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Vučeta, sin Đure, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.⁵⁵⁴
 Drugi Jovan, sin Milisava, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća I4. /u defteru ima I3 upisanih kuća, ako ne računamo i kulu/

Od starih posjednika:

- Fazli-beg. Prisutan je.

Eškindžijski zeamet, dio I. Pripada Durmuš alajbegu i njegovim ortacima/suposjednicima.

Vojnucima, koji pripadaju bosanskoj blagajni, /pripada/ baština 4.

Nema drugih posjednika.

*Selo Sedlar*⁵⁵⁵

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

554 Za jednog Vučetu Đurinog Hrabak navodi da je 1694. godine preuzeo zemlje osmanskih podanika Mihaila i Vojina Cvjetkovića: B. Hrabak, "Zemljišne parcele ...", 36. Ako se ne radi o koincidenciji po pitanju umena, onda je Hrabakov podatak netačan.

555 Sedlari, selo jugoistočno od Grmljana, općina Trebinje.

Milutin, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vujadin, sin Mačka?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Mirko, sin Periše, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vujo/Vojo?, sin Damjana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Jovan, sin Petre-a, kuća I.
 Lazar, sin Stepana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Jovan, sin Vujice, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Radoš, sin Božka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Jelenko?, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Milutin, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća II.

Nema zemljišta bez posjednika.⁵⁵⁶

/zamrljan dio teksta, kao da se završava: i njegovim ortacima, ali se imena ne vide/

*Selo Orahov Dol*⁵⁵⁷

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
 Nema vlasnika.

Kula sa zidovima (*kulle-i d v r*).⁵⁵⁸

Dao ju je za svoje vojnike napraviti njegova ekselencija, umrli Gazi Husejn-paša.⁵⁵⁹

Sada se navode padišahovi podanici, koji spadaju u stare posjednike:

556 Rečenica nakon ove je zamrljana, kao da se završava: i njegovim ortacima, ali se imena ne vide.

557 Orahov Do, selo jugozapadno od Ravnog, općina Ravno.

558 Danas u Orahovom Dolu postoje samo toponimi, kao tragovi postojanja ovih kula: Kula, Karaula, Meteriz. Postoje i toponimi Hromića kula i Kovačevića kula. D. Vidović, Vidović, "Toponimija sela Orahovi Do u Popovu", *Rasprave* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje 37/2 (2011), 550, 555.

559 Topal Gazi Husejn-paša, porijeklom iz Bosne, bio je na čelu bosanskog ejaleta u više navrata u periodu 1687-1691. godine. Kao sposoban i hrabar čovjek, uspio je okupiti raspršene snage Bošnjaka i vojsku motivirati na maksimalne napore, povratio mnoge gradove i palanke, uspostavio red i mir. Vedad Bišćević, *Bosanski namjesnici osmanskog doba*, 210-213. Bašagić ga spominje pod imenom Husein-paša Dizveren. Bašagić, *Znameniti Hrvati*, ..., 367. Zajedno sa Redžep-pašom sudjelovao je kao zapovjednik delija u odbijanju neprijateljskih napada, te je ova kula sigurno napravljena u sklopu tih aktivnosti.

Međutim, pošto se ovdje spominje kao umrli, a gore navedeni izvori kao godinu njegove smrti navode 1117 (1705). godinu, to znači da podaci koji oni donose nisu tačni i da treba da budu ispravljani.

Nikola, sin Jovana, kuća I.
 Drugi Nikola, sin Stepana, kuća I.
 Toma, sin Božka, kuća I.
 Simo, sin Nikole, kuća I.
 Damijan, sin Radosava, kuća I.
 Marko, sin Mihajla, kuća I.
 Stipan, sin Ivana, kuća I.
 Petre, sin Mihajla, kuća I.

Ukupno kuća 8.

Od starih posjednika:

- Hasan, čovjek iz svite Redžep-paše.

Nema drugih posjednika.

Eškindžijski zeamet, dio I.

Carskom hasu /pripada/ baština 4. To je kancelarija Vidoška.

Svako zemljište ima svoje granice i one su poznate.

/str. 99/

*Selo Golubinac*⁵⁶⁰

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Petre, sin Ivana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Ilija, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Matijaš, sin Gojka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Božko, sin Pavla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Nikola, sin Milina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Marko, sin Đure, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 6.

Od starih posjednika: Husejn, sin Bali-baše

Nema drugih posjednika.

To je eškindžijski zeamet. Pripada zaimu Lubo oğlu⁵⁶¹ Ibrahimu.

Selo Bîlenić⁵⁶²

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Miloš, sin Radosava, kuća I.

Mihajlo, sin Matijaša, kuća I.

Drugi Mihajlo, sin Jozeba, kuća I.

Toma, sin Milete, kuća I.

Ukupno kuća 4.

To je eškindžijski zeamet. Pripada zaimu Lubo-oglu Ibrahimu.

Nema drugih posjednika.

Selo Kijev Dol⁵⁶³

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Miloš, sin Đure, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vuk, sin Milina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Đuro, sin Gojaka?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Cvitko, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Petre, sin Mitre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 5.

Nema drugih posjednika.

To je eškindžijski zeamet. Pripada zaimu Lubo-oglu Ibrahimu.

/sve ovo kao da je naknadno dopisano/

561 Ligarura ovog prezime je takva da omogućava čitanje na više načina (Lubo, Buno, Lulo), s obzirom na nedostatak tačaka, te način pisanja određenih harfova. Kako ovdje postoji jedva vidljiva tačka ispod slova "b", odlučili smo se da ovu ligaturu čitamo kao Lubo-oglu, odnosno Ljubović.

562 Belenići, selo u općini Ravno.

563 Kijev Do, selo u općini Ravno, južno od Ravnog i jugoistočno od Orahovog Dola.

*Pola sela Sjenica*⁵⁶⁴

Druga polovica je u nahiji Boban.⁵⁶⁵

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Đuro Vučković, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Baj t Mihajlo, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Nema drugih posjednika.

To je eškindžijski zeamet. Pripada zaimu Lubo-oglu Ibrahimu.

*Selo Polica*⁵⁶⁶

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Jovan, sin Laze, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vujin, sin Miloša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Jovan, sin Radoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Milenko, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Nikola, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Nikola, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Vujin, sin Milenka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Luka, sin Stepana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Božko, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Vujin, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mihajlo, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća II.

Nema drugih posjednika.

Eškindžijski zeamet, dio I.

Pripada Durmuš alajbegu i njegovim ortacima/suposjednicima.

Carskom hasu /pripada/ baština 4.

To je kancelarija Vidoška.

564 Šćenica Bobani, sjeverozapadno od Trebinja, općina Ravno. Ovo selo ima još dodatak Bobani, jer se nalazi u predjelu Bobani, a postoji još i selo Šćenice Ljubomir, blizu Bilečkog jezera.

565 Bobani su izrazito krševiti predio današnje općine Ravno, sa tridesetak sela. Naziv je došao od vlaškog katuna Bobani i istoimenog vlaškog roda, koji se tu naselio u osmansko doba, i kako se vidi, dao ime i nahiji na tom području.

566 Poljice Popovo, selo sjeverozapadno od Trebinja, općina Trebinje.

*Selo Čavaš*⁵⁶⁷

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Ivan, sin Miloša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Milutin, sin Miloša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vujica, sin Miloša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Filip, sin Cvitka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vujin, sin Ilije, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Hasan, sin Sefera, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 6.

Crkva

Ovaj /podatak/ je ranije greškom bio upisan u popisni defter.⁵⁶⁸ /djeluje kao da je naknadno upisano/

Carском hasu /pripada/ baština3.

To je kancelarija Vidoška.

Od starih posjednika:

- Ali-beg iz Stoca. Prisutan je.
- Hasan, sin Abdul-Bakija iz Ljubinja. Prisutan je.
- Muslibegovići (Musli beg zadeler).⁵⁶⁹ Prisutan je.
- Abdul-Aziz-aga iz Ljubinja. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

/str. 100/

*Selo Mišljen*⁵⁷⁰

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Đuro, sin Miloša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Jovan, sin Milete, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

567 Čavaš, selo sjeverno od Ravnog, općina Ravno.

568 To bi značilo da u selu nema i nije bilo crkve, nego je podatak pogrešno upisan. Prema podacima objavljenih popisa Hercegovačkog sandžaka iz 1477. i 1585. godine takođe nije bilo crkve u ovom selu.

569 Muslibegovići su poznata mostarska porodica.

570 Mišljen, selo u općini Ljubinja, zapadno od Ljubinja.

Milutin, sin Milenka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Mustafa, sin Abdullaha, kuća I.

Ukupno kuća 4.

Eškindžijskom zeametu /pripada/ dio I.
Pripada Durmuš alajbegu i njegovim ortacima/suposjednicima.

Carskom hasu /pripada/ baštinaI.
To je kancelarija Vidoška.

Nema drugih posjednika.

*Selo Orašje*⁵⁷¹

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Stojan, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Sava, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Drugi Sava, sin Mandre /Mandro?/, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Ibrahim, sin Muharrema, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Šaban, sin Ridvana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Abdi, sin Mahmuda, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Ukupno kuća 6.

Od starih posjednika:

- Ahmed-efendija iz Ljubinja. Prisutan je.
- Salih-baša iz Ljubinja. Prisutan je.
- Hasan, sin Hurrema iz Ljubinja. Prisutan je.
- Muharrem i Husejn iz Ljubinja. Prisutan je.
- Zimmija Rado. On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema zemlje bez posjednika.

Eškindžijski zeamet. Sada pripada zaimu Sulejmanu.

Carskom hasu /pripada/ baština3.
To je kancelarija Vidoška.

571 Orašje Popovo, selo u Popovom polju, sjeverno od Ravnog. Dio je u općini Ravno, a dio u općini Trebinje.

*Selo Kotezi*⁵⁷²

Stara kula I. U ruševnom je stanju.⁵⁷³
 Pripada Abdul-Aziz-begu.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
 Pripada sinovima Abdi-čajuša.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
 Pripada ženi Stočanina Mustafa-bega.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Abdi, sin kajjima, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Krojač Ahmed, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Durak, sin Omera, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Ali-hodža, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Ramadan, sin Velije, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Mehmed, sin Mahmuda, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Mustafa Hodžić (*Hoca oglu*), kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Ibrahim, sin Duraka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Ali Salihov, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Durak, mujezin, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Redžep Osmanov, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Durak, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Petre, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Ivan, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vujadin, sin Tome, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Damjan, sin Mirka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vule, sin Smoljana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Milko, sin Smoljana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Sava, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Božko, sin Mitre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Lazo, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Mihajlo Šešelj, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Milivoj, sin?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

572 Kotezi, selo jugoistočno od Ljubinja, pripada općini Trebinje.

573 H. Hasandedić navodi da su u osmansko vrijeme u Kotezima sagrađene tri kule, koje su pripadale porodicama Bubuć, Burina i Čatić. H. Hasandedić, *Muslimanska baština u istočnoj Hercegovini*, 287. To su vjerovatno one *tri utvrde sa 60 vojnika*, koje je 1696. godine, kad je Popovo nakratko palo pod mletačku vlast, osvojio serdar Damjan Kadijević. Ivan Kukrika, D. Vidović, "Toponimija sela Kotezi u Popovu," *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, knj. 38/1 (2012), 124.

Ukupno kuća 23.

Nema zemlje bez posjednika.

Eškindžijski zeamet, dio 1.

Pripada Durmuš alajbegu i njegovim ortacima/suposjednicima.

Carskom hasu /pripada/ baština 5.

To je kancelarija Vidoška.

*Selo Galičić i Veličan*⁵⁷⁴

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Komlen, sin Milutina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vujadin, sin Radivoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vidoje, sin Vujina?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vučeta, sin Vujadina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Lazo, sin Radivoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Jovan, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Jovan, sin Vujice, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Mile, sin Ivana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Bogavac, sin Vukoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vujin, sin Laze, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Damjan, sin Jelka?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Mihajil?, sin Radoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Bogdan, sin Periše, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Mihajil?, sin Đorđa, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Milutin, sin Tome, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vujin, sin Milića, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Jovan, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vujadin, sin Damjana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Petre, sin Miloja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Jovan, sin Vidoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi /dalje se tekst uopće ne vidi – na samom je rubu/

/str. 101/

Matijaš, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

574 Selo Veličani, jugoistočno od Ravnog, sjeverozapadno od Trebinja, općina Trebinje. Galičić je susjedno selo selu Veličani.

Milenko, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Ilija, sin Milenka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Sava, sin Todora, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Jovan, sin Milina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Mihajil?, sin Radula, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Milutin, sin Vujadina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 28.

Od starih posjednika:

- Musli-beg. Prisutan je.⁵⁷⁵
- Abdul-Aziz-aga. Prisutan je.
- Ibrahim-aga. Prisutan je.
- Muslibegovići. Prisutan je.

Drugih posjednika nema.

Eškindžijski zeamet, dio I.

Pripada Durmuš alajbegu i njegovim ortacima/suposjednicima.

Carskom hasu /pripada/ baština 7.

To je kancelarija Vidoška.

*Selo Dubljan*⁵⁷⁶

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Milenko, sin Vujice, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Sava, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Nikola, sin Čajka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vujo, sin Radula, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Sava, sin Ilije, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Milutin, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Mato, sin Pavla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Petre, sin Bogovca, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Mileta, sin Damjana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

575 "Neki Musli-beg držao je zemlje za oko 66 dunuma (20 polja). Sva pomenuta zemlja oktobra 1694. dodeljena je knezu Mihailu Kadijeviću, iz prve mletačke starešinske porodice u Popovu." B. Hrabak, "Zemljišne parcele ...", 34. Musli-beg se očito vratio na svoj posjed, nakon što su Mleci vratili ovaj dio Osmanlijama.

576 Dubljani, selo u općini Trebinje, jugoistočno od Ravnog.

Drugi Petre, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Ilija sin Ace?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Duro, sin Luke, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Ivan, sin Radivoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Stojan sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Dima, sin Ivana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 15.

Od starih posjednika:

- Salih-čelebija. Prisutan je.
- Osman Hadžimahmutović (*haci Mahmud zade*). Prisutan je.
- Memi, sin Saliha. Prisutan je.
- Osman, sin Džihana. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Eškindžijski je zeamet. Pripada zaimu Sulejmanu.

*Selo Dračeva*⁵⁷⁷

Časna džamija I.⁵⁷⁸

Sada je /dovedena/ u ispravnom stanju.

To je vakuf umrlog Novali Hadži Husejna.⁵⁷⁹ Posjeduje 60.000 akči na dugu kod ljudi. Mutevellija mu je Mehmed čelebi, jedan od stanovnika sela.

577 Dračevo, selo u općini Trebinje, jugoistočno od Ravnog, u neposrednom susjedstvu sela Veličani.

578 Na osnovu ovog podatka vidi se da je džamija podignuta puno prije datuma koji je dosad navođen: "...Neki predak jedne od ovih porodica sagradio je u Dračevu prije 1762. godine sljedeće objekte: džamiju, mekteb, čatrnju i nekoliko dućana." H. Hasandedić, *Muslimanska baština u istočnoj Hercegovini*, 283.

579 Nije poznato ko je ovaj Novali Hadži Husejn. Prema imenu može se reći da je vjerovatno živio u Herceg-Novom i imao posjed u ovom selu, a kako je bio imućan – hadžija – u njemu je uspostavio svoj vakuf. Pošto je vakufski novac već dat na dug stanovništvu, vakuf je sigurno uspostavljen prije ratnih sukoba, najvjerovatnije početkom XVII stoljeća. Krajem XVI stoljeća Dračevo je spadalo u zeamet Ali-age. Imalo je 23 kuće, od kojih je 7 bilo muslimanskih. Ne spominje se niti vakuf niti džamija. Vidjeti. A. Aličić, *Opširni katastarski popis za oblast Hercegovu iz 1585*, 265-266.

Časna kuća za važne ljudske potrebe ⁵⁸⁰..... I. U ruševnom je stanju.

Nema vakufa. Njen vakuf čak nije ni poznat.

Stara kula I. Sada je u ispravnom stanju.

Pripada Ibrahim-agi, a on je prisutan.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

Pripada Hasan-begu, a on je prisutan.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

Pripada Osman-begu, a on je prisutan.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

Pripada Kasim-begu, a on je prisutan.

Stara kula I.

Pripada Salihu, a on je prisutan.

Stari posjednici, sadašnji padišahovi podanici:

Milenko, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Đuro, sin Vulina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mihajlo, sin Vuka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Sava?, sin Janoša?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Nikola, sin Miloša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jovan, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vuk, sin Vujice, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Dejan, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Jovan, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Miše?, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Jovan, sin Vučka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Jovan sin Dragojla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Jovan, sin Milovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vujadin, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Jovan, sin Kral/j/a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Baro, sin Đure, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

580 Nije sasvim jasno o kojoj se građevini ovdje radi. S obzirom na činjenicu da se slična formulacija u popisu odnosi na han, možda se i ovdje radi o hanu. Iako se atribut "časni" koristi za objekte vezane uz vjerske potrebe, moguće je, pošto se radi o vakufskom objektu, da se ovdje ipak odnosi na han. H. Hasandedić smatra da je Dračevo imalo odlike manje kasabe, pa je tako i mogla postojati potreba za ovakvim objektom.

Petre, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Lazo, sin Vujina?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Petre, sin Vuka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Mihajlo, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Jusuf, sin Velije, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Mahmud-aga,⁵⁸¹ kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Ismail, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Ali, sin Ahmeda, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Mehmed, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Sulejman, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Hasan, sin Omera, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 28 /zapravo je upisano 27/

Nema zemlje bez posjednika.

Eškindžijski zeamet, dio /broj se ne vidi/.
 Pripada Durmuš alajbegu i njegovim ortacima/suposjednicima.

Carском hasu /pripada/ baština 3/8.
 Kancelarija je Vidoška.

/str. 102/

*Selo Drenjan*⁵⁸²

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Pavle, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Mihajlo, sin Milka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Jovan, sin Milisava, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Petre, sin Jurka/Božka?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Đuro sin Milijana /Miljana?/, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Mihajlo, sin Stojana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Milko, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

581 Mahmud-aga je upisan među rajinskim stanovništvom zbog toga što ima tapiju na rajinsku zemlju.

582 Drijenjani, selo jugoistočno od Dračeva, sjeverozapadno od Trebinja, općina Trebinje. Graditeljska cjelina - Pravoslavna crkva Uspenja Bogorodice s nekropolom sa stećcima i starim kamenim nadgrobnicima (krstačama) u selu Drijenjani, Popovo polje (općina Trebinje), proglašena je 2009. godine nacionalnim spomenikom kulture. Za crkvu se tvrdi da je podignuta 1644. godine. Međutim, ovdje u popisu nije ubilježena, što je vrlo čudno, jer je pisar unosio svaku, pa i najporušeniju crkvu. Ona ipak potiče iz kasnijeg vremena.

Drugi Milenko,⁵⁸³ sin Matijaša kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 8.

/?????????????????/, pripada mukati Nevesin/j/a, 540.320.

Od starih posjednika:

- Abdul-Aziz-aga iz Mostara. Prisutan je.
- Rustem-aga iz Ljubinja. Prisutan je.
- Kasim-beg. Prisutan je.
- Ibrahim-aga iz Dračevice. Prisutan je.
- Kapići. Prisutan je.
- Selamić (*Selami-zade*) iz Ljubinja. Prisutan.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

Selo Kosićan, drugo ime Mrkonić⁵⁸⁴

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Knez Vučin?, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Jako/v/, sin Vujice, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Radoje, sin Đure, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Radoje, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Simo, sin Damijana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Jovan, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Mihajlo, sin Milete, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Tomaš, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 8.

Od starih posjednika:

- Kasim-beg. Prisutan je.
- Sinan iz Ljubinja. Prisutan je.

583 Pošto nema drugog Milenka prije ovoga, onda je pisar sigurno krivo upisao pretkodnog domaćina kao *Milko*, umjesto *Milenko*.

584 Mrkonjići, selo sjeverozapadno od Trebinja, općina Trebinje.

Nema drugih posjednika.

Spada u eškindžijski zeamet.

Samostalno pripada Durmuš alajbegu i njegovim ortacima/suposjednicima.

Spomenuta nahija Popovo završava se ovdje.

Nahija Boban,⁵⁸⁵ pripada kadiluku Ljubinje u livi Herecegovina

Čitava nahija je ostala u Osmanskoj Državi.

Odžakluk posadnika tvrđave Vidoška?

Selo Tuhil/j/e?/Tomil/j/e?⁵⁸⁶

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Stara baština iznos 25.

Crkva I. U ispravnom je stanju.

Knez Mirosav, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jovan, sin Vujice, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Matijaš, sin Radosava, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Damjan Kovan, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Sava, sin Radoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mileta, sin Gale (Galo) , kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 6.

Stari posjednici:

- Ibrahim-aga. Prisutan je.

- Mustafa iz Novog. Prisutan je.

- Mahmud-aga iz Novog. Prisutan je.

585 Nahija Boban. Ovu nahiju nije registrovao Hazim Šabanović u *Bosanskom pašaluku*, tako da pretpostavljamo da je bila samo privremena administrativna tvorevina nakon popisa, koja je dobila naziv po predjelu gdje joj se sela nalaze. Danas se Bobanima naziva izrazito krševiti predio u općini Ravno, a obuhvata tridesetak sela. Međutim, sela upisana u defteru danas pripadaju dijelom općini Ravno, a dijelom općini Trebinje.

586 Sudeći po smještaju okolnih sela, ovo bi moglo biti selo Tulje, sjeverozapadno od Trebinja, općina Trebinje. Ime je došlo od staroslavenskog termina *tuhal*- vlažan.

- Ishak Šatar?/Šator?. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Gornja i Dolnja Žakova*⁵⁸⁷

Stara baština iznos 37.

Crkva I. U ispravnom je stanju.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Simo, sin Pavla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Milenko, sin Vide /Vido/, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Miloš, sin Milana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Milan, sin Vujadina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Petre, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vujadin, sin Marka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Matijaš Grbić, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 7.

Od starih posjednika:

- Ibrahim-aga. Prisutan je.

- Salih. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Spada u carski has. Pripada kancelariji Vidoška.

/str. 103/

*Selo Dobrojan, drugo ime Papratni Dol*⁵⁸⁸

Stara baština iznos 13.

587 Selo Žakovo, sjeverozapadno od Trebinja, općina Trebinje.

588 Selo Dobromani, sjeverozapadno od Trebinja, općina Trebinje. Drugi naziv danas nije poznat.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Hasan, sin Abdija, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vujin, sin Petre-a, kuća I.

Grujica, sin Petre-a, kuća I.

Sava, sin Periše, kuća I.

Dragutin, sin Jovana, kuća I.

Ibrahim-aga. Prisutan je.

Ukupno kuća 5.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Jasenice*⁵⁸⁹

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Vujadin, sin Stepana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ivan, sin Milete, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Stojan Čikaš?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 3.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Nevada i Prusîk/Prosîk*⁵⁹⁰

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Stepan, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Stanko, sin Ivana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vuk, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Pavle, sin Radoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

589 Selo Jasenica Lug, općina Trebinje, sjeverozapadno od Trebinja.

590 Selo Nevada, sjeverozapadno od Trebinja, južno od Dobromana, općina Ravno. Prusîk je selo Prosjek, općina Ravno, u susjedstvu Nevade, napušteno.

Ukupno kuća 4.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Luč/i/nica/Lučinić? i Gojšina*⁵⁹¹

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Petre, sin Radoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Sava, sin Periše, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Milutin, sin Save, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Petre, sin Milisava, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 4.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Vlaka i Trnovica i Grabče*⁵⁹²

Baština iznos 14.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

Pripada Mustafa-begu. On je prisutan.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Vujadin, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Milutin, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mihajlo, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Milutin Lučin, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Matija, sin Vukašina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

591 Selo Gojšina, općina Trebinje, sjeverozapadno od Trebinja. Što se tiče sela Luč/i/nica/Lučinić?, vjerovatno se radi o selu Lušnica, 2 km jugozapadno od Gojšine.

592 Selo Vlaka, sjeverozapadno od Trebinja, južno od Dobromana, općina Ravno. Selo Trnovica, južno od Vlaka, u neposrednom susjedstvu. Selo Grebci, zapadno od Vlaka, u neposrednom susjedstvu.

Grujica, sin Rade (Rado), kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Matijaš, sin Miloša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 7.

Od starih posjednika:

- Ali, sin Mustafe. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Slivnica*⁵⁹³

Baština iznos 15.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Mihajlo, sin Rađena, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Đuro, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Vujica, sin Radivoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Lazo, sin Čojka/Čujka?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Nikola, sin Stepana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Rado, sin Milenka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 6.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Pola /sela/ Sjenica*⁵⁹⁴ – a druga polovica je u nahiji Popova

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Nikola, sin Milka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Jovan Kulak, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

593 Selo Slivnica Bobani, sjeverozapadno od Trebinja, općina Ravno.

594 Selo Šćenica Bobani, sjeverozapadno od Trebinja, općina Ravno. Kako je navedeno, jedna je polovica u nahiji Popovo, a druga u nahiji Bobani, što je sigurno rezultat geografskog položaja sela.

Ukupno kuća 2.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

Crkva I.⁵⁹⁵ U ruševnom je stanju.

/str. 104/

*Selo Čopice i Šuše*⁵⁹⁶

Stari posjednici i sadašnji podanici:

Toma, sin Pavla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ibrahim Ramadanov, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Bačlovac i Požarno*⁵⁹⁷

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Jovan, sin Pavla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Matijaš, sin Milka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ivan, sin Matijaša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 3.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

595 U selu Ščenica Postoji i danas crkva Mala Gospojina.

596 Selo Čopice, istočno od Ščenice, općina Ravno. Šuše, u blizini Čopica, napušteno selo.

597 Selo Baljivac, jugozapadno od Poljica u Popovom polju, općina Ravno. Požarno, naselje jugozapadno od Baljivca, napušteno. Općina Ravno.

*Selo G/o/rogaš*⁵⁹⁸

Stara baština iznos 20.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Petre, sin Obrada, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mihajlo, sin Milisava, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ivan, sin Milka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 3.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

*Selo Rabti i Žiklič*⁵⁹⁹

Stara baština iznos 15.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Knez /I/Spas?, sin Vujina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Komjan, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Simo, sin Nike, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vujica, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mihajlo, sin Rade, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Milutin, sin Luke, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 6.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Pripada kancelariji Vidoška.

598 Gorogaše, selo u općini Ravno.

599 Selo Rapti Bobani, jedan dio sela je u općini Ravno, a drugi dio u općini Trebinje. Naziv Žiklič nije poznat, ali 2,5 km jugoistočno od sela Rapti nalazi se naselje Dikličići, te se vjerovatno radi o ovome selu. Kako je konsonant "ž" napisan sasvim jasno, moguće je da je vremenom došlo do promjene u nazivu sela.

Iznos /preuzete obaveze/ mukate?540.320

Ovdje se završava spomenuta nahija Bobani.

/str. 105/

Nahija Ljubomir,⁶⁰⁰ pripada kadiluku Ljubinje⁶⁰¹

Čitava nahija je ostala u Osmanskoj Državi, u livi Hercegovini.

Odžakluk nefera tvrđave i palanke, pripada kapetaniji Trebinje, od obaveze /za/ III3.

Selo Zurović,⁶⁰² vezano je za teritoriju Dubrovnika

Od starih posjednika i sadašnjih padišahovih podanika:

Knez Duka, sin Nike, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jovan, sin Damjana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Od starih posjednika:

- Zimmija Vuk. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika.

Crkva I.⁶⁰³ U ispravnom je stanju.

Crkva I. U ruševnom je stanju.

Carski je has. Ranije je pripadao kancelariji Nova, a sada pripada kancelariji Trebinje.

600 Nahija Ljubomir formirana je na teritoriju istoimene župe, koja se prostirala sjeverno od trebinjskog kraja. Osmanlije su je osvojile već 1465. godine.

601 Kadiluk Ljubinje osnovan je krajem XVI ili početkom XVII stoljeća. Ponekad je obuhvatao Ljubinje, Cernicu i Ljubinje. H. Šabanović, *Bosanski pašaluk*, 196.

602 Žurovići, predio iznad Rijeke dubrovačke, prostorno pripada Trebinju. Naseljen je bio vlaškim stanovništvom istoga imena, a na tom teritoriju su bila vlaška staništa.

603 Nije sasvim jasno o kojim se crkvama radi, s obzirom na to da danas ne postoji selo Žurović, nego je to naziv predjela. U Kočelama i Zaplaniku, selima na ovom području, zabilježene su katoličke crkve u predosmansko vrijeme. S obzirom na to da se ovdje u popisu ne spominju crkve u ovim selima, možda su popisane ovdje u Žuroviću, sumarno za predio.

Selo Kaladžurđević⁶⁰⁴

Od starih posjednika i sadašnjih padišahovih podanika:

Stojan, sin Ilije, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Damjan, sin Milisava, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vuk, sin Rade (Rado), kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 3.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Ranije je pripadao kancelariji Nova, a sada pripada kancelariji Trebinje.

Selo Vladičić⁶⁰⁵

Petre, sin Ivana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Knez Duka.⁶⁰⁶ Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Ranije je pripadao kancelariji Nova, a sada pripada kancelariji Trebinje.

Selo Nenović⁶⁰⁷

Dragutin, sin Milića, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Od starih posjednika:

604 Kaladžurđevići, selo sjeveroistočno od Dubrovnika, ali u BiH. Selo je dobilo ime po vlaškom starješini. Vidjeti: D. Vidović, "Prilog proučavanju odraza svetačkog imena Juraj u hrvatskoj antroponimiji", *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 33 (2007), 434-435.

605 Nepoznato pod ovim imenom. S obzirom na ostala upisana sela, vjerovatno se radi o današnjem selu Vladnica, 1,5 km sjeveroistočno od Kaladžurđevića.

606 Knez Duka je ovdje u poziciji posjednika zemljišta, samo to pisar nije posebno naglasio.

607 Selo Nenovići zapadno od Trebinja, blizu granice sa Hrvatskom. Danas u općini Ravno.

– Omer-aga Memišahović (Memišah oğlu). Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Ranije je pripadao kancelariji Nova, a sada pripada kancelariji Trebinje.

*Selo Kutina*⁶⁰⁸

Sava, sin Milenka, kuća 1.

Od starih posjednika:

– Ali Maslinović /!/. prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Ranije je pripadao kancelariji Nova, a sada pripada kancelariji Trebinje.

*Selo Začule*⁶⁰⁹

Stara kula 1.⁶¹⁰ U ispravnom je stanju.

Pripadala je umrlima Omeru i Muratu, a sada je prenesena na njihovu djecu.

Vukoj, sin Matijaša, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jovan, sin Milina, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vučeta, sin Ivana, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 3.

Od starih posjednika:

– Ahmed iz Risna. Prisutan je.

608 Kutina, selo zapadno od Trebinja. Općina Ravno.

609 Začule, selo zapadno od Trebinja. Općina Ravno. Nalazi se iza brda Čule.

610 O kuli nema nikakvih podataka, izuzevši činjenicu da se i danas na ulazu u selo nalaze ostaci "turske" kule.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Ranije je pripadao kancelariji Nova, a sada pripada kancelariji Trebinje.

/str. 106/

Selo B/e/rejović⁶¹¹

Od starih posjednika i sadašnjih padišahovih podanika:

Milenko, sin Milisava, kuća 1.

Ivan, sin Đure, kuća 1.

Kuća 2.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Ranije je pripadao kancelariji Nova, a sada pripada kancelariji Trebinje.

Selo Srnjak⁶¹²

Petre, sin Marka, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Pripada carskim hasovima, kancelarija Trebinje.

Selo Orah⁶¹³

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Ivan, sin Milete, kuća 1.

Grujica, sin Radosava, kuća 1.

Vučur, sin Milije, kuća 1.

Miladin, sin Simka, kuća 1.

611 Berovići, sada selište kod sela Začule.

612 Srnjak, zaselak sela Orah u općini Ravno.

613 Orah, selo zapadno od Trebinja, sjeveroistočno od Rijeke Dubrovačke, općina Ravno.

Ukupno kuća 4.

Od starih posjednika:

- Salih. Prisutan je.

Grudobran – *meteris*,⁶¹⁴ vrata I. Neupotrebljiv je.

Nema drugih posjednika.

Carski je has, i sada pripada kancelariji Trebinje.

*Selo Zaplanik*⁶¹⁵

Od starih posjednika i sadašnjih padišahovih podanika:

Petre, sin Ivana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Božko, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Od starih posjednika:

- Murad i Ali. Umrli. Sada su tu njihova djeca.

Nema drugih posjednika.

Carski je has, i sada pripada kancelariji Trebinje.

*Selo Crni Dol*⁶¹⁶

Vujin, sin Milete, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Od starih posjednika:

614 Gudobran – *meteris*, privremeno utvrđeni položaj za zaštitu vojnika od neprijateljskih metaka.

615 Zaplanik, selo zapadno od Trebinja, sjeveroistočno od Rijeke Dubrovačke, općina Ravno. Susjedno je Orahu.

616 Crni Dol, danas naziv lokaliteta u blizini sela Zaplanik.

- Ali, sin Sulejmana. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Carski je has, i sada pripada kancelariji Trebinje.

Grudobrani poznati po nazivu Obrđe??Dubrovnik erazisine iki taš izvirde? vakidoldugu yerdedir.

..... /tekst se ne vidi/

*Selo Uskopje*⁶¹⁷

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Mihajlo, sin Milina, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Milutin, sin Vukašina, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Sava, sin Petre-a, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mileta, sin Pavla, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vujin, sin Pavla, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jovan, sin Milina, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 6.

Mustahfizima tvđave Ljubuška /pripada/ gedik /timar/ 1. Na ime spahije Mustafe.

Stanovništvo spomenutoga sela od davnina nije plaćalo saliyane /po-reze/ na hercegovačkoj strani, ali su stanovnici, pošto se /selo/ nalazi blizu carinarnice obavljali određene poslove za povjerenike –*umenâ*, koje su postavljali defterdari.

/str. 107/

Stara kula poznata po imenu Badžhana /carinarnica/ 1.

Cisterna2. U ispravnom su stanju.

Pošto se nalazi na mjestu koje je važno za prolazak i odlazak putnika koji idu ka dubrovačkoj skeli, za njeno čuvanje određen je Omer-aga sa svojim neferima, i oni je sada čuvaju.

*Selo Krajković*⁶¹⁸

Sada su padišahovi podanici:

Damjan, sin Đure, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Luka, sin Milenka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Stari posjednici u spomenutom selu:

- Kapetan Davud. Umro. Sada ima njegova kći.
- Hasan Bračević. Prisutan.

Nema drugih posjednika.

Crkva I. U ruševnom je stanju.

Carski je has, i sada pripada kancelariji Trebinje.

*Selo Hum*⁶¹⁹

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Luka, sin Radojice, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Vukašin, sin Radojice, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Jovan, sin Radojice, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Vujin, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 4.

Stari su posjednici koji se navode:

618 Krajkovići, selo sjeverozapadno od Trebinja, općina Trebinje. Nekropola stećaka u ovom selu proglašena je nacionalnim spomenikom kulture u BiH.

619 Hum, selo u Popovom polju, općina Trebinje, na trasi bivše pruge Čapljina-Dubrovnik.

- Ibrahim-aga iz Dračeva. Prisutan je.
- Murad. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Crkva I. U ispravnom je stanju.

Carski je has, i sada pripada kancelariji Trebinje.

Selo Krnjević⁶²⁰

Stojan, sin Milisava, kuća I.

Stari posjednici:

- Hadžihasanović Mehmed-ćehaja. Prisutan je.
- Hasan Bračević. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Carski je has, i sada pripada kancelariji Trebinje.

Selo Đedić⁶²¹

Sadašnji padišahovi podanici:

Duka, sin Vujina, kuća I.

Stojan, sin Jovana, kuća I.

Kuća 2.

Stari posjednici:

- Samostalno pripada Mehmed-agi. On je prisutan.
- Nema drugih posjednika.

Carski je has, i sada pripada kancelariji Trebinje.

Selo Kučići⁶²²

620 Krnjevići, selo sjeverozapadno od Trebinja, sjeverno od sela Hum, općina Trebinje.

621 Selo Đedići, sjeverozapadno od Trebinja, sjeverno od sela Hum. Općina Trebinje.

622 Kučići, selo sjeverozapadno od Trebinja, sjeverno od Huma, općina Trebinje.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Matijaš, sin Tadije, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Nikola, sin Milije, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Stari posjednici:

- Osman. Umro. Njegova je zemlja upražnjena.

Nema drugih posjednika.

Carski je has, i sada pripada kancelariji Trebinje.

*Selo Čičina*⁶²³

Stara kula I. U ispravnom je stanju.

Pripada Kodža Husejnu.

Sadašnja raja:

Petre, sin Stepana, kuća I.

Todor, sin Sekule, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Stari se posjednici navode:

- Kodža Husejn. Prisutan je.

- Drugi Husejn. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

/str. 108/

*Selo Petrojević*⁶²⁴

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

623 Cicina, selo sjeverozapadno od Trebinja, općina Trebinje.

624 Petrovići, selo u sastavu općine Trebinje.

Knez Lazar, sin Mirčete, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Nikola, sin Radovana, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Mihajlo, sin Petre-a, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Luka, sin Ivan, kuća 1.

Ukupno kuća 4.

Od starih posjednika:

– Ago Mehmed. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Carski je has, i sada pripada kancelariji Trebinje.

*Selo Bavnović/Paunović?*⁶²⁵

Sadašnja raja:

/B/Rašo?, sin Jovana, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Mileta, sin Vukića, kuća 1.

Kuća 2.

Od starih posjednika:

– Husejn. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Carski je has, i sada pripada kancelariji Trebinje.

Stara kula u Slanama 1.

Nalazi se na jednom mjestu, koje je prolaz-derbend-, na putu koji vodi ka dubrovačkoj skeli. Pošto je važno da se ona čuva, sada su za njeno čuvanje zaduženi Amidžić /*Amûce-oğlu*/ Ishak-aga sa svojim vojnicima, te oni vrše službu čuvanja.

*Selo Slane*⁶²⁶

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Mile, sin Damjana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jovan Milutinov sin/Milutinović, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Nema drugih posjednika.

Carski je has, i sada pripada kancelariji Trebinje.

*Selo Gornja i Donja Kočela*⁶²⁷

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Stojan, sin Miloša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Nikola, sin Radelje, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Od starih posjednika:

– Jusuf. Prisutan je.

– Kršćanka Križana? Na muslimanskoj je teritoriji.

Nema drugih posjednika.

Carski je has, i sada pripada kancelariji Trebinje.

*Selo Desine selo*⁶²⁸

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Ilija, sin Milka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Grujica, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

626 Danas Staro Slano, selo jugozapadno od Trebinja, općina Trebinje.

627 Gornja Kočela i Donja Kočela, danas dva sela u općini Trebinje, sjeverozapadno od Trebinja, sjeveroistočno od Huma.

628 Desin selo, selo u općini Trebinje. Sjeverozapadno od Trebinja.

Kuća 2.

Kršćanka (*nasranijja*). Prisutna je.

Nema drugih posjednika.

Carski je has, i sada pripada kancelariji Trebinje.

/str. 109/

*Selo Mijonić*⁶²⁹

Sadašnja raja:

Mileta, sin Matijaša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Nema drugih posjednika. Nalaze se na svom mjestu.

Carski je has, i sada pripada kancelariji Trebinje.

*Selo Jušić*⁶³⁰

Nema nijedne kuće uzgor.

Stari posjednici:

- Osman. Umro. Njegova je zemlja upražnjena.

- Zimmija Đuro. On je u Dubrovniku.

Drugih starih posjednika, za koje se zna, nema.

Carski je has, i sada pripada kancelariji Trebinje.

*Selo Dolnja Taleža*⁶³¹

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

629 Mionići, selo u općini Trebinje, dijeli se na Gornje i Donje Mioniće. Sjeverozapadno od Trebinja.

630 Jušići, selo u općini Trebinje.

631 Taleža, selo u općini Trebinje, zapadno od Trebinja.

Vujin, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Stojan, sin Bore?/Bože? , kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Drugih posjednika, za koje se zna, nema.

Carski je has, i sada pripada kancelariji Trebinje.

Selo Klikojević⁶³²

Sada su padišahovi podanici:

Petre, sin Damijana, kuća I.
Vučin, sin Radovana, kuća I.

Kuća 2.

Od starih posjednika:

- Durmuš. On je prisutan.

Drugih posjednika, za koje se zna, nema.

Carski je has, i sada pripada kancelariji Trebinje.

Selo Čerovač⁶³³

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Milija, sin Stepana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Vučin, sin Radoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Od starih posjednika:

632 Klikovići, selo jugozapadno od Trebinja, općina Trebinje.

633 Cerovac, selo u općini Trebinje, zapadno od Trebinja.

- Mihajlo, sin Stepana. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Carski je has, i sada pripada kancelariji Trebinje.

*Selo Zagora*⁶³⁴

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Knez Bogan?, sin Komnena, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Miloš, sin Petre-a, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Atanas, sin Nike, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jakim, sin Stepana, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Radul, sin Grujice, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mihajlo, sin Vujadina, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Obrad, sin Kovača, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Milislav, sin Milete, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 8.

Carski je has, i sada pripada kancelariji Vidoška.

Nema drugih posjednika.

Crkva 1. U ispravnom je stanju.

Selo Modrokapa/Mudrokapa?⁶³⁵

Nikola, sin Radoja, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Od starih posjednika:

- Mehmed-aga Babović / *Babo-oğlu* /. Prisutan je.

- Malkočbašić / *Malkoč-baša oğlu* /. Prisutan je.

Carski je has, i sada pripada kancelariji Trebinje.

634 Zagora, selo u općini Trebinje, na Trebinjskim brdima. To je istovremeno i ime predjela, sjeverozapadno od Trebinja, na kojemu se nalazi nekoliko sela, među njima i ovo ovdje upisano.

635 Selo je pod ovim nazivom danas nepoznato. Međutim, sigurno se nalazilo u ovom predjelu, sudeći prema okolo upisanim selima.

Nema drugih posjednika.

*Selo Gornja Turan*⁶³⁶

Nema nijedne kuće uzgor.

Stari posjednici:

- Breković/Preković? Ahmed. Prisutan je.
- Šaban. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Carski je has, i sada pripada kancelariji Trebinje.

/str. 110/

*Selo Kovačina*⁶³⁷

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

- Jovan, sin Vukašina, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Nikola, sin Obrada, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Stojan, sin Petre-a, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Radoje Mirčeta, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 4.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Sada pripada kancelariji Trebinje.

*Selo Dolna Turan*⁶³⁸

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

636 Selo Turani, općina Trebinje, sjeverno od Trebinja. Administrativno nisu podijeljeni na Gornje i Donje, ali u svakodnevnoj praksi jesu.

637 Kovačina, selo sjeverozapadno od Trebinja, općina Trebinje.

638 Danas dio sela Turani, općina Trebinje.

Knez Ivan, sin Stepana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vujin, sin Duke, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Dražko, sin Duke, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Sava, sin Dole? (Dolo), kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 4.

Nema drugih posjednika.

Carski je has, a sada pripada kancelariji Trebinje.

Crkva I. U ispravnom je stanju.

Selo L/j/eskovac /Liskovac?⁶³⁹

Šaran?oğlu Ibrahim, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Carski je has, a sada pripada kancelariji Trebinje.

Selo Trnovac⁶⁴⁰

Nema nijedne kuće uzgor.

Stari su posjednici:

- Hasan, sin Husejna. Prisutan je.
- Ibrahim. Prisutan je.
- Drugi Hasan, sin Muharrema. Prisutan je.

Carski je has, a sada pripada kancelariji Trebinje.

Selo Pomućan? /Pomođan?⁶⁴¹

Nema nijedne kuće uzgor.

639 Ljeskovac, danas nepoznato pod ovim nazivom.

640 Danas Gornji i Donji Trnovac, selo sjeverozapadno od Trebinja, južno od Begović Kule, općina Trebinje. Pod ovim imenom danas nije poznato.

641 Nepoznato pod ovim imenom.

Ovo selo samostalno pripada Ežder Mehmed-agi.

Carski je has. Sada pripada kancelariji Trebinje.

*Selo Trebihova*⁶⁴²

Posjednici i sadašnji padišahovi podanici u spomenutom selu sada su:

Knez Dražko, sin Stepana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Sava, sin Dragutina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Od starih posjednika:

- Resul-aga. Umro. Sada je prisutan njegov maloljetni sin Durmuš.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Sada pripada kancelariji Trebinje.

Crkva I. U ruševnom je stanju.

*Selo Grbeši i Jeleška? i jajlak Ravne i Župan Potok?,*⁶⁴³ pripada spomenutom

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Jovan, sin Žarka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Miloje, sin Damijan, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Perić, sin Laze, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Pavle, sin Milivoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 4.

Carski je has. Sada pripada kancelariji Trebinje.

642 Trebihova, danas Trebijovi, selo sjeverno od Trebinja, općina Trebinje.

643 Grbeši, selo sjeverozapadno od Trebinja, općina Trebinje. Drugi naziv nije poznat. Jajlaci nisu ubicirani.

Nema drugih posjednika.

*Selo Vukšić*⁶⁴⁴

Vučin?, sin Komnena, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Mihajlo, sin Milenka, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Od starih posjednika:

- Ljubović /*Lûbo oĝlu*/ Hajdar-beg. Prisutan je.
- Mehmed-aga. Prisutan je.

Carski je has. Sada pripada kancelariji Trebinje.

Nema drugih posjednika.

/str. III/

*Selo Rajčinović*⁶⁴⁵

Nema nijedne kuće uzgor.

Stari posjednici:

- Ćehaja Durak. Prisutan je.
- Resul-aga. Umro. On ima maloljetnog sina Durmuša, te ovaj to drži u svojoj ruci.

Carski je has. Sada pripada kancelariji Trebinje.

644 Ukšići, selo sjeverno od Trebinja, općina Trebinje.

645 Danas pod ovim nazivom nepoznato.

*Selo Borilović i Vrhpolje*⁶⁴⁶

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Knez Živko, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Stepan, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Čojko, sin Miloša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jovan, sin Vukoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vučić, sin Marka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Lučina, sin popa Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mileta, sin Anastasa, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Živko, sin Baje/Paje?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mijoča, sin Milete, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Žarko, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ivan, kuća I.

Ukupno kuća II.

Od starih posjednika:

- Uzvišeni Redžep-paša. On je preuzeo uz tapiju.

- Kapetan Rado? Umro.⁶⁴⁷ Sada ima njegova kćerka.

- Ahmed i Salih. Umro /ali se odnosi na obojicu./ Tu su njihovi nasljednici.

Nema drugih posjednika.

Crkva I. U ruševnom stanju.

Crkva I. U ispravnom stanju.⁶⁴⁸

Carski je has, a pripada kancelariji Trebinje.

646 Borilović, selo u općini Trebinje, i susjedno Vrhpolje Ljubomir, selo sjeverno od Trebinja, općina Trebinje. Oznaku Ljubomir nosi po području u kojem se nalazi, za razliku od Vrhpolja Zagara, sela u istoj općini, ali na drugom kraju.

647 Pošto uz ime ove osobe stoji oznaka "fevt", koju pisar u ovome popisu koristi isključivo za muslimane, znači da je ovaj kapetan bio musliman.

648 O crkvama nema podataka, a vjerovatno su se nalazila po jedna u svakom od ova dva popisana sela.

*Selo Cibrijan i Pijavice*⁶⁴⁹

Muharrem, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mustafa, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Carski je has. Sada pripada kancelariji Trebinje.

*Selo Brandol*⁶⁵⁰

Stari posjednici su stanovnici spomenutoga sela Borilović?⁶⁵¹ Nema zemlje bez posjednika.

Carski je has. Sada pripada kancelariji Trebinje.

*Selo Ugarka i Bijoča?*⁶⁵²

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

Sa umrlog Mustafa-bega prenesena je na njegove nasljednike.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

Sada je vlasništvo (mulk) Ćenanovića. (*Ken'ân oğlu*).

Crkva 2.

Jedna je u ispravnom, a jedna u ruševnom stanju.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Knez Luka, sin Rade, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mitre, sin Damijana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jovan, sin Tome, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ivan, sin Laze, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Nikola, sin Dejana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

649 Cibrijan, selo sjeverno od Trebinja, i susjedno selo Pijavice, u Ljubomirskom polju, oba sela u općini Trebinje.

650 Danas Brani Do, selo u općini Trebinje.

651 Ova ligatura je nesigurna za čitanje. Izgleda kao da je upisano samo pola imena ovog sela /... ilović/. Međutim, jedino ovaj naziv može da se uklopi u datu ligaturu, kao i činjenica da je selo "spomenuto". Selo Brani Do nalazi se sjeverno od Borilovića, udaljenost između njih je 5 km.

652 Ugarc, selo sjeverno od Trebinja, općina Trebinje. Drugi naziv danas nije poznat.

Ukupno kuća 5.

Od starih posjednika:

- Duraković (*Durak oğlu*). Prisutan je.

Carski je has. Sada pripada kancelariji Trebinje.

Nema drugih posjednika.

*Selo Dubravčić i Mužević*⁶⁵³

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Mihajlo, sin Ljubića, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Đuro, sin Miloja, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Đuro, sin Jovana, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vučeta, sin Pavuna, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 4.

Od starih posjednika:

- Duraković. Prisutan je.

- Ćenanović. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Sada pripada kancelariji Trebinje.

/str. 112/

*Selo Sjenica Vlaška*⁶⁵⁴

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

653 Nazivi Dubravčić i Mužević/Možević danas nisu poznati, te se ni lokaliteti ne mogu ubicirati. Selo se sigurno nalazilo na ovom području. Postojala je vlaška porodica Dubravčić.

654 Vlaška, selo sjeverno od Trebinja, dosta blizu Bilećkog jezera, općina Trebinje. Naziv Sjenica se više ne koristi.

Bogavac, sin Milka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Jovan, sin Tome, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Od starih posjednika:

- Marko. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Mustafa-beg. Umro. Sada imaju njegovi nasljednici.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Sada pripada kancelariji Trebinje.

*Selo Čarić*⁶⁵⁵

Stari čifluk I. Pripada Sulejman-agi Resulbegoviću.

Mileta, sin Šoje, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Od starih posjednika:

- Mehmed-aga. Prisutan je.
- Ramadanović (*Ramadan oğlu*). Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Sada pripada kancelariji Trebinje.

*Selo Vrbno*⁶⁵⁶

Knez Stepan, sin Pavla, kuća I.

Od starih posjednika:

- Davudović (*Davud oğlu*) Mahmud. Prisutan je.

655 Čvarići, selo sjeverno od Trebinja, općina Trebinje. Ligatura bi se, osim Čarić, mogla čitati i kao: Carić.

656 Danas Gornje i Donje Vrbno, istočno od Trebinja, blizu granice sa Crnom Gorom. Općina Trebinje.

- Resulović (*Resul oğlu*). On je u Albaniji (Arnavutluk).
- Husejn. On je prisutan.

Crkva 1. U ruševnom je stanju.

Carski je has. Sada pripada kancelariji Trebinje.

Nema drugih posjednika.

*Selo Jehanik?*⁶⁵⁷

Milko, sin Lale, kuća 1.

Od starih posjednika:

- Hadžo Durak. Prisutan je.
- Abdul-Aziz-beg. Prisutan je.

Nema drugih posjednika za koje se zna.

Carski je has. Sada pripada kancelariji Trebinje.

*Selo drugi Orah i Meusko*⁶⁵⁸

Sada su padišahovi podanici:

Lazo, sin Rajka?/Ranka?, kuća 1.

Sava, sin Vujina, kuća 1.

Bajo Glogovac, kuća 1.

Ukupno kuća 3.

Od starih posjednika:

- Sulejman. Prisutan je.
- Ahmed. Prisutan je.

657 Pod ovim nazivom se danas ne može ubicirati.

658 Orah, selo sjeveroistočno od Trebinja, u blizini Bilečkog jezera; Mosko, selo susjedno Orahu, ali nešto bliže Trebinju. Oba sela u općini Trebinje.

- Ibrahim, sin Selima. Prisutan je.
- Ishak Salihović. Prisutan je.

Carski je has. Sada pripada kancelariji Trebinje.

Nema drugih posjednika.

*Selo Dubočan*⁶⁵⁹

Sada su padišahovi podanici:

- Filip, sin Jovana, kuća I.
- Petre, sin Janka, kuća I.
- Stepan, sin Jovice?/Novice?, kuća I.
- Nikola, sin Vukarice!//, kuća I.

Ukupno kuća 4.

Od starih posjednika:

- Selim Kobić/Kunić?. Prisutan je.
- Abdul-Aziz-beg. Prisutan je.
- Ibrahim, sin Ahmeda. Prisutan je.

Carski je has. Sada pripada kancelariji Trebinje.

Nema drugih posjednika.

*Selo Žanovica*⁶⁶⁰

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

- Sava, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Staniša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

659 Dubočani, selo istočno od Trebinja, u blizini Bilečkog jezera. Općina Trebinje.

660 Žanovica, nepoznato pod ovim nazivom. Na ovom je području vještačko Bilečko jezero, formirano 1968. godine, potopilo više sela, kao inaseljenih loklaiteta, tako da ih se danas ne može ubicirati.

Carski je has. Sada pripada kancelariji Trebinje.

/str. 113/

*Selo Bukovik i Kneždo*⁶⁶¹

Sa jajlakom?dol i Smrekovica, pripada Bukoviku

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Fahri?baliću (Fahri? Bali zade) Husejn-agi.

Stari čifluk /broj nije naveden/.
Pripada Fahribaliću (Fahri Bali zade) Husejn-agi.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Vuk, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Negovan, sin Vučka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Nikola, sin Mirka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Dražko, sin Milutina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Drugi Nikola, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 5.

- Ibrahim-aga. Prisutan je.

Carski je has. Sada pripada kancelariji Trebinje.

Nema drugih posjednika.

*Selo Varćenović*⁶⁶²

Nema nijedne kuće uzgor.

Njegovi stari posjednici su muslimani (*ehl-i islam*).
Većinom su to stanovnici Risan.⁶⁶³ Sada su u nahiji Korenić.⁶⁶⁴

661 Danas samo Knež Do, naseljeno mjesto jugoistočno od Bileće, a zapadno od Nikšića, općina Nikšić. Bukovik, neubicirano. U svakom slučaju moralo je biti susjedno selo sa Kneždolom.

662 Vračenovici – istočno od Bileće, a zapadno od Nikšića. Nalaze se 5 km udaljeni od bh-cg granice, u Crnoj Gori, a predstavljaju i granični prijelaz između ove dvije države.

663 Risan je bio grad i nahija u kadiluku Herceg-Novih. Danas Risan, Crna Gora.

664 Nahija Vrm ili Klobuk, u hercegovačkom sandžaku, nastala je od stare župe Vrm, čiji je Klobuk grad. Gospodari te župe u XIV st. postali su Korjenići, te se ona po ovoj porodici nekad zvala

Carski je has. Pripada kancelariji Trebinje.

*Selo Pilatovci*⁶⁶⁵

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada kapetanu Pašo Selimu.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada Džihanu. On je prisutan.

Carski je has. Sada pripada kancelariji Trebinje.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Knez Vuko, sin Bajinka?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Milutin, sin Vučića, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Petre, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 3.

Od starih posjednika:

- Kapetan Pašo Selim. Prisutan je.
- Džihan. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

*Selo Braj/i/čin Laz*⁶⁶⁶

Vuk, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Stari posjednici /sela/ su /neki/ stanovnici spomenutih /sela/ Bukovika i Pilatovice. Ovo /selo/ je mjesto ispaše – jajlak.

Carski je has. Pripada kancelariji Trebinje.

župa Korjenici. Tako se ponekad zvala i ova nahija. H. Šabanović, *Bosanski pašaluk*, Sarajevo 1982, 67.

665 Pilatovci, selo sjeverno od Vračenovića, takođe su u Crnoj Gori.

666 Brajčin Laz, selo istočno od prijevoja Čemerno, B i H, blizu granice sa Crnom Gorom.

*Selo Korablica*⁶⁶⁷

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
 Pripada zaimu Ibrahimu Ljuboviću (*Lubo-oğlu*).

Komlen G/a/rčić, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Stari posjednici:

- Ishak. Prisutan je.
- Ljubović. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Sada pripada kancelariji Trebinje.

*Selo Dehleviša/Dehlevujsa*⁶⁶⁸

Nema nijedne kuće uzgor.

Spomenuto selo pripada buljukbaši Ishaku, samostalno.
 Nema zemlje bez posjednika.

Carski je has. Sada pripada kancelariji Trebinje.

*Selo Domaševo i Grabje*⁶⁶⁹

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
 Pripada Husejn-agi. /otisak slova vrlo slab/

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Knez/slova se ne vide/, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 “ “ , kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Milutin, sin Save, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Rado, sin Tomaša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

667 Danas Koravlica, u Crnoj Gori, blizu Vraćenovića.

668 Selo Deleuša, istočno od Bileće, općina Bileća.

669 Danas Domaševo, u općini Trebinje, sjeverno od Trebinja. Grabje, nepoznato pod ovim nazivom. U blizini Domaševa danas postoji vrtača Grabova Jama.

Vukadin, sin Radoja?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Mihajlo, sin?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vučić, sin Vučine, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Filip, sin Mavraka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Duka, sin Mirče ?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 9.

Crkva 2.⁶⁷⁰ U ispravnom stanju, a jedna je ruševna.

Od starih posjednika:

- Husejn-aga. Umro. Tu su njegovi nasljednici.
- Resulagić Osman. Prisutan je.
- Šahbazović (Şahbaz oğlu) Husejn-aga. Prisutan je.

Ovdje se završava nahija Ljubomir.

Der miyan I.500.000

Carski je has. Sada pripada kancelariji Trebinje.

/str.II4/

Nahija Ljubinje⁶⁷¹

Čitava je ostala u Osmanskoj državi.

Odžakluk nefera tvrđave i palanke?, pripada kapetaniji Trebinje, od obaveze za III3.

*Selo Vođen*⁶⁷²

Čardak I. U ruševnom je stanju.
 Pripada Ahmedu čelebiji. Prisutan je.

Stari posjednici i sadašnji stanovnici spomenutoga sela:

670 Danas u Domaševu postoji crkva svetog Nikole, za koju se zna da je iz predosmanskog vremena, i koja je proglašena nacionalnim spomenikom kulture. Druga crkva je vjerovatno bila u ovom neubiciranom selu.

671 Nahija Ljubinje osnovana je dosta rano, 1469. godine, ali je tada upisana kao pusta. Samo Ljubinje postalo je i sjedište istoimenog kadiluka krajem XVI ili početkom XVII stoljeća. H. Šabanović, *Bosanski pašaluk*, 196.

672 Selo Vođeni, općina Ljubuški.

Hasan, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Salih, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Petre, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Milutin, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Matijaš, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Damjanovići (Damyam ogullari) , kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 6.

Nema zemlje bez posjednika.

Eškindžijskom timaru /pripada/ dio 1.
 Sada mu je posjednik Ibrahim-beg Budžaklu?.

Carskom hasu /pripada/ dio 1.
 Sada pripada kancelariji Trebinje.

Svaki dio je upisan na svom mjestu sa svojim starim granicama.

*Selo Gornja i Dolnja Kruševica*⁶⁷³

Stara kula 1. U ruševnom je stanju.
 Pripada Abdi-baši Sarajliji (*Serayi*). On je prisutan.

Stara kula 1. Dovedena je u ispravno stanje.
 Pripada Ibrahim-agi iz Dračeva (*Dračevali*).

Stara kula 1. U ruševnom je stanju.
 Pripada osobi po imenu Bajram.

Sada su padišahovi podanici u spomenutome selu:

Jurko?/Božko Bujanja?, kuća 1.
 Jurina, kuća 1.
 Jovan, kuća 1.

Kuća 3. Oni su čifčije. (*Çiftçidirler*)

Eškindžijskom timaru /pripada/ dio 1.

673 Danas Kruševica, jedinstveno selo u općini Ljubinja, jugoistočno od Ljubinja.

Pripada Ibrahim-begu Budžaklu?.

Carskom hasu /pripada/ dio I.
Sada pripada kancelariji Trebinje.

Njihovi dijelovi su poznati u svojim starim granicama.

Postoje /tu su/ posjednici zemlje spomenutoga sela. Nema zemlje bez posjednika.

*Selo Gornja i Dolnja Žabica*⁶⁷⁴

Od stanovnika sela:

Ibrahim Šaran, kuća I.

Postoje /tu su/ posjednici zemlje /sela/. Nema zemlje bez posjednika.

Eškindžijama čaušima bosanskog divana /pripada/ dio I.
On ima svog posjednika.

Mustahfizima tvrđave Imocka /pripada/ gedik-timar.
Sada mu je posjednik spahija Ahmed.

*Selo Dolnja i Gornja Ivica*⁶⁷⁵

Stanovnici su stanovništvo sela:

Mustafa Ćukar, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Zimmija Brado, kuća I.
Zimmija Gvozden, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Njegov brat Lazo, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Golubovići (*Golub oğullari*), kuća 2.

Ukupno kuća 6.

674 Danas Žabica, kao jedno selo, općina Ljubinje, jugoistočno od Kruševice. To je rodno selo Mustafa-age, kizlarage sultana Osmana II, koji je u Ljubinju dao podići džamiju, hamam i han.

675 Ivica, selo jugoistočno od Ljubinja, općina Ljubinje. Vodi se kao jedno selo, ali na terenu i dalje postoje Gornja i Donja Ivica.

Postoje /tu su/ posjednici zemlje /sela/. Nema zemlje bez posjednika.

Sada je to kancelarija Vidoška.

*Selo Ižrvne*⁶⁷⁶

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Kurd-begu.

U njemu /selu/ nema raje.
Der miyan..... I.500.000

Carski je has. Sada pripada kancelariji Trebinje.

Crkva I. U ruševnom je stanju.

Postoje /tu su/ posjednici zemlje /sela/. Nema zemlje bez posjednika.

*Selo Dolnja i Gornja Kapavica*⁶⁷⁷

Odžakluk nefera Vidoške

Sada su padišahovi podanici u spomenutome selu:

Kuća 5. To su čiftčije.

Sada je to kancelarija Vidoška.

Postoje /tu su/ stari posjednici zemlje spomenutoga sela. Nema zemlje bez posjednika.

/str. 115/

*Selo Polje Ubosko*⁶⁷⁸

Časna džamija I. U ispravnom je stanju.

676 Žrvne, danas Gornji i Donji Žrvanj, oćina Ljubinja.

677 Danas Kapavica, selo u općini Ljubinja.

678 Selo Ubosko se nalazi 15 km sjeverno od Ljubinja, na nekadašnjem glavnom drumu koji je vodio iz Dubrovnika ka Stocu i dalje prema Bosni. Smješteno je upravo u Ubalačkom polju, koje je ovdje i registrovano

To je vakuf umrlog efendije (*merhum efendi*)⁶⁷⁹. Njegov sin Mustafa sada je mutevellija Aja Sofije, a nadglednik je očevo vakufa. Sada je mutevellija časne džamije imam Abdi-hodža. Ljudi vakufu duguju i kod njih se nalazi kao dug izvjesna količina vakufskog novca⁶⁸⁰.

Časna kuća⁶⁸¹ I. U ruševnom je stanju.
Pripada spomenutom vakifu.

Stara kula I. U ispravnom je stanju. Oko nje nema šarampova.

Pripada Pašo Selim-agi.
/iznad dopisano/ Pripada Derviš-baši.

Sada su stanovnici sela sljedeći:

Derviš-baša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Ejub-baša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Ibrahim Dede?-beg, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Mehmed, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Drugi Mehmed Bašić,⁶⁸² kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Ismail-halifa, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Abdi-halifa, imam, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Redžep, kadijin pozivar, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 8.

Nema zemljišta bez posjednika.

Sada je to kancelarija tvrđave Vidoška.

*Selo Hrankovci*⁶⁸³

Sada su padišahovi podanici:

- 679 Hivzija Hasandedić navodi da se ovdje radi o Defterdaru Hasan-efendiji, iz porodice Smailhodžića. Prema predaji, osim džamije, vakif je sagradio i medresu, mekteb i veliki han u istom selu. H. Hasandedić, *Muslimanska baština u istočnoj Hercegovini*, 120-121.
- 680 Kredite su uzimali stanovnici čitavog stolačkog i ljubinskog kadiluka. Isto, 121.
- 681 Moguće je da se ovdje radi o hanu, s obzirom na činjenicu da je han bio potrebna građevina na jednom frekventnom putu, kakav je bio ovaj koji je u to doba prolazio kroz Ubosko.
- 682 Ova se ligatura može čitati kao Bašić i kao Pašić. S obzirom na to da je ovdje upisano više bašâ, bivših janičara, smatramo vjerovatnijim da je ovo prezimo postalo od baše, a ne paše.
- 683 Danas Rankovci, sjeverno od Ljubinja, općina Ljubinja.

Mihajlo Budalić?, kuća I.
 Njegov brat Boža, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Jovan Gačević, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 3.

Sada je to kancelarija Vidoška.

Nema zemljišta bez posjednika.

*Selo Vlahovići*⁶⁸⁴

Sada su stanovnici sela: kuća 12.
 To su podanici padišaha.

To je kancelarija Vidoška.

Crkva I. U ruševnom je stanju.

Postoje /prisutni su/ stari posjednici spomenutoga sela. Nema zemljišta bez posjednika.

*Selo Podcrnje*⁶⁸⁵

Od muslimanskog stanovništva i starih posjednika sada je nastanjeno kuća 15.

Petnaest je kuća. Svaki stanuje u svojoj kući. Nema zemlje bez posjednika.

To je kancelarija Vidoška.

*Selo Gleđevica*⁶⁸⁶

Sada od muslimana: kuća 20.

684 Selo Vlahovići, sjeveroistočno od Ljubinja, općina Ljubinje.

685 Danas Pocrnje, sjeverozapadno od Ljubinja, općina Ljubinje.

686 Danas Gleđevci, sjeverozapadno od Ljubinja, općina Ljubinje.

Svaki od njih stanuje u svom domu.

U selu nema zemlje bez posjednika.

To je kancelarija Vidoška.

*Selo Pustipuh Obzir*⁶⁸⁷

Babaogullari (Babovići), kuća 2

Kulibajić?, kuća 2

Ukupno kuća 4. Nastanjeni su u svojim domovima.

To je kancelarija Vidoška.

*Selo Dodanović*⁶⁸⁸

Čardak I.

Od umrlog Alije sada je ostalo njegovom sinu. On je prisutan,

Padišahovi su podanici:

Kuća 2. Dvije su kuće.

To je kancelarija Vidoška.

Nema zemljišta bez posjednika.

*Selo Dubočica*⁶⁸⁹

Karaula (karavulhane)..... I. U ruševnom je stanju.

Za vrijeme rata oko nje je bio postavljen šarampov.

Sada su padišahovi podanici: kuća 8.

687 Danas postoje dva odvojena sela Pustipusi i Obzir. Pustipusi, zapadno od Ljubinja, Obzir jugo-zapadno od Ljubinja, ista općina Ljubinje. Sela su međusobno blizu, a takođe su blizu centra općine.

688 Dodanovići, sjeverozapadno od Trebinja, općina Trebinje.

689 Selo Dubočica, jugoistočno od Ljubinja, općina Ljubinje. Nekropola stećaka.

Oni su Kasim-begove čifčije.

To je kancelarija Vidoška.

Bez posjednika /dalje nema teksta/

Postoje stari posjednici /sela/. Nema zemljišta bez posjednika.

*Selo Gradče*⁶⁹⁰

Sada su padišahovi podanici: kuća 3.

Oni su čifčije.

Crkva I. U ispravnom je stanju.

To je kancelarija Vidoška.

Postoje /prisutni su/ stari posjednici spomenutoga sela. Nema zemljišta bez posjednika.

Kasaba Ljubinje

Časna džamija I. Sada ju je popravio uzvišeni Redžep-paša.

To je vakuf umrlog *Babu's-seade-age*⁶⁹¹. Ljudi su vakufu dužni izvjesnu sumu novca. Sada nema mutevelliju /vakuf/.

Mekteb I.⁶⁹²

On nema vakufa. Siromašni stanovnici žive u žestokoj oskudici, a potrebno im je podučavanje.

690 Gradče, danas Gradac, jugoistočno od Ljubinja, općina Ljubinje.

691 Radi se o *kuzlaragi* (upravitelju carskog harema) Mustafi Ljubincu, koji, prema narodnom predanju, potječe iz ovih krajeva, tačnije iz sela Žabica iz porodice Kozlić, i koji je džamiju dao podići prije 1592. godine. Njegov legat su, osim džamije, činili još i medresa, mekteb, tekija, hamam, han i bunar. Prema ovom popisu izgleda da su svi objekti, osim džamije, stradali možda i prije ovog zadnjeg rata, iako Hasandedić navodi da je hamam trajao sve do kraja XIX stoljeća. H. Hasandedić, *Muslimanska baština u istočnoj Hercegovini*, 109-112.

692 I mekteb je najvjerovatnije bio dio gore spomenutoga vakufa, jer je jedino taj vakif dao sagrađiti mekteb u okviru svoje zadužbine. U Ljubinju je u ovom periodu do Karlovačkog mira postojao još jedan vakif, hadži Ahmed-aga, koji je ovdje dao podići mesdžid, ali se ne spominje ništa drugo. Jedino se, na osnovu podataka E. Čelebije, koji spominje dvije tekije u ovom gradu, može pretpostaviti da je hadži Ahmed-aga dao podići drugu tekiju. E. Čelebi, *Putopis*, 420-421.

/str. 116/

Stara kula I.⁶⁹³ U ruševnom je stanju.
Pripada Fazlullah-begu. On je prisutan.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Mustafa-čelebiji.

Stara kula I.
Sada pripada Ahmed-baši.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada majstoru Mehmedu.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Sada pripada Salih-baši.

Stara kula I.
Sada pripada Redžep-paši.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Sada pripada Kasim-begu.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Sada pripada kadiji Ahmed-efendiji.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Sada pripada Abdul-Bakijevim potomcima (*Abdul-Baki-zadeler*).⁶⁹⁴

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada spahiji Osmanu.

693 Na ovom mjestu upisano je u Ljubinju 12 kula, od kojih su samo dvije bile uzgor. U toku XVIII, pa i početkom XIX stoljeća, sagrađene su još neke nove. S obzirom na stalne napade crnogorskih i ostalih razbojnika, to je sigurno bilo potrebno za odbranu stanovništva. Čak i Evlija Čelebija navodi da je u Ljubinju *bilo više tvrdo građenih i pločom pokrivenih kuća, od kojih je svaka imala puškarnicu i bila kao tvrđava*. E. Čelebi, *Putopis*, 420. Međutim, sve muslimanske kuće u Ljubinju srušene su za vrijeme Hercegovačkog ustanka (1875-1878.) od strane ustanika, najčešće Crnogoraca.

694 U literaturi se spominju dvije porodice – Bakirbegovići i Bakibegovići. Smatramo da se ovdje radi samo o jednoj porodici, Bakibegović, a drugi naziv je vjerovatno nastao zbog nepoznavanja porijekla prezimena. Vidjeti više: H. Hasandedić, *Muslimanska baština u istočnoj Hercegovini*, 85, 118, 124, 282.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Husejn-čelebiji.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Hadžijusufovićima.

Osim spomenutih vlasnika kula, stanovnici kasabe su još i spomenuti:

Mustafa-čelebi, kuća I.
Ahmed-baša, kuća I.
Majstor Mehmed, kuća I.
Salih-baša, kuća I.
Vaiz /propovjednik/ Abdullah-efendija, kuća I.
Behlul?, kuća I.
Džan-beg, kuća I.
Behramović (*Behram zade*), kuća I.
Mehmed Seto?/Listo?-oglu, kuća I.
Durmuš, kuća I.
Buljukbaša Kara Hasan, kuća I.
Šahovići (Šaho zadeler), kuća I.
Ismail Hodžić (*hoca zade*), kuća I.
Pašić / *Pašo-zade* / Husejn, kuća I.
Mustafa Javro?/Javru?, kuća I.
Ibruš, kuća I.
Drugi Mehmed, kuća I.
Drugi Salih, kuća I.

Ukupno kuća 18.

Der miyan mukata Nevesinja540.320.

Jedan dio spomenute kasabe je dat u vlasništvo (*temlik olunmuş*), vakuf je.

Mahale Barnos i Prekupci⁶⁹⁵

Mustahfizima tvrđave Počitelj /pripadaju/ gedik /timara/ 3.
Sada su im posjednici spahije Hasan, Mehmed i Ibrahim.

695 Mahala Barnos, Gornja i Donja, nalazila se u južnom dijelu Ljubinja. To je jedna od ljubinjskih mahala, kao i mahala Prekupci.

Mahala Raspas.⁶⁹⁶

To je kancelarija Vidoška.

Spomenuta nahija Ljubinje se završava ovdje.

Nahija Trebinje, pripada kadiluku Nova, u livi Hercegovina

Odžakluk nefera kule i palanke, pripada kapetaniji. Trebinje, od obaveze za III3.

*Selo Dražindo*⁶⁹⁷

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Knez Simo, sin Jakše, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Marko, sin Milutina, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Sava, sin Grujice, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Petre, sin Jure?/Bože?, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 4.

Stari posjednici:

- Sulejman. Prisutan je.
- Mehmed-aga. Prisutan je.
- Omer. Umro. Postoje nasljednici njegovog prava tapije.

Nema drugih posjednika.

Crkva 2. U ispravnom je stanju.⁶⁹⁸

Eškindžijski je zeamet.

Pripada zaimu Ibrahimu Ljuboviću / *Lubo-oglu* /.

696 Ljubinska mahala Raspas kasnije je, pod nazivom Raspasci, postala u jednom periodu selo. Nazivala se na ulazu u Ljubinje i bila prilično nastanjena. H. Hasandedić, *Muslimanska baština u istočnoj Hercegovini*, 114-115.

697 Danas selo Dražin Do, općina Trebinje, zapadno od Trebinja.

698 Crkva sv. Klimenta u ovom selu sagrađena je u vrijeme osmanske vlasti, krajem XVI ili početkom XVII stoljeća, a danas je proglašena nacionalnim spomenikom kulture.

*Selo Gomiljan*⁶⁹⁹

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada Mehmed-agi.

Crkva I. U ispravnom je stanju.⁷⁰⁰

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Dragojlo, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Vujica, sin Marka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Kuzman, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Vujin?, sin Manojla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Petre, sin Cvitka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Miloš, sin Matijaša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Milutin, sin ILije, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Juras?/Boras?, sin Tadije, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Marko, sin Miloša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 10 /zapravo ih ima 9/

Od starih posjednika:

- Junus. Prisutan je.
- Mehmed-aga. Prisutan je.
- Ćehaja Durak. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Pola sela je carski has. /pripada?/ Kancelarija je Trebinje.

Druga polovica je eškindžijski timar. Posjednik timara je spahija Zekerijja.

699 Selo Gomiljani, zapadno od Trebinja, južno od Dražin Dola, općina Trebinje.

700 U selu Gomiljani postojale su tri crkve: crkva sv. Vrača (Vračevica), crkva sv. Konstantina i Jelene (Kostadinovica), te sv. Georgija (Đurđevica). Lj. Ševo, *Pravoslavne crkve i manastiri ...*, 196-198. Smatra se da su podignute krajem XV stoljeća, te su sve tri proglašene nacionalnim spomenikom kulture. Kako crkve postoje i danas, manje ili više sačuvane, nije jasno zašto je pisar upisao samo jednu. Moguće je da je jedna od njih ona gore navedena u Dražin Dolu, gdje su upisane dvije crkve, a danas se zna samo za jednu.

Selo Sparužić⁷⁰¹

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Simo, sin Radoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Sava, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Vujin?, sin Radoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Vuk, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 4.

Od starih posjednika:

- Kuzman. On je na muslimanskoj teritoriji.

Eškindžijski je timar. Ima svog posjednika.

Nema drugih posjednika.

/str. 117/

Selo Bobovište⁷⁰²

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Kommen, sin Radoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Mihajlo, sin Miloša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Stojan, sin Milina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Petre Milošev, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Sava, sin Rade, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 6. /upisano ih je 5/

Od starih posjednika:

- Marko. On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika.

Eškindžijski je zeamet. Posjednik zeameta je zaim Musli(ja).

701 Selo Sparožići, Površ kod Trebinja, dubrovačko zaleđe. Općina Ravno.

702 Danas Bobovišta, selo u općini Ravno, istočno od Dubrovnika u dubrovačkom zaleđu.

*Selo Gola Glavica*⁷⁰³

Stari posjednici i sadašnja raja:

Petre, sin Vučete, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Petre, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Od starih posjednika:

- Durmuš. On je prisutan.

Nema drugih posjednika.

Crkva I.⁷⁰⁴ U ispravnom je stanju.

Eškindžijski je zeamet. Sada pripada zaimu Fazli(ji).

*Selo Gornja Taleža*⁷⁰⁵

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Rašo, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jovan, sin Cvitka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Petre, sin Rade, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ivan, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Periša, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Baština I.

Samo je zemljište.

Eškindži, pripada zaimu Musli(ji).

Sve ostalo spomenutoga sela carski je has. Kancelarija je Trebinje.

703 Selo Gola Glavica, istočno od Bobovišta, općina Trebinje.

704 U Goljoj Glavici nalazi se crkva sv. Ilije, za koju se pretpostavlja da potiče iz sredine XV stoljeća. Bila je zajednička za stanovništvo Sparožića, Gole Glavice, Klikovića i Bobovišta.

705 Danas selo Taleža, na terenu postoji Gornja i Donja, ali administrativno je to jedno selo u općini Trebinje, zapadno od Trebinja.

Nema drugih posjednika.

*Selo Bijelač*⁷⁰⁶

Nema nijedne kuće uzgor.

Navode se stari posjednici:

- Monah Lukin. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Zimmija Sava. On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Kancelarija je Trebinje.

*Selo Volujac*⁷⁰⁷

Stara kula I.⁷⁰⁸ U ruševnom je stanju.

Pripada nasljednicima umrlog Hajdar-bega Kusturice (*Kustûri*).⁷⁰⁹

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

Pripada Ibrahimu, Vafirovom sinu.⁷¹⁰ Stanuje u njoj zajedno sa ćehajom Durakom.

Stara kula 2.

U jednoj stanuje Mehmed-aga, a u drugoj osobe po imenu Kurtovići/Kurd-oglu.

Crkva I. U ispravnom je stanju.⁷¹¹

706 Selo Bijelač, sjeverozapadno od Trebinja, općina Trebinje.

707 Selo Volujac na periferiji Trebinja, općina Trebinje.

708 Kula je bila poznata kao "saraj paše Kusturice", građevina visoka preko 16 metara sa konakom i bedemom, koji su izgrađeni u XVII vijeku".

709 Kula je najprije pripadala porodici Kusturica, a dvije godine prije Hajdar-begove smrti (ubijen 1696. godine) bila je u vlasništvu Hadžihasanovića.

710 Ibrahim, Vafirov sin, odnosno Vafirović spominje se u ovom popisu kao posjednik više parcela, sve su u trebinjskom Dživaru. B. Hrabak navodi da je Ibrahim Vafirović imao posjede na lokalitetima oko Trebinja, koje tada nije ni postojalo pod tim imenom. Posjedi su 1695. godine bili dodijeljeni Prodanu Vojnoviću. Za članove porodice Vafirović isti autor navodi da su naročito bili jaki u Herceg-Novom. B. Hrabak, "Zemljišne parcele ...", 44. Iz ovih podataka je jasno da se Ibrahim Vafirović sada vratio na svoje posjede na teritoriji Trebinja, da čak i stanuje na jednom od njih, pošto je Herceg-Novi ostao pod vlašću Mlečana.

711 Lj. Ševo navodi da je crkva na Volujcu podignuta u XVIII stoljeću, a da je kasnije obnavljana. Lj. Ševo, *Pravoslavne crkve i manastiri ...*, 182. S obzirom na to da je crkva u popisu navedena kao neoštećena, znači da je najkasnije podignuta u XVII stoljeću, možda u njegovoj drugoj polovi-

Stari posjednici⁷¹² i sadašnji padišahovi podanici su:

Vuk Dejanić, kuća 1.
 Milutin Bilke?, kuća 1.
 Lazo Palikuća, kuća 1.

Kuća 3.

- Nasljednik Kusturi-ja /Kustura?/. Prisutan je.
- Vafirov sin /Vafirović? Ibrahim. Prisutan je.
- Mehmed-aga. Prisutan je.
- Šabanović. Prisutan je.
- Drugi Mehmed-aga. Prisutan je.
- Zimmija Prodan. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Eškindžijski je zeamet. Posjednik mu je zaim Musli(ja).

*Selo Česvinica*⁷¹³

Kula Polača⁷¹⁴ 1. U ruševnom je stanju.

Pripada Prodanagićima (*Prodan aga-zade*)⁷¹⁵?. Sada je drži Kor/
 Koz-oglu.

Druga kula Polača 1. U ruševnom je stanju.

Pripada Durmuš-alajbegu.

Nema nijedne kuće uzgor.

ci. Jedino bi arheološko istraživanje moglo dati odgovor da li se ovdje radi o jednoj ili dvije različite crkve.

712 Hrabak navodi da je posjednik u ovome selu bio Durmiš-beg Hadžihasanović, te je njegova zemlja 1694. godine data knezu Pavlu Magazinoviću. B. Hrabak, "Zemljišne parcele ...", 35.

713 Selo Česvinica danas se ne može naći pod ovim nazivom, ali sigurno je bilo u blizini Volujca, i to vjerovatno sasvim blizu. Čak postoje tvrdnje da je Česvinica stariji naziv za sam Volujac. Česvina ili česmina je narodno ime hrasta crnike (*Quercus ilex*).

714 Polača je narodni naziv za palaču, stambeni objekat, sa osnovom u latinskom jeziku iz vremena Rima. Neki lokaliteti danas nose naziv po ovom terminu (Polača u Ravnim Kotarima, i sl.).

715 Ove su kule očito pripadale nemuslimanima, koji su u njima živjeli do sukoba izazvanih osmanskim pohodom na Beč. U Volujcu i okolici bili su nastanjeni vlasni Magazinovići, čiji je jedan član bio i hajdučki harambaša Prodan Magazinović. On je bio angažovan na predaji ovog teritorija Mlečanima, te je još 1693. u Popovu bio potpisnik takvog zahtjeva, donesenog na velikoj narodnoj konferenciji. Goran Komar, *Svetouspenski manastir Savina u Meljinama kod Herceg-Novog*, Beograd 2001, internet-izdanje. S obzirom na oslovljavanje *aga*, Prodan je vjerovatno bio najprije u službi Osmanlija, kao vlaški knez ili *konte*, kako ga još oslovljavaju, pa se onda odmetnuo od njih.

Stari posjednici:

- Prodanagić. Prisutan je Kor-oglu.
- Durmuš alajbeg. Prisutan je njegov opunomoćenik.
- Dragutin. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Eškindžijskom timaru /pripada/ dio I.
Posjednik mu je spahija Mehmed.

Eškindžijski je zeamet. Posjednik mu je zaim Musli/ja.

/str. 118/

*Selo Bijograd*⁷¹⁶

Sada su padišahovi podanici:

Milutin, sin Komnena, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Nikola Ljubojev, kuća I.
Milivoj, sin M/i/likote, kuća I.

Kuća 3.

Od starih posjednika:

- Hadžihasanović Mehmed-ćehaja. Prisutan je.
- Mihovil Sladoje. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika.

Eškindži – Pripada zaimu Musliji i njegovom suposjedniku spahiji.

*Selo Lubohova*⁷¹⁷

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Mehmedu Memiću.

Milutin, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

716 Danas Bijograd, selo zapadno od Volujca, općina Trebinje.

717 Danas Ljubovo, selo zapadno od Bijograda i Volujca, općina Trebinje.

Marko, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Matijaš, sin Vučina?. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 3.

Od starih posjednika:

- Mehmed, sin (*ibn*⁷¹⁸) Memija. Prisutan je.
- Durak-ćehaja. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Eškindži – Pripada zaimu Musliji.

*Selo Orašje*⁷¹⁹

Od podanika:

Vujadin, sin Božina?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Od starih posjednika:

- Umrli Arapović?/Azapović?. Prisutna je njegova supruga.
- Mehmed? Umro. Prisutna je njegova kćerka.

Eškindži – Pripada zaimu Musliji.

Nema drugih posjednika.

*Selo Kosjerica*⁷²⁰

Od podanika:

Periša, sin Jane /Jano?/, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

718 Riječ sin pisar je najčešće označavao terminom *veled*, dok je ovdje upotrijebio termin *ibn*, oba arapska, preuzeta u osmanski jezik.

719 Orašje, danas Orašje Površ, južno od Ljubova, jugozapadno od Trebinja, općina Trebinje.

720 Kosjerice, jedno od sela na trebinjskoj Površi, selište kod sela Mrnjići. Nema ga u spisku naseljenih mjesta općine Trebinje.

Od starih posjednika:

- Husejn Čelebić/Husejnčelebić?

U ovom selu nema drugih posjednika imovinskih prava.

Eškindži – Pripada zaimu Musliji.

*Selo Stubica*⁷²¹

Od podanika:

Duka??, kuća I.

I ovo samostalno pripada spomenutom Husejnu Čelebiću/
Husejnčelebiću.

Eškindži – Pripada zaimu Musliji.

*Selo Mernić*⁷²²

Od podanika:

Simo Tresalić?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Od starih posjednika:

- Hadžo Hasan.

Nema drugih posjednika.

Eškindži – Pripada zaimu Musliji.

*Selo Lekova*⁷²³

721 Stubica, jedno od sela na trebinjskoj Površi. Nema ga u spisku naseljenih mjesta općine Trebinje.

722 Mrnjici, selo jugozapadno od Trebinja, trebinjska Površ, općina Trebinje.

723 Ljekova, selo jugozapadno od Trebinja, spada u sela Površi, općina Trebinje. Pošto se ova liga-

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Sava, sin Sime, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Periša, sin Vuka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Duka? Pribožić?/Prinožić?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Ivan, sin Koraća, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 4.

Od starih posjednika:

- Vafir-oglu Ibrahim. Prisutan je.
 - Mahmud. Umro. Prisutni su njegovi nasljednici.

Nema drugih posjednika.

Eškindži – Pripada zaimu Musliji.

*Selo Slivnica*⁷²⁴

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Nikola, sin Ilije, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Stepan, sin Marina?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vujin, sin Sunka?/Čojka?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Matijaš, sin Dule?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Sunko?, sin Baruda?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Od starih posjednika:

- Mehmed-ćehaja. Prisutan je.
 - Prodan. On je na neprijateljskoj teritoriji.
 - Sava. On je na neprijateljskoj teritoriji.
 - Mitre. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Crkva I. U ispravnom je stanju.

tura na osmanskome može pročitati i kao Lokva, pisar je naznačio vokal "e" iznad konsonanta "lam", iako se vokali nikad ne označavaju specijalno.

724 Danas Slivnica Površ, selo u općini Ravno, jugozapadno od Trebinja.

Eškindžijski je zeamet. Pripada zaimu Musliji.

*Selo Glavska*⁷²⁵

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

/str. 119/

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Knez Jovan Nikolin, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Radoje, sin Mileša, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Milisav, sin Mileša, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Radul, sin Fomina, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 4.

Od starih posjednika:

- Umrli Hajdar Kusturi. Prisutni su njegovi nasljednici.

- Vafir-oglu Ibrahim. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Crkva 1. U ispravnom je stanju.

Eškindžijski je zeamet. Pripada zaimu Musliji.

*Selo Grebeni*⁷²⁶

Nema nijedne kuće uzgor.

Stari su posjednici:

- Jusuf-čelebija. Umro. Prisutna je njegova žena.

725 Glavska, na terenu postoji Donja i Gornja, a administrativno je to jedno selo u općini Ravno, jugozapadno od Trebinja.

726 Grebeni, jedno od sela na trebinjskoj Površi. Nema ga u spisku naseljenih mjesta općine Trebinje.

Eškindžijski je timar. Ima svog posjednika.

*Selo Police*⁷²⁷

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Duro, sin Turmena,⁷²⁸ kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Stojan, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Milenko, sin Matijaša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Grujica, sin Marka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 4.

Od starih posjednika:

- Mahmud. Prisutan je.
- Ali. Prisutan je.
- Durmuš. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Eškindžijski je zeamet. Pripada zaimu Musliji. Baština I.

Sve ostalo pripada carskom hasu. Kancelarija je Trebinje.

*Selo Kremendo*⁷²⁹

Padišahovi su podanici:

Jovan, sin Vujina, kuća I.
 Petre Malić?, kuća I.
 Milutin, sin Vujina, kuća I.

Kuća 3.

Od starih posjednika:

727 Poljice Čičevo, općina Trebinje, jugozapadno od Trebinja.

728 *Turmen*, odnosno *turment* jeste riječ romanskog porijekla, koja označava karavandžije, ljude koji su prevozili robu. Savo Pujić, "Onomastika Površi Trebinjske", *Onomatološki prilozi XVIII*, Beograd 2005, podatak s Interneta.

729 Danas Kremeni Do, selo u općini Trebinje.

- Durak. Prisutan je.
- Hasan. Prisutan je.
- Osman. Prisutan je.
- Kusturi Hajdar. Umro. Postoje njegovi nasljednici.

Nema drugih posjednika.

Eškindžijski je zeamet. Pripada zaimu Musliji.

*Selo Uvjeće*⁷³⁰

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

- Novak, sin Vukadina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Ilija, sin Periš-a?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Miloš, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 3.

Od starih posjednika

- Pripada samostalno Mahmudu lično. On je prisutan.

Eškindžijski je zeamet. Pripada zaimu Musliji.

*Selo Izgoneva*⁷³¹

Stara kula I.⁷³² U ispravnom je stanju.
Mahmudovo je vlasništvo (mulk). On stanuje u njoj.

Stara kula I.
Hasanovo je vlasništvo, i tu stanuje.

Stara kula I.

730 Uvjeća, selo u općini Trebinje, južno od Trebinja.

731 Izgoneva, selo Zgonjevo, južno od Trebinja, a sjeverno od Kremenog Dola, općina Trebinje. Spada u Dživar, područje južno od Trebinja.

732 U dživarskom polju postojao je veći broj ovakvih kula, a njih su sagradili i u njima stanovali pretežno muslimani protjerani iz primorskih oblasti.

Pripada umrlom Osmanu. Sada je prenesena na njegovu kćerku.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Lazo, sin Miloša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Milenko, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Manulo, sin Vuka, kuća I.

Nikola, sin Rade, kuća I.

Petre, sin Mil-jana, kuća I.

Drugi Nikola, sin Jovana, kuća I.

Ukupno kuća 6.

Od starih posjednika:

- Mahmud. Prisutan je.

- Hasan. Prisutan je.

- Drugi Hasan. Prisutan je.

- Drugi Mahmud. Prisutan je.

Eškindžijski je zeamet. Pripada zaimu Musliji.

Nema drugih posjednika.

*Selo Lapja*⁷³³

Stara kula I. U ispravnom je stanju.

Pripada Mehmed-čelebiji iz Novog.⁷³⁴ On je prisutan.

Padišahovi podanici su:

Vujin Mandić, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Radul, sin Jovana, kuća I.

Kuća 2.

Od starih posjednika:

- Ali. Prisutan je.

733 Selo Lapja, općina Trebinje, jugozapadno od Zgonjeva.

734 Muslimani su iz Novog protjerani 1687. godine, a oni iz Risna još ranije, 1684. godine.

- Hasan. Prisutan je.

Eškindžijski je zeamet. Pripada zaimu Lubo-oglu Ibrahimu.

Nema drugih posjednika.

*Selo Luka*⁷³⁵

Stari posjednici i sadašnji podanici su:

Petre, sin Mirčete, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mileta, sin Luše??, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Od starih posjednika:

- Gospođa Ummihana. Prisutna je.

Drugih posjednika nema.

Eškindžijski je timar. Pripada zaimu Lubo-oglu Ibrahimu, ?/tekst slabo vidljiv/.

/str. 120/

*Selo Doli*⁷³⁶

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Nikola, sin Rade, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vukoj, sin Komlena, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

- Vafiroglu Ibrahim. Prisutan je.

- Pop Duka. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Eškindžijski je timar. Pripada zaimu Lubo-oglu Ibrahimu.

735 Luka, danas naseljeni lokalitet u okviru trebinjskog Dživara. Nema ga u popisu naseljenih mjesta općine Trebinje.

736 Doli, danas lokalitet u okviru trebinjskog Dživara. Nema ga u popisu naseljenih mjesta općine Trebinje.

Drugih posjednika nema.

*Selo Čičevo*⁷³⁷

Stara kula I. U ispravnom je stanju.⁷³⁸
Pripada Čajo?/Čano? Kasim-begu.⁷³⁹

Stara kula I. U ruševnom je stanju.⁷⁴⁰
Pripada Omer-agi.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Od umrlog Jusufa ostala je njegovim kćerima.⁷⁴¹

Crkva I.⁷⁴² U ispravnom je stanju.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Knez Selak, sin Radula, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Vujadin, sin Miloja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Božo (!), sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Drugi Bože, sin Kole?/Koljo?/, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Vuk, sin Mlađena, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Đuro, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

737 Danas Gornje i Donje Čičevo, sela u trebinjskom Dživaru, općina Trebinje. Donje je bilo naseljeno muslimanima, a Gornje pravoslavnim stanovništvom.

H. Hasandedić navodi da je u Čičevu već 1687. godine postojala džamija. " ...Džamiju u Donjem Čičevu sagradili za svoje potrebe raseljeni muslimani iz Risna i Herceg Novog 1687.g. Oni su prije konačnog iseljavanja iz primorskih krajeva preko ljeta boravili u Dživaru i tada izgradili porodične kuće i džamiju." H. Hasandedić, *Muslimanska baština u istočnoj Hercegovini*, 252 i dalje. Međutim, s obzirom na to da džamija nije spomenuta u popisu, niti kao ruševna, ona je najvjerojatnije podignuta poslije ovog popisa

738 B. Hrabak navodi da se u selu nalazila "... (1686.) begova kula i tu je najčešće boravio divan-efendija hercegovačkog sandžakbega. Moguće je da je to upravo ova kula. B. Hrabak, "Zemljišne parcele...", 44.

739 Jedan je Kasim-beg, koji se u literaturi najčešće navodi kao Kasum-beg, bio kapetan Trebinja prije 1701. godine. H. Kreševljaković, *Kapetanije*, 138. Kao čovjek hercegovačkog sandžakbega, vodio je dugotrajnu raspravu s Dubrovčanima u vezi sa plaćanjem njihovog danka, kojega su ovi željeli izbjeći zbog dugotrajnih ratovanja i nastalog siromaštva. H.Hajdarhodžić, "Hercegovačke porodice...", 151-156.

740 Isti autor spominje i "kuću Bešlagića, koja je delimično stradala u ratnim zbivanjima", te je dodijeljena knezu koji je vodio ustanike. Isto.

741 "Selak Radulović je na isti način primio kuću Jusufa Zulfikarovića sa delom imanja, ..." Isto.

742 U Čičevu i danas postoji nekropola stećaka, te pravoslavna crkva sv. Petra izgrađena početkom XX stoljeća, na temeljima starije drvene crkve, sagrađene uz nekropolu. Neki istraživači smatraju da ta crkva potiče s kraja XI stoljeća. Lj. Ševo je uopće ne navodi u svom djelu. S obzirom na to da je u ovom popisu u ispravnom stanju, možda je i mlada, ili je samo obnovljena.

Komlen, sin Vujice, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Duka, sin Đurđa, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vučić, sin Milana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 9.

Od starih posjednika:

- Kasim-beg. Prisutan je.
- Omer-aga. Prisutan je.
- Durmuš. Prisutan je.
- Ja'kub. Prisutan je.
- Salih. Prisutan je.
- Mahmud. Prisutan je.
- Džan-beg. Prisutan je.
- Bajram. Prisutan je.
- Kovač Petre. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Stojan. On je na neprijateljskoj teritoriji.
- Stan /vjerovatno Stepan/. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika.

Baština 3

One sa svojim određenim granicama spadaju u eškindžijski zeamet, kojeg posjeduju zaim Abdul-Fettahoglu i njegov ortak, jedan spahija.

*Selo Bihovalar*⁷⁴³

Stara kula I. U ispravnom je stanju.⁷⁴⁴

Sa Omera?oglu i njegovog ortaka Mustafe ostala je njegovoj kćerki.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.

Pripada Durmušu.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.

Ostala je nasljednicima Osmana, sina Zulfikar-aginog.

743 Selo Bihovo, jugozapadno od Trebinja, općina Trebinje. Iako je zvanični naziv Bihovo, u govoru postoji trag množine iz prvobitnog naziva: Bihovi, u Bihovima.

744 Nije poznato kome su tačno pripadale ove kule u Bihovu. Hasandedić navodi da su u Bihovima živjele porodice Alijagić, Budalica, Bijedić, Busuladžić, Hadžović i Spahović. Danas je preostala samo jedna od njih, *Spahovića kula sa dvorima*, koja je kao graditeljska cjelina proglašena za nacionalni spomenik kulture.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Od kapetana Osmana ostala je njegovom sinu.⁷⁴⁵

Crkva I. U ispravnom je stanju.⁷⁴⁶

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Vučić, sin Stepana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Bogavac, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Vuk, sin Davida, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Drugi Vuk, sin Đurđa, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Drugi Vučić, sin Trojana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Ilija kovač, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Pejan, sin Stepana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 8. /ima ih 7/

Ima još starih posjednika. Nema zemlje bez posjednika.

Eškindžijski je zeamet, dio I.
Posjednici su mu zaim Muslija i dvojica spahija, njegovih ortaka.

Ostalo je u svojim određenim granicama sada carski has i još ima od njega kancelarija Trebinje.

*Selo Rasuhač/a*⁷⁴⁷

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada Džan-begu. Sada stanuje u njoj.

Marko, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Od starih posjednika:

745 Ovdje se radi o trebinjskom kapetanu Osmanu Begoviću, jer je upravo on godine 1701. bio na toj poziciji. Kako se 1712. spominje kao bivši kapetan, onda je vjerovatno tu dužnost vršio između navedenih datuma. Poznatiji od njega Osman-aga, kasnije i paša, Resulbegović, dužnost je kapetana preuzeo 1712. godine. H. Kreševljaković, *Kapetanije u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo 1980, 138. Kapetane Osmana Begovića i osmana Resulbegovića spominju dokumenti Dubrovačkog arhiva: V. Miović, *Dubrovačka Republika u spisima namjesnika...*, 64.

746 U selu Bihovu postojala je crkva sv. Petke, koju Lj. Ševo ne navodi u svom djelu.

747 Danas selo Rasovac, općina Trebinje, južno od Trebinja.

Postoje posjednici nemuslimani. Nema posjednika zemlje. Sada postoje posjednici jednog hassa-timara: jedan od čauša Divana i jedan eškindžija. A ostalo je, u svojim starim granicama, carski has i postoji kancelarija Trebinje.

*Selo Bugojvina*⁷⁴⁸

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Sa Balića (*Bali-oğlu*) Mustafe prenesena je na njegovog sina.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Mehmed-agi Amidžiću (*Amuce-oğlu*).

Podanici su:

Milika, sin Milutina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Vujin, sin Dejana, kuća I.

Kuća 2.

Jedan od zaima eškindžija, zaim *Lubo-oğlu* Ibrahim i njegov ortak spahija Ibrahim imaju svoje dijelove.

Carskom hasu /pripada/ dio I. To je kancelarija Trebinje.

/str. 121/

*Selo Pridvorče*⁷⁴⁹

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Mustafi Ćati (*Kâto*),⁷⁵⁰ prisutan je.

Okrugla stara kula I. U ruševnom je stanju.
Izgradio ju je umrli kapetan Davud, uz uzvišeni ferman.

Mlin na rijeci Trebišnjici, vitlo I. U ispravnom je stanju.
Drži ga Redžep-paša.

748 Selo Bugovina, općina Trebinje. Ova se ligatura može čitati i kao: Bogobojna.

749 Danas selo Pridvorci, jugozapadna periferija Trebinja.

750 Mustafa Ćatović je i 1711. godine zabilježen kao posjednik kuće i imanja u Pridvorcima. H. Hasandedić, *Muslimanska baština u istočnoj Hercegovini*, 257.

Mlin na spomenutoj rijeci, vitlo I. U ruševnom je stanju.
Pripada ćehaji Hasanu.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Marko, sin Gučevca, kuća I.
Petre, sin Ivana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Nikola, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Sava, sin Miloša, kuća I.

Ukupno kuća 4.

Od starih posjednika:

- Mehmed. Prisutan je.

Eškindži timar, dio I.
Posjednik timara spahija Arslan.

Ostalo pripada carskome hasu. Sada je to kancelarija Trebinje.

Nema drugih posjednika.

*Selo Police*⁷⁵¹

Stara kula 2. Jedna je u ispravnom stanju.
To je mulk Durakovića.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Fazlullah-agi Novaliji /iz Novog/.

Crkva I. U ruševnom je stanju.⁷⁵²

Sada su padišahovi podanici:

Stojan, sin Luke, kuća I.
Vučić, sin Vujina, kuća I.
Drugi Vučić, sin Laze, kuća I.
Mitre, sin Stepana, kuća I.

751 Police, danas u sastavu grada Trebinja, istočno.

752 Lj. Ševo ne navodi u svom djelu ovu crkvu.

Petre, sin Pavla, kuća /broj nije naveden /

Ukupno kuća 5.

Stari su posjednici koji se navode:

- Buljukbaša⁷⁵³ Šehbaz. Prisutan je.
- Buljukbaša Durak. Prisutan je.
- Buljukbaša Husejn. Prisutan je.
- Buljukbaša Hadžo. Prisutan je.
- Zekerijja. Prisutan je.
- Bekir-oglu Junus. Prisutan je.
- Husejn. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Baština I.

U svojim starim granicama pripada carskom hasu i kancelarija je Trebinje.

Ostalo je eškindžijski zeamet..

Sada su mu posjednici zaim Mehmed i zaim Ismail.

*Selo Pojlaz, drugi ime Popir*⁷⁵⁴

Časna džamija I.⁷⁵⁵ U ruševnom je stanju.

To je vakuf umrlog Mustafa-age.⁷⁵⁶ Iako ima novca, ona je srušena.

Časni han I. U ruševnom je stanju.

Pripada spomenutom vakifu.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

Pripada Sulejman-agi Novaliji /iz Novog/.

Stara kula 2. Jedna je u is pravnom stanju.

753 Sve navedene buljukbaše su očito zapovjednici leventi – konjanika naoružanih vatrenim oružjem, u Velikom ratu.

754 Ovo selo pod ovim nazivima nije moglo biti identificirano. Ligatura se može čitati i kao Poplaz. S obzirom na džamiju, han i kule vjerovatno je danas uklopljeno u samo Trebinje.

755 Ova džamija se ne spominje u poznatoj literaturi.

756 Nije sasvim sigurno o kojem se Mustafa-agi radi. Jedan je Mustafa-aga, koji se u ovom popisu takođe spominje kao umrli, naveden kao legator jedne džamije u Ljubuškom.

Jedna pripada Mehmedu, a jedna njegovom bratu Arslanu.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

Pripada Jusuf-agi.

To je eškindžijski zeamet..

Pripada zaimu Mehmedu i zaimu Ismailu.

Stanovnici sela i stari posjednici su ovi koji se navode:

- Husejn-aga. Prisutan je.
- Omer-hodža. Prisutan je i tu stanuje.
- Abdi Kosić?. Prisutan je i tu stanuje.
- Abbas. Prisutan je i tu stanuje.

Nema drugih posjednika.

/str.122/

Tvrđava Tvrdoš⁷⁵⁷

Stara kula 4. U ruševnom su stanju.

Manastir I. U ruševnom je stanju.⁷⁵⁸

Selo Tvrdoš⁷⁵⁹

Stari posjednici i sadašnji podanici:

Tomaš, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ivan, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Carski je has. Kancelarija je Trebinje.

757 Tvrđava Tvrdoš je bila utvrda koja je štitila istoimeni manastir. Kako se manastir *nalazio na putu svim vojskama, trebalo ga je dobro utvrditi*. I danas su vidljivi ostaci utvrđenja oko njega.

758 Manastir Tvrdoš se nalazi oko 4 km nizvodno od Trebinja, u selu Tvrdošima. Smatra se da potječe s početka 16. stoljeća. Na mjestu su nađeni temelji starije građevine. Tvrdoš je najprije stradao u velikom potresu koji je pogodio Dubrovnik u drugoj polovini 17. stoljeća, a 1694. godine su ga, zajedno sa utvrđenjem, do temelja srušili Mlečani, bojeći se da ne postane osmansko utvrđenje. To se sasvim jasno vidi i iz podataka ovog popisa. Manastir je obnovljen 1924. godine.

759 Tvrdoš, selo u općini Trebinje, sjeverozapadno od Trebinja. Na terenu postoji podjela na Gornje, Srednje i Donje Tvrdoše.

Nema zemljišta bez posjednika.

*Selo Mostač*⁷⁶⁰

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada Hasanu.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada Husejnu.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Lazo, sin Miladina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Sava, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Jakim, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Miško, sin Save, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Jovan, sin Miloša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Nikola, sin Ivana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Stepan, sin Tome, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Pop Stepan, kuća I.⁷⁶¹ Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 8.

Od starih posjednika:

- Muhammed-aga. Prisutan je.
- Selim-oglu Ahmed. Prisutan je.
- Simo, sin Kuzmana. Pošto se on nalazi na neprijateljskoj teritoriji, hercegovački valija Redžep-paša drži njegovu zemlju.

Carski je has. Kancelarija je Trebinje.

*Selo Zasad*⁷⁶²

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

760 Danas Mostači, selo u općini Trebinje, u blizini grada.

761 Lj. Ševo u Mostačima spominje dvije crkve, obje s početka XVII stoljeća. Kako one nisu ipisane u popisu ni kao ruševine, moglo bi biti da one ipak potiču iz kasnijeg vremena. Lj. Ševo, *Pravoslavne crkve i manastiri ...*, 185, 188. Pop naveden u popisu ne mora biti vezan za crkvu u mjestu u kojemu stanuje.

762 Zasad, nekadašnje selo, danas je jedan od kvartova Trebinja.

Od umrlog Resul-age ostala je njegovom sinu.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada ćehaji Ahmedu.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Muhammedu Baboviću (Babo-oglu).

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada ćehaji Duraku, sinu Ilijasa.

Sada su padišahovi podanici:

Jovan, sin Milutina, kuća I.
Milutin, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Mihajlo, sin Stepana, kuća I.
Mirčeta, sin Mire (Miro)?, kuća I.

Ukupno kuća 4.

Od starih posjednika:

- Husejn Mehmedbašić (Mehmed-baša oglu). Umro. Postoji njegov nasljednik.

- Mehmed-čauš, jedan od čauša Bosanskog divana, dio.....I, i njegov ortak (*muštereki*), jedan od mustahfiza Ključa⁷⁶³, nefer I.

Ostalo sa svojim određenim granicama spada u carski has, i sada je kancelarija Trebinje.

*Selo Rijovina?/Ritovina?*⁷⁶⁴

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

763 Tvrđava Ključ nalazila se jugozapadno od Gacka i imala je, uz ostalo, ulogu kontrole i osiguranja važne tadašnje prometnice od Dubrovnika do Foče, i dalje. Početkom XV stoljeća bila je sjedište bosanskog velikog vojvode Sandlja Hranica, a kasnije hercega Stjepana i njegovih sinova. Osmanlije su ga osvojile 1468. godine, s tim što je u zadnjim stoljećima osmanske vlasti potepeno gubio na značaju. H. Kreševljaković-H. Kapidžić, "Stari hercegovački gradovi", *Naše starine* II, Sarajevo 1954, 19-20. Postojala je i tvrđava Ključ u Kliškom sandžaku, sjeverozapadna Bosna, ali nam se čini da je vjerovatnije da se radi o hercegovačkom Ključu.

764 Selo se danas ne može ubicirati pod ovim nazivom. Međutim, s obzirom na to da se nalazi upisano među selima koja su danas predgrađa Trebinja ili čak njegov sastavni dio, sigurno se nalazilo na tom istom terenu.

Pošto je Omer, sluga (*hidmetkar*) hercegovačkog mutesarrafa Redžep-paše, pobjegao na neprijateljsku teritoriju, drži je Murteza, brat spomenutoga paše, a njegovu zemlju daje na obradu.

Sada su padišahovi podanici:

Tomaš, sin Jerka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Jovan, sin Petre-a, kuća I.

Kuća 2.

Mustahfizima tvrđave Imocka /pripada/ gedik-timar. Na ime spahije Ishaka.

U navedenom selu su stari posjednici bili spomenuti Omer i Tomaš. Osim njih, nema drugih posjednika. I nema zemlje bez posjednika.

/str. 123/

Tvrđava Banvir⁷⁶⁵

Selo *Rupila*⁷⁶⁶, drugo ime *Žužel*

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada Ćehaji Aliji i on stanuje u njoj.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada Sulejman-agi i on stanuje u njoj.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada Husejn-agi i on stanuje u njoj.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada Durmuš-begu i on stanuje /u njoj/.

765 Tvrđava Banvir, ili Banjvir, predstavlja jezgru današnjeg Trebinja, koje prije njene gradnje nije postojalo kao naselje. Međutim, svi autori prenose, po Bašagiću, godinu 1706. kao datum njene izgradnje. Iz ovog se popisa vidi da je tvrđava postojala i prije 1701. godine, ali je vjerovatno bila manjih dimanzija i značaja. To je vjerovatno bila ona jedna kula, koja je 1690. postojala u Trebinju. H. Hasandedić, *Muslimanska baština u istočnoj Hercegovini*, 231.

766 Danas Hrupjela, predgrade Trebinja. U popisu Hercegovine iz 1585. godine ovdje su bila upisana dva sela: selo Žuželj i selo Hrupila, oba naseljena stanovništvom vlašskog statusa, s tim što se ono upisano u Žuželju već počinje da sedentarizira. A. Aličić, *Opširni katastarski popis za oblast Hercegovu iz 1585. godine II*, 223-224.

Stara kula I. Pripada Ahmedu.

Stara kula I.

Pripadala je umrlom Sulejman-efendiji, sada je ostala njegovom bratu.

U selu nema raje.

Spomenuti posjednici su prisutni, i nema zemlje bez posjednika.

Timar? Eškindžijski je timar. Spahija Ali i njegov ortak (muštereki) Osman /posjednici/.

Pošto spomenuti ne vrše svoju službu, upisan je kao bez posjednika.

Selo Neçvitje⁷⁶⁷

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

Ostala je bratu Hajdarevića (*Hajdar-oglu*).

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Dule?, sin Bajče?/Bajčo/, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Božko, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Stojan, sin Save, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vučić, sin Tadije, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jovan, sin Nike, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Petre, sin Nike, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 6.

Od starih posjednika:

- Arslan-aga Mahmudov. Prisutan je. - Umro.⁷⁶⁸ Ima njegov sin.

- Kasim. Umro. Ima njegov sin.

- Hadži Mehmed. Prisutan je.

- Redžep. Umro. Ima njegov sin.

Nema drugih posjednika.

⁷⁶⁷ Necvijeće, selo istočno od Trebinja, općina Trebinje.

⁷⁶⁸ Ovaj posjednik je vjerovatno bio živ početkom popisa, a kako je u međuvremenu umro, pisar je iznad imena, kako je to i inače radio, napisao da je umro.

Carski je has. Kancelarija je sada Trebinje.

Der miyan 1,500.000

*Selo Podgolvije*⁷⁶⁹

Stara kula 1. U ruševnom je stanju.
Pripada Salihu.

Kameni čardak⁷⁷⁰ 1. Pripada Muhammedu.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Stojan, sin Nikole, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jovan, sin Nikole, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vujadin, sin Nikole, kuća 1.

Vuko, sin Peružka?, kuća 1.

Sava, sin Jovana, kuća 1.

Duka, sin Arsenija, kuća 1.

Ukupno kuća 6.

Od starih posjednika:

- Mahmud iz Risna. Prisutan je.

Nema zemlje bez posjednika.

Eškindžijski je timar. Ima svoga posjednika.

*Selo Gorica*⁷⁷¹

Stari posjednici i stanovnici sela su:

769 Danas Podgljivlje, prigradsko naselje na sjevernoj strani Trebinja. Na starim kartama upisivano je kao Podglivje.

770 Čardak kao termin označava stambeni jednokatni objekat, odnosno preciznije spratni dio takvog objekta, a u Vojnoj krajini je označavao i stražarnicu s vojnom posadom. S obzirom da je ovdje upisan u posjedu lica koje očito nije vojnik, mislimo da se radi o stambenom objektu, koji je manje utvrđen nego li kula.

771 Gorica, prigradsko naselje na istočnoj strani Trebinja.

Bivši kapetan Muhammed-aga. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Bajram i Alija. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Mustafa. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Muhammed-aga. Umro. Njegova žena je nasljednica njegovog punog privatnog vlasništva.⁷⁷²

Stari posjednici i podanici /raja/ su:

Radosav, sin Malina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vukosav, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Ivan, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 3.

Nema zemlje bez posjednika.

Eškindžijski je timar. Sada ima svoga posjednika.

Spomenuta nahija Trebinje završava se ovdje.

/str. 124/

Nahija Zubci,⁷⁷³ **pripada kadiluku Novska Bekijja** (*bekiyye-i Nova*)
 Čitava je ostala u Osmanskoj državi.

Odžakluk nefera tvrđava i palanki, koje pripadaju kapetaniji Trebinje, od obaveza za godinu III3.

*Selo Podkrajčić*⁷⁷⁴

Sada su padišahovi podanici:

Vujin, sin Kovača, kuća I.
 Grujica, sin Pavka, kuća I.
 Rado, sin Milka, kuća I.
 Kovačević (*Kovaçoğlu*) Ivan, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

772 Muhammed-aga je imao *mulk*, posjed sa punim privatnim vlasništvom, a ne posjed koji mu je dodijeljen na korištenje, kakva je većina zemljišta (*tasarruf*).

773 Nahija Zupci, hercegovački sandžak, prostirala se iznad južnog dijela Konavala, a u osmanskoj vlasti se spominje već 1466. godine. Najprije je pripadala fočanskom, a zatim novskom kadiluku, te ovdje, kako se vidi, kadiluku Novska Bekijja (Ostatak Novoga).

774 Selo Pokrajčići, jugoistočno od Trebinja. Nema ga u spisku naseljenih mjesta općine Trebinje, ali po položaju pripada u trebinjsku mjesnu zajednicu Zupci.

Ukupno kuća 4.

Od starih posjednika:

- Ovo je selo koje samostalno pripada Sulejmanu i Hajdaru, sinovima Fazlullah-age. Zemljišta bez posjednika nema.

Carski je has. Kancelarija je Trebinje.

*Selo Turmenta*⁷⁷⁵

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Ebu Bekir-aga-zade-u.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Marko, sin Griđura, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Jovan, sin Grgura, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Komlen, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Stojan, sin Mikote, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Milutin, sin Vukoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Đuro, sin Vukoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 6.

Carski je has. Kancelarija je Trebinje.

Među posjednicima zemljišta ima i muslimanskog stanovništva od stanovnika iz Novog.

Nema zemljišta bez posjednika.

*Selo Tul*⁷⁷⁶

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
To je mulk Džan-begov. U njoj stanjuje njegova porodica.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Cvitko, sin Vujina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

775 Turmenti, selo jugoistočno od Trebinja, općina Trebinje.

776 Tuli, selo jžno od Trebinja, općina Trebinje.

Knez Kuzman, sin Vučka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vuk, sin Sekardže?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Đuro, sin Pijuka, kuća I.

Ukupno kuća 4.

Carski je has. Kancelarija je Trebinje.

Nema zemljišta bez posjednika.

Selo Strupanj⁷⁷⁷

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Marinko, sin Vuje, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Mihajlo, sin Milije, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Božo, sin Puzina?⁷⁷⁸, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Luka, sin Bučića, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Milutin Karačin, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Jovan, sin Rajiča, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Milutin, sin Novaka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Toman, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 8.

Od starih posjednika:

- Jusuf. Prisutan je.
- Ibrahim. Umro. Imaju njegovi nasljednici.

Drugih posjednika nema.

Carski je has. A kancelarija je sada Trebinje.

Selo Gola Brda⁷⁷⁹

777 Selo se danas ne može ubicirati pod ovim nazivom, ali svakako se nalazilo na istom terenu kao i okolna sela.

778 Ligatura bi se mogla, bez tačaka, čitati i kao: Božin, ali jasno je naglašeno slovo "p" sa tri tačke.

779 Selo se danas ne može ubicirati pod ovim nazivom.

Nema nijedne kuće uzgor.

Od starih posjednika:

- Đuro. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Fazli/ĵa/. Umro. Imaju njegovi nasljednici.

Carski je has. Kancelarija je Trebinje.

*Selo Orašje*⁷⁸⁰

Sada su padišahovi podanici:

- Petre, sin Karaja? /Karâyî/, kuća 1.
- Tadija, sin Jakima, kuća 1.
- Stojan Pešić, kuća 1.
- Ivan, sin Rajiča, kuća 1.
- Mihajlo Zubac, kuća 1.
- Drugi Petre, sin Vujina, kuća 1.
- Vukman, sin Jovana, kuća 1.

Ukupno kuća 7.

Od starih posjednika:

- Ćehaja Mehmed. Prisutan je.
- Buljukbaša Džanko. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Kancelarija je Trebinje.

/str. 125/

*Selo Vukodol*⁷⁸¹

780 Danas selo Orašje Zubci, jugoistočno od Trebinja, jedno od tri istoimena sela u općini Trebinje, koja su označena prema oblasti u kojoj se nalaze.

781 Vukodol se danas ne može ubicirati pod ovim nazivom, ali se sigurno nalazio na ovom prostoru u zaleđu Konavala. Brojni lokaliteti imaju u svom nazivu oznaku "do/1/", što pokazuje i ka-

Nema nijedne kuće uzgor.

Stari posjednik je knez nahije Zupci.

Carski je has. Kancelarija je Trebinje.

*Selo Drenovdol*⁷⁸²

Sada su padišahovi podanici:

Kommen, sin Rade, kuća 1.

Vučić, sin Bokča? (*Bokčo*), kuća 1.

Grujica, sin Bokča, kuća 1.

Niko, sin Krcuna (*Krčun*), kuća 1.

Ukupno kuća 4.

Od starih posjednika:

- Muhammed-aga. Prisutan je.

- Resul-aga. /ne stoji ništa/

- Arslan-aga. Prisutan je.

- Mirčeta. On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika.

Carski je has. Kancelarija je Trebinje.

*Selo Podsutiska*⁷⁸³

Pusto je.

Stari posjednici /ovog sela/ su stanovnici sela Orašje. Nema zemljišta bez posjednika.

kav je teren zapravo na tom području.

782 Selo Drenovi Do, južno od Trebinja, spominje se kao Drenovi Do u Zupcima. Nema ga u spisku naseljenih mjesta općine Trebinje.

783 Selo Podsutiska se takode ne može danas ubicirati. Nije imalo stanovnika ni u to doba, pa je sigurno potpuno napušteno.

Carski je has. A kancelarija je sada Trebinje.

*Selo Podgrab*⁷⁸⁴

Pusto je.

Raja ovoga sela se zbog razbojnika iz Crne Gore premjestila u selo Dre-
no/v/dol. Stari posjednici ovoga sela su spomenuta raja.

Carski je has. A kancelarija je sada Trebinje.

*Selo Vrhpolje*⁷⁸⁵

U njemu nema raje.

Ali tu su /postoje/ njegovi stari posjednici. Nema zemljišta bez
posjednika.

Carski je has. A kancelarija je sada Trebinje.

*Selo Pražište?/Prežište?*⁷⁸⁶

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Stojan, sin Miloja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Petre, sin Grubiše, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Đuro, sin Grubiše, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mirčeta, sin Radka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Đuro, sin Vujadina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 5.

Nema drugih posjednika.

784 Danas se selo Podgrab ne može ubicirati pod ovim imenom. Međutim, kako danas u općini Trebinje na ovome terenu postoji selo Grab, jugoistočno od Trebinja, selo Podgrab se vjerovatno nalazilo u blizini, ili čak na istom mjestu.

785 Vrhpolje, ne može se ubicirati pod ovim imenom na ovome području.

786 Danas selo Pražište, jugoistočno od Trebinja, a istočno od Graba. Nema ga u spisku naseljenih mjesta općine Trebinje.

Carski je has. Kancelarija je sada Trebinje.

*Selo Podjavorje*⁷⁸⁷

Pusto je.

Ovdje nije moguće stanovati zbog razbojnika iz Crne Gore.

Postoje stari posjednici /ovoga sela/. Nema zemljišta bez posjednika.

Carski je has. Kancelarija je sada Trebinje.

*Selo Ive*⁷⁸⁸

Pusto je.

To je mjesto kuda prolaze (*memerru*) razbojnici iz Crne Gore.

Postoje stari posjednici /ovoga sela/.

Carski je has. Kancelarija je Trebinje.

Meteris⁷⁸⁹ komada 3.

To su meterisi od samog kamena.

*Selo Konjsko*⁷⁹⁰

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Radoje, sin Isice?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vukosav, sin Bičure?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

787 Selo Podjavorje danas nije moguće ubicirati pod ovim imenom. Međutim, kako se južno od sela Grab nalazi planinski prijelaz Javor, koji su očito koristili i crnogorski razbojnici, selo se sigurno nalazilo ispod ovog prijelaza.

788 Ive, naseljeni lokalitet jugoistočno od Trebinja. Nema ga u spisku naseljenih mjesta općine Trebinje.

789 Meteris je tabija, zid podignut za zaštitu od neprijateljskih metaka.

790 Selo Konjsko je smješteno na krajnjem jugoistoku trebinjske općine. Sastoji se od četiri odvojena naselja: Konjsko, Nugo, Carevo polje i Željevo.

Vujin, sin Rajiča, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Grujica, sin Slivača, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Jovan, sin Bogoja, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 5.

Carski je has. Kancelarija je sada Trebinje.

Nema drugih posjednika.

/str. 126/

*Selo Orahovac*⁷⁹¹

Sada su podanici padišaha:

Radoje, sin Mijana, kuća 1.
 Gavriilo, sin Mijana, kuća 1.
 Jovan, sin Šebeja/Šaboja?, kuća 1.
 Vukota Šabejin?, kuća 1.
 Đuro, sin Đurkoja, kuća 1.
 Ivan, sin Đurkoja, kuća 1.

Ukupno kuća 6.

Postoje posjednici ovoga sela.

Carski je has. Kancelarija je Trebinje.

Der miyan 1, 500.000

Ovdje se završava nahija Zupci.

Nahija Dolnja Dračevica⁷⁹² u blizini solane kadiluka Nova, u livi Hercegovina

791 Selo Orahovac, istočno od Trebinja, južno od Lastve; nije navedeno u spisku naseljenih mjesta općine Trebinje.

792 Dračevica je bila stara srednjovjekovna župa na prostoru oko današnjeg Herceg-Novog, obuhvatajući i područje Sutorine, sa gradovima Novi, Morin i Risan. Od 1377. pripadala je bosanskom kraljevstvu, a bila je dodijeljena Kosačama. Pod osmansku vlast došla je 1482. godine.

Odžakluk nefera tvrđava?, pripada kapetaniji Trebinje,?
III3.

*Selo Žvine/Žujina*⁷⁹³

Nalazi se u samoj blizini mora.
Čitavo je ostalo u Osmanskoj Državi.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Periša, kuća I.
Vukašin, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Vuko Kapičić, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Petre, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Katić, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Ivan, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 6.

Crkva I.⁷⁹⁴ U ispravnom je stanju.

Od starih posjednika:

- Omer. Pobjegao je na neprijateljsku teritoriju /u vrijeme/ dok se nalazio u službi (hidmet) hercegovačkog valije Redžep-paše. Njegovu zemlju sada drži brat spomenutoga.⁷⁹⁵

- Ebu Bekir. Umro. Sada je prisutan njegov sin.

U spomenutome selu nema zemljišta bez posjednika.

Stanovnici spomenutoga sela od davnina vrše službu u carskoj solani (*memleha-i amire*).⁷⁹⁶ A sada je uključeno u kancelariju Trebinje.

793 Danas naselje Žvinje, u općini Herceg-Novi, jugozapadno od Igala. Nema ga na spisku naseljenih mjesta ove općine.

794 Ovdje se radi o crkvi svetog Ilije iznad sela Žvinje, na vrhu brda, a danas na samoj granici između Hrvatske i Crne Gore.

795 Zemlju bjegunca drži Redžep-pašin brat po imenu Murteza. Spomenuti bjegunac Omer je držao zemlju i u selu Ritovina? u okolici Trebinja, pa je i tu preuzeo navedeni Murteza, kako je navedeno naprijed.

796 Solane su na ovom području postojale još iz srednjeg vijeka.

*Selo Špula*⁷⁹⁷

Čitavo je ostalo u Osmanskoj državi.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Vuk, sin Jakova, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Petko Černić /Crnić/, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Vuk Černić/Crnić/, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 3.

Od starih posjednika:

- Muhammed čelebija. Prisutan je.

- Ćehaja Muhammed. Prisutan je.

- Omer-hodža. Prisutan je.

Nema zemljišta bez posjednika.

Carski je has.

Sada je kancelarija Trebinje.

*Selo Đurinič*⁷⁹⁸

Nalazi se vezano za dubrovački teritorij. I čitavo je ostalo u Osmanskoj državi.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Vuk Tomašević, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Petko kovač?/Kovač?, kuća I.

Petre Halbet?/Čaleb?/, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jovan, sin Sime, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 4.

797 Ligatura je jasno napisana sa konsonantom “vav”, koji označava vokal “u” ili “o”. Međutim, danas taj naziv glasi Špilje, naseljeno mjesto zapadno od Igala. Nema ga na spisku naseljenih mjesta ove općine.

798 Selo Đurinići, sjeverozapadno od Herceg-Novog, jugozapadno od Sutorine. Pripada općini Konavle u Hrvatskoj.

Crkva I.⁷⁹⁹ U ispravnom je stanju.

Od starih posjednika:

- Hasan Džaferović. Prisutan je.
- Resul. Prisutan je.
- Kurd-Ali. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Sada je kancelarija Trebinje.

*Selo Izdoci*⁸⁰⁰

Čitavo je ostalo u osmanskoj Državi.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

- Knez Stepan Lučić, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Marko, sin Petka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Nikola Gal/i/jut /galiot, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Drugi Nikola, sin Stepana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Vuk, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Drugi Nikola, sin Vujina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Drugi Stepan, sin Radoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 7.

Crkva I.⁸⁰¹ U ispravnom je stanju.

Od starih posjednika:

- Bandžo?-oglu. Prisutan je.

799 Prema podacima Dubrovačke biskupije, crkva sv. Križa u Đurinićima potječe iz XVII stoljeća.
 800 Selo Zdoče, južno od Sutorine. Danas se naziva Lučići, po Luki, potomku jedne crnogorske porodice, doseljene u Zdoče krajem XVII stoljeća. Nema ga na spisku naseljenih mjesta općine Herceg-Novi.
 801 Navodi se da su pripadnici porodice Lučić podigli crkvu sv. Nikole u svom selu krajem XVIII stoljeća. Ovdje se vjerovatno radi o crkvi sv. Jovana, za koju se smatra da potiče iz XII stoljeća i koja se nalazila "više Lučića i Rajevića sela": "Kod nje se mnogo naroda kopalo...". Špiro Lučić, *Ljetopis porodice Lučića i parohije sutorinske od 1680-1930. godine* (Elektronska biblioteka kulture i tradicije Boke).

- Gazzaz /kazaz/⁸⁰² Mustafa. Prisutan je.
- Sulejman-aga. Prisutan je.
- Božo Lučić. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika.

Sada je kancelarija Trebinje.

/str. 127/

*Selo Istepoš*⁸⁰³

Čitavo je ostalo u Osmanskoj državi.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

- Niko, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Vuk?, sin Dejana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Vučkotin?, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Vujadin, sin Pavla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 4.

Od starih posjednika:

- Resul-aga. Umro. Tu je njegov maloljetni sin.
- Omer-aga. Prisutan je.

Nema zemljišta bez posjednika.

Sada je kancelarija Trebinje.

*Selo Privor*⁸⁰⁴

Čitavo je ostalo u Osmanskoj državi.

- 802 Kazaz je pozamanterist, zanatlija koji izrađuje pribor potreban za odjeću i tkanine uopće: dugmad, trake, ukrasne širite, i sl.
- 803 Ščeपोшевиći, selo sjeverozapadno od Herceg-Novog. Nema ga na spisku naseljenih mjesta općine Herceg-Novi. Izvorni naziv Stepoš je fonetskim promjenama dobio današnji oblik Ščeपोшевиći.
- 804 Privor, danas Prijevor, sjeverozapadno od Herceg-Novog, u neposrednoj blizini Sutorine. Općina Herceg-Novi. Ligatura Privor je napisana neuobičajeno, harf "ye", koji ovdje označava vokal "i" označen je oblikom koji obično ide na kraju riječi, a nikad u sredini.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Knez Ivan, sin Rade, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Dujo, sin Komlena, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Milutin, sin Čulina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Stoje, sin Grujice, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Dujo, sin Malina/Malena, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Milenko Glavaš, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Petre, sin Draže (Dražo), kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vuk, sin Stojana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Radoje, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Vuk, sin Cvitka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Milutin, sin Milaka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Sava, sin Beluša/Biloša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Petre, sin Vujice, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 13.

Od starih posjednika:

- Hadži Omer Kurtović. Prisutan je.
- Mahmud-hodža i Mustafa. Prisutan je.
- Durakovići (Durakovi sinovi) Hajdar i Salih. Prisutan je.

Nema zemljišta bez posjednika.

Kancelarija je Trebinje.

*Selo Gornja Mojdež*⁸⁰⁵

Jedna njegova desetina je ostala u Osmanskoj državi.

Božo, sin Stepana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Sada je kancelarija Trebinje.

Mlinovi na rijeci Prisika⁸⁰⁶

805 Mojdež, selo sjeveroistočno od Herceg-Novog, općina Herceg-Novi.

806 Prisika, danas Presjeka, lijeva pritoka rijeke Sutorine. Presjeka dobiva vodu od više izvora sa područja sela Mojdež.

Mlin, vitlo I, u ispravnom je stanju.
Pripada Hasanu Džaferoviću.

Mlin, vitlo I, u ispravnom je stanju.
Pripada Sulejman-ćehaji Šurvadži-oglu.⁸⁰⁷

Mlin, vitlo I, u ruševnom je stanju.
Sa umrlog Husejna prenesen je na spomenutoga ćehaju Sulejmana.

Ovo su zemljišta, koje se nalaze u blizini Novoga, a koja su ostala u Osmanskoj državi: ravne livade, vinogradi i vrtovi, te polja pogodna za obrađivanje, poznati po nazivu Sutorina, koja se nalazi na obali mora.⁸⁰⁸ Ona se objašnjavaju i navode:

Ravna livada, koja je ostala u Osmanskoj državi:

To je ispasište od otprilike sto tovara /trave/. Postoji posjednici za sve /dijelove/.

Vinograd koji je ostao u Osmanskoj državi, čestica 10.

Svi /dijelovi/ imaju svoje vlasnike. To su muslimanski stanovnici Novoga.

Njiva koja je ostala u osmanskoj državi, komada 15.

Svi /dijelovi/ imaju svoje posjednike.

Državno skladište soli u Sutorini I.

U ruševnom je stanju.

Spomenuti mlinovi, vinogradi, vrtovi, zemljište pogodno za obrađivanje, te spomenute livade u Sutorini spadaju u zemljište /posjede/ vakufa umrlog Sinan-paše.⁸⁰⁹ Vakuf je vezan za službenike časne džamije u Novom. Ali sada /vakuf/ nema svoga mutevelliju. A pošto sada časna džamija u Trebinju nema svoga vakufa, uputno je i ispravno da se izda ferman o prenosu desetine, a na osnovu uslova uvakufljenja.

807 Šurva/šurba i čorba su sinonimi, tako da ovo prezime glasi Čorbadžić, sin/potomak čorbadžije.

808 Razgraničenjem iz 1700. godine dio sela Mojdež, Kruševica i Sutorina ostali su u Osmanskoj državi. Novi i okolina pripali su Veneciji.

809 Gazi Sinan-paša, hercegovački sandžakbeg 1547-49. godine, kasnije admiral osmanske flote, brat velikog vezira Rustem-paše, zeta Sulejmana Kanunija. (E. Čelebi, 438-439 i Hasandedić, Musl. Bašt. Bošnj. II, 18-19)

*Selo Drenovik*⁸¹⁰

Više od polovice njegovog zemljišta ostalo je u Osmanskoj Državi.

U njemu nema raje.

Stari posjednici /sela/ su stanovnici Novoga, koji su muslimani. Nema zemlje bez posjednika.

Sada je kancelarija Trebinje.

/str.128/

*Selo Ratiševina*⁸¹¹

Jedna njegova desetina je ostala u Osmanskoj državi.

U njemu nema raje.

Stari posjednici /sela/ su stanovnici Novoga, koji su muslimani. Nema zemlje bez posjednika.

Carski je has. Sada je kancelarija Trebinje.

*Selo Planina*⁸¹²

Jedna njegova desetina je ostala u Osmanskoj državi.

Stari posjednici su spomenuti stanovnici Novoga.

Dermiyan /preuzeti iznos/I,500.000

Sada je kancelarija Trebinje.

Most na Sutorini. Ostao je u granicama Osmanske države.

810 Danas sjeveroistočno od Sutorine postoji naselje Drenovac, što bi moglo da odgovara ovome ovdje navedenom selu Drenovik. Nema ga u spisku naseljenih mjesta općine Herceg-Novi.

811 Ratiševina, selo u blizini Igala, općina Herceg-Novi.

812 Prema dostupnim podacima, postojao je lokalitet Potplanina, naselje između Mojdeža i Ratiševine, koji je bio zaselak Mojdeža. Možda se radi o ovome selu. Uz to, postojao je i manastir istog imena: Francuzi su 1806. godine "opustošili okolinu Novoga, uključujući predgrađa. Ovom prilikom uništen je manastir Potplanina u Ratiševini." G. Komar, *Kuti. Selo u Boki Kotorskoj*. Internet izdanje, 2002.

To je kameni most. Vakuf je umrlog hadži Husejna.⁸¹³ Sada je u ruševnom stanju.

Časna kuća-han⁸¹⁴ u blizini rijeke Sutorine I.
Ona je zbog sigurnosti iznova utvrđena naokolo.

Drugi most na rijeci Sutorini.⁸¹⁵ Ostao je u Osmanskoj državi.
U ruševnom je stanju.

***Nahija Gornja Dračevica*⁸¹⁶**

Odžakluk nefera tvrđava i palanki, pripada Kapetaniji Trebinje, za II3 /nema treće jedinice/.

*Selo Mokrine*⁸¹⁷
u Gornjoj Dračevici.
Polja zemlje /sela/ ostalo je u Osmanskoj državi.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Sava, sin Milivoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Petre, sin Milutina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Drugi Sava, sin Ivana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Periša, sin Vujice, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Toman, sin Vuka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

813 Ovdje se vjerovatno radi o Novali /Novljaninu/ hadži Husejnu, koji se u defteru spominje kao osnivač džamije u selu Dračevo. O ovom mostu do sada nije bilo nikakvog spomena.

814 U muhimme defteru OIS ANUBiH 139/2 upisana je carska naredba, upućena kadijama Hercegovine i Novog, u vezi sa potrebom izgradnje jednog hana "na putu od Novog do Dubrovnika, u hercegovačkom sandžaku, gdje se sastaju putevi sa četiri strane i gdje konače svi trgovci koji dolaze na skele Novog i Dubrovnika, a iz Bosne, Klisa i Novog Pazara." U dokumentu se navodi da od tog mjesta, gdje je han i most, ima po jedan dan hoda i do Novog i do Dubrovnika. Naredba potiče iz 1563-4. godine. Kako u blizini mjesta gradnje nije bilo naselja, za opsluživanje hana određeni su stanovnici nekoliko okolnih sela, Poljica i drugih, s tim da budu oslobođeni određenih obaveza prema državi.

815 Ovdje se sigurno radi o mostu, koji je zadužbina Kasim-paše, hercegovačkog namjesnika 1518-1522. godine, a kasnijeg beglerbega Halepa. "U blizini mosta, što ga je na rijeci Sutorini dao podići umrli Kasim-paša, dok je bio beglerbeg u Halepu" *Muhimme defteri*, nav dok. T. Popović navodi da je Kasim-paša, odmah po dolasku u Hercegovinu, dao da se poprave i utvrde nova utvrđenja. T. Popović, "Spisak hercegovačkih namesnika ...", 95. Danas u rubnom dijelu sutorinskog polja postoje ostaci mosta, iz kojih se jasno vidi da je osmanskog stila, iako je doživio dosta promjena početkom francuske dominacije u ovom području.

816 Gornja Dračevica dio je šireg područja Dračevice, i kako se vidi prema upisana dva sela, to je brdski predio, nešto dalje od mora.

817 Mokrine, selo u općini Herceg-Novi, sjeveroistočno od Sutorine.

Đuro, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Božko, sin Pavla (Pavlo), kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vuk, sin Pavle, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Vuk, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 9.

Od starih posjednika:

- Sulejman, sin Fazlullah-age /Fazlullahagić?/. Prisutan je.
- Mahmud. Prisutan je.
- Hajdar. Prisutan je.
- Abbas. Prisutan je.
- Memi-halifa. Prisutan je.
- Arslan-aga. Prisutan je.

Nema zemljišta bez posjednika.

Carski je has. Kancelarija je Trebinje.

*Selo Kruševica*⁸¹⁸

Čitavo je ostalo u osmanskoj Državi.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Vujica, sin Ivana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Mihajlo, sin Save, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vuk, sin Rade?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Sava, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Stepan, sin Milivoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Petre, sin Stepana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Jovan, sin Đure, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vukašin, sin Vuka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

/str.129/

Raja sela Kruševica:

Milivoj, sin Ivana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Milenko, sin Vujina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Petre, sin Vujina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vučić, sin Vukosava, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Petre, sin Milivoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Damijan, sin Radosava, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Radoje, sin Vlajisava, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Ivan, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vujadin, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Grujica, sin Laze, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Petre, sin Stepana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Vuk, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Milan, sin Vuka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 2I.

Dermiyan /preuzeti iznos/.....I,500.000

Crkva I. U ispravnom je stanju.

Od starih posjednika:

- Sulejman. Prisutan je.
- Kodža Muhammed-aga. Prisutan je.
- Resul. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Pošto se spomenuto selo Kruševice nalazi u blizini Novoga, (njegovi stanovnici) vrše službu /snabdijevanja/ materijala neophodnog za topove. U zamjenu za to, ranije nisu davali desetinu i porez. Ali pošto je sada kancelarija Novi fermanom određena kao kancelarija za posadnike Trebinja, spomenutom carskom hasu je, prema starom načinu, ponovo kancelarija /tekst kao da nije dovršen/

Nahije Gornja i Donja Dračevica⁸¹⁹ ovdje se završavaju.

819 Podjela na Gornju i Donju Dračevicu javlja se prvi put ovdje, i očito je rezultat procesa novog administrativnog organizovanja. Nešto kasnije nahija se ponovo javlja kao jedna, bez podjele na gornju i donju.

Nahija Korenić⁸²⁰, pripada kadiluku Bekiyye-i Nova (Ostatak Novoga)

Čitava je nahija ostala u Osmanskoj državi.

Odžakluk nefera tvrđava i palanke, pripada kapetaniji Trebinje

Selo Varčakovina, drugo ime Mazikože⁸²¹

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Davudu i Ilijasu.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Mahmud-agi.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Mahmudu Bilaloviću (Bilal-oglu).

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Aliji Odi? (Oda –da nije odabaša?).

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada čehaji Duraku.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada pisaru /sekretaru?/ Ahmedu.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Sada pripada Selimu.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada bivšem dizdaru Mehmed-agi.

Časna džamija I. U ispravnom je stanju.

820 Ova nahija, teritorijalno istočno od Trebinja, imala je tri naziva: *Vrm*, prema staroj župi poznatoj još od X st, *Klobuk*, prema glavnom utvrđenju nahije, te *Korjenić*, prema nekadašnjim gospodarima te župe, vlašskog porijekla. H. Šabanović, *Bosanski pašaluk*, str. 158.

821 Selo se ne može ubicirati ni pod jednim od ova dva imena. Kao selo Mažikože upisano je i u poimeničnom popisu Hercegovine iz 1477. godine, kao i u opširnom popisu Hercegovine iz 1585. godine, ali ni tu nije ubicirano. Može se pretpostaviti da je moglo biti podgrađe ili naselje ispod tvrđave Klobuk, s obzirom na postojanje džamije i više kula. Možda se čak radi o današnjem selu Arandelovo, s obzirom na to da ono pod današnjim imenom nigdje nije spomenuto, odnosno naselju na mjestu Arandelova. Arandelovo je sigurno kasniji naziv, nastao prema crkvi svetog arhandela Mihaila u blizini sela.

To je vakuf umrlog hadži Ibrahima.⁸²² Pošto je vakuf /bio/ gotovinski, /novac/ je nestao. Ali, sada je muslimansko stanovništvo u nahiji Korjenić izvijestilo da se novac gotovinskog vakufa časne džamije umrlog Osman-paše,⁸²³ čiji se hajrati nalaze u kasabi Risan, nalazi /posuđen/ kod ljudi i da on postoji, te da se vakufu duguje više od osamdeset hiljada akči. Smatra se pogodnim /traži se/ da se izda ferman /da se novac namijeni/ za službenike spomenute džamije.⁸²⁴

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Dražko, sin Kojačina?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Stepan, sin Isječića?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Petko, krojač, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Grujica, sin Tome, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vučić, sin Šobe, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 5.

Nema zemljišta bez posjednika.

Eškindži – Pripada zaimu Ismailu.

*Selo D s n/Dûstî?*⁸²⁵

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
 Prenesena je na Džan-begovu kćerku.⁸²⁶

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

822 Zasad nije poznato ko je bio ovaj hadži Ibrahim.

823 Mislimo da se ovdje radi o Osman-paši Kazancu, koji je porijeklom iz ovih krajeva, i koji je od položaja bostandžibaše napredovao do položaja beglerbega više provincija, a među njima i Bosne. Beglerbeg Bosne bio je upravo u vrijeme početaka Bečkog i Morejskog rata, a s te pozicije je smijenjen zbog propusta u organizaciji odbrane vilajeta. Poginuo je 1685. godine. Ova njegova zadužbina u kasabi Risan nije bila uopće poznata, nego je čak došlo do zamjene sa nekim objektima u Kazancima, njegovom rodnom mjestu.

824 Misli se na džamiju umrlog hadži Ibrahima.

825 S obzirom na činjenicu da se u ovom selu nalazila kula Džan-bega, po kojoj je cijeli zaselak prozvan Džambegovina, mislimo da je današnje ime ovoga sela Župa. Župa se nalazi u općini Trebinje, istočno od samog grada.

826 Džan-beg ili Džambeg je Džan-beg Begović, koji je u Morejskom ratu u Korjenićima ratovao protiv Mlečana, sa četom od 500 ljudi. Ova porodica Begovića živjela je u Herceg-Novom i Risnu, ali su imali u Korjenićima ove navedene posjede. Džan-beg je poginuo 1687. godine, žureći u pomoć opkoljenom Herceg-Novom. H. Hasandedić, *Muslimanska baština u istočnoj Hercegovini*, 293.

Pripada Kurd-begu.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Sada pripada Omer-hodži.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Mahmud-agi.

/str. 130/

Pripada selu Dusi

Sada su podanici:

Petre, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Stari posjednici su muslimani. Nema zemljišta bez posjednika.

Eškindžijski je zeamet – Pripada zaimu Ismailu.

Crkva I. U ispravnom je stanju.⁸²⁷

*Selo Mirotin*⁸²⁸

Mlin, vitlo..... I. U ruševnom je stanju.
Pripada Muhammed-agi.

Stupa I. U ispravnom je stanju.
Pripada spomenutome Muhammed-agi.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Vučin, sin Milete, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Dražko, sin Vuka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Marko, sin Milije, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

827 Na ovom terenu, između sela Župa i Arandelovo, prema Lj. Ševo, nalazile su se dvije crkve, crkva svetog arhandela Mihaila, te ostaci crkve scetog apostola Tome. Za crkvu svetog arhandela pretpostavlja se da je nastala krajem XVI ili početkom XVII stoljeća, kada je oslikana. Lj. Ševo, *Pravoslavne crkve i manastiri ...*, 179-180.

828 Ni ovo selo danas nije poznato pod ovim nazivom. Međutim, kako se i sva okolna sela nalaze ispod Mirotinskih greda, planinskog prirodnog platoa, na kojem je podignuta i tvrđava Klobuk, sigurno se i Mirotin nalazio na ovom istom terenu, pored rijeke Sušice, s obzirom na postojanje mlina i stupe.

Andri, sin Gusana, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vujadin, sin Gusana, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Stari posjednici su i muslimani. Nema zemljišta bez posjednika.

Eškindžijski je zeamet – Pripada zaimu Ismailu.

*Selo Žuglaj*⁸²⁹

Stara kula 1. U ruševnom je stanju.
 Pripada Muhammed-agi.

Stara kula 1. U ruševnom je stanju.
 Pripada Ahmed-agi.

Stara kula 1. U ruševnom je stanju.
 Pripada supruzi Kazanca Mahmud-age.⁸³⁰

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Knez Simo, sin Jurice, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Petre, sin Vida, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Petjan, sin Staniše, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Stari posjednici su i muslimani. Nema zemljišta bez posjednika.

Eškindžijski je zeamet – Pripada zaimu Ismailu.

*Selo Koz/j/i Grm*⁸³¹

Stara kula 1. U ruševnom je stanju.
 Pripada Ćehaji Omeru.⁸³²

- 829 Selo Žuglaj, danas u Crnoj Gori, na samoj granici sa BiH. Nema ga u spisku naseljenih mjesta općine Nikšić, ali kako je upisano pored sela koja pripadaju ovoj općini, onda i Žuglaj pripada istoj.
- 830 Za Mahmud-agu iz Kazanaca, koji je kasnije postao i hadžija, Bašagić navodi da je 1716. godine bio banjalučki musulim. Bašagić, *Znameniti Hrvati, Bošnjaci i Hercegovci u Turskoj Carevini, Sarajevo* 1986, 382. Moguće je da se radi o ovom ovdje spomenutom Mahmud-agi.
- 831 Danas Skočigrm, selo u općini Trebinje. Godine 1477. upisano je kao selo Skrozigrm. U ovom popisu je jasno napisano kao Kozji grm.
- 832 Porodica Omerćehajić potiče iz ovih krajeva.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Hadžo Mustafi.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Hasanu.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Od hadži Ahmeda je ostala njegovoj kćerki.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Ebu Bekiru.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Sada pripada Mahmudu (sada je Mahmudova).

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Islamu /ime čovjeka/.

Crkva I.⁸³³ U ispravnom je stanju.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Petre, sin Milutina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Milutin, sin Hatala, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Mitre, sin Radođe, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Drugi Petre, sin Periše, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Drugi Petre, sin Mrše (Mršo), kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 5.

Stari posjednici su i muslimani. Nema zemljišta bez posjednika.

Eškindžijski je zeamet – Pripada zaimu Ismailu.

Veliki most na rijeci Sušici:
To je kameni most i sada u ispravnom stanju.
Njegov vakuf nije poznat.⁸³⁴

/str. 131/

833 Ovu crkvu u svojoj knjizi ne spominje Lj. Ševo, niti se spominje negdje drugdje.

834 Za sada nije poznato ko je graditelj ovoga mosta.

*Selo Rujovo Brdo, drugo ime Rujan*⁸³⁵

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Ibrahimćehajiću.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada drugom ćehaji Ibrahimu.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Bećo Hasanu. I stanuje u njoj.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Mahmud-agi. I stanuje u njoj.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada kapetanu Selim-agi.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Ferhatovićima.

Mlin na rijeci Sušici, vitla 2. U ispravnom stanju.
Pripada spomenutim Ferhatovićima.

Sada su podanici:

Petre, sin Čoče/Čuče, kuća I.
Jovan, kuća I.

Kuća 2.

Svi stari posjednici su prisutni. Nema zemlje bez posjednika.

Eškindžijski je timar. Posjednik timara je spahija Abdurrahman.
/ispod napisano/ Pošto je!/ u službi, bez posjednika je.⁸³⁶

835 Selo danas nije poznato pod ovim imenom, ali postoji brdo po imenu Rujevo brdo, između Župe i Lastve. Selo se sigurno nalazilo ispod tog brda.

836 Ovdje je vjerovatno došlo do greške pisara, jer spahija u službi ne ostaje bez posjeda.

*Selo Lastva*⁸³⁷

Časna džamija I. U ruševnom je stanju.
To je vakuf gospođe Abide.⁸³⁸ Ali vakufa nema.

Dućani 13. U ruševnom stanju.
Imaju svoje vlasnike i privatno su vlasništvo (mulk).

Mlin na rijeci Potok, vitlo I. U ispravnom je stanju.
Pripada ćehaji Mahmudu.

Mlin, vitlo.....I. U ruševnom je stanju.
Pripada zajednički svim stanovnicima sela.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Murad-agi. I stanuje u njoj.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Mustafi. I stanuje u njoj.

Stara kula 2. U ruševnom je stanju.
Pripadaju kapetanu Selimu.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Džihanu. I stanuje u njoj.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada ćehaji Ridvanu.

Crkva I. U ruševnom je stanju.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Abram,⁸³⁹ sin Jovana, kuća I.
Vuk, sin Petre-a, kuća I.

837 Lastva, selo istočno od Trebinja.

838 Nije poznato ko je spomenuta dobrotvorka gospođa Abida. S obzirom na to da džamija nije upisana u popisu Hercegovačkog sandžaka iz 1585. godine, to bi značilo da je podignuta poslije toga datuma. S obzirom na stanje džamije, vjerovatno bi se datum gradnje mogao staviti na početak XVII stoljeća. Trag te džamije potpuno je zaboravljen, a u Lastvi je u XIX stoljeću podignuta je druga džamija.

839 Kod ovog imena prvo "a" napisano je "ajnom", što nije uobičajeno kod pisanja nearapskih imena.

Bajo, kuća I.
 Pavle Papić, kuća I.
 Milutin Papić, kuća I.

Ukupno kuća 5.

Nema zemlje bez posjednika.

Eškindži – vezan je za Ahmed-agu, glavaru muteferrika.⁸⁴⁰

*Selo Grmčareva*⁸⁴¹

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
 To je vlasništvo – mulk Mehmeda i Hasana, i sada stanuju u njoj.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
 Pripada Ibrahimu i sada stanuju /pl./ u njoj.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
 Pripada Mustafi. I on stanuje u njoj.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
 Pripada Mehmed-begu. I on stanuje u njoj.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
 Pripada Nurullahu, sinu Mehmeda. I on stanuje u njoj.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
 Pripada Omeru. I on stanuje u njoj.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
 Pripada Hadžimustafiću (*Haci Mustafa oğlu*) Mahmudu. I on stanuje u njoj.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
 Pripada Duraku.

840 Jedan Ahmed-aga, muteferrika-baša bosanskog Divana, bio je član komisije za povlačenje granica nakon potpisivanja Karlovačkog mira 26. januara 1699. g. E. Kovačević, *Granice Bosanskog pašaluka prema Austriji i Mletačkoj Republici po odredbama Karlovačkog mira*, 77, prim. 2. Najvjerovatnije je ovdje riječ o istoj osobi. Muteferrike su inače ugledne osobe, članovi Divana.

841 Grmčareva, danas dva sela: Gornje Grančarevo i Donje Grančarevo, istočno od Trebinja, oba u općini Trebinje.

Mlin, vitloI. U ruševnom je stanju.
Pripada zajednički svim stanovnicima sela.

Od podanika:

Kojadin, sin Jovana, kuća 1.

Crkva I. ⁸⁴²U ispravnom je stanju.

Timar eškindži – zajednički pripada posjednicima timara:
Spahija Hasan, spahija Mustafa, spahija Ismail. Pošto imaju /!/ svoje
dužnosti, spomenuto selo je upisano bez posjednika.⁸⁴³

A ostalo je, sa svojim starim granicama, dio carskog hasa i kancelarije
Trebinje.

*Selo Nudol*⁸⁴⁴

Časna džamija I. U ruševnom je stanju.⁸⁴⁵

Spada u vakuf umrlog hadži Omera.⁸⁴⁶ Sada njegov vakuf ima u novcu
iznos od trideset hiljada akči. Ali /vakuf/ nema svog upravitelja /mutevelli-
ju/. Iznosi su na posudbi u spomenutoj nahiji Korenić.

Dučana 2. U ruševnom stanju.
To je mulk-vlasništvo Hajrullahovo.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada ćehaji Aliji,

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada drugom Aliji, sinu Ebu Bekira.

842 Lj. Ševo samo spominje da je u Gornjem Grančarevu postojala crkva posvećena svetoj Varvari, čiji se temelji i danas nalaze na lokalitetu zvanom Varvarin brijeg, okruženi brojnim stećcima. Lj. Ševo, *Pravoslavne crkve i manastiri ...*, 209.

843 Ovdje se ponavlja problem vezan uz prethodnu bilješku o timaru: ako su spahije na dužnosti, onda treba da posjeduju i timar.

844 Nudo, danas selo u općini Nikšić, Crna Gora

845 Za džamiju u Nudolu se samo zna da je postojala, ali bez ikakvih drugih podataka o objektu. Danas od nje samo postoje ruševine. H. Hasandedić, *Muslimanska baština u istočnoj Hercegovini*, 308-309.

846 Zasad nije poznato ko je ovaj legator hadži Omer.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada Hajrullahu.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Ona je mulk-vlasništvo Mustafe Ahmetovića (*Ahmed oğlu*). I on stanuje u njoj.

/str. 132/

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada Abbasu. I on stanuje u njoj.

Mlin, vitla.... 2. U ruševnom stanju.
Postoje njegovi posjednici.

Carski je has. Kancelarija je Trebinje.

Stanovnici spomenutoga sela su:

Omer, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Ali, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Mehmed, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Mahmud, sin Mehmeda, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Ahmed, sin Sinana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Kurd-ali, sin Murada, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Abdul-kadir, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Hasan, sin Mahmuda, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Davud, sin Sulejmana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Vule, sin Vučete, kuća I.
Radoje, sin Stojana, kuća I.
Periša, sin?, kuća I.
Ivan, sin Nikole, kuća I.
Kovač Lazo, kuća I.
Stepan, sin Stojana, kuća I.
Grujica, sin Mitre-a, kuća I.
Marko, sin Milete, kuća I.
Vuk, sin Stojana, kuća I.

Ukupno kuća 18.

Crkva I. U ispravnom je stanju.⁸⁴⁷

*Selo Zaslav*⁸⁴⁸

Mlin na rijeci Zaslav⁸⁴⁹, vitlova..... 5. U ispravnom stanju.

Jedan pripada Davudu, jedan Hasanu, jedan Muhammedu, jedan čak Janošu, a jedan Aliji.

Mlin na spomenutoj rijeci, vitla 4. U ruševnom stanju.

Postoji posjednici svakog od njih.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.

Pripada Davudu. I on stanuje u njoj.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.

Pripada Aliji. I on stanuje u njoj.

Crkva I. U ispravnom stanju.⁸⁵⁰

Dermiyan /iznos preuzete obaveze/I.500.000

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Knez Damijan, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Milutin, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Živko, sin Janoša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ilija, sin Trajana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vid Trajanov, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Andri, sin Tome, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Petre, sin Tome, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jovan Crnogorac (Karadagli), kuća I.

Ivan, kuća I.

Ukupno kuća 9.

Carski je has. Kancelarija je Trebinje.

847 O ovoj crkvi nema nikakvih podataka.

848 Zaslav, selo u općini Nikšić, Crna Gora.

849 Rijeka Zaslavnica, ulijeva se u Sušicu, a ova u Trebišnjicu.

850 O ovoj crkvi danas nema podataka.

Od starih posjednika:

- Ali, sin ćehaje Omera. On je prisutan.
- Ahmed, sin Ishaka. On je prisutan.
- Hasan, sin Muhammeda. On je prisutan.
- Mahmud, sin Muhammeda. On je prisutan.
- Omer-aga, sin Mustafe. On je prisutan.

Nema zemljišta bez posjednika.

Ovdje se završava spomenuta nahija Korjenić.

Nahija Dvorsna⁸⁵¹, pripada kadiluku Novska Bekijja

Odžakluk nefera tvrđava koje pripadaju kapetaniji Trebinje.

To je lokalitet koji počinje od granice Risna, a u Osmanskoj državi ostali su /počevši/ od sela Krivošije⁸⁵² sve livade i brda Brezovog dola⁸⁵³ i sve livade i brda Medojevog Dola.⁸⁵⁴ Carski je has.

Selo Papratnica⁸⁵⁵

Čitavo je ostalo u Osmanskoj državi.

Nema nijedne kuće uzgor.

Posjednici /sela/ postoje.

Carski je has, a kancelarija je Trebinje.

- 851 Nahija Dvorsno nije zabilježena u literaturi, što znači da je formirana u okviru nove administrativne organizacije nakon mira u Karlovcima. Danas je Dvorsno selo 3 km južno od Dragalja. Dvorsno polje je predio u širem području Krivošija, koje se prostire od zapada prema istoku između istočne Hercegovine i Crne Gore, a sa sa juga počinje iznad Risna sjeverno do Grahova u Crnoj Gori. To znači da se nahija prostirala južno od nahije Riđani i bila joj susjedna.
- 852 Krivošije je danas naziv za krašku visoravan iznad Risna, a u osmansko doba pripadala je dijelom nahijama Riđani i Dračevica. Istoimeno selo se sigurno nalazilo na tom platou.
- 853 Brezov Do, naseljeno mjesto sjeveroistočno od Herceg-Novog, a pripada općini Kotor u Crnoj Gori. Nema ga u spisku naseljenih mjesta ove općine.
- 854 Medojevo Dol danas se ne može ubicirati pod ovim imenom. Spominje se početkom XX stoljeća kao selo u Donjim Krivošijama. S obzirom na karakter područja, mnoga od ovih naselja su privremenog karaktera, za sezonske boravke stanovništva, u vezi sa načinom privređivanja.
- 855 Papratnica, danas se ne može ubicirati pod ovim nazivom. Postoji naseljeno mjesto Papratni Dol u općini Cetinje, sjeveroistočno od Dragalja.

*Selo Crkvice*⁸⁵⁶

Dvije trećine /sela/ je ostalo u Osmanskoj državi.

Nema nijedne kuće uzgor.

Posjednici /sela/ postoje.

Carski je has, a kancelarija je Trebinje.

*Selo Braćan*⁸⁵⁷

Čitavo je ostalo u Osmanskoj državi.

Sada su padišahovi podanici:

Crnogorac Vuk, sin Stane /Stane/, kuća 1.

Crnogorac Mitre, sin Stojana, kuća 1.

Drakula (Drekula), kuća 1.

Kuća 3.

Ovo selo pripada ćehaji Aliji samostalno.

Carski je has, a kancelarija je Trebinje.

/str. 133/

*Selo Poljkovac*⁸⁵⁸

Čitavo je ostalo u Osmanskoj državi.

Kuća 1. U ruševnom je stanju.

To je ranije bio konak za karavane koji idu u Risan. Spada u vakuf hadži Alije.⁸⁵⁹

856 Crkvice, naselje na padinama Orjena. Nema ga u spisku naseljenih mjesta općine Kotor, nego je zaselak mjesne zajednice Donje Krivošije. Poznato po austrougarskoj kasarni, sagrađenoj u vrijeme pacifikacije ovga kraja. Osim kasarne, izgrađena je mreža puteva, koja je i danas u upotrebi.

857 Braćan, zaselak sela Han u mjesnoj zajednici Gornje Krivošije, općina Kotor.

858 Poljkovac, zaselak sela Han u mjesnoj zajednici Gornje Krivošije, općina Kotor.

859 Zasad nije poznato ko je ovaj vakif hadži Alija. U popisu se javlja više lica sa istim imenom i titulom, ali ih se ne može povezati sa ovdje spomenutom osobom.

Padišahovi podanici su:

Vukota, sin Stane-a, kuća 1.
 Drugi Vukota, sin Vukića, kuća 1.
 Sekula, sin Šarana, kuća 1.
 Crnogorac Ivan, kuća 1.

Ukupno kuća 4.

Stari posjednici su ovi koji se navode:

- Odabaša Ahmed. Prisutan je.
- Osman. Prisutan je.
- Omer-aga. Prisutan je.

Zemljišta bez posjednika nema.

Carski je has, a kancelarija je Trebinje.

*Selo Kula*⁸⁶⁰

Čitavo je ostalo u Osmanskoj državi.

Sada su padišahovi podanici:

Knez Damijan, sin Radula, kuća 1.
 Sava, sin Gavriila, kuća 1.
 Dragutin, sin Danojla, kuća 1.
 Toma, sin Manojla, kuća 1.
 Miloš, sin Vujka, kuća 1.

Ukupno kuća 5.

Stari posjednici su ovi koji se navode:

- Odabaša Ahmed. Prisutan je.
- Muhammed-aga. Prisutan je.
- Mahmud Abdullah-oglu. Prisutan je.

Zemljišta bez posjednika nema.

860 Ovdje se vjerovatno radi o Kulini, naseljenom mjestu sjeverno od Dragalja, općina Kotor.

Carski je has, a kancelarija je Trebinje.

*Selo Dragalj*⁸⁶¹

Čitavo je ostalo u Osmanskoj državi.

Sada su padišahovi podanici:

Miloš, sin Rasine (Rasina), kuća I.

Stanoje, sin Lale (Lalo), kuća I.

Đuro, sin Jovana, kuća I.

Jakša, sin Damijana, kuća I.

Ukupno kuća 4.

Stari posjednici u spomenutom selu:

- Ibrahim-aga. Prisutan je.

- Dizdar Muhammed-aga.⁸⁶² Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Sada je kancelarija Trebinje.

*Selo Barice*⁸⁶³

Čitavo je ostalo u Osmanskoj državi.

Sada su padišahovi podanici:

Sava, sin Vučka, kuća I.

Luka, sin Radosava, kuća I.

Jovan, sin Mare (Maro), kuća I.

Miloš, sin Raje (Rajo), kuća I.

Drugi Jovan Inđebić??, kuća I.

Stari posjednici spomenutoga sela:

861 Dragalj, selo sjeverno od Risna, sjeveroistočno od Herceg-Novog. Pripada općini Kotor.

862 Ovaj dizdar Muhammed-aga upisan je ovdje kao posjednik zemlje u više sela na ovom području. Nije poznato u kojoj je tvrđavi bio dizdar.

863 Danas Bara, zaselak sela Dragalj, sjeverno od Dragalja.

- Ishak. Prisutan je.
- Muhammed-aga iz Novog. Prisutan je.
- Mustafa, sin Muhammeda. Prisutan je.
- Abbas-aga. Prisutan je.
- Drugi Mustafa. Prisutan je.

Zemljišta bez posjednika nema.

Carski je has, a sada je kancelarija Trebinje.

*Selo Grandovina*⁸⁶⁴

Čitavo je ostalo u Osmanskoj državi.

Nema nijedne kuće uzgor.

Stari posjednici u spomenutome selu:

- Dizdar Muhammed-aga. Prisutan je.
- Ishak iz Korjenića. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Carski je has, a sada je kancelarija Trebinje.

*Selo Jabukovac*⁸⁶⁵

Čitavo je ostalo u Osmanskoj državi.

Nema nijedne kuće uzgor.

Njegova raja se premjestila na svoju staru zemlju u nahiji Banjani.⁸⁶⁶

Stari posjednici u spomenutome selu:

- Samo je Mustafa /posjednik/. Pripada njemu samostalno.

Carski je has, a sada je kancelarija Trebinje.

864 Grandovina, zaselak sela Han, pola km sjeveroistočno od Dragalja, mjesna zajednica Gornje Krivošije.

865 Jabukovac, naseljeno mjesto južno od Grahova. Nema ga u spisku naselja općine Nikšić.

866 Mletački providur Đirolamo Korner bio je nagovorio plemena Banjana, Riđana i Drobnojaka da se nasele na Grahovskom polju nakon 1687. godine. Stanovnici ovoga sela su se očito vratili na svoje staro mjesto.

/str. 134/

*Selo Iržani dol*⁸⁶⁷

Čitavo je ostalo u Osmanskoj državi.

Pusto je.

U njemu nije moguće stanovati zbog razbojnika iz Crne Gore.

Od starih posjednika: Osman-aga, samostalno. Prisutan je.

Carski je has, a sada je kancelarija Trebinje.

*Selo Jasenov dol*⁸⁶⁸

Čitavo je ostalo u Osmanskoj državi.

Pusto je.

Od davnina je put kojim prolaze crnogorski razbojnici.

Od starih posjednika:

– Omer-aga iz Korjenića. Prisutan je.

Carski je has, a sada je kancelarija Trebinje.

*Selo Mačja Stopa*⁸⁶⁹

Čitavo je ostalo u Osmanskoj državi.

Od davnina je pusto.

Nakon umrlog Sejdi Ahmed-paše je u ruševnom stanju.⁸⁷⁰

Der miyan 1.500.000

867 Selo Ržani do, nema ga na spisku naseljenih mjesta općine Nikšić. Ali nalazi se na ovome terenu.

868 Nije poznato pod ovim nazivom. Moguće je da se radi o današnjem Jasenu, zaseoku sela Malov Do, Gornje Krivošije, Kotor.

869 Mačija Stopa, zaselak sela Malov Do, Gornje Krivošije, Kotor.

870 Znači, nakon pohoda Sejdi Ahmed-paše. Sejdi Ahmed-paša bio je beglerbeg Bosne u periodu 1656-1659. godina. Učestvovao je u pohodu na Kotor 1657. godine, zajedno sa drugim zapovjednicima ovog područja, kojega i pored tromjesečne opsade nisu mogli osvojiti.

Spomenuto selo pripada Omer-agi, samostalno. On je sada prisutan.

Carski je has, a sada je kancelarija Trebinje.

Spomenuta nahija Dvrnsna se završava ovdje. Mjesto po imenu Pišteti,⁸⁷¹ u blizini mjesta po nazivu Vučji zub⁸⁷², koje se nalazi na kraju ove nahije, pripojeno je sandžaku Iskenderija /Skadar/ sa rumelijske strane.

Nahija Grahovo,⁸⁷³ pripada kadiluku Novska Bekija

Čitava nahija je ostala u Osmanskom carstvu. Ona je carski has, a sada je kancelarija Trebinje.

Odžakluk nefera tvrđava i palanki, koji pripadaju kapetaniji Trebinje.

Selo Stospud⁸⁷⁴

Pusto je.

Pošto se nalazi na crnogorskoj strani, njegova raja ne može opstati.

Od starih posjednika:

Samostalno pripada Husejnu, sinu Ibrahima. On je prisutan.

Selo Zahmačev dol⁸⁷⁵

Nema nijedne kuće uzgor.

I ono se nalazi na crnogorskoj strani.

Pripadalo je samostalno umrlom hadži Ahmedu.

Sa tapijom je preneseno na njegovu kćerku.

871 Pištet, selo u općini Kotor.

872 Vučji zub je drugi po visini vrh (1805 m) planinskog masiva Orjena.

873 Nahija Grahovo je drugo ime za nahiju Riđani, koja se nekad tako nazivala po središtu nahije Grahovu. U ovom popisu vidi se da su organizovane dvije nahije na tom području, nahija Grahovo, južno, i nahija Riđan, sjeverno.

874 Tospude, jugoistočno od Grahova, općina Cetinje.

875 Selo Zamačev do, sjeveroistočno od Grahova, općina Nikšić. Nema ga u spisku naseljenih mjesta ove općine.

*Selo Trešnjevo*⁸⁷⁶

U njemu već pedeset godina nema raje.
I ono se nalazi na crnogorskoj strani.

Posjednici zemlje:

- Dizdar Muhammed-aga. Prisutan je.
- Abdul-Kerim-aga. Umro. Prisutan je njegov sin Mahmud-aga.
- Drugi Mahmud. Prisutan je.
- Ejjub. Prisutan je.
- Ishak-aga. Prisutan je.
- Osman. Prisutan je.

Zemlje bez posjednika nema.

/str. 135/

*Selo Humča, drugo ime Bare*⁸⁷⁷

Časna džamija I.⁸⁷⁸ U ruševnom je stanju.

Ona je vakuf umrlog hadži Ahmeda.⁸⁷⁹ Jedanput ju je popravljao i umrli Kazanac Osman-paša. Ali njenog vakufa sada nema.

Časna kuća I. U ruševnom je stanju.

Ona spada u vakuf spomenutog hadži Ahmeda.

Velika cisterna I. U ruševnom je stanju.

Pripada spomenutom vakifu.

876 Trešnjevo, jugoistočno od Grahova, općina Andrijevice.

877 Bara, selo sjeveroistočno od Grahova, u neposrednoj blizini samog Grahova. Općina Nikšić. Prvo ime nije poznato.

878 Ova džamija dosad nije bila poznata. S obzirom na to da ju je popravljao spomenuti Osman-paša, koji je poginuo 1685. godine, znači da je popravljena prije njegove pogibije. Kako je i u vrijeme popravljanja morala biti u lošem stanju, vjerovatno je podignuta najkasnije početkom XVII stoljeća.

879 Zasada nije poznato ko je ovaj legator hadži Ahmed. U ovom popisu spominje se kao graditelj džamije, hana i cisterne u ovom selu, te možda kao graditelj velikog mosta na Zeti u nahiji Onogošt Nikšić. Kako je selo i neposrednoj blizini Grahova, vjerovatno je i legator možda službom bio vezan za Grahovo. S obzirom na to da je imao više posjeda u ovom predjelu, kao i vlastitu kulu u selu Skočigrm, smatramo da je riječ o domaćem čovjeku, koji je htio učiniti dobro svome kraju.

Palanka Grahovo, sa velikom kulom.

U njoj je velika cisterna i jaki kameni vodovod /akvadukt/. Ali njegovom krovu/prekrivci potrebna je popravka.

Stara kula 1. U ispravnom je stanju.

Sada pripada Hasanu.

Druga kula 1. U ispravnom je stanju.

Pripada ćehaji Ibrahimu.

Sada su padišahovi podanici:

Crnogorac Miloš, sin Brade, kuća 1.

Jovan, sin Vujadina, kuća 1.

Mrduš, sin Radula, kuća 1.

Kuća 3.

Od starih posjednika spomenutoga sela:

- Murad-aga. Prisutan je.

- Ali, sin Mustafe. Prisutan je.

- Atlu /konjanik/ Husejn, sin Ibrahima. Prisutan je.

- Muhammed, sin Mahmuda. Prisutan je.

- Demir Ibrahim-ćehaja. Prisutan je.

- Ejjub. Prisutan je.

- Osman, sin Memija. Prisutan je.

Zemlje bez posjednika nema.

*Selo Čelina*⁸⁸⁰

Stara kula 1. U ispravnom je stanju.

Pripada Kurd-Aliji.

Stara kula 2. U ispravnom su stanju.

Pripadaju Davudu, Ilijasovom sinu /İlyas-oğlu/.

Sada su podanici:

880 Čelina, selo sjeverno od Grahova, nema ga u spisku naseljenih mjesta općine Nikšić.

Vuko, sin Dijaka, kuća I.

Od starih posjednika:

- Husejn, sin hadži Mahmuda. Prisutan je.
- Kurd-Ali. Prisutan je.
- Davud. Prisutan je.
- Duran. Prisutan je.

Zemlje bez posjednika nema.

*Selo Miloševa Glavica, drugo ime Brankovica*⁸⁸¹

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada Ebu Bekiru. Prazna je.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Vlasništvo /mulk/ je Sulejmanovo. U njoj stanuje zimmija Radojica.

Sada su podanici:

Radojica, kuća I.

Od starih posjednika:

- Spomenuti Ebu Bekir.
- Spomenuti Sulejman.⁸⁸²
- Mustafa, sin Jusufa. Prisutan je.

Nema drugih posjednika, i nema zemlje bez posjednika.

*Selo Sladojević*⁸⁸³

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

881 Nepoznato pod navedenim nazivima. U ovom kraju postoji selo Brankov Do, istočno od Ržanog Dola.

882 Ovaj posjednik Sulejman naveden je ispred kao vlasnik kule u ovom selu, a tim što u kuli stanuje nemusliman, možda njegov kmet. Kako je, što se vidi iz popisa, Sulejman živ, sigurno stanuje negdje drugdje, a ne u kuli.

883 Danas ne postoji pod ovim nazivom. Možda se radi o Sladojevom Dolu, sjeverno od Trešnjeva, oblast Cuce, odakle potiče porodica Sladojević.

Pripada Abdul-kerimovom sinu /Abdulkerimagiću/ Hasanu.

Od podanika:

Pop Milutin, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ostala raja /sela/ prešla je u Rudine.⁸⁸⁴

Crkva 1. U ispravnom je stanju.

Od starih posjednika:

- Muhammed, sin Ejjuba. Prisutan je.
- Ishak-aga. Prisutan je.
- Mustafa, sin Husejna. Prisutan je.
- Kurd-Ali i Ahmed, sin Murada. Prisutan je.
- Ćehaja Mustafa.

Zemlje bez posjednika nema.

*Selo Petković*⁸⁸⁵

Sada su padišahovi podanici:

Vukadin, sin Miloša, kuća 1.
Knez Simo, sin Sladoj-a, kuća 1.
Vujin, sin Dragića, kuća 1.
Vučko, sin Vukajla, kuća 1.

Ukupno kuća 4.

Crkva 1. U ispravnom je stanju.

Od starih posjednika:

- Ibrahim, sin Mustafe. Prisutan je.

884 Danas postoje dva naselja Rudine, jedno u općini Nikšić, drugo u općini Podgorica. To je takođe i naziv za prostranu visoravan, zapadno od Nikšića. Postojala je i nahija Rudine, u kadiluku Cernica, između Bileće i Nikšića. Mislimo da se radi o ovim posljednjim Rudinama.

885 Selo Petkovići, sjeverozapadno od Grahova. Nema ga u spisku naseljenih mjesta općine Nikšić.

- Ibrahim-aga iz Popova. Prisutan je.
- Kara Mustafa. Prisutan je.
- Omer, sin Hajdara. Prisutan je.
- Mahmud-aga. Prisutan je.
- Šahbaz. Prisutan je.
- Ishak-aga. Prisutan je.
- Osman-aga, sin Alije. Prisutan je.

Zemlje bez posjednika nema.

/str. 136/

*Selo Gornje Polje*⁸⁸⁶

Sada su podanici:

Sava, sin Petre-a, kuća 1.
Petre, sin Nikole, kuća 1.

Kuća 2.

Od starih posjednika:

- Kara Mustafa. Prisutan je.
- Abbas, sin hadži Mustafe. Prisutan je.
- Hajrullah. Prisutan je.

Zemlje bez posjednika nema.

*Selo Zagulj*⁸⁸⁷

Podanici:

Peja, sin Milutina. Kuća 1.

Spomenuto selo pripada Mahmud-agi samostalno.

886 Gornje Polje, selo u općini Nikšić, sjeverozapadno od Grahova.

887 Selo Zagulj, zapadno od Grahova, nema ga u spisku naseljenih mjesta općine Nikšić.

*Selo Bobova ulica*⁸⁸⁸

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Mustafiću Aliji.

Od starih posjednika:

- Drugi Alija, sin Omera. Prisutan je.
- Murad-aga. Prisutan je.

Zemlje bez posjednika nema.

Der miyan 1.500.000

Ovdje se završava spomenuta nahija Grahovo.

Nahija Ridan,⁸⁸⁹ ***pripada kadiluku Bekiyye-i Nova***

Cijela je carski has i sada je kancelarija Trebinje.

Čitava je /nahija/ ostala u Osmanskoj državi.

Odžakluk nefera kapetanije Trebinje.

*Selo Vilus*⁸⁹⁰

Sada su padišahovi podanici:

Milutin, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Radosav, sin Cvitka, kuća I.
Jovan, sin Nikole, kuća I.
Marko, sin Golijana, kuća I.
Vuko, sin Radoja, kuća I.
Simo, sin Jakova, kuća I.
Božo, sin Vukića, kuća I.

888 Selo Bobova ulica, jugoistočno od Grahova, nema ga u spisku naseljenih mjesta općine Nikšić.

889 Nahija Ridani je vlaška nahija u hercegovačkom sandžaku, u osmanskoj vlasti od 1466. godine. Kako je gore spomenuto, centar nahije bilo je Grahovo, kako je nekad nazivana i sama nahija Ridani. U ovom popisu nahija Ridan predstavlja sjeverni dio nekadašnje nahije, u administrativnoj shemi uspostavljenoj nakon razgraničenja iz 1700. godine.

890 Selo Vilusi, općina Nikšić.

Ukupno kuća 7.

Od starih posjednika:

- Mustafa, sin Mahmuda. Prisutan je.
- Osman-aga. Prisutan je.
- Ejjub, sin Hasana. Prisutan je.
- Jusuf-aga. Prisutan je.
- Ćehaja Alija. Prisutan je.
- Mustafa, sin Ćehaje Muhammeda. Prisutan je.
- Demir Ibrahim-Ćehaja. Prisutan je.
- Drugi Ibrahim. Prisutan je.

Zemlje bez posjednika nema.

*Selo Balosav*⁸⁹¹

Pusto je.

Stari posjednici su ovi koji se navode:

- Dizdar Muhammed-aga. Prisutan je.
- Durmuš-aga. Prisutan je.
- Ishak-aga. Prisutan je.
- Hasan, sin Abdul-Melika. Prisutan je.

Zemlje bez posjednika nema.

/str. 137/

*Selo Vašiljica, drugo ime Spile*⁸⁹²

Pusto je.

Pošto se u blizini nalaze crnogorski razbojnici, odavno je napušteno.

Stari posjednici /sela/ su muslimani. I zemljišta bez posjednika nema.

891 Selo Balosave, općina Nikšić

892 Selo Spila, općina Nikšić.

Kameni zaštitni zid I.

Cisterna I. U ruševnom stanju. Nema svog vakufa.

Nalazi se na vrhu padine poznate po nazivu Hruštica. Sada stanovnici nahija Riđani i Banjani drže stražu zbog crnogorskih razbojnika.

*Selo Zagora*⁸⁹³

Nema nijedne kuće uzgor.

Postoje stari posjednici /sela/. Zemlje bez posjednika nema.

*Selo Riđan*⁸⁹⁴

Pusto je.

I ovo /selo/ je prolazište za Crnogorce. Naseljavanje raje je onemogućeno.

Samostalno pripada Mahmud-agi iz Kazanaca.

Ispasište /yaylak/.

To je ispasište /otlak/ od tri sata hoda, po nazivu Rudine.

*Selo Grahovče*⁸⁹⁵

Nema nijedne kuće uzgor.

Ali raja iz Grahova obrađuju zemlju.

Stari posjednici spomenutoga sela:

- Ibrahim-aga iz Dračevice. Prisutan je.
- Ćehaja Mahmud. Prisutan je.
- Davud-aga. Prisutan je.
- Hadži Ahmed. Umro. Ima i sada njegova kćerka.
- Alija, sin Ćehaje Omera. Prisutan je.

893 Selo Zagora, općina Nikšić.

894 Riđani, općina Nikšić.

895 Grahovac, selo u općini Nikšić, sjeverozapadno od Grahova.

- Drugi Mahmud. Prisutan je.
- Osman, sin Alije. Prisutan je.
- Odabaša Ahmed. Prisutan je.

Zemlje bez posjednika nema.

Palanka Trubjela⁸⁹⁶

Sada je tu Murad-aga sa svojim vojnicima.

Časna kuća /han, karavansaraj/..... I. U potpunosti je u ruševnom stanju.

Livade polja Slano⁸⁹⁷, pripada selu Mušić

To je jedno polje sa koga se nakosi više od hiljadu kola sijena. Postoje stari posjednici svih (livada), koji su muslimani. Zemlje bez posjednika nema. Ali, to je mjesto koje u jesenjim danima rijeka Kuside⁸⁹⁸ poplavi.

Most na rijeci Kuside
To je drveni most.

/str. 138/

*Selo Mušić/Mošić, drugo ime Prekogor Riđan*⁸⁹⁹

Palanka tvrđava.⁹⁰⁰

U njoj je kapetan⁹⁰¹ Husejn sa svojim vojnicima.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su ovi koji se navode:

Knez Petre, sin Miloša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

- 896 Trubjela, prijevoj na zapadnom obodu Nikšićkog polja, danas vojni kompleks.
- 897 Slano, predio zapadno od Nikšića, na kojemu se danas nalazi vještačko Slansko jezero. Selo najbliže jezeru danas se naziva Kuside.
- 898 U Nikšićkom polju postojao je veći broj stalnih i povremenih izvora, među kojima je bilo i Kusidsko vrelo. Zbog kraškog terena vod a se gubila, a 1950. godine ovdje je formirano vještačko Slano/Slansko jezero, koje je poplavilo sav taj predio, među ostalima i Kusidsko vrelo.
- 899 Selo Riđani, između Nikšića i Slanog jezera. Ostali nazivi nisu poznati.
- 900 Mislimo da se ovdje radi o palanki vezanoj za tvrđavu Onogošt.
- 901 Ovaj kapetan je takođe najvjerovatnije vezan za kapetaniju Onogošt, koja je uspostavljena nakon potpisivanja Karlovačkog mira, te se može smatrati nastavkom Novske kapetanije, kao što je i kadiluk Bekije-i Nova, sada sa sjedištem u Nikšiću, bio nastavak Novskog kadiluka. H. Kreševljaković, *Kapetanije u BiH*, 210-212.

Komlen, kuća 1.
 Miloš, sin Matijaša, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Pop Jovan, sin Ilije, kuća 1.
 Nikola, sin Matijaša, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Jakov, sin Sose?-a, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Miloš, sin Vlajisava, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Milutin, sin Ivana, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Miloš, sin Vuka, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Filip, sin Đure, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vukić, sin Luke, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Grujica, sin Mate, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Bajo, sin Vučete, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Miloš, sin Janka, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vukašin, sin Vuka, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Jovan, sin Vukadina, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 16
 Čifčijskih kuća 6⁹⁰²
 22

Manastir 1.⁹⁰³ U ispravnom je stanju.

Crkva 2.⁹⁰⁴ U ispravnom stanju.

Dermijan 1.500.000

U ovome selu ima još starih posjednika muslimana. Zemlje bez posjednika nema.

902 U popisu se pravi razlika između prave raje i čifčija.

903 Ovdje se vjerovatno radi o manastiru u nikšićkoj župi, hramu svetoga Luke, za kojega se smatra da potiče iz srednjeg vijeka, a prvi dokumentovani podaci o njemu potiču iz početaka XVII stoljeća.

904 Moguće je da se ovdje radi o crkvi sv. Petra i Pavla u Nikšiću, jer ona jedina potiče iz ranijeg vremena. Druga crkva bi možda mogla biti crkva spomenutoga manastira.

Most na rijeci Moštanici, sa kamenim kulama.⁹⁰⁵

Most je od drveta.

Stanovnici spomenutoga sela su od davnina bili zaduženi za popravku /mosta/.

Spomenuta nahija Ridan završava se ovdje.

Nahija Onogošt i Nikšić⁹⁰⁶, pripada kadiluku Novska Bekija

Čitava nahija je ostala u Osmanskom Carstvu.

Odžakluk nefera tvrđava i palanki koje pripadaju kapetaniji Trebinje.

U spomenute dvije nahije sada ima devet knežina, koje se /u njima/ nalaze od davnina.

Sa svojim selima i kućama se navode na sljedeći način:

Knez Vukašin, sin Petre-a

Selo Trebje, kuća 24

Selo Kličeva,⁹⁰⁷ kuća 24

Selo Zavišić?, kuća 8

Selo Bagatić⁹⁰⁸, kuća 4

Selo Bršna⁹⁰⁹, kuća 40

/str. 139/

Drugi **knez** Batrić-oglu⁹¹⁰ Vuk

Ponovo selo Trebje, trećina, kuća 12

- 905 Na rijeci Moštanici, na starom putu Nikšić-Trebinje, koji ide preko Grahova, u neposrednoj blizini Nikšića nalazi se stari most, u narodu poznat kao Rimski most, za kojeg se smatra da su ga u 3. stoljeću podigli Rimljani. Most je relativno sačuvan i danas je pod zaštitom države. Međutim, ovaj je most potpuno od kamena, tako da ne bi moglo biti da se ovdje radi o njemu. Možda je bio devastiran, te je pored njega podignut drveni sa kamenim kulama, zbog važnosti položaja.
- 906 Nahije Onogošt i Nikšić su ranije bivale dvije odvojene nahije, vlaška nahija Nikšić ili Gračanica, po rijeci Gračanici, te nahija Onogošta, susjedna Nikšiću, takođe vlaška, nazvana tako prema utvrdi u nahiji. Ovdje se spominju kao jedna nahija, u novoj administrativnoj podjeli nakon potpisivanja Karlovačkog mira.
- 907 Kličevo, južno od Nikšića, u samoj blizini grada.
- 908 Danas postoji selo Bogetići, južno od Nikšića.
- 909 Selo Bršno (Bršno), jugoistočno od Nikšića.
- 910 Postoji bratstvo Batrovića iz Nikšića, a u plemenu Cetinje postoji bratstvo Batrićevića.

Selo Poplaz⁹¹¹, kuća 32
 Selo Čađelica, kuća 20
 Selo Gudelj,⁹¹² kuća 24
 Selo Dučiće⁹¹³, kuća 12

Manastir I,⁹¹⁴ u ispravnom je stanju.

Drugi **knez** Stepan Ugrinović

Selo Studenica,⁹¹⁵ kuća 32
 Selo Hrastovača,⁹¹⁶ kuća 32
 Selo Činar?/Džebar?, kuća 32
 Selo Gornja Kočan⁹¹⁷, kuća 8
 Selo Dolnja Kočan, kuća 16

Veliki most na rijeci Zeti /Zata/.⁹¹⁸ To je vakuf hadži Ahmeda.⁹¹⁹ U ispravnom je stanju.

Knez Zrn

Selo Stuba⁹²⁰, kuća 8
 Selo Gornja Miločan⁹²¹, kuća 16
 Selo Dolnja Miločan, kuća 4
 Selo Zavrh⁹²², kuća 8

911 Danas postoji selo Laz, istočno od Nikšića.

912 Danas postoji lokalitet Gubelj, jugoistočno od Nikšića, sjeverno od Dučica, te mislimo da je riječ o istome.

913 Selo Dučiće, jugoistočno od Nikšića.

914 Moguće je da je ovdje riječ o manastiru Ostrog, koji se nalazi na ovome širem terenu.

915 Studenica, danas naseljeni lokalitet Studenci, zapadna strana Nikšića.

916 Hrastovača, danas nepoznato pod ovim nazivom. Mislimo da se radi o selu Rastovac, u općini Nikšić, sjeverno od Nikšića.

917 Danas postoji selo Kočani, sjeverozapadno od Nikšića, na samoj periferiji grada.

918 Rijeka Zeta nastaje u Nikšićkom polju od više vodotokova, koji poniru i pojavljuju se južno od Nikšića na lokalitetu Glava Zete. Utječe u Moraču kod Podgorice.

919 Kako god nema podataka o vakifu, vremenom je zaboravljeno i ko je ovaj most podigao. Danas se smatra da je ovaj most na Zeti, koji se naziva i Duklo, po nikšićkom dijelu grada u kojemu se nalazi, podigao *hadži Ismail, bogati Turčin iz Nikšića, iz bratstva Mehmednikića*, početkom XIX stoljeća. Hadži Ismail je most, koji se danas prilično ruiniran, vjerovatno samo obnovio. Kako se navodi da je vakuf hadži Ahmeda, moguće je da se radi o gore spomenutom hadži Ahmedu, legatoru u selu Bare kod Grahova. Jedino na ovom mjestu on nije spomenut kao umrli, kako je spomenut naprijed.

920 Stuba, selo u općini Nikšić.

921 Miločani, selo u općini Nikšić, sjeverno od Nikšića..

922 Zavrh, selo u općini Nikšić, uz samo Krupačko jezero

Knez Ozričinić⁹²³

Selo Turjača, kuća 6

Selo Ozričinić⁹²⁴, kuća 32**Knez Drž(iv)oje drugog Vuka**Selo Kuta⁹²⁵, kuća 92

Selo Lako/v?/, kuća 88.

Knez Pejo iz ZagradaSelo Morakova,⁹²⁶ kuća 16Selo Zagrad⁹²⁷ i Hrvačeva,⁹²⁸ i Glibavica,⁹²⁹ kuća 32**Knez Miloš, sin Jovana**Selo Liverović⁹³⁰, kuća 28Selo Jugović⁹³¹, kuća 20Selo Oblatna⁹³², kuća 12

Ukupno kuća 772.

Knez Dragovolić,⁹³³ kuća80.

Carski je has. Sada je kancelarija Trebinje.

/str. 140/

Dermiyan 1.500.000

923 Postoji crnogorsko pleme Ozrinić, u Katunskoj nahiji, jedno od najstarijih crnogorskih plemena. Pisar je vjerovatno pogrešno upisao kneza iz ovog plemena, kao i naziv samoga sela, kao Ozrin(i)čić. I sela upisana pod drugim knezovima u ovom popisu spadaju u teritoriju Ozrinića.

924 Selo Ozrinići u općini Nikšić.

925 Kuta, selo u općini Nikšić.

926 Morakovo, selo u općini Nikšić

927 Selo Zagrad, istočno od Nikšića.

928 Hrvačeva, nekadašnji lokalitet Rvačevo u blizini Nikšića.

929 Danas Glibavac, sjeverna periferija Nikšića.

930 Liverovići, jugoistočno od Nikšića.

931 Jugovići, jugoistočno od Nikšića.

932 Oblatno, istočno od Nikšića.

933 Dragovoljici, naselje istočno od Nikšića.

Nahija Drobnjak,⁹³⁴ pripada kadiluku Tašlidža

Cijela nahija je ostala u osmanskoj državi. Sada je kancelarija Bihke / Bihać/.

Odžakluk nefera tvrđave Bihke.

Spomenuta nahija se od davnina nalazi na ovom mjestu, a sada ima devet knežina, koje se sa svojim selima i kućama navode na sljedeći način:

Knez Ilija, sin Stepana
 Knez Pop marko, sin Tome
 Knez Vukota, sin Vučića
 Knez Milutin, sin Đure
 Knez Đuro, sin Nikole
 Knez Bajko, sin Matijaša
 Knez Simo, sin Radojice
 Knez Vučić, sin Drakule
 Knez Stanko, sin Pavla

Sela su:

Selo Kosorić Selo Dobrun Selo Zagol?

Selo Gornja Tušina Selo Dolnja Tušina Selo Gornja Bijela

Selo Mokra Selo Lukova Selo Dolnja Bijela

Selo Kemanče? Selo Pridvorica Selo Rupeži⁹³⁵

Selo Postin? Selo Duži⁹³⁶ Selo Vir⁹³⁷

Selo Šipačna⁹³⁸ Selo Komarnica Selo Grabovica

Selo Previš Selo Pećinica? Selo Dobruska

Ukupno sela 21.

934 Nahija Drobnjaci, nazvana tako po stočarskom bratstvu, ili Komarnica, prema istoimenoj rijeci i predjelu, najprije je pripadala Drinskom kadiluku, a zatim Novskom, nakon osvojenja Novog. H. Šabanović, *Bosanski pašaluk*, 159, 161.

935 Rubeža, istočno od Nikšića

936 Danas postoji selo Duga, sjeverno od Nikšića.

937 Vir, selo sjeverno od Nikšića.

938 Šipačno, sjeverno od Nikšića.

Gore /navedena/ sela u potpunosti su naseljena. Ukupno kuća
350.

Dolje /navedena/ sela su u potpunosti pusta:

Selo Cerovica? Selo Rapeštica i Busova?/Busak?

Selo druga Cerovica

Sva gore navedena sela sada su kancelarija Bihke.

Dermiyan vlaški porezi

Pripol⁹³⁹ i Tašlidža⁹⁴⁰ I.II9.995

Tri sela eškindži timara u spomenutoj nahiji Drobnjak sada pripadaju jednom od pratilaca Kurd-bega Budimlije, on je sada posjednik timara.

Selo Ljeskova Poljana Selo Zukva Selo Kovačev Dol

Ukupno kuća 30.

Nahija Drobnjak se završava ovdje.

/str. 141/

Nahija Banjan⁹⁴¹, pripada kadiluku Novska Bekijja, u livi Hercegovina.

Čitava nahija je ostala u Osmanskoj državi.

Odžakluk nefera kapetanije Trebinje

A filurija /ove nahije/ od davnina spada u carski has. Sada je kancelarija Trebinje.

939 Kadiluk Pripol/Prijepolje jeste jedan od prvih kadiluka hercegovačkog sandžaka, koji je u početku nosio i naziv Mileševo, prema svom prvom sjedištu. Kasnije je najvažniji trg ovog kadiluka bilo Prijepolje. H. Šabanović, *Bosanski pašaluk*, 161, 162.

940 Kadiluk Tašlidža/Pljevlja osnovan je u prvoj polovici XVI stoljeća, izdvajanjem nekih nahija iz kadiluka Prijepolje. H. Šabanović, *Bosanski pašaluk*, 194.

941 Banjani su pleme Stare Hercegovine, a zauzimali su središnji prostor između Nikšića i Bileće. Nahija Banjani osnovana je u drugoj polovici XV stoljeća, najprije je pripadala kadiluku Drina, odnosno Foča, a zatim Novskom kadiluku. Sada, kako se vidi iz popisa, pripada kadiluku Novska Bekijja.

Baduhava /nahije/ pripada zapovjedniku muteferrika zaimu Ahmedu.

Selo Petrović⁹⁴²

Od starih posjednika i sadašnjih padišahovih podanika:

Knez Lako, sin Vuka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Matija, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Damijan, sin Sime?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 3.

Od starih posjednika:

- Ibrahim-aga. Prisutan je.

- Mahmud-aga. Prisutan je.

- Baba Hasan. Prisutan je.

Nema zemljišta bez posjednika.

Manastir I.⁹⁴³ U ispravnom je stanju.

Crkva I.⁹⁴⁴ U ispravnom je stanju.

Selo Planik⁹⁴⁵

Od starih posjednika i sadašnjih padišahovih podanika:

Sava, sin Bajčete, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Bogavac, sin Ivana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

942 Petrovići, selo u općini Nikšić, blizu obale Bilečkog jezera.

943 Ovdje se radi o manastiru Kosijerevo, za kojega Lj. Ševo smatra da potiče iz XVI stoljeća. Lj. Ševo, *Pravoslavne crkve i manastiri ...*, 170-171. Kako se manastir nalazio u dolini Trebišnjice, zbog formiranja vještačkog Bilečkog jezera godine 1966. izmješten je upravo u ovdje navedeno selo Petroviće.

944 U širem rejonu Petrovića podignuto je u zaseocima više crkava. Ova ovdje spomenuta vjerovatno je crkva sv. Arhandela Mihaila, a nalazi se u zaseoku Stražnica. Postoji i danas.

945 Danas na terenu postoje naseljeni lokaliteti Gornji i Donji Planik, u blizini Bilečkog jezera, pripadaju općini Nikšić.

Kuća 2.

Drugih posjednika nema.

Crkva I.⁹⁴⁶ U ispravnom je stanju.

*Selo Parež*⁹⁴⁷

Sada su padišahovi podanici:

Milutin, sin Miše?, kuća I.

Kute?, sin Vučića, kuća I.

Kuća 2.

Od starih posjednika:

- Mustafa. Prisutan je.

- Ebu Bekir, sin Hasana. Prisutan je.

- Drugi Mustafa. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Crkva I.⁹⁴⁸ U ruševnom je stanju.

946 U rejonu Petrovića, selo Planik, podignuta je početkom XVII stoljeća crkva sv. Ilije.

947 Selo Parež, općina Nikšić, na obali Bilećkog jezera, blizu granice sa BiH.

948 Crkva sv. Apostola Tome u Parežu, odnosno Pareškom Dolu, i danas je u ruševnom stanju, ali se priprema njena obnova.

*Selo Bus/i/na i Treba/Trepa*⁹⁴⁹

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Nikola, sin Komlena, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Jovan, sin Milenka, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Sava, sin Milisava, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Jovan, sin Milisava, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Rado, sin Vule-ta, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Miloš, sin Vukosava, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Milutin, sin Vukodija?, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 8. /ima ih sedam/

Crkva 1. U ispravnom je stanju.

Od starih posjednika:

- Kurd Mehmed-hodža. Prisutan je.
- Sulejman, brat Kazanca Mahmud-age.⁹⁵⁰ Sulejman je prisutan.
- Kapetan Selim-aga.⁹⁵¹ Prisutan je.
- Mustafa, sin Mahmuda. Prisutan je.
- Mihajlo. On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema zemlje bez posjednika.

*Selo Broćanče*⁹⁵²

/Selo/ je pusto.

Ali njegovi stari posjednici postoje. Nema zemlje bez posjednika.

949 Sjeverozapadno od Nikšića postoji selo Busak, a u njegovom neposrednom susjedstvu selo Gornja Trepča.

950 Mahmud-aga i Sulejman iz Kazanaca posjednici su više dobara, kako je to navedeno upravo u ovom popisu, i oba su na životu u ovo vrijeme.

951 Jedan Selim-aga je bio kapetan Klobuka početkom XVIII stoljeća, i to vrlo vjerovatno prvi kapetan Klobučke kapetanije, koja je i osnovana nakon potpisivanja Karlovačkog mira. H. Kreševljaković, Kapetanije u Bosni i Hercegovini, 219.

952 Broćanac Viluški, općina Nikšić. Na terenu postoje Donji i Gornji Broćanac, sjeverno od Vilusa, istočno od Petrovića.

*Selo Dugi dol*⁹⁵³

/Selo/ je pusto.

A samostalno pripada Bečo?-oglu/Međo?-oglu Ejubu. On je prisutan.

*Selo Dolnje i Gornje Dirje*⁹⁵⁴

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Rudan?, sin Vida?, kuća 1.

Vukadin, sin Tomaša, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Milutin, sin Rac-a??, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Milutin, sin Raje, kuća 1.

Božo, sin Ivana, kuća 1.

Ukupno kuća 5.

Crkva 1. U ispravnom je stanju.

/str. 142/

Od starih posjednika Dirja:

- Dizdar Mehmed-aga. Prisutan je.
- Ćehaja Mehmed. Prisutan je.
- Kapetan Davud. Umro. Postoji njegova kćerka.
- Sulejman. Prisutan je.
- Mustafa. Prisutan je.
- Mehmed, sin Jusufa. Prisutan je.
- Drugi Mehmed. Prisutan je.

Nema zemlje bez posjednika.

953 Dugi Do, naseljeno mjesto u općini Nikšić, sjeverozapadno od Vilusa.

954 Ovo selo nije moglo biti ubicirano. Ligatura dopušta da se može čitati i kao : Virje.

*Selo Štrpci*⁹⁵⁵

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Petre, sin Vujadina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Nikola, sin Vujadina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mihajlo, sin Vujadina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 3.

Od starih posjednika:

- Hadži Ahmed. Umro. Ima njegova kćerka.

- Davud-aga. Prisutan je.

- Ridvan-aga zade /Rizvanagić/. Prisutan je.

Zemljišta bez posjednika nema.

*Selo Bilanović i Vitasović*⁹⁵⁶

Stari posjednici i padišahovi /sljedeća riječ nedostaje/ su:

Vimbo??/Dimbo??, sin Novice, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Dragutin, sin Vuka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Hodimir, sin Matijaša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Rado, sin Milete, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vukadin, sin Milete, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji. Vukoje, sin Mi-

lisava, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 6.

Od starih posjednika: Osman, sin Alije. Prisutan je.

Zemljišta bez posjednika nema.

955 Štrpca, naseljeni lokalitet u općini Nikšić, sjeverno od sela Tupan.

956 Bilanović, Vitasović, danas nepoznato pod ovim nazivima. Vjerovatno se radi o naselju nazvanom po prezimenu stanovnika iz bratstava Bilanović i Vitasović, vlaškog porijekla.

Selo Slavnović, drugo ime Rajčević, drugo ime Počivala^{957?}

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Knez Pejo, sin Slavvoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Toma, sin Jakše, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mato, sin Sekule, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 3.

Crkva I. U ispravnom je stanju.⁹⁵⁸

Zemljišta bez posjednika nema.

*Selo Dolnja i Gornja Magoduša i Rusena*⁹⁵⁹

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Knez Todor, sin Ognjena, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Marko, sin Milisava, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mitre, sin Ognjena, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Marko, sin Miljanića, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vuk, sin Duke, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Negomir, sin Leke /Leka/, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Brnko /Branko?/, sin Radula /Radule/, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vuko, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vujica, sin Raška, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Milovan, sin Miloša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Đuro, sin Dimitre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vučić, sin Marka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jovan Radin (Rado), kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 13.

Zemljišta bez posjednika nema.

957 Počivala, naseljeno mjesto, zaselak sela Prigradina, sjeverno od Velimlja. Druga dva naziva danas nisu poznata.

958 Crkva Svetog Save u selu Prigradina, zaselak Počivala, po predanju kraja, najstarija je crkva u plemenu i podignuta je u vrijeme Nemanjića. Doduše, po drugoj priči nju je podigao predak bratstva Matovića i Krušića koji je zarobljen na Kosovu i kao poturčenjak dao je novac za nje-nu gradnju.

959 Danas postoje Rusenovići, zaselak sela Miljanići.

Selo Milahnić⁹⁶⁰

Pusto je.

Ali njegovi stari posjednici postoje. Zemljišta bez posjednika nema.

/str. 142/II/

Selo Tupan⁹⁶¹

Stara kula I. U ispravnom je stanju.

Pripada Davud-agi.

U selu nema raje.

Stari posjednici su ovi koji se navode:

- Džihan. Prisutan je.
- Gospođa Altuna. Prisutna je.
- Zimmija Janko. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Zimmija Dumitre - Milovan. Oni su na muslimanskoj teritoriji.

Drugih posjednika nema.

Crkva I.⁹⁶² U ispravnom je stanju.

Selo Lastva⁹⁶³

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Janko, sin Drake (Drako), kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Milovan, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Komlen, sin Raje? (Rajo?),⁹⁶⁴ kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 3.

960 Selo Miljanići, općina Nikšić.

961 Selo Tupan, zapadno od Nikšića.

962 Smatra se da je ova crkva podignuta još 1510. godine, ali izvori govore da ju je početkom XVII stoljeća na Tupanu podiglo Bratstvo Komnenovića.

963 Naseljeni lokalitet, zapadno od sela Tupan, općina Nikšić.

964 Ova bi se ligatura mogla pročitati i kao: Rak.

Od starih posjednika:

- Džihan. Prisutan je.
- Gospođa Altuna. Prisutna je.

Drugih posjednika nema.

*Selo Popi i Podlut*⁹⁶⁵

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

- Sava, sin Veljka, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Radosav, sin Milovana, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Drugi Sava, sin Kape, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Mihovil, sin Garelje?, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Vukašin, sin Nikole. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Kuća 4. Drugih posjednika nema.

Crkva 1.⁹⁶⁶ U ispravnom je stanju.

*Selo Turija*⁹⁶⁷

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

- Vuko, sin Prese?, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Veljko, sin Save, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Đuro, sin Ivana, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 3.

Od starih posjednika:

- Marko Marić. On je na neprijateljskoj teritoriji.

965 Podljut, zaselak sjeverozapadno od Velimlja. Popi su danas zaselak Milovića, odnosno sela Podljut, u mjesnoj zajednici Velimlje.

966 Za ovu crkvu sv. Nikole smatra se da je stara "više vijekova". Nalazi se uz bogumilsko groblje iz XIII-XIV stoljeća.

967 Turija, Turje, Durje, nepoznato na ovom terenu. Moguće je da je pisar netačno upisao naziv sela Drpe, Donji Banjani, jugoistočno od Velimlja.

Zemljišta bez posjednika nema.

Crkva I. U ispravnom je stanju.

*Selo Kljun*⁹⁶⁸

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

Pripada Mustafa-begu. On je prisutan.

Nema nijedne kuće uzgor.

Od starih posjednika: /nije navedeno nijedno ime/

*Selo Hrnevac*⁹⁶⁹

Stara kula I. U ispravnom je stanju.

Pripada Mustafa-begu. On je prisutan.

Stara kula I.⁹⁷⁰ U ruševnom je stanju.

Od starih posjednika i sadašnjih padišahovih podanika su:

Pop Ivan, sin Luke, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Dražko, sin Laze, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Todor, sin Vuke(Vuko), kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Đuro, sin Sekule, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 4.

Od starih posjednika:

- Zimmija Sava. On je na muslimanskoj teritoriji.

- Zimmija Kosta. On je na muslimanskoj teritoriji.

- Vuko. On je na neprijateljskoj teritoriji.

- Vukas. On je na neprijateljskoj teritoriji.

968 Danas u općini Nikšić ne postoji selo Kljun. Međutim, sigurno je da se nalazilo na teritoriji Donjih Banjana, kao i susjedna sela.

969 Hrnjevac – danas neubicirano pod ovim nazivom. Moguće je da se radi o selu Renova, sjeverno od Velimlja.

970 Vlasnik druge kule nije naveden, ali se možda tekst o vlasništvu može odnositi na obje kule, pošto je upisan tačno između njih, a ne ispod neke od njih.

- Milutin Grbanov?. On je umro. Njegova je zemlja upražnjena.

Nema drugih posjednika zemlje.

*Selo Čele?*⁹⁷¹

Pusto je.

Stari posjednici:

- Čehaja Durak. Prisutan je.

- Buljukbaša Osman. Umro. Ima njegova kćerka.

Zemljišta bez posjednika nema.

Crkva 1. U ruševnom je stanju.

/str. 143/

*Selo Šake*⁹⁷²

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Vukoje, sin Đure, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jovan, sin Subote, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jovan, sin Milisava, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 3.

Od starih posjednika:

- Ivan? Alapić?. On je na muslimanskoj teritoriji.

Zemljišta bez posjednika nema.

971 Čele – neubicirano.

972 Šake – zaselak sela Koprivice, sjeverno od Velimlja, općina Nikšić.

*Selo Mečef re*⁹⁷³

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Vujin, sin Mirka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Lazo, sin Vukca (Vukac), kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Dragutin, sin Vukca, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Ilija, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 4.

Od starih posjednika:

- Kapetan Selim-aga. Prisutan je.
- Kurd-beg Omerov. Prisutan je.
- Osman. Prisutan je.
- Peja, sin Milutina, kuća I. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Cvitko. On je na neprijateljskoj teritoriji.

Zemljišta bez posjednika nema.

*Selo Velim*⁹⁷⁴

Pusto je.

Ali njegovi stari posjednici postoje. Zemljišta bez posjednika nema.

DermiyanI.500.000

Spomenuta nahija Banjan se završava ovdje.

Nahija Rudine,⁹⁷⁵ ***pripada kadiluku Cernica***

Čitava je ostala u Osmanskoj Državi. Sada je kancelarija Trebinje. Carski je has.

973 Mečefare – selo Macavare, općina Nikšić.

974 Selo Velimlje, općina Nikšić, centar banjanskog plemena. Nekad je imalo status varošice.

975 Nahija Rudine, srednjovjekovna župa istočno od Bileće, spominje se u osmanskoj vlasti prvi put 1477. godine. Kanije je pripojena Novskom kadiluku, a krajem XVI stoljeća Cerničkom. H. Šabanović, *Bosanski pašaluk*, 158. Kako se iz popisa vidi, ostala je u Cerničkom kadiluku i nakon potpisivanja mira.

Odžakluk nefera tvrđava i palanki koje pripadaju kapetaniji Trebinje.

*Selo Miruše*⁹⁷⁶

Stara kula I. U ispravnom je stanju.

Pripada Ishaku, sinu Mustafinom?/Mustafiću. Prisutan je.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

Pripada ćehaji Muhammedu Pervanagiću (*Pervan-ağa zade*). I on je prisutan.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

Pripada Sulejmanu. Prisutan je.

Sada su padišahovi podanici:

Mišelja?, sin Damijana, kuća I.

Sava, sin Bože, kuća I.

Jovan, sin Stepana, kuća I.

Andrija, sin Drobljana, kuća I.

Petre, sin Milutina, kuća I.

Kuća 5.

Od starih posjednika:

- Kapetan Pašo Selim. Prisutan je.

- Davud. Prisutan je.

- Arslan-aga. Prisutan je.

- Abdul-Aziz-aga. Prisutan je.

Zemljišta bez posjednika nema.

*Selo Vlahinja*⁹⁷⁷

Nema nijednu kuću uzgor.

976 Miruše, selo u općini Bileća. Istoimeno selo postoji i u općini Nikšić. S obzirom na okolna sela, ovdje se radi o Mirušama u BiH.

977 Vlahinja, selo u blizini Bilećkog jezera, istočno od Bileće.

Stari posjednici:

- Hadži Omer. Prisutan je.
- Junus. Prisutan je.

Zemljišta bez posjednika nema.

Selo Bilići⁹⁷⁸ i Privor,⁹⁷⁹ i jajlak Živan i Crna Gora, pripada spomenutim Bilićima

Časna džamija I.⁹⁸⁰ U ruševnom je stanju.

Vakuf je umrlog hadži Sulejmana.⁹⁸¹ Pošto /vakuf/ nema nekretnina, vakufski novac je, uz znanje njegovih mutevellija, davan bez obavezivanja /ne vodeći računa/, tako da sada ne posjeduje ni jednu akču.

Mlin na rijeci Trebišnjici

Sada se započelo sa njegovim popravljanjem.

Uvakufljen je za službenike jedne džamije u Foči.⁹⁸² Sada ima svog upravitelja.

/str. 144/

Pripada selu Bilići:

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

Pripada Abbasu i njegov je mulk. Stanuje /u njoj/.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.

Pripada Šahin-agi.

978 Bileća, općina i gradić u jugoistočnoj Hercegovini, BiH.

979 Privor, danas Prijedor, selo sjeverno od Bileće, općina Bileća.

980 O ovoj džamiji nije bilo podataka, jer je tek na njenim ruševinama bila napravljena novija zgrada, koja je takođe stradala usljed stalnih napada Crnogoraca na Bileću. Ova je džamija sigurno bila podignuta ranije u XVII stoljeću, jer je sada (1701.) već ruševna.

981 O vakifu hadži Sulejmanu takođe nema nikakvih podataka zasad.

982 Zasad nije poznato o kojoj se fočanskoj džamiji radi. Foča je bila centar hercegovačkog sandžaka do 1572. godine, a i po svom položaju je bila najbliža ovim krajevima, te svakako i Dubrovniku. Sve hercegovačke paše, kao i mnogi drugi funkcioneri, imali su kontakt sa Dubrovnikom, tako da su mnogi od njih imali priliku i da u posjed dobiju imanja na ovom terenu i da ih uvakufe. Vakufname svih fočanskih džamija nisu obrađene, a neke ni pronađene: npr. nije pronađena vakufnama za džamiju Aladžu, a poznato je da je njen vakif Hasan Nazir bio "ne samo vrhovni kontrolor rudarstva u Bosni, nego općenito kontrolor carskih hasova u Hercegovačkom sandžaku", pa je na taj način i on mogao da ima posjede u okolici Bileće. Alija Bejtić, *Povijest i umjetnost Foče na Drini*, Sarajevo 1957, 38.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada Ahmedu i on stanuje u njoj.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Kahrimanu i on stanuje u njoj.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Omeru Resulagiću /*Resul-ağa oğlu*/.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Abbas Kapidžić /*Kapucu-oglu*/, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ishak, sin Mustafe, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ahmed, sin Muse, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Resul, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Zulfikar, sin Muharrema, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Šaban, sin Mehmeda, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Omer, sin Redžepa, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Nikola, sin Miljana?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Stojan, sin Cvitkovića (veled-i Cvitković/, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Dražko, sin Stojana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

/ime nije snimljeno na kserokopiji/

Rajo? Budač?, kuća I.

Jovan, sin Petre-a, kuća I.

Stojan, sin Šole, kuća I.

Vule, sin Vučka, kuća I.

Ukupno kuća 14.

Zemljišta bez posjednika nema.

Crkva I. ⁹⁸³ U ispravnom je stanju.

Crkva I. U ruševnom je stanju. ⁹⁸⁴

983 Među najstarije crkve u ovom kraju spadaju crkva sv. Arhandela Mihaila, u kojoj je, prema predanju, vojvoda Vlatko Vuković pričestio vojsku pred polazak na Kosovo, te crkva s. Đurđa. O kojim se tačno ovdje crkvama radi, nije moguće reći prema raspoloživim podacima. Jedna od njih je sigurno crkva u Prijedoru, ponata kao Predojevića crkva. Smatra se da ju je za svoju majku podigao Hasan-paša Predojević, koji potiče iz ovih krajeva, a

984 Ovo je sigurno crkva u Prijedoru, poznata kao Predojevića crkva. Smatra se da ju je za svoju majku podigao Hasan-paša Predojević, koji potiče iz ovih krajeva, a da je u polju ispod Bileće podigao džamiju. Džamija je bila podignuta na lokalitetu Plitine, kod sela Grabovica (H. Ha-

Selo Trnova⁹⁸⁵ i Zukova i Prilep

Od podanika sada su u selu 2 kuće:

Stojan, kuća 1. Miloš, kuća 1.

Kuća 2.

Postoji stari posjednik spomenutoga sela. Zemljišta bez posjednika nema.

Selo Čupković⁹⁸⁶

Od podanika sada su u selu:

Stojan⁹⁸⁷, kuća 1. Miloš, kuća 1.

Kuća 2.

Postoji njegov stari posjednik. Zemljišta bez posjednika nema.

Selo Podosoje⁹⁸⁸ i Krušev Dol

Sada od podanika/tu su/: kuća 3.

Spomenuto selo samostalno pripada kapetanu Husejnu.

Selo Zaušje⁹⁸⁹

Od starih posjednika:

sandedić, *Muslimanska baština u istočnoj Hercegovini*, 167), poznata kao *Džamija u Polju*; međutim, u ovome popisu ona nije uvedena, što bi značilo da je do ovoga popisa bila potpuno propala.

985 Danas u blizini Bileće postoji lokalitet Trnovi Dol.

986 Danas ovaj naziv fungira kao prezime, a postoji selo Čuković, sjeverno od Bileće.

987 U ovom i prethodno navedenom selu navedeni su po dvojica domaćina istih imena. Može da bude koincidencija ili se radi o greški pisara.

988 Podosoje, selo sjeverno od Bileće, prigradsko naselje.

989 Zaušje, selo sjeverno od gore spomenutoga Podosoja.

Buljukbaša Ibrahim, kuća I.
 Mihajlo, sin Bogavca, kuća I.

Kuća 2.

- Šahbaz, sin Šaban. Prisutan je.
 - Junus. Prisutan je.

Nema drugih posjednika. Nema zemlje bez posjednika.

Selo Baljci i Bunčić⁹⁹⁰

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
 Pripada Mustafi i on stanuje u njoj.

Sada su padišahovi podanici:

Nikola Radimir, kuća I.
 Vuko Pejak, kuća I.

Kuća 2.

Od starih posjednika:

- Ferruh-oglu Ramadan. Prisutan je.
 - Abdi. Umro. Ima njegova kćerka.
 - Husejn. Prisutan je.
 - Mehmedović. Prisutan je.
 - Bivši dizdar Jusuf-aga. Umro. Sada je tu njegova kćerka.
 - Buljuk-baša Husejn. Njegovu zemlju drži Redžep-paša.
 - Knez Grubačić Milutin. On je umro na neprijateljskoj teritoriji, ali njegov sin je došao prije na svoju zemlju. Međutim, njegovu je zemlju prije toga držao uzvišeni Redžep-paša, a sada je njegovom sinu dat arz sa šerijatske strane, a od strane države tezkera. Potrebno je da mu se ustupi.

Nema drugih posjednika zemlje.

/str. 145/

*Selo Vrana Dubrava*⁹⁹¹

Podanici:

Vujin Popović, kuća I.

Od starih posjednika:

- Resul-aga. Umro. Ima njegov sin Omer.
- Ibrahim. Prisutan je.
- Mir-i alem⁹⁹² Murad-paša. Tu je njegov opunomoćenik.

Nema drugih posjednika.

Crkva I. U ruševnom je stanju.

*Selo Okolište*⁹⁹³

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Prenesena je na Mehmedovu kćerku Šahnazu.

Stari posjednici:

- Mehmed-aga. Prisutan je.
- Drugi Mehmed-age, sin Omerice (*Omerica oğlu*). Prisutan je.
- Hasan-beg Ebu Bekrov. Prisutan je.

Nema zemljišta bez posjednika.

*Selo Bagdašić i Trnovica*⁹⁹⁴

U njemu nema raje.

Njegova raja je otišla na svoju staru zemlju u muslimanskim krajevima.

991 Danas Vranja Dubrava, selo sjeverno od Bileće.

992 Mir-i alem, službenik koji se stara o bajracima, tugovima i svemu što uz to ide. Poslije age janičara, on je najveći dostojanstvenik sultanov.

993 Okolište – selo sjeverno od Bileće. U popisu iz 1991. godine bilo je nenaseljeno.

994 Bogdašići i Trnovica, danas dva sela u općini Bileća, sjeverno od Bileće.

Stari posjednici:

- Fazlullah-aga-zade Hajdar. Prisutan je.
- Mustafa. Prisutan je.
- Timar defterdar Ali-efendija⁹⁹⁵. Prisutan je njegov opunomoćenik.
- Buljukbaša Salih. Prisutan je.
- Mehmed. Prisutan je.
- Rade? On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema zemljišta bez posjednika.

*Selo Gola Brda*⁹⁹⁶

Pusto je.

Pošto je ovo mjesto kuda prolaze crnogorski razbojnici, ovdje od davnina nema nijedne kuće uzgor.

Ali ipak postoje njegovi stari posjednici, nije bez posjednika.

*Selo Korita i Preravče*⁹⁹⁷

Pusto je.

Pošto se i ovo /selo/ nalazi na mjestu kuda prolaze crnogorski razbojnici, već četrdeset godina nema nijedne kuće uzgor.

Ali ipak postoje njegovi posjednici i sada, zemlje bez posjednika nema.

*Selo Bila Rudina*⁹⁹⁸

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

995 Timar-defterdar Ali-efendija je takođe bio član komisije za razgraničenje nakon potpisivanja Karlovačkog mira 1699. godine. Kovačević, 77, prim.2.

996 Selo Golobrde, općina Bileća.

997 Danas dva odvojena sela: Korita i Preraca. Korita su na sredini puta Gacko-Bileća, a Preraca nešto sjevernije. Kako između njih postoji i selo Trnovica, nije jasno kako su ova dva sela mogla biti popisana ujedno, a Trnovica posebno.

998 Bijela Rudina, selo u općini Bileća.

Rašo, sin Ivka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Stepan, sin Ivana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Stojan, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 3.

Od starih posjednika:

- Čengiđ Kurd-beg. Tu je njegov opunomoćenik.

Zemljišta bez posjednika nema.

*Selo Podgorje*⁹⁹⁹

Nema nijedne kuće uzgor.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
 Pripada Ežder Mehmed-agi.¹⁰⁰⁰

Stari posjednici su ovi koji se navode:

- Hajdar-beg. Prisutan je.
- Ahmed, sin Alije. Prisutan je.
- Ibrahim, sin Piri-baše. Prisutan je.
- Mustafa, sin Mehmeda. Prisutan je.
- Marko. On je na muslimanskoj teritoriji.

Zemljišta bez posjednika nema.

/str. 146/

999 Podgorje, selo u općini Bileća.

1000 Ežder – Aždahić Mehmed-aga upisan je ovdje kao posjednik nekoliko sela, jedno u okolici Trebinja, a tri u okolici Bileće. Ovdje je i nastanjen. Članovi ove porodice imali su posjede i oko Knina i Vrlike, a pripadali su klasi zaima.

Selo Planica¹⁰⁰¹ i Planik¹⁰⁰² i Krasojević¹⁰⁰³

Stara kula 1. U ispravnom je stanju.

Pripada Jusufu, sinu Hasan-age Kusturice, i on stanuje u njoj.

Sada su padišahovi podanici ovi koji se navode:

Matija, sin Šakote, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Milutin, sin Šakote, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ivan, sin Tolčena, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 3.

Od posjednika zemlje:

- Nesuh-hodža Ridvanhodžić?/Ridvan hoca oglu?. Prisutan je.

- Gospođa Fatima. Prisutna.

- Mahmud. Prisutan je.

- Mihajlo Čokorilo. On je na muslimanskoj teritoriji.

- Lazo Bajić. On je na muslimanskoj teritoriji.

- Vujin zimmija. On je na muslimanskoj teritoriji.

- Bogdan. On je na muslimanskoj teritoriji.

- Drugi Lazo. On je na muslimanskoj teritoriji.

- Vuk zimmija. On je na muslimanskoj teritoriji.

Zemljišta bez posjednika nema.

Spomenuto selo Planik nastalo je od jednog velikog derbenta /prola-za/, koji se nalazi na crnogorskoj strani.

Selo Negovan¹⁰⁰⁴

Stara kula 1. U ispravnom je stanju.

Pripada Halilu i on je prisutan.

Nema nijedne kuće uzgor.

1001 U općini Bileća postoji naselje Plana. Plana se nalazi na tromedji puta Bileca-Gacko-Stolac, na samoj hercegovačko-crnogorskoj granici. Plamik

1002 Planik, lokalitet u blizini Plane.

1003 Postoji porodica Krasojević, plemićka porodica iz okolice Bileće. Smatraju se srođnicima Avdića iz Plane. Ovdje je vjerovatno tako nazvan dio sela u kojemu su bili smješteni.

1004 Selo Njeganovići, u općini Bileća, zapadno od Plane.

Od starih posjednika:

- Buljukbaša Osman. /daljeg teksta nema/.
- Jovan. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Gospođa Esmā. Ona je prisutna.

Zemljišta bez posjednika nema.

*Selo Keč/Deč i Kačan*¹⁰⁰⁵

Stara kula I. Sada se popravlja.
Pripada Ežder Mehmed-agi. I on stanuje u njoj.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada Mahmudu. I on stanuje u njoj.

Od sadašnje raje:

Petre, sin Bulka (Bulko), kuća I.

Stari posjednici su ovi koji se navode:

- Spomenuti Ežder Mehmed-aga i Mahmud. Oni su prisutni.
- Zimmija Rajič. On je umro.

Njegovu zemlju sada drži njegova ekselencija uzvišeni Redžep-paša. Došla je Dafina, kćerka spomenutoga umrloga,¹⁰⁰⁶ i zatražila? očevu zemlju, te je od strane suda njoj izdat dokument/....?/, a njegovoj ekselenciji muhafizu Bosne, sretnom i poštovanom veziru poslata je obavijest /ilam/.

- Zimmija K/a/ rnić Grujica. On je umro na neprijateljskoj teritoriji.

Ali na staru zemlju spomenutoga umrloga, koja se nalazi na muslimanskoj teritoriji, došao je njegov maloljetni sin i došla je njegova majka. Zemlju oca spomenutoga maloljetnika držao je uzvišeni Redžep-paša. Pošto je od muhafiza Bosne, njegove ekselencije poštovanoga vezira, zatražen ilam i tezkera od strane države, oboje je dato u ruke majke spomenutoga maloljetnika.

*Selo Granice*¹⁰⁰⁷

1005 To su danas dva odvojena sela: Deče i Kačanj, sjeverno od Plane, općina Bileća.

1006 Pisar ovdje za umrlog nemuslimana koristi izraz: *hâlik*, onaj koji je propao /pošto će kao nevjernik otići u pakao/.

1007 Selo Granica, općina Bileća.

Stara kula 1. U ruševnom je stanju.
 Pripada Abdiću¹⁰⁰⁸ i on stanuje u njoj.

Sada su stanovnici sela i stari posjednici:

Hasan, sin Sinana, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Salih, sin Omera, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

- Drugi Salih. Prisutan je.
- Deli Alija. Prisutan je.

Zemljišta bez posjednika nema.

Semijova? i Krstač¹⁰⁰⁹

Nema nijedne kuće uzgor.

Stari posjednici su ovi koji se navode:

- Ćehaja Mehmed. Prisutan je.
- Ežder Mehmed-aga. Prisutan je.
- Knez Lazo. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Jovan. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Đuro. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Petre. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Boža. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Toma. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Grujica. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Dragutin. On je na muslimanskoj teritoriji.

Zemljišta bez posjednika nema.

/str. 147/

1008 Prezime Abdić nastalo je od imena *Abdi*, koje je kod nas preuzeto kao *Avdo*. Odatle dolazi prezime Avdić.

1009 Simijova, selo u oćini Bileća, sjeverno od Krstaća; Krstač- danas selo Krstaće, općina Bileća

*Selo Vranska*¹⁰¹⁰

Stara kula 1. U ispravnom je stanju.
Pripada Ljuboviću /Lubo oğlu/.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi /sljedeća riječ izostavljena/ su:

Mehmed, kuća 1.
Radođa Gredelj, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Milutin, sin Goluba, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Jovan, sin Matije, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Damijan, sin Matije, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Andri Katić, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Stojan Bulić, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Grujo Bulić, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Petre, sin Bilije?, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Đuro, sin Jovana, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Drugi Petre, sin Todora, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Pop, sin Vuje, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Jovan, sin Vuje, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Drugi Petre, sin Vuje, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Drugi Milutin Osetić/Osenić?, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 15.

Crkva 2.¹⁰¹¹ Obje su u ispravnom stanju.

Zemljišta bez posjednika nema.

*Selo Izvirina i Dol*¹⁰¹²

Stari čifluk 1. Pripada Muhammedu Salihoviću.

Stari čifluk 1. Pripada Bašo Muhammed-begu.

Od podanika:

1010 Vranska, selo u općini Bileća.

1011 Crkve su se sigurno nalazile na širem lokalitetu Vranjske. Jedna je pored sela Kuti, posvećena sv. Trojici, dok je druga, na području Vranjske, posvećena sv. Velikomučeniku Georgiju i smatra se da je podignuta prije Kosovske bitke.

1012 Danas dva sela u općini Bileća: Zvijerina i Dola.

Zimmija Zaljubovac,¹⁰¹³ kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Od starih posjednika:

- Muhammed-beg Prisutan je.
- Spahija Osman. Prisutan je.
- Zimmija Radoje. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Zimmija Luka. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Zimmija Đuro. On je na muslimanskoj teritoriji.

Zemljišta bez posjednika nema.

*Selo Mirilović i Šabadin*¹⁰¹⁴

Sada su padišahovi podanici:

Milo, sin Vitomira, kuća I.
Mihajlo, sin Bogavca, kuća I.
Petre, sin Rabrina, kuća I.

Kuća 3.

Od starih posjednika:

- Alijagić Omer. prisutan je.
- Hadži Omer. Prisutan je.
- Osman. Prisutan je.
- Hadži Mehmed. Prisutan je.
- Husejn. Prisutan je.
- Ćurčija zimmija Vuko. On je u Mostaru.

Nema drugih posjednika.

¹⁰¹³ Čitanje ove ligature nije sigurno.

¹⁰¹⁴ Danas dva odvojena sela: Mirilovići, selo zapadno od Bileće; Šobadine – selo malo sjevernije od Mirilovića.

*Selo Čebelica i Brašul*¹⁰¹⁵

Stara kula /broj nije naveden/. U ruševnom je stanju.
Pripada Riza-u.

Sada su padišahovi podanici:

Knez Milutin Bijelić, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Božko, sin Vukašina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Drugi Milutin, sin Bože, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 3.

Der miyan 1.500.000

Od starih posjednika:

- Čehaja Mehmed Pervan-oglu. Prisutan je.
- Šahbaz. Prisutan je.
- Husejn. Prisutan je.
- Ljubović Mehmed-beg. Prisutan je.

Zemljišta bez posjednika nema.

Spomenuta nahija Rudine završava se ovdje

/str. 148/

Nahija Piva,¹⁰¹⁶ ***pripada kadiluku Cernica***

Čitava je nahija ostala u Osmanskoj Državi. Njena je filurija carski has. Sada je kancelarija Trebinje. A njena baduhava pripada zaimu Ahmedu, zapovjedniku muteferrika.

1015 Čepelica, selo u općini Bileća, potopljeno nastankom Bilećkog jezera 1964. godine. Danas selo uz sami sjeverni rub jezera. Brašulj – neubicirano. Vjerovatno zaselak Čepelice koji je ostao pod jezerom.

Stvaranjem Bilećkog jezera potopljena su sela Panik, Orah, Čepelica, Zadublje i Miruše sa brojnim zaseocima.

1016 Nahija Piva, drugi naziv Banja, spominje se 1477. godine kao nahija Hercegovačkog sandžaka, nastanjena vlasima. Anj prije je pripadala Drinskom, zatim Novskom, a najduži period Cerničkom kadiluku. H. Šabanović, *Bosanski pašaluk*, 159, 192.

Odžakluk nefera tvrđava i palanki koje pripadaju kapetaniji Trebinje, godina III3.

*Selo Mratin*¹⁰¹⁷

Mlin, vitlo I. U zajedničkom je posjedovanju svih stanovnika sela.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici:

Knez Mileta, sin Dragojila, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vuk, sin Vučka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Đuro, sin Milete, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Đuro, sin Milete, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.¹⁰¹⁸ Milutin, sin Pavla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Grujica, sin? , kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vukoman, sin Damijana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 6 /kuća je stvarno 6, ali pisar nije prekrizio dvaput upisano lice/

Nema drugih posjednika.

Crkva I. U ispravnom je stanju.

*Selo Sedlari*¹⁰¹⁹

Pusto je.

Njegova je raja na muslimanskoj teritoriji.

Postoje i posjednici njegove zemlje /sela/.

1017 Mratinje, selo u Crnoj Gori, sjeverno od Pivskog jezera. Pripada općini Plužine.

1018 Dvaput upisano isto lice, vjerovatno je greška pisara, jer bi on naglasio da se radi o drugoj osobi istog imena.

1019 Sedlari, zaselak sela Stabna, općina Plužine.

*Selo Goranska*¹⁰²⁰

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Knez Spasoje, sin Pavla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Čađan?, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Nikola, sin Matije, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 3.

Manastir¹⁰²¹ na dubokoj rijeci I. U ispravnom je stanju.
Nalazi se iznad spomenute rijeke.

Crkva I. U ruševnom je stanju.

*Selo Milošević*¹⁰²²

Crkva I. U ruševnom je stanju.

Sada su podanici:

Dragutin, sin Smoljana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji. On je na muslimanskoj teritoriji /kao da je ova druga rečenica ugurana kasnije/

Od starih posjednika:

- Milutin. On je na muslimanskoj teritoriji.

- Toma, sin Janka. On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika.

1020 Goransko, selo u općini Plužine, Crna Gora.

1021 Radi se o Pivskom manastiru, koji je sagrađen u drugoj polovici XVI stoljeća, na rječici Sinjac, u blizini izvora Pive. Zbog izgradnje brane i nastanka vještačkog Pivskog jezera, dubine 180 metara, čime su potopljeni rijeke Piva i Komarnica i njihovi kanjoni, manastir je premješten na višu lokaciju u selu Goransko, u blizini jezera Mratinje. Izmještanje manastira Piva na višu lokaciju, kamen po kamen i njegovih pojedinačnih fresaka je trajalo čitavu deceniju, od 1967-1975. godine.

1022 Milošević, selo sjeverozapadno od Plužina.

*Selo Pišče*¹⁰²³

Sada su podanici:

Bogdan, sin Gavrila, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Od starih posjednika:

- Stojan. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Dragutin. On je na muslimanskoj teritoriji.

Zemljišta bez posjednika nema.

Crkva I. U ruševnom je stanju.

*Selo Plužine*¹⁰²⁴

Petre, sin Tome, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Ilija. On je na muslimanskoj teritoriji.

Crkva I. U ruševnom je stanju.

*Selo Sinci*¹⁰²⁵

Pusto je.
Njegova je raja na muslimanskoj teritoriji.

Od starih posjednika:

- Novak. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Radul. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Komlen. On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika.

/str. 149/

1023 Pišče, selo istočno od Plužina.

1024 Plužine, gradić na obali Plivskog jezera, danas centar istoimene općine.

1025 Sinjac, naseljeno mjesto u općini Plužine, u blizini izvora Pive.

*Selo Orah*¹⁰²⁶

Mlin, vitlo I.

Pripada zimmiji Boži, stanovniku /ovog/ sela.

Stupa I.

Pripada Miloševiću (Miloš oglu) Vukojanu, stanovniku /ovog/ sela.

Mlin, vitlo I. U ispravnom je stanju.

Pripada Vukojanu, stanovniku /ovog/ sela.

Mlin, vitlo I. U ruševnom je stanju.

Pripada stanovnicima sela.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Knez Vukoman, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Božo, sin Gage, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vukoman¹⁰²⁷, sin Miloša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jovan, sin Janka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 4.

Nema zemljišta bez posjednika.

Crkva I. U ruševnom je stanju.

*Selo Jasen*¹⁰²⁸

U njemu nema raje.

Ali postoje njegovi stari posjednici.

1026 Danas postoje dva susjedna sela: Prisojni Orah i Osojni Orah, zapadno od Plužina, u blizini sela Goransko.

1027 Ovo je ime u tekstu ispred jasno pisano Vukojan, sa naznačenim tačkama za "j", a sada je isto tako jasno napisano Vukoman. Nema sumnje da je riječ o jednoj istoj osobi.

1028 Jasen, selo u općini Plužine.

*Selo Bukovac*¹⁰²⁹

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Đurica, sin Raje (Rajo) , kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jovan, sin Luke, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Andri, sin Janka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 3.

Nema drugih posjednika.

*Selo Milkovac*¹⁰³⁰

Sada su podanici:

Milutin, sin Mila (Milo), kuća I.

Stepan, sin Vukašina, kuća I.

Kuća 2.

Postoje i stari posjednici /sela/.Zemlje bez posjednika nema.

*Selo Rudinice*¹⁰³¹

Sada su podanici:

Simo, sin Radoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Pavle, sin Dragića, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Nema drugih posjednika.

1029 Bukovac, selo u općini Plužine.

1030 Milkovac, selo južno od Plužina.

1031 Rudinice, selo južno od Plužina, u blizini sela Milkovac.

*Selo Kruševa*¹⁰³²

Sada stanuju u selu Vran.¹⁰³³

Knez Vukoman, sin Petre-a.

Od davnina ovo selo samostalno pripada spomenutome. Nema drugih posjednika.

*Selo Bezuj*¹⁰³⁴

Sada su podanici:

Gavrilo, sin Tome, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Milutin, sin Dobula?, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Nema drugih posjednika.

/str. 150/

*Selo Mala Vrhušnica*¹⁰³⁵, sa jajlakom Otaz, pripada spomenutome

Sada su podanici:

Stepan, sin Vukašina, kuća 1.

Simo, sin Radula, kuća 1.

Kuća 2.

Od starih posjednika:

- Zimmija Simo. Prisutan je.

- Zimmija Gavrilo. Prisutan je.

1032 Danas postoje sela Gornje Kruševo, općina Plužine, te Kruševo i Donje Kruševo, u BiH, općina Foča, a dijeli ih granica između BiH i Crne Gore..

1033 Zasad se ne može reći o kojem se selu Vran radi. Postoji više sela sa ovom osnovom u imenu, a jedno od njih je selo Vranjevići, sjeverno od Foče, što nije predaleko za ove stanovnike.

1034 Bezuje, selo južno od Plužina.

1035 Mala Vrhušnica, neubicirano.

*Selo Kovač i Stina*¹⁰³⁶

Mlin, vitlo I. U ruševnom je stanju.
Pripada stanovnicima sela zajednički.

Od starih posjednika i sadašnjih padišahovih podanika su:

Nikola, sin Milije, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Andri, sin Dragojla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Drugi Nikola, sin Stepana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Božo, sin Ivana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 4.
- Zimmija Toma. On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema zemljišta bez posjednika.

*Selo Lisina*¹⁰³⁷

Mlin, vitlo I.
Pripada stanovnicima sela zajednički.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Sava, sin Laze, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Vasil/j/, sin Stepana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Vuko, sin Vujadina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 3.
- Drugi Sava. On je na muslimanskoj teritoriji.

Zemlje bez posjednika nema.

Crkva I. U ruševnom je stanju.

1036 Kovači, selo u općini Plužine, koje se zajedno sa selima Jasen, Orah, Sedlari i Jezera smatra zaseokom sela Stabna. Kovači su nekada bili katun za Stabnu. Stina, neubicirano.

1037 Lisina, selo u općini Plužine.

*Selo Nedajno*¹⁰³⁸

Pusto je.

Ali postoje njegovi stari posjednici.

*Selo Borković*¹⁰³⁹

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Knez Petre, sin Radivoja, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Lazo, sin Vučića, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Miško, sin Nikše, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Petre, sin Damijana /"nun" nedostaje/, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 4.

Od starih posjednika:

- Miloš. On je na muslimanskoj teritoriji.

- Vasil?. Na muslimanskoj teritoriji.

- Mihajlo. Na muslimanskoj teritoriji.

Zemljišta bez posjednika nema.

*Selo Boričje*¹⁰⁴⁰

Od podanika:

Stepan, sin Mihoja, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Nekoliko parcela (*birkaç yer*) je pusto.

1038 Nedajno, selo u općini Plužine, na obroncima Pivske planine i na nadmorskoj visini od 1453 m.

1039 Borkovići, selo u općini Plužine.

1040 Boričje, selo u općini Plužine, istočno od Plužina i Pivskog jezera.

*Selo Trsa*¹⁰⁴¹

Vuk, sin Drakule, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Spomenuto selo je nevažno, malo mjesto (*cüz'î yer*). Samo je jedna kuća.

*Selo Dolnja i Gornja Brezna*¹⁰⁴²

Sada su padišahovi podanici u spomenutome selu:

Jovan, sin Vukosava, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jakim, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ivan, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 3.

Nema drugih posjednika.

Crkva I. U ruševnom je stanju.

/str. 151/

*Selo Stubica*¹⁰⁴³

Mlin, vitla 2. Pripada stanovnicima sela zajednički.

Stupa I. Pripada stanovnicima sela zajednički.

Sada su padišahovi podanici:

Rajo, sin Laze, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Rašo, sin Vulete, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Nema drugih posjednika.

1041 Trsa, selo istočno od Plužina i Pivskog jezera, na nadmorskoj visini od skoro 1500 m.

1042 Danas dva odvojena sela, Gornja Brezna i Donja Brezna, južno od Plužina.

1043 Stubica, selo u općini Plužine. Selo istog imena nalazi se i u općini Nikšić.

Crkva I. U ruševnom je stanju.

*Selo drugi Orah*¹⁰⁴⁴

Mlin, vitlo I. Pripada stanovnicima sela zajednički.

Od podanika:

Vučić, sin Kule/Kole-ta?, kuća I.

Još postoje posjednici sela.

Crkva I. U ruševnom je stanju.

*Selo Guja/Goja*¹⁰⁴⁵

Mlin, vitlo I. Pripada stanovnicima sela zajednički.

Milutin, sin Miloša, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ima još svojih posjednika /selo/.

*Selo Ismrična*¹⁰⁴⁶

Mlin, vitlo I. Pripada stanovnicima sela zajednički.

Sada su podanici:

David?, sin Marka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vukoman, sin Gavrila, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Ima još svojih posjednika /selo/.

1044 Danas postoje dva susjedna sela: Prisojni Orah i Osojni Orah, zapadno od Plužina, u blizini sela Goransko. Prisojni Orah se zove i Golubovića Orah, dok se sjeverniji, Osojni Orah zove Aprcovića Orah, po bratstvima koja ga nastanjuju.

1045 Guja, Goja, neubicirano.

1046 Smriječno, selo u općini Plužine, jugozapadno od Plužina.

*Selo drugo Goransko*¹⁰⁴⁷

Sava, sin Pavla, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ima još svojih posjednika /selo/.

*Selo Selani*¹⁰⁴⁸

Sada su podanici:

Jovan, sin Tome, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Stepan, sin Nikole, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Stari su posjednici:

- Čengić Memi-beg

Nema drugih posjednika.

Der miyan1.500.000

Ovdje se završava spomenuta nahija Piva.

/str. 152/

Nahija Gacka,¹⁰⁴⁹ ***pripada kadiluku Cernica u livi Hercegovina***

Čitava je ostala u Osmanskoj Državi. Većinom je carski has. Sada je kancelarija Trebinje. A njena baduhava pripada banjanskom zaimu Ahmed-agi, zapovjedniku muteferrika.

Odžakluk nefera tvrđava i palanki koje pripadaju kapetaniji Trebinje.
Od obaveze za godinu 1113.

1047 Drugo selo Goransko, nalazi se sjeveroistočno od Pivskog manastira, blizu Pivskog jezera. Gore navedeno selo istog imena nalazi se sjeverozapadno od ovog sela, dosta udaljeno u planinskom predjelu.

1048 Seljani, selo u općini Plužine.

1049 Nahija Gacko je stara srednjovjekovna gatačka župa, čiji su dijelovi već 1469. godine bili pisani u osmanskoj vlasti. Njen je centar bio trg Cernica, koji je kasnije prerastao u kasabu, zatim središte nahije, kao i sjedište Cerničkog kadiluka. Sjedište kadiluka je u XIX stoljeću preneseno u Gacko.

*Selo Podgolija, drugo ime Do*¹⁰⁵⁰

Nema nijedne kuće uzgor.

Pošto je /ovo selo/ mjesto kuda prolaze crnogorski razbojnici, nije moguće da bude naseljeno.

Stari posjednici:

- Hasan, sin Omera. Prisutan je.
- Zimmija Vuk. On je umro. Ima njegov sin /prisutan je njegov sin/.
- Zimmija Lazo. On je u Nikšiću.

Nema zemljišta bez posjednika.

*Selo*¹⁰⁵¹

Pusto je.

I ovo je /selo/ mjesto kuda prolaze crnogorski razbojnici.

Njegovi stari posjednici postoje.

*Selo Prevela*¹⁰⁵²

Pusto je.

I ovo je /selo/ mjesto kuda prolaze crnogorski razbojnici.

Njegovi stari posjednici postoje. /ono ima svoje stare posjednike/.

*Selo Javljen*¹⁰⁵³

Nema nijedne kuće uzgor.

1050 Podgolija, danas selo Višnjica Do, općina Nikšić, jugoistočno od Kazanaca Selo se nalazi ispod planine Golije, a današnji naziv dobilo je prema porodici koja ga naseljava.

Pleme Golija se nalazi između Nikšića, Banjana, Gacka i Pive. Ime je dobilo po planini Goliji (1942 metra nadmorske visine), a ova planina, najvjerovatnije, po golim vrhovima, dok su ostali njeni dijelovi bili obrasli gustom četinarskom šumom.

Prema zvaničnoj podjeli Golija ima deset sela: Čarađe (gornje i donje), Bobotovo groblje, Kazanci, Višnjica Do, Štitari, Zaljutnica, Javljen, Goslić, Jasikovica i Srijede.

1051 Nepročitano.

1052 Prevala, zaselak sela Višnjica Do, u općini Nikšić.

1053 Javljen, nekada i Javljem, selo u općini Nikšić, južno od Višnjica Dola.

Stari posjednici:

- Iko. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Marko. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Radoda. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Jakša. On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema zemlje bez posjednika.

*Selo Zaljutnica*¹⁰⁵⁴

U njemu nema raje.

Ovo selo samostalno pripada Kazancu Mahmud-agi i njegovom bratu Sulejmanu.

*Selo Čarajče*¹⁰⁵⁵

U selu nema raje.

Stari posjednici:

- Kazančeli Sulejman-aga. Prisutan je.
- Mehmed, sin Ahmeda. Prisutan je.
- Hasan, sin Omera. Prisutan je.
- Sava. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Zimmija Milutin. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Zimmija Vujin. Prisutan je.
- Zimmija Mileta. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Zimmija Vuk. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Drugi Vuk. On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika.

¹⁰⁵⁴ Zaljutnica, selo u općini Nikšić, južno od Višnjica Dola.

¹⁰⁵⁵ Čarajče, selo Čarade, koje se danas nalazi u općini Nikšić pod nazivom GornjeČarade i Donje Čarade, jugoistočno od Kazanaca.

Selo Vradković¹⁰⁵⁶

U njemu nema raje.

Stari posjednici:

- Zimmija Lale. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Stojan. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Božo. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Zimmija Vukašin. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Zimmija Nikša?. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Zimmija Luka. On je na muslimanskoj teritoriji.
- Zimmija Rado. On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika.

Selo Gareva¹⁰⁵⁷

Sada su padišahovi podanici:

Milko, sin Vučete, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
Mihajlo Ivanov, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Stari posjednici:

- Đuro. On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika.

Selo Samabor¹⁰⁵⁸

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Durmuš-alajbegu Čengiću.

Sada su padišahovi podanici:

1056 Vratkovići, selo u općini Gacko, vrlo blizu granice sa Crnom Gorom.

1057 Gareva, selo u općini Gacko.

1058 Samabor, selo u općini Gacko.

Knez Jovan, sin Laze, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Pavle, sin Bogavca, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Milutin, sin Radoja, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Pop Luka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 4.

Drugih posjednika nema.

*Selo Lipnik*¹⁰⁵⁹

Sada su padišahovi podanici:

Pavle, sin Milenka, kuća I.
 Dragutin, sin Radula, kuća I.
 Filip, sin Grgura, kuća I.

Kuća 3.

Spomenuto selo samostalno pripada Durmuš-alajbegu Čengiću.

*Selo Jasenik*¹⁰⁶⁰

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Knez Duka, sin Nikole, kuća /broj nije upisan/. Nastanjen na svojoj zemlji.

Rajič, sin Vuka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Vujin, sin Milana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Gavrilo, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 4.

- Zimmija Lazo. On je na muslimanskoj teritoriji.
 - Zimmija Stoja. On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema drugih posjednika.

1059 Lipnik, selo u općini Gacko.

1060 Jasenik, selo u općini Gacko, sjeverno od Lipnika.

*Selo Međuriče*¹⁰⁶¹

Stari čifluk I.

Slavni Redžep-paša ga je uzeo pod tapiju od nasljednika Kusturica.

Od sadašnje raje:

Kuća 4. Oni su čifčije uzvišenog Redžep-paše.

Od starih posjednika:

- Mehmed Mostarac. Prisutan je.

- Drugi Mehmed. Prisutan je.

Nema zemlje bez posjednika.

*Selo Bare*¹⁰⁶²

Stari čifluk I.

Pripada Ibrahim-begu Ljuboviću.

Nema drugih posjednika. Samostalno pripada spomenutome.

*Selo Medanić*¹⁰⁶³

Stara kula I. U ispravnom je stanju.

Pripada uzvišenom Redžep-paši.

Od starih posjednika:

- Hasan, sin Zulfikara. Prisutan je.

Zimmija Vukoman, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Nema drugih posjednika.

1061 Sela ovog naziva danas nema. Vjerovatno se radi o današnjem selu Međuljići, u općini Gacko, južno od Gacka.

1062 Bare, danas na ovom terenu postoji lokalitet Perišića Bara..

1063 Medanići, selo u općini Gacko, sjeverozapadno od Gacka.

*Selo Lukovice*¹⁰⁶⁴

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada Kurd-begu Čengiću.

Božo, sin /ime nije navedeno/, kuća I.

Spomenuto selo samostalno pripada Ljuboviću.

*Selo Šipačna*¹⁰⁶⁵

Luka Šipovac, kuća I.

Spomenuto selo samostalno pripada Ljuboviću.

Baduhava šesnaest sela, iz ove spomenute nahije Gacko, popisanih do ovoga mjesta, došla je /pripada/ od davnina banjanskom zaimu, sada zapovjedniku muteferrika, Ahmed-agi.

/str. 154/

Hasovi zapovjednika (mir-i miran¹⁰⁶⁶) Hercegovine u nahiji Gacko

*Kasaba Cernica*¹⁰⁶⁷Časna džamija¹⁰⁶⁸

To je vakuf umrle gospođe Aiše. Kako je vakuf bio gotovinski, većina /novca/ je rasturena. Sada ima iznos od petnaest akči. Mutevellija vakufa je Ibrahim-halifa.

Časni han I. U ruševnom je stanju.

1064 Lukovice, selo u općini Gacko, sjeverozapadno od Gacka.

1065 Selo Šipačno, sjeverozapadno od Gacka. Selo istog imena postoji i u općini Nikšić.

1066 Mir-i miran je termin koji je do XVII stoljeća označavao beglerbega, a od XVII stoljeća označava sandžakbega, što se i vidi iz ovog naslova. Hercegovina je, uz to, bila praktički arpaluk bosanskog beglerbega.

1067 Cernica, selo južno od Gacka. Ranije je bila kasaba, središte gatačke nahije, te centar istoimenog kadiluka od XVI do XIX stoljeća.

1068 Ovu džamiju u Cernici spominje i E. Čelebija, ali ne navodi ko ju je podigao. Uz džamiju spominje postojanje i šest mesdžida, jedne medrese, dvije osnovne škole, tekije, hana, hamama i td. E. Čelebi, *Putopis*, 454. Kako se iz popisa vidi, sve je to bez traga nestalo za tridesetak godina, usljed djelovanja crnogorskih razbojnika.

To je vakuf Kusturica (Kustur -zade). Sada nema ni vakufa ni njegovog upravitelja.

Mustafa, sin Sulejmana, kuća I.
 Sulejman, sin Husejna, kuća I.
 Murteza-beg, kuća I.
 Omer-aga, kuća I.
 Spahija Alija, kuća I.
 Drugi Omer, kuća I.
 Zimmija Ganat /jasno napisano/,¹⁰⁶⁹ kuća I.
 Zimmija Rado, kuća I.
 Zimmija Ivan, kuća I.
 Zimmija zlatar Miho, kuća I.
 Zimmija Mihhat, kuća I.
 Zimmija Mihajlo, kuća I.

Ukupno kuća 12.

To je has mir-i mirana.

*Selo Istepen*¹⁰⁷⁰

Nema nijedne kuće uzgor.
 Ali postoje stari posjednici sela. Zemlje bez posjednika nema.

Mustahfizima tvrđave Ključ /pripada/ gedik /timar/ I.
 Na ime je spahije Mustafe.

A ima i dio za posjednika eškindžijskog timara, a postoji i njegov posjednika.

*Selo Pržine*¹⁰⁷¹

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
 Ostala je od umrlog buljukbaše Kara Ibrahima njegovoj kćerci.

Nema nijedne kuće uzgor.

1069 Moguće je da se radi o imenu Genadij/e/, ali ga je pisar napisao u gore navedenom obliku.

1070 Istepen, selo u općini Gacko.

1071 Pržine, selo u Gatačkom polju, općina Gacko.

Ali stari posjednici /sela/ postoje.

Za mustahfize Ključa ima jedan dio sa svojim određenim granicama, a postoji i njegov posjednik.

Od hasova – hasovima mir-i mirana Hecegovine /pripada/ dio I.

Selo Dehanić¹⁰⁷²

Nema nijedne kuće uzgor.

Ali stari posjednici /sela/ postoje.

Eškindžijskom timaru /pripada/ dio I. Njegov posjednik postoji.

Hasovima mir-i mirana Hecegovine /pripada/ dio I.

Carском hasu – sada je kancelarija Trebinje – /pripada/ dio I.

Dijelovi svakoga od njih su poznati u svojim starim granicama.

Selo Dulić¹⁰⁷³

Od starih posjednika i sadašnjih padišahovih podanika su:

Zimmija Škobo, sin Marka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vukoman, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Lazo Klarić?, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jovan, sin Nenada, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Drugi Jovan, sin Vukana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Stepan Ružić, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Simo, sin Vuka, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 7.

Postoje stari posjednici sela koji su muslimani. Nema zemljišta bez posjednika.

1072 Možda današnje selo Danići, općina Gacko.

1073 Danas postoje Novi Dulići i Stari Dulići, dva sela u općini Gacko, zapadno od Kazanaca.

Vojnucima koji pripadaju bosanskoj blagajni /pripada/ dio I.

Hasovima mir-i mirana Hercegovine /pripada/ dio I.

*Selo Kazanče*¹⁰⁷⁴

Časna džamija I. U ispravnom je stanju.¹⁰⁷⁵

To je džamija njegove preuzvišenosti, umrlog i od boga pomilovanog sultana Gazi Sulejman-hana.¹⁰⁷⁶ Ali, ona nema određenog vakufa. Njegova preuzvišenost Osman-paša Kazanac uvakufio je pet stotina esedi-groša /za džamiju/. Sada još uvijek postoji iznos od dvije stotine esedi-groša, posuđenih kod ljudi. Upravnik vakufa je Ishak-halifa, a nadzor je stanovnika sela.

/str. 155/

Spada u selo Kazance:

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Osman-begu.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Hasanu.

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada Mahmud-agi i njegovom bratu Sulejmanu.

Zimmija Đurica, kuća I.

Druge raje nema.

1074 Kazanci, selo u općini Gacko. U ovoj općini se nalaze Donji Kazanci, dok se Gornji Kazanci nalaze u općini Nikšić. Ali se u spisku naselja obje općine vode bez atributa, samo kao Kazanci.

1075 Nije jasno kako je džamija očuvana, jer postoje podaci da je crnogorski razbojnik Bajo Pivljanin sa svojim hajducima, a u organizaciji kotorskog providura Antonija Zena, spalio Kazance do temelja, srušivši džamiju, medresu, kule i dućane Tahir Tanović, *Ključka kapetanija u Hercegovini i porodica Tanović*.

1076 Postoji jedinstveno mišljenje da je ovu džamiju podigao Osman-paša Kazanac, te je ovo prvi put da se susreće ovakav podatak da je džamija podignuta na ime sultana Sulejmana. Pisar sigurno nije pogriješio u vezi sa Osman-pašom, jer je ovaj poginuo u jednom kratkom periodu prije ovog popisa, te sigurno ne bi bilo zaboravljeno da je on to podigao, ni od strane stanovništva, a pogotovo ne od strane administracije. Što se tiče sultana, moralo bi biti da se radi o Sulejmanu Kanuniju (1520-1566), pošto je Sulejman II vladao od 1687. do 1691, a kako je Osman-paša poginuo 1685. godine, ne bi mogao uvakufiti novac za džamiju koja još nije bila ni podignuta.

Ali postoje stari posjednici /sela/. Nema zemljišta bez posjednika.

Samostalno je has /spada u has/ hercegovačkog namjesnika

*Selo Dobrel*¹⁰⁷⁷

Od padišahovih podanika:

Sava, sin Ogriza, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ivan, sin Ogriza, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Postoji još starih posjednika /sela/. Nema zemljišta bez posjednika.

Crkva I. U ruševnom je stanju.

Sandžakbegov je has.

*Čifluk Mul*¹⁰⁷⁸

Stara kula I. U ispravnom je stanju.

Pripada Mahmud-agi i njegovom bratu Sulejmanu.¹⁰⁷⁹

Od starih posjednika:

- Baba Hasan. Prisutan je.

- Hasan-beg. Umro. Ima njegova žena, koja je nasljednik njegovog posjeda (mulka).

- Zimmija Vujin. On je na muslimanskoj teritoriji.

Nema zemljišta bez posjednika.

Sandžakbegov je has.

¹⁰⁷⁷ Dobrelji, selo u općini Gacko, jugoistočno od Gacka.

¹⁰⁷⁸ Danas selo Mulji, jugoistočno od Gacka. Zbog povoljnog položaja i plodne zemlje čifluk je pre-
rastao u selo.

¹⁰⁷⁹ Postoji predanje da su Mahmud-aga i Sulejman braća Osman-paše Kazanca. S obzirom na to da
pisar nigdje nije naveo taj podatak, a navodio je slučajeve i iz daleke prošlosti, mislimo da pre-
daja nije tačna. Oni možda mogu biti rođaci, jer su savremenici, te iz istog sela.

*Selo Rebče*¹⁰⁸⁰

Sada su padišahovi podanici:

Vujin Đurić, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Božo, sin Dabe (Dabo), kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Tomaš, sin Mihajla, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Gavriilo, sin /ime nije navedeno/, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Mihajlo, kuća 1.

Ukupno kuća 5.

Od starih posjednika:

- Uzvišeni Redžep-paša. Uzeo pod tapiju.

- Halil, sin Omera. Prisutan je.

- Husejn-beg. Prisutan je.

- Mehmed, sin Ishaka. Prisutan je.

Nema zemljišta bez posjednika.

Sandžakbegov je has.

*Selo Lazarić*¹⁰⁸¹

Mlin na hladnoj rijeci¹⁰⁸², vitlo 1. U ispravnom je stanju.

Pripada zimmiji Radoju, stanovniku sela.

Stari čifluk 1. Pripada Ljuboviću.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Radojica, sin Mihajla, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vujin, sin Petka, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vučić, sin Davida?, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Milenko, sen Nenade (Nenada), kuća 1.

1080 Rebc, Repci, danas nepoznato pod ovim nazivom. U popisu iz 1477.godine navedeni su kao mezra uz trgovište Černicu, dok su 1586. upisani kao selo.

1081 Lazarići, selo u općini Gacko, u blizini Avtovca.

1082 Radi se o rijeci Mušnici, ponornici.

Ukupno kuća 4.

Nema zemljišta bez posjednika.

Sandžakbegov je has.

*Selo Metohija*¹⁰⁸³

Stara kula I. U ispravnom je stanju.

Pripada Mehmed-agi i on stanuje u njoj.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.

Sa umrlog Osman-baše prenesena je na njegove sinove. Oni su prisutni.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.

Pripada Ishaku i on stanuje u njoj.

Kula I. U ispravnom je stanju.

Pripada Osmanu i on stanuje u njoj.

Sada su padišahovi podanici:

Knez Radul, sin Damijana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Milutin, sin Lale, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ivan, sin Vuke (Vuko), kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Zlatar Simo, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Od starih posjednika:

- Mehmed, sin Abdija, kuća I.

Ukupno kuća 5.

Sandžakbegov has, dio I.

Eškindžijskom timaru /pripada/ dio I. Njegov posjed nik postoji.

¹⁰⁸³ Metohija, danas varošica Gacko, centar općine.

/str. 156/

*Selo Gornja Gradčanica*¹⁰⁸⁴

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada Šazli /iz sela Šazli/ Mahmud-agi.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada uglednom starcu (*pîr-i nûrân*) Mustafi i on stanuje u njoj.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada Mehmed-agi i on stanuje u njoj.

Mlin, vitla 2. U ispravnom stanju.
Zajednički pripada stanovnicima sela.

Mlin, vitlo I. U ispravnom stanju.
Zajednički pripada svim stanovnicima sela.

Crkva I. U ispravnom je stanju.

Stanovnici sela i sadašnji padišahovi podanici su:

Mehmed, sin Ahmeda, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Deli Omer, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Hasan Baba, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Cvitko, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Pop Sava, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vuk, sin Vujina, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Vukelja, sin Petre-a, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 7.

Nema drugih posjednika.

Vojnucima koji pripadaju bosanskoj blagajni /pripada/ dio I.

Hasovima sandžakbega Hercegovine /pripada/ dio I.

¹⁰⁸⁴ Gornja Gračanica, nazivana i Velika Gračanica, danas nosi samo naziv Gračanica. Selo u općini Gacko.

Stari dijelovi svakoga od njih, sa svojim starim granicama, sada su određeni i poznati.

*Dolnja Gradčanica*¹⁰⁸⁵

Stara kula 1. U ispravnom je stanju.

Pripada zimmiji Savi, koji spada u raju /podanike/. Sada je u posjedu Arslana.

Stara kula 1. U ispravnom je stanju.

Pripada zimmiji Mihajlu, koji spada u raju /podanike/. On stanuje u njoj.

Stara kula 1. U ispravnom je stanju.

Pripada Abbasu i on stanuje u njoj.

Mlin, vitla 2. U ispravnom stanju.

Zajednički pripada stanovnicima sela.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Vuk, sin Milisava, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ilija, sin Zubana, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Pavle, sin Vukadina, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Zimmija Vilo?, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Jovan, sin Sime, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Milutin, sin Rajiča, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 6.

Od starih posjednika:

- Mustafa, sin Zulfikara. Prisutan je.

- Ibrahim-halifa. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Mustahfizima tvrđave Ključ /pripada/ gedik-timara 2.

Na ime spahija Mehmed i spahija Abbas.

Eškindžijskom zeametu /pripada/ dio I.
Sada na ime zaima Behlula.

Eškindžijskom timaru /pripada/ dio I.
Sada na ime spahije Saliha.

Vojnucima koji pripadaju bosanskoj Blagajni /pripada/ dio I.

Dijelovi svakoga od njih, sa svojim starim granicama, određeni su i poznati.

*Selo Rudopolje i Višnevo*¹⁰⁸⁶

Gavrilo, sin Nikole, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Stari posjednici su ovi koji se navode:

- Uzvišeni Redžep-paša je zemlju uzeo pod tapiju.
- Jusuf, sin Šahina. Prisutan je.
- Čengić Kurd-beg. Prisutan je njegov opunomoćenik.
- Šaban. Prisutan je.
- Mustafa. Prisutan je.
- Zimmija Petre i Sava. Prisutan je.

Nema zemljišta bez posjednika.

Vojnucima Hercegovine, bosanska Blagajna, /pripada/ dio I.

Hasovima sandžakbega Hercegovine /pripada/ dio I.

Njihovi dijelovi su poznati u svojim starim granicama.

*Selo Nedinić*¹⁰⁸⁷

Nema nijedne kuće uzgor.

Od starih posjednika:

1086 Danas dva odvojena sela u općini Gacko: Rudo Polje i Višnjevo.

1087 Nadinići, selo u općini Gacko.

- Ljubović Ibrahim-beg. Prisutan je njegov opunomoćenik.
- Ibrahim-efendija. Prisutan je.

Iako je raja obaviještena da bude na svom mjestu, zemlju dvojice pripadnika raje u ovome selu drži uzvišeni Redžep-paša /zato što nisu bili na svom mjestu/.

Samostalno spada u has sandžak-bega.

Crkva I. U ruševnom je stanju.

/str. 157/

*Selo Kravarevo*¹⁰⁸⁸

Stari čifluk I.

Pripada Mustafa-agi iz Kazanaca i njegovom bratu Sulejmanu.¹⁰⁸⁹

Mlin, vitlo I.

Zajednički pripada stanovnicima sela.

Padišahovi su podanici:

Toma, sin Dane (Dano), kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Novica, sin Mile (Milo), kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Spada u has sandžakbega.

Od starih posjednika:

- Hamza. Prisutan je.
- Salih. Prisutan je.
- Abdul-Kadir. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

1088 Kravarevo, selo u općini Gacko, sjeverno od Gacka.

1089 Ako pisar nije slučajno pogriješio, onda je ovaj Mustafa-aga treći brat posjednika iz Kazanaca Mahmud-age i Sulejmana.

*Selo Bodežište*¹⁰⁹⁰

Stara kula 1. U ispravnom je stanju.
 Pripada Osmanu i on stanuje u njoj.

Od padišahovih podanika:

Vučić, sin Petre-a, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Jovan, sin Nikole, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 2.

Od starih posjednika:

- Čengić. Prisutan je.
- Šarić (Šar-oglu). Prisutan je.
- Mahmud-aga i Sulejman-aga. Prisutan je.
- Džan-beg. Prisutan je.
- Zimmija Gavrilo. Prisutan je.

Nema drugih posjednika.

Spada u has sandžakbega.

*Selo Brajčevići*¹⁰⁹¹

Stara kula 1. U ispravnom je stanju.
 Pripada Babo Hasanu i on stanuje u njoj.

Sada su padišahovi podanici:

- Zimmija Rašo, sin Petre-a, kuća 1.
- Obrad, sin Prebana, kuća 1.
- Božo, kuća 1.
- Zimmija Ilija, kuća 1.
- Zimmija Luka, kuća 1.

Ukupno kuća 5.

1090 Danas u općini Gacko postoje dva susjedna sela: Bodežište Gornje i Bodežište Donje.

1091 Brajčevići, selo u općini Gacko.

Od starih posjednika:

- Zulfikar iz Stubice¹⁰⁹². Prisutan je.
- Alija? Prisutan je.
- Mustafa. Prisutan je.
- Simo. On je umro. Njegovi su sinovi na muslimanskoj teritoriji.

Nema zemlje bez posjednika.

Spada u carski has. Sada je kancelarija Trebinje.

*Selo Ravne*¹⁰⁹³

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada Mustafi i on stanuje u njoj.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada spahiji Abbasu.

Mlin, vitlo I. U ispravnom je stanju.
Zajednički pripada stanovnicima sela.

Crkva I. U ispravnom je stanju.

Stari posjednici i sadašnji stanovnici sela su ovi koji se navode:

- Bajram i Sulejman, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Fazlullah, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Vujin, sin Mihajla, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Milutin, sin Jovana, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Marko, sin Klaje (Kljajo), kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
- Miloš, kuća I.
- Lazo, sin Luke, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 7.

Vojnucima bosanske blagajne /pripada/ dio I.

1092 Selo sa imenom Stubica postoji na području općine Trebinje, Ljubinje, Nikšić i Plužine..

1093 Selo Ravni, općina Gacko.

Mustahfizima tvrđave Ključ /pripada/ gedik-timara I.
Na ime spahija Salih.

Hasovima sandžakbega Hercegovine /pripada/ dio I.

Dio svakoga od njih, sa svojim starim granicama, poznat je.

*Selo Domirke*¹⁰⁹⁴

Stanovnici sela i sadašnji padišahovi podanici su:

Cvitko, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Živko, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

- Petre. On je na muslimanskoj teritoriji.

- Čengić Kurd-beg. Prisutan je njegov opunomoćenik.

Nema drugih posjednika.

Spada u sandžakbegov has.

/str. 158/

*Selo Kokorina*¹⁰⁹⁵

Sada su padišahovi podanici:

Stojan, kuća I.

Jovan, kuća I.

Rajo, kuća I.

Ukupno kuća 3.

Stari posjednici:

- Fazlullah. Prisutan je.

- Osman. Prisutan je.

1094 Selo Domrke, općina Gacko.

1095 Kokorina, selo u općini Gacko

Ima još posjednika.

Spada u sandžakbegov has.

*Selo Dobro Polje*¹⁰⁹⁶

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada spahiji Abbasu i on stanuje u njoj.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada spahiji Ibrahimu i on stanuje u njoj.

Postoje stari posjednici /ovoga sela/. Nema zemlje bez posjednika.

Mustahfizima tvrđave Ključ /pripada/ gedik-timara I.
Na ime spahija Ishak.

Vojnucima Hercegovine, koji pripadaju bosanskoj blagajni, dio

I.

Hasovima sandžakbega Hercegovine /pripada/ dio I.

Dio svakoga od njih poznat je sa svojim starim granicama.

*Selo Srđević*¹⁰⁹⁷

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Sada je vlasništvo /mulk/ padišahovog podanika Petra.

Mlin, vitlo I. U ispravnom je stanju.
Zajednički pripada stanovnicima sela.

Crkva¹⁰⁹⁸ I. U ispravnom je stanju.

Stari posjednici i sadašnji stanovnici sela su:

1096 Dobro Polje, naselje u općini Gacko, sjeverozapadno od Gacka, u blizini sela Nadinići. Dobro Polje je bila i jedna od nahija vilajeta Hersek.

1097 Srđevići, selo u općini Gacko, 4 km jugozapadno od Gacka, na rubu prostranog Gatačkog polja.

1098 Radi se o crkvi sv. Nikole, koja je sagrađena prije 1598. godine. Godine 2005. proglašena je nacionalnim spomenikom, pošto sadrži značajne freske.

Sava, sin Mate, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Petre, sin Bokuna, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Pop Jovan, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 3.

Selo samostalno /pripada/ vojnicima Hercegovine, koji pripadaju bosanskoj blagajni.

Zemlje bez posjednika nema.

*Selo Černi Lut*¹⁰⁹⁹

Nema nijedne kuće uzgor.
 Ali postoje njegovi posjednici.

Mlin I. U ruševnom stanju.
 Sada pripada maloljetnom Mustafi.

Carski je has. A sada je kancelarija Trebinje. Dio I.

Hasovima sandžakbega Hercegovine /pripada/ dio I.

*Selo Branilović*¹¹⁰⁰

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
 To je Durmušovo vlasništvo (mulk).

Stanovnici spomenutoga sela:

Osman, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Ahmed, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Mustafa, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Drugi Mustafa, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.
 Ibrahim-halifa, kuća I. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 5.

1099 Možda Crnojut. Nepoznato.

1100 Branilovići, selo u općini Gacko.

Zemlje bez posjednika nema.

Eškindžijskom zeametu /pripada/ dio I.
Na ime zaima Ibrahima Šurkovića (Šûrko oĝlu).

Eškindžijskom timaru /pripada/ dio I.
On ima svog posjednika.

Mustahfizima tvrđave Ključ /pripada/ gedik /timar/ I.
Na ime spahije Mustafe.

Dio svakoga od njih poznat je na svom mjestu, sa svojim starim
granicama.

/str. 159/

Selo Hodinić¹¹⁰¹

Stara kula I. U ruševnom je stanju.
Pripada ćehaji Arslanu.

Od padišahovih podanika:

Zimmija Lale, kuća I.
Vuko, kuća I.
Nikola, kuća I.

Ukupno kuća 3.

Nema zemljišta bez posjednika.

Eškindžijski je zeamet. Sada mu je posjednik zaim Ibrahim.

Selo Osoje¹¹⁰²

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada Husejn-agi i on stanuje u njoj.

1101 Hodinići, selo u općini Gacko.

1102 Vjerovatno danas Čemersko Osoje, naselje u općini Gacko, pored sela Čemerno. Čemerno je i izuzetno težak planinski prijevoj, na nadmorskoj visini od 1424 m.

Stara kula I. U ispravnom je stanju.
Pripada Jahja-u i on stanuje u njoj.

Sada su padišahovi podanici:

Zimmija Janko, kuća I.
Vuko, kuća I.
Dragojlo, kuća I.
Ivan, kuća I.

Ukupno kuća 4.

Nema zemljišta bez posjednika.

Eškindžijskom timaru /pripada/ dio I.
Na ime spahije Mehmeda.

Hasovima sandžakbega /pripada/ dio I.

Dio svakoga od njih poznat je sa svojim starim granicama.

*Selo Dremeše*¹¹⁰³

Padišahovi podanici su:

Sava, kuća I.
Jovan, kuća I.

Kuća 2.

Od starih posjednika:

- Uzvišeni Redžep-paša uzeo je zemlju pod tapiju.
- Mehmed-aga. Prisutan je.
- Ahmed iz Sarajeva.

Nema zemljišta bez posjednika.

Samostalno /spada/ u hasove sandžakbega.

¹¹⁰³ Dramešina, selo u općini Gacko, sjeveroistočno od Gacka.

*Selo Vrba*¹¹⁰⁴

Časni han¹¹⁰⁵ 1. U ispravnom je stanju.
To je vakuf Haseći Ali-age.¹¹⁰⁶

Stanovnici spomenutoga sela:

Salih, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Zimmija Subota, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Ilija, sin Bilaka, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 3.

Nema zemljišta bez posjednika.

Mustahfizima tvrđave Ključ /pripada/ gedik /timar/ 2.
Na ime spahije Fazlullaha i spahije Abbasa.

*Selo Izgor*¹¹⁰⁷ i kamenolom mlinskih kamenova¹¹⁰⁸ (*ma'den-i seng-i asiyab*)
po imenu?

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Knez Petre, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Janeš?, sin Petre-a, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Dano?/Dabo?, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća 3.

Ima još starih posjednika /sela/. Zemlje bez posjednika nema.

Spomenuto selo je veličine šezdeset baština.

1104 Vrba, selo u općini Gacko, ispod Čemernog.

1105 Han u Vrbi podignut je prije 1612. godine, a u njemu su odsjedali trgovački karavani koji su obraćali na relaciji Dubrovnik -Foča i dalje, i obratno. H. Hasandedić, *Muslimanska baština u istočnoj Hercegovini*, 221. Vrba je inače bila i lokalitet za izgon stoke ljeti, iz nižih predjela u više.

1106 O vakifu Ali-agi nema zasad širih podataka, izuzevši što se po pridjevku *haseki /haseći* može vidjeti da je obavljao neku dužnost na sultanskom dvoru.

1107 Izgori, selo u općini Gacko, na padinama planine Volujak, nastalo od katuna.

1108 Mlinski kamenovi su se izrađivali još i početkom 20. stoljeća upravo u selu Izgori i distribuira li po široj okolici. Ivo Lučić, *Povijest dinarskog krša na primjeru Popova Polja*, Nova Gorica 2009, 68, doktorska disertacija na Internetu.

Spada u hasove sandžak-bega Hercegovine.

/str. 160/

Selo Damovino¹¹⁰⁹, drugo ime Šaz/1/i

Stara kula 1. U ispravnom je stanju.
Pripada Mehmedu Šazli-ju.

Šazli Mahmud-aga, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Šahin, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Kuća2.

Spada u hasove sandžak-bega Hercegovine.

Selo Baho i Vratla¹¹¹⁰

Mlin, vitlo 1. U ruševnom je stanju.
Pripada stanovnicima sela zajednički.

Stari posjednici i sadašnji padišahovi podanici su:

Mehmed, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Ahmed, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Mahmud-aga, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Drugi Ahmed, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Zimmija Vuk, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Zimmija Mića?, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.
Zimmija Jovan, kuća 1. Nastanjen na svojoj zemlji.

Ukupno kuća 7.

Zemlje bez posjednika nema.

1109 Danas nepoznato, iako je ovaj lokalitet naveden u popisu Hercegovine iz 1477. godine, zajedno sa selom Izgori. Prema tome, vjerovatno je selo Damovina bila u blizini ovoga drugog sela. A. Aličić, *Poimenični popis vilajeta Hercegovina iz 1477*, 109.

1110 Danas dva naselja: Baho – pisar je vjerovatno ispustio slovo “r” – je Bahori, selo u općini Gacko, Vratlo – naselje u općini Gacko.

Spada u hasove sandžak-bega Hercegovine.

Jačlak Manenica^{III1} i *Mrđenović*^{III2} i *Dražljevo*^{III3}

Mlin, vitlo I. U ispravnom je stanju.
Pripada stanovnicima sela zajednički.

Mlin, vitlo I. U ruševnom je stanju.
I ovaj pripada stanovnicima sela zajednički.

Svi posjednici /sela/ postoje i većina su stanovnici Bileće.

Carski je has. Sada je kancelarija Trebinje.

Der miyan I.500.000

Spomenuta nahija Gacko završava se ovdje.

III1 Nepoznato.

III2 Mrđenovići, selo u općini Gacko.

III3 Dražljevo, selo u općini Gacko.